

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Stavební vývoj a hmotná kultura hradu Rabštejnka

Martin Lacina

Bakalářská práce

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martin Lacina**
Osobní číslo: **H16240**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obory: **Historie (dvouoborové)**
Ochrana hmotných památek (dvouoborové)
Název tématu: **Stavební vývoj a hmotná kultura hradu Rabštejnka**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Budou zpracovány archeologické nálezy z hradu Rabštejnka uložené v Regionálním muzeu v Chrudimi získané mezi lety 2008 - 2017. Po jejich časovém a typologickém zařazení budou vyhodnoceny vybrané aspekty každodenního života na hradě a posouzeny vzhledem ke stavebnímu vývoji hradu. Výsledky budou porovnány s dalšími podobnými lokalitami z východních Čech.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DURDÍK, T. 1999: Ilustrovaná encyklopedie českých hradů. Praha. MUSIL, J. 2009: An assemblage of late middle age and early moder period ceramics from Rabštejnec castle in the cadastral territory of Smrkový Týnec in the district of Chrudim, Studies in Post-Medieval Archaeology 3, 45-64. MUSIL, J. 2013: Katalog archeologických nálezů z hradu Rabštejnka. Chrudim. FROLÍK, J. - MUSIL, J. 2015: Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka. 1. díl: Kovové předměty. Praha - Chrudim. FROLÍK, J. - MUSIL, J. 2016: Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka. 2. díl: Kamnové kachle. Část první. Praha - Chrudim.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jan Musil

Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. března 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. března 2019

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2018

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 12. března 2019.

Martin Lacina

Jsem zavázán vedoucímu práce PhDr. Janu Musilovi za neutuchající pomoc a ochotu při sestavování této práce. Rovněž děkuji PhDr. Janu Frolíkovi, Csc. za přínosné připomínky, které přispěly ke zdárnému vypracování této práce. Mé poděkování patří též majitelům zříceniny hradu Rabštejnka MUDr. Miroslavu Gregorovi, Vítu Novákovi a Aleši Sýkorovi, jejichž aktivity na zřícenině přispěly k nálezům velké části zpracovávaných nálezů, a rovněž Josefu Šteňhovi, Zdeňku Mitášovi a dalším lidem, kteří věnovali svůj čas výzkumu zříceniny.

Anotace

Cílem této práce je zpracování a vyhodnocení výsledků archeologických výzkumů, které proběhly na zřícenině hradu Rabštejnka u Chrudimi v letech 2008-2018. Úvodem je uvedeno pár slov k popisu hradu, jeho historii a průběhu zde probíhajících předchozích fází archeologických výzkumů z let 2004-2007. Následuje analýza jednotlivých kategorií získaných nálezů, kde jsou uváděny základní charakteristiky nálezů, jejich případné specifické rysy i údaje o zjištěných analogických nálezech z přílehlého chrudimského regionu. Popisované nálezy jsou následně na základě vymezených sektorů uvedeny do místních souvislostí v rámci areálu hradu. Zvláštní pozornost je věnována případným vlivům uvedených zjištění na úvahy o založení hradu a jeho stavebním vývoji. Závěr je věnován stručné analýze, která srovnává zříceninu Rabštejnu s obdobnými lokalitami v blízkém okolí.

Klíčová slova

hrad Rabštejnec, hmotná kultura, keramika, kachle, železné předměty, stavební vývoj

Title

Building development and material culture of the castle Rabštejnec

Annotation

The aim of this work is the processing and evaluation of the results of archaeological research, which took place on the ruins of Rabštejnec castle near Chrudim in 2008-2018. In the beginning there are some words to describe the castle, its history and the course of the previous stages of archaeological research from 2004-2007. Following is an analysis of the individual categories of findings, where the basic characteristics of the findings, their possible specific features and references to possible analogous findings from the adjacent Chrudim region are presented. The described findings are then placed on the basis of defined sectors in the local context within the castle area. Special attention is paid to the possible effects of the above findings on the considerations of the foundation of the castle and its development. The conclusion is devoted to a brief analysis comparing the ruins of Rabštejnec castle with similar localities in the vicinity.

Keywords

the Rabštejnek castle, material culture, ceramics, stove tiles, iron objects, building development

Obsah

1. Úvod	12
2. Cíle práce a metodika zpracování.....	13
3. Dějiny bádání.....	16
4. Poloha hradu	22
5. Přírodní podmínky.....	22
6. Dějiny hradu	24
6.1. Rabštejnské zboží	28
7. Popis hradu.....	29
8. Dosavadní názory na stavební vývoj hradu	32
9. Rozdělení sektorů a sáčků	36
10. Technologické skupiny keramiky a kachlů	40
10.1. Vysvětlivky.....	40
10.2. Technologická skupina Ra1	40
10.3. Technologická skupina Ra2	40
10.4. Technologická skupina Ra3	40
10.5. Technologická skupina Ra4	41
10.6. Technologická skupina Ra5	41
10.7. Technologická skupina Ra6	41
10.8. Technologická skupina Ra7	41
10.9. Technologická skupina Ra8	42
10.10. Technologická skupina Ra9	42
10.11. Technologická skupina Ra10	42
10.12. Technologická skupina Ra11	42
10.13. Technologická skupina Ra12	43
10.14. Technologická skupina Ra13	43
10.15. Technologická skupina Ra14	43
10.16. Technologická skupina Ra15	43
10.17. Technologická skupina Ra16	44
10.18. Technologická skupina Ra17	44
10.19. Technologická skupina Ra18	44
10.20. Technologická skupina Ra19	44
10.21. Technologická skupina Ra20	45
10.22. Technologická skupina Ra21	45

10.23.	Technologická skupina Ra22	45
10.24.	Technologická skupina Ra23	45
10.25.	Technologická skupina Ra24	46
10.26.	Technologická skupina Ra25	46
10.27.	Technologická skupina Ra26	46
10.28.	Technologická skupina Ra27	46
10.29.	Technologická skupina Ra28	47
10.30.	Technologická skupina Ra29	47
10.31.	Technologická skupina Ra30	47
10.32.	Technologická skupina Ra31	47
10.33.	Technologická skupina Ra32	48
10.34.	Technologická skupina Ra33	48
10.35.	Technologická skupina Ra34	48
10.36.	Technologická skupina Ra35	48
10.37.	Technologická skupina Ra36	49
11.	Analýza technologických skupin keramiky	49
11.1.	Technologická skupina Ra1	49
11.2.	Technologická skupina Ra2	50
11.3.	Technologická skupina Ra3	51
11.4.	Technologická skupina Ra4	53
11.5.	Technologická skupina Ra6	57
11.6.	Technologická skupina Ra8	57
11.7.	Technologická skupina Ra9	59
11.8.	Technologická skupina Ra12	61
11.9.	Technologická skupina Ra13	61
11.10.	Technologická skupina Ra14	62
11.11.	Technologická skupina Ra15	63
11.12.	Technologická skupina Ra16	64
11.13.	Technologická skupina Ra18	64
11.14.	Technologická skupina Ra20	66
11.15.	Technologická skupina Ra24	66
11.16.	Technologická skupina Ra25	68
11.17.	Technologická skupina Ra26	69
11.18.	Technologická skupina Ra27	70

11.19.	Technologická skupina Ra28	72
11.20.	Technologická skupina Ra29	73
11.21.	Technologická skupina Ra30	74
11.22.	Technologická skupina Ra31	74
11.23.	Technologická skupina Ra32	75
11.24.	Technologická skupina Ra33	77
11.25.	Technologická skupina Ra34	77
11.26.	Technologická skupina Ra35	78
11.27.	Technologická skupina Ra36	79
11.28.	Přepálená keramika	80
12.	Analýza zlomků kachlů	81
12.1.	Technologická skupina Ra10	81
12.2.	Technologická skupina Ra11	83
12.2.1.	Komorové kachle	84
12.2.2.	Výzdobné motivy čelních vyhřívacích stěn komorových kachlů	85
12.2.3.	Nádobkové kachle	87
12.3.	Technologická skupina Ra25	88
13.	Železné předměty	88
13.1.	Stavební kování	89
13.2.	Výstroj jezdce, koně a vozu	92
13.3.	Militaria	95
13.4.	Nástroje	98
13.5.	Amorfní kusy železa	101
14.	Ostatní kovové předměty	101
15.	Architektonické články	102
16.	Stavební materiály	102
17.	Zlomky omítky a malty	103
18.	Zlomky mazanice	104
19.	Sklo	104
20.	Zlomky kostí	104
21.	Ostatní nalezené předměty	105
22.	Analýza sektorů	105
22.1.	Sektor S1	105
22.2.	Sektor S2	107

22.3.	Sektor S3.....	109
22.4.	Sektor S4.....	110
22.5.	Sektor S5.....	112
22.6.	Sektor S6.....	114
22.7.	Sektor S7.....	115
22.8.	Sektor S8.....	117
22.9.	Sektor S0.....	119
23.	Analýza provedených sond.....	121
23.1.	Sonda č. 1 – Pilíř donjonu	121
23.2.	Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu.....	122
23.3.	Sonda č. 3 – Branka	123
23.4.	Sonda č. 4 – Interiér donjonu	125
24.	Shrnutí a závěry rozboru získaných nálezů.....	126
25.	Vliv získaných poznatků na úvahy o vývoji hradu	131
26.	Srovnání Rabštejnu s hrady v blízkém okolí	133
26.1.	Strádov	134
26.2.	Košumberk.....	136
26.3.	Vildštejn.....	137
26.4.	Žumberk.....	138
26.5.	Oheb	138
26.6.	Nové Hrady.....	139
27.	Závěr	139
28.	Summary.....	141
29.	Seznam použité literatury a zdrojů	143
30.	Přílohy.....	148
30.1.	Fotografická dokumentace.....	149
30.2.	Plánová dokumentace	164
30.3.	Tabulka sáčků	176
30.4.	Tabulky nálezů.....	178

1. Úvod

Hrady a zámky i jejich zříceniny se na našem území dlouhodobě těší velkému zájmu jak laické, tak i odborné veřejnosti. Nestávají se však jen cíli rodinných výletů, toulek romanticky založených duší nebo místy určenými pro pořádání kulturních či vzdělávacích akcí, ale rovněž předmětem zájmu restaurátorských a vědeckých prací či výzkumů. Z hlediska archeologie probíhají každý rok desítky výzkumů či obdobných akcí různého rozsahu a zaměření, jež se zaměřují právě na výzkum panských sídel. Akce prováděné na všeobecně známých lokalitách se vždy těší zájmu široké veřejnosti, jejich výsledky bývají většinou prezentovány jak bezprostředně ve vitrínách hradních a muzejních expozic, tak i formou článků v odborných periodikách, referátů na vědeckých konferencích či osvětových přednášek pro veřejnost. Existuje však i řada menších archeologických výzkumů, jenž probíhají často s minimálním zájmem okolí na méně známých lokalitách a jejichž výsledky bývají v lepším případě publikovány v několika dílčích článcích či přednáškách, v horším případě pak zůstávají často bez komplexního zpracování uloženy v depozitářích muzeí a čekají, až přijde jejich čas. Zmiňovanými lokalitami jsou pak většinou méně navštěvované zříceniny hradů, z nichž se často dochovaly do dnešních dnů jen skromné pozůstatky několika zdí či jen nepatrné náznaky základů skryté v hustém porostu. Uvedené zříceniny často stojí jak mimo frekventované turistické trasy, tak i mimo zájem odpovědných institucí a převážné části veřejnosti, pročež pozvolna podléhají vlivu počasí i vandalů a nechávají tak zapomínat nejen na sebe sama, ale i na události a osudy lidí s nimi spojené.

Takovou zapomenutou zříceninou byl ještě donedávna i Rabštejnec. Zřícenina malého hradu v atraktivním prostředí Železných hor, ležící navíc nedaleko silnice spojující centrum regionu Chrudim s rekreační oblastí kolem Sečské přehrady, přesto místo polozapomenuté, neudržované a vystavené rozmarům počasí i lidí. Nicméně byli to právě hledači pokladů, kteří před patnácti lety spustili svoji nelegální činnost na zřícenině vlnu zvýšeného odborného zájmu o hrad. Před několika lety navíc díky úsilí nových majitelů započaly na hradě i zajišťovací práce, díky čemuž bylo chátrání Rabštejnu alespoň prozatím pozastaveno a zřícenina tak začala pomalu vystupovat z anonymity. Záchrané práce zároveň přinesly dílčí plody skrze řadu nově objevených nálezů a skutečností. A právě jejich popisu, třídění a interpretaci je věnována tato bakalářská práce.

2. Cíle práce a metodika zpracování

Cílem vypracovávané bakalářské práce je zpracování a vyhodnocení archeologických výzkumů a z nich pocházejících nálezů, které byly provedeny v areálu hradu Rabštejnka převážně v období let 2008-2018 a jejichž výsledky jsou uloženy ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi (dále jen RM v Chrudimi). Smyslem práce není jen pouhý popis uskutečněných výzkumů a jejich výsledků spolu s typologickým a časovým zařazením získaných nálezů, ale i snaha o zařazení zjištěných poznatků do kontextu předchozích výzkumů na zřícenině a známých skutečností ohledně stavebního vývoje hradu. Získané údaje byly zároveň porovnány s obdobnými nálezovými soubory z oblasti Chrudimska.

Vlastnímu zpracování nálezů předcházelo osobní seznámení autora práce s vlastním areálem zříceniny a zpracovanými výsledky předchozích výzkumů¹. Následovalo seznámení s vlastním zpracovávaným souborem nálezů, jenž je trvale uložen ve sbírkách RM v Chrudimi v celkem 64 sáčcích. Do zpracovávaného souboru byly rovněž zařazeny dva sáčky se starším datem sběru, které ovšem byly do sbírek RM v Chrudimi získány až dodatečně ve sledovaném období² a další dvojice sáčků, jejichž obsah byl sice již v minulosti publikován, ovšem pouze výběrově³. V rámci zpracování těchto nálezů byla připojena i menší kolekce železných předmětů z areálu hradu, která se nalézá v soukromých sbírkách. Areál zříceniny i její blízké okolí byly pro potřeby vypracování práce rozděleny do 8 sektorů, pracovníčně označených jako sektory S1-S8⁴. Pro zařazení sáčků s blíže nespecifikovaným místem nálezu byl vytvořen devátý všeobecný sektor S0. Zpracovávání souboru dále postupovalo po jednotlivých sáčcích. Jednotlivé sáčky byly očíslovány podle data získání od nejstaršího získaného po nejnovější získaný. Nedatovatelnému nálezovému souboru ze soukromých sbírek byla přiřazena čísla 65 a 66. Obsah každého ze sáčků byl rozříděn podle použitého materiálu (zlomky keramiky, kachle, železné předměty, mazanice, sklo ad.). Každý z artefaktů obdržel katalogové číslo

---

¹ Výsledky předchozích výzkumů na hradě Rabštejnku jsou podrobněji zpracovány v článcích a souhrnném katalogu nálezů publikovaných vedoucím výzkumů na hradě J. Musilem, viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum hradu Rabštejnka. In *Chrudimské vlastivědné listy* 13, 2004, č. 3, s. 1-6. ISSN 1214-7508; MUSIL, Jan. An assemblage of Late Middle Age and Early Modern period ceramics from Rabštejnec Castle in the cadastral territory of Smrkový Týnec in the district of Chrudim. In *Studies of Post-Medieval Archaeology* 3, 2009, s. 45-64. ISBN 978-80-904408-1-4; MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů z hradu Rabštejnka*. Chrudim, 2013. ISBN 978-80-87078-13-6. Jedním článkem byly rovněž publikovány dílčí výsledky povrchového a geodetického průzkumu zříceniny, provedeného roku 2014, viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav a obnova zříceniny hradu Rabštejnka (k. ú. Smrkový Týnec). In *Archaeologia historica* 40, 2015, s. 149-161.

² Jedná se o sáčky č. 1 (datum sběru 10. 4. 2004) a č. 2 (datum sběru 28. 8. 2005).

³ Jedná se o sáčky č. 3 (datum sběru 27. 6. 2007) a č. 4 (datum sběru 18. 8. 2007). K dřívějšímu publikování blíže viz: MUSIL, Jan. *Katalog*. op. cit. s. 12, 94.

⁴ Obdobné řešení bylo užito i pro potřeby evidence nálezů architektonických článků v rámci archeologického výzkumu na hradě Vizmburku, viz: KOŠTÁL, Jan. *Vizmburk: příběh ztraceného hradu*. Havlovice, 2013, s. 34, obr. 16. ISBN 978-80-260-3487-2.

ve tvaru: pořadové číslo předmětu, přiřazené podle jeho pořadí během zpracovávání sáčku/číslo příslušného sáčku, načež byl podroben katalogizaci. U všech zpracovaných nálezů byly změřeny jejich základní rozměry (šířka, výška, tloušťka, měřitelný průměr, hmotnost ad.), načež byl proveden popis se zaznamenáním všech jejich charakteristických rysů.

U zlomků keramiky a kachlů bylo užito metody třídění podle technologických skupin definovaných na základě makroskopicky postižitelných vlastností. Princip popisu technologických skupin byl převzat podle vypracovaného manuálu technologických skupin keramiky pro oblast Chrudimska⁵. U každého zlomku byly sledovány následující vlastnosti: barva povrchu, druh použitého ostřiva, barva lomu, typ a tvrdost výpalu, způsob úpravy povrchu a příbuznost s jinými definovanými technologickými skupinami neboli tzv. afinita. Pro účely vypracovávané bakalářské práce byly převzaty definice celkem 23 technologických skupin označených zkratkami Ra1-Ra23⁶, jež byly definovány v rámci zpracování výsledků starších fází výzkumů na zřícenině. Použitý systém byl během zpracování popisovaného souboru nálezů rozšířen o dalších 13 nově definovaných technologických skupin keramiky, které byly vytvořeny pro zlomky, jež nebylo možné na základě makroskopicky postižitelných vlastností přiřadit k výše zmíněným 23 skupinám⁷. Pro zařazení zlomků přepálené keramiky byla převzata definice technologické skupiny s označením TS.002⁸. Součástí dokumentace se stala i kresebná či fotografická dokumentace nálezů vykazujících specifické výzdobné, technologické či morfologické vlastnosti (např. okraje a dna nádob, zlomky nádob nesoucí výzdobu, zlomky kachlů nesoucích výzdobný motiv, většina kovových nálezů apod.). Zmíněná dokumentace je k textu práce připojena ve formě tabulek vytvořených v programu Corel Draw 2018, při jejichž vytváření bylo užito buď čistě kresebné dokumentace, nebo kombinace fotografické dokumentace nálezu s kresebným ztvárněním jeho průřezu. U keramických zlomků byla rovněž sledována míra fragmentarizace. Pro tyto účely bylo užito dělení do kategorií podle šablony užívané Katedrou archeologie Západočeské univerzity v Plzni⁹. Součástí popisu každého nálezu se stal

---

⁵ Popisy technologických skupin keramiky a kachlů doložených na archeologických nalezištích chrudimského regionu byly přehledně zpracovány v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin středověké a novověké keramiky na Chrudimsku*. Chrudim, sine dato. Rukopis je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.

⁶ K technologickým skupinám Ra1-Ra23 a jejich četnosti v rámci předchozích výzkumů podrobněji viz: MUSIL, Jan. An assemblage. op. cit. s. 49-51, 60-61, tab. 1, graf 1. Srovnatelně viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

⁷ Popisy všech nově definovaných skupin jsou zaznamenány v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

⁸ Tamtéž, popis technologické skupiny TS.002.

⁹ Celkem je takto definováno 13 kategorií: kategorie 1 (šířka i výška zlomku do 1 cm), kategorie 2 (totéž v rozmezí 1-2 cm), kategorie 3 (2-3 cm), kategorie 4 (3-4 cm), kategorie 5 (4-5 cm), kategorie 6 (5-6 cm),

i případný postižitelný stav předmětu (obroušený střep, provedená konzervace), případně existující evidenční číslo. Všechny získané poznatky byly zaznamenány do databázového souboru vytvořenému pro účely bakalářské práce v programu Microsoft Access.

Po ukončení katalogizace byly nejprve provedeny dílčí analýzy jednotlivých kategorií, popřípadě technologických skupin. Sledovány byly následující aspekty: celkový počet nálezů z dané kategorie/technologické skupiny, celková hmotnost specifikovaných nálezů, procentuální zastoupení kategorií v rámci celku podle počtu kusů a hmotnosti, podrobnější rozřídění nálezů v rámci jednotlivých podkategorií atd.). Větší pozornost byla věnována častěji se opakujícím specifickým rysům nálezů. Proběhlo zařazení nalezených zlomků okrajů nádob do systému typologie, vypracované M. Zápotockým¹⁰, obdobně byla sledována i možnost typologického zařazení typů radélkové výzdoby keramických zlomků¹¹. Bližší zařazení železných předmětů bylo provedeno na základě porovnání s typologií vypracovanou R. Krajícem¹², v případě tesáků pak s typologií P. Žákovského¹³. Bližší určení typu ražby mince z doby vlády Ludvíka Jagellonského bylo provedeno na základě srovnání s typologií publikovanou M. Gregorem¹⁴. Právě na základě sledovatelných specifik a s použitím metody srovnatelných analogií byly jednotlivé kategorie nálezů porovnány jak s výsledky předchozí fáze výzkumů, tak i s dalšími obdobnými soubory známými z území chrudimského regionu. Obdobným způsobem proběhla i přibližná datace zpracovávaných nálezů. Některé ze zjištěných dílčích údajů o nálezech se podařilo získat i díky vyhodnocení výsledků výkopů čtveřice sond, které byly na Rabštejnku ve sledovaném období otevřeny. Dosažené výsledky byly následně aplikovány na známé údaje o dějinách a stavebním vývoji hradu, načež došlo jak k přiřazování nálezů k jednotlivým známým kontextům, případně k utváření hypotéz

---

kategorie 7 (6-8 cm), kategorie 8 (8-10 cm), kategorie 9 (10-12 cm), kategorie 10 (12-14 cm), kategorie 11 (14-16 cm), kategorie 12 (16-18 cm), kategorie 13 (nad 18 cm).

¹⁰ Typologie okrajů keramických nádob byla určována podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika severočeského Polabí. Morfologie a relativní chronologie. In *Památky archeologické* LXIX, 1978, č. 1, s. 180-185. ISSN 0031-0506.

¹¹ K určení typů radélkové výzdoby byl převážně použit typář radélkové výzdoby, vypracovaný na základě analýzy nálezů z předchozí fáze výzkumů na Rabštejnku. Pokud nebylo možné přiřadit nalezený typ výzdoby k některému z typů ve zmíněném typáři, bylo určení provedeno podle typáře, který byl publikován v práci M. Zápotockého. Podrobněji viz: MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 50; ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 188-189, 194, obr. 8.

¹² Použitá typologie železných předmětů byla publikována v: KRAJÍC, Rudolf. *Sezimovo Ústí – archeologie středověkého poddanského města*. 3, Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa. Díl I. Praha, 2003. ISBN 80-86124-41-X; KRAJÍC, Rudolf. *Sezimovo Ústí – archeologie středověkého poddanského města*. 3, Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa. Díl II. Praha, 2003. ISBN 80-86124-42-8.

¹³ Podrobněji viz: ŽÁKOVSKÝ, Petr. *Tesáky a problematika jednosečných zbraní středověku a raného novověku*. Brno, 2014. Nepublikovaný rukopis disertační práce. Uloženo na ÚAM FF Masarykovy univerzity v Brně.

¹⁴ Typologie haléřů Ludvíka Jagellonského byla publikována v: GREGOR, Pavel. *Varianty haléřů Ludvíka Jagellonského*. Česká numismatická společnost, z. s. pobočka pražské groše, 28. březen 2010 [cit. 2019-02-10]. URL: <http://www.cnspg.cz/public_files/varianty_cp_ludvika_2.pdf>.

o možných úpravách známých údajů podložených zjištěními o zpracovaných nálezech a nově získaných skutečnostech. Závěrem byl hrad jako celek podroben srovnání s několika obdobnými lokalitami v blízkém okolí, jež jsou Rabštejnku blízké buď obdobným stavebním vývojem, shodnými rysy v dějinném vývoji nebo objevy analogických nálezů. Text práce je doplněn souvisejícími grafy, plánovou a fotografickou dokumentací. Závěrem je připojen přehled zpracovávaných sáčků ve formě tabulky a výše zmíněné tabulky nálezů.

3. Dějiny bádání¹⁵

Počátky zájmu o zříceninu hradu Rabštejnka sahají zhruba do poloviny 19. století. Tehdy ještě zdaleka nešlo o zájmy archeologické, ale o zájmy zpočátku vlastivědné (s tendencemi v duchu tehdy módního romantismu), následně historické a teprve až ve 2. polovině 20. století úzce umělecko-historické a kastelologické. Zprávy o hradu byly publikovány jak v celostátní odborné, tak i v regionální naučné literatuře a tiscích¹⁶. Výběrově je možné zmínit kapitoly a články, které hradu věnovali A. Sedláček¹⁷, K. Chytil¹⁸, J. V. Sedlák¹⁹, D. Menclová²⁰, M. Vorel²¹, J. Teplý²² a T. Durdík²³. Na počátky archeologického zájmu si zřícenina musela počkat až do 1. desetiletí 21. století, kdy se výzkumům hradu začalo systematicky věnovat archeologické pracoviště Regionálního muzea v Chrudimi²⁴.

Začátkem roku 2004 přichází zpráva o činnosti nelegálních hledačů pokladů na zřícenině²⁵. Tato skutečnost se 12. dubna tohoto roku stává prvotním impulsem pro provedení základního

---

¹⁵ Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 150, 153-159; MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 2-3; MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 47-48; MUSIL, Jan. *Katalog*. op. cit. s. 6-7.

¹⁶ Souhrn známých zpráv staršího data vydání včetně jejich rozboru viz SEDLÁK, J. V. Stavební rozbor hradu Rabštejnka. In *Časopis Společnosti přátel starožitností* LXVII, 1959, s. 216-218. ISSN 1210-924X. Obdobný výčet srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 1.

¹⁷ Podrobněji viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého. Díl I.* 3. vydání. Praha, 1993. s. 143-146. ISBN 80-85794-05-5.

¹⁸ Podrobněji viz: CHYTIL, Karel. *Soupis památek historických a uměleckých v království českém od pravěku do počátku XIX. století. XI, Politický okres chrudimský*. Praha, 1900, s. 182.

¹⁹ Viz výše v poznámce 16.

²⁰ Podrobněji viz: MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 1. část. 1. vydání. Praha, 1972, s. 280, 428; MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 2. část. 1. vydání. Praha, 1972, s. 226.

²¹ Podrobněji viz: VOREL, Milan. Hrad Rabštejn. In *Chrudimské vlastivědné listy* 2, 1993, č. 2, s. 5. ISSN 1214-7508.

²² Podrobněji viz: TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku*. Pardubice, 1997, s. 39-41. ISBN:80-86046-26-5; TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Rabštejn. In *Zpravodaj Univerzity Pardubice* 3, 1997, č. 8-9. CcNB cnb000661689.

²³ Podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. 2. vydání. Praha, 2000, s. 469-470, obr. 1008-1010, 1012. ISBN 978-80-7277-402-9.

²⁴ Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav, op. cit. s. 150; MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 46.

²⁵ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum, op. cit. s. 1, 4-6.

průzkumu lokality spojeného s povrchovým sběrem²⁶. Jeho výsledkem bylo získání prvního nálezového souboru z Rabštejnu čítajícího 21 zlomků keramiky a 4 zlomky kostí. Nalezené zlomky dokládají přítomnost kuchyňské a stolní keramiky z období 14. a 15. století i recentní zboží, patrně související s vybavením auerspergského letohrádka²⁷. Nálezem dvou fragmentů okrajů stěn vyhřívacích komor byla též doložena existence kachlových kamen na hradě. Nalezené kosti dokládají díky stopám opracování zpracovávání masa domácích zvířat.

Další povrchové sběry na sebe nenechaly dlouho čekat²⁸. Ještě 1. prosince 2004 byly v prostoru parkánu v blízkosti oblé bašty objeveny první nálezy z kategorie stavebních materiálů. Další sběry pak probíhaly v následujícím roce 2005. Tehdy byly prozkoumány prostory „severního paláce“, část vnitřního nádvoří při oblé baště a části parkánu mezi pilíři „jihozápadního paláce“. Výsledkem sběrů se stal dílčí soubor zlomků keramiky, kachlů, kostí a stavebních materiálů.

Významnějším letopočtem se pro průběh průzkumů na Rabštejnu stal rok 2006²⁹. V průběhu roku probíhaly na hradě další dílčí povrchové sběry i první mikrovrypy, které se kromě již výše zmíněných míst začaly výrazněji věnovat svahům spadajícím od zříceniny severním směrem. Kromě výše uvedených kategorií nálezů jsou poprvé na Rabštejnu zaznamenány doklady železných předmětů, zastoupených nálezy hřebíků a dalších stavebních kování včetně hlavice klíče, kamenných brousků a zlomků mazanice. 11. května 2006 pak bylo v rámci dokumentace následků polomu v okolí zříceniny na svahu severovýchodně od hradního jádra pod jedním z vývratů odhaleno větší sekundární uložení zeminy a sutin s vysokou mírou příměsí keramických zlomků. Provedený sběr tehdy přinesl soubor zahrnující celkem 5439 keramických zlomků a 63 zlomků kachlů o celkové hmotnosti větší než 59 kg³⁰. Součástí souboru se staly i nálezy hřebíků a dalších stavebních kování, zlomek rukojeti nože, kamenné brousky, zlomky mazanice, kostí, skla a stavebních materiálů. Nálezová situace nevykazovala známky zvrstvení, což dokazovalo její uložení formou souvislé navážky. Z hlediska datace uložení souboru byl důležitý nález zlomků recentního keramického zboží, datovatelného do období 19. století a náležejícího technologické skupině Ra10³¹, a nález střepů pивní lahve ze stejného století. Za původní místo uložení souboru je možné považovat prostor „jihozápadního paláce“. Zde došlo pravděpodobně v rámci výstavby

²⁶ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 17-18.

²⁷ K popisovaným nálezům keramiky podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Povrchový průzkum*, op. cit. s. 4.

²⁸ Výsledky výzkumů uskutečněných z období prosinec 2004 až prosinec 2005 jsou přehledně popsány v: MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 18-22.

²⁹ *Katalog nálezů z roku 2006* byl publikován: Tamtéž, s. 22-84.

³⁰ K průběhu povrchových sběrů uskutečněných v květnu 2006 podrobněji viz: MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 46.

³¹ K definici technologické skupiny Ra10 podrobněji: Tamtéž, s. 49, 60, tab. 1.

letohrádku k potřebě odstranit vrstvy sutin a nánosů z upravovaného prostoru. Vytěžená hmota byla následně uložena v prostoru severovýchodního předpolí v podobě menší terasy ve svažujícím se terénu³².

Z hlediska popsaných technologických skupin z Rabštejnků byly v rámci druhotného uložení zlomků v předpolí rozpoznány zlomky náležející technologickým skupinám Ra1, Ra3-Ra5, Ra8-Ra14, Ra17-Ra18 a Ra20-Ra22³³. Nejstarším a dosti nečekaným nálezem z prostoru zříceniny je zlomek misky se zataženým okrajem, představující jediný zlomek náležející technologické skupině Ra22. Jedná se totiž o jediný exemplář pravěké keramiky z areálu hradu, náležející konkrétně období slezsko-platěnické kultury. Naopak nejmladší evidovanou technologickou skupinou je již zmíněná skupina Ra10, zastoupená v popisované nálezové situaci souborem o celkové hmotnosti 42 g. Jedná se o pozůstatky vybavení auerspergského letohrádku, v drtivé míře zastoupené zlomky kachlů, pocházejících ze zde umístěných zelených kachlových kamen³⁴.

Nejpočetněji byla v nálezovém souboru zastoupena šedá redukčně vypalovaná keramika (vymezena jako technologická skupina Ra4) s celkovou hmotností souboru 47 663 g³⁵. Výzdobu tvoří převážně varianty radélek, místy doplněné vývalkovou šroubovicí a rytými liniemi. Další výrazně zastoupenou technologickou skupinou je skupina Ra8 o souhrnné hmotnosti 4561 g, představující zástupce lokální výrobní tradice z období přelomu pozdního středověku a raného novověku³⁶. Její pracovní označení „zboží typu Husova ulice“ odkazuje k nejstaršímu nálezu této technologické skupiny z chrudimské Husovy ulice, definovanému roku 1990³⁷. Typická je pro tuto technologickou skupinu úprava povrchu prostřednictvím nejčastěji žlutohnědé transparentní glazury. V nepříliš výrazné míře jsou zde zastoupeny zlomky kachlů, reprezentované technologickou skupinou Ra11 (celková hmotnost souboru 1772 g)³⁸. Doklady na Chrudimsku se běžně nacházející a rovněž písemně doložené technologické skupiny představují zlomky keramiky tzv. severomoravského výrobního okruhu (Ra14). Výrazněji se projevují rovněž zlomky tzv. bílé červeně malované keramiky (Ra18). Podobně jako další technologické skupiny Ra1, Ra3, Ra5, Ra9, Ra12, Ra13, Ra17,

---

³² Srovnatelně viz: Tamtéž, s. 48-49, 58.

³³ Podrobněji viz: Tamtéž, s. 49.

³⁴ Srovnatelně viz: SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 219; VOREL, Milan. Hrad Rabštejnek. op. cit. s. 5.

³⁵ K nálezům patřících technologické skupině Ra4 více viz: MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 50.

³⁶ Podrobněji viz: Tamtéž, s. 50-51.

³⁷ O keramice typu Husova ulice podrobněji viz: FROLÍK, Jan – SIGL, Jiří. Soubor pozdněstředověké keramiky z Chrudimi – Husovy ulice. In SMETÁNKA, Zdeněk – ŽEGKLITZ, Jaromír (ed.). *Studies in Postmediaeval Archaeology. = Postmedievální archeologie, sv. 1*. Praha, 1990, s. 269-284.

³⁸ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 51.

Ra18, Ra20 a Ra21 nejsou obě technologické skupiny v popisované situaci příliš zastoupeny³⁹.

Z hlediska funkčního zařazení se podařilo definovat 57,14 % keramických zlomků, z toho 86,41 % připadá na kuchyňskou keramiku, zbytek tvoří stolní a zásobní keramika a kachle. Většina identifikovatelných zlomků kuchyňské keramiky náleží hrncům (81,28 %), dále jsou zastoupeny zlomky pokliček, trojnožek a mís. Stolní keramiku reprezentují zlomky džbánů, pohárovitých nádob a jednotlivé zlomky talíře a miniaturní nádobky. Zásobní keramiku tvoří zlomky zásobnic z jediné technologické skupiny Ra14⁴⁰.

5,87 % ze zařaditelných zlomků připadá na kachle, jejichž bližší specifikaci brání většinou jejich vysoká fragmentárnost. Typologicky bylo získáno 38 zlomků nádobkových kachlů, 20 zlomků komorových kachlů, 4 zlomky baňkovitých kachlů a 1 zlomek nástavce. Z hlediska výzdobných motivů čelních vyhřívacích stěn byly v souboru rozpoznány motivy heraldické, náboženské, husitské a dekorativní⁴¹.

Z datačního hlediska náleží až na výjimky většina popsáných technologických skupin keramiky do široce definovaného období 14. – 16. století⁴². Skupiny Ra14 a Ra18 jako jediné přežívají po celé sledované období. Skupiny Ra4, Ra8 a Ra11 jsou datovány do pozdějšího období existence hradu, tedy cca od poloviny 15. století do konce 16. století. Zbývající skupiny náleží staršímu období od počátku 14. století do poloviny 15. století. Celek vykazuje nápadnou chronologickou jednodolitost, doloženou především současnou existencí technologických skupin Ra4, Ra8 a Ra14. Zjištěná skutečnost naznačuje spíše pozdní dataci popisovaného souboru, kterou je možné vztáhnout k období krátké „vlády“ města Chrudimi, tedy do intervalu let 1540-1547. Tuto hypotézu podporují mimo obdobné chronologické jednodolitosti i shody typologických znaků (tvary, profilace, typy výzdob) s nálezy z chrudimského prostředí i blízkého okolí. Kachlová kamna budou z hlediska větší životnosti patrně náležet do předchozího období, kdy hrad vlastnili členové rodu Šárovců ze Šárova, tedy cca do rozmezí let 1484-1540.

Povrchové sběry pokračovaly na Rabštejnku na již výše uvedených místech i v roce 2007⁴³. Výsledky veškerého dosavadního bádání byly později shrnuty v katalogu archeologických nálezů, vydaném roku 2013⁴⁴. V rámci zmíněného katalogu byla rovněž publikována trojice

---

³⁹ Srovnatelně viz: Tamtéž, s. 49, 51.

⁴⁰ Ke kategoriím keramiky identifikovaných v popisovaném souboru podrobněji: Tamtéž, s. 51-56.

⁴¹ K nálezům kachlů podrobněji: Tamtéž, s. 56-57.

⁴² K datování souboru více: Tamtéž, s. 58-59.

⁴³ Katalog nálezů z roku 2007 je publikován v: MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 84-94.

⁴⁴ Více viz kapitola 2. Cíle práce a metodika zpracování, poznámka č. 1.

nálezů (zlomek čepele nože, roztažené oko řetězu a rámeček přezky)⁴⁵ pocházející ze sběru v kamenném moři pod oblou baštou dne 27. června 2007 a nálezový soubor získaný dne 18. srpna 2007. Uvedené soubory nálezů jsou znovu zahrnuty i do analýz a vyhodnocení v příslušných kapitolách této práce, kde je mj. zpracováván kompletní soubor ze sběru provedeného 27. 6. 2007.

V katalogu popisovaný soubor dosahuje souhrnné hmotnosti více než 60 kg⁴⁶. Popis kolekce zlomků keramiky, publikovaný v článku z roku 2009⁴⁷, je zde rozšířen o zbývající nálezy získané ve sledovaném období. Z hlediska stavební keramiky jsou popisovány nálezy gotických cihel (tzv. „buchet“), zlomků interiérových dlaždic a střešní krytiny. Kovové předměty jsou zastoupeny převážně nálezy hřebíků a dalších stavebních kování plus zlomku čepele nože a již zmíněné hlavice klíče, datovatelné do období 15. – 16. století. Častý výskyt hřebíků „šindeláků“ naznačuje četné užití šindelové krytiny. Jen okrajově jsou zmíněny nálezy zlomků kostí, mazanice a dvou kamenných brousků⁴⁸.

V roce 2013 přichází se změnou majitele zříceniny počátek další etapy výzkumů. Parcelu č. 160 s jádrem zříceniny odkoupila od Lesů ČR, s. p. trojice nadšenců ve složení M. Gregor, V. Novák a A. Sýkora. V. Novák následně ještě odkoupil související parcelu č. 406/3, na které se rozkládá areál předhradí⁴⁹. Ti ve spolupráci s odborníky ze stran orgánů památkové péče a RM v Chrudimi zahajují proces záchrany a údržby zachovalých zbytků hradu. Zahájení prací předcházelo geodetické zaměření a dokumentace tehdejšího stavu areálu hradu formou nedestruktivních archeologických metod provedené J. Musilem a P. Netolickým.

Prvotním úkolem se stalo zachycení dosud zachovalých zbytků zdiva před jejich plánovanou konzervací včetně místních odkryvů jeho líců a základů, které byly učiněny formou trojice sond⁵⁰. Ty byly provedeny v místě pilíře při východním nároží donjonu⁵¹,

⁴⁵ Viz tab. 29: 1/3-2/3; tab. 30: 3/3; tab. 44: 1/4-3/4, 6/4.

⁴⁶ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 8.

⁴⁷ Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 49-57; MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 8-12.

⁴⁸ K méně zastoupeným kategoriím nálezů z Rabštejnku podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 12.

⁴⁹ Památkové ochrany požívá pouze jádro hradu na parcele č. 160. K uvedené situaci podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*, op. cit. s. 150; *Informace o stavební parcele č. 160*. ČÚZK: Nahlížení do katastru nemovitostí [cit. 2019-03-07]. URL: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=aAZiPbOXsGE6tJ_SbzkrODesBGc_GAk309nNlcFBu3pUJDcXuE1qjz3Z4Q8RMg3KOrBjGST7k8RTK1Fi8ynQmVm-vj0HrT70zofA8i4PsmbeZXCjcjoRB8tqrry-ZWM>; *Informace o stavební parcele č. 406/7*. ČÚZK: Nahlížení do katastru nemovitostí [cit. 2019-03-07]. URL: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=ZsrVqt6mxo-g90O8_S1rqZIMfG57ExVGyn6Mx8njjAOAzHnVLeRtzH33hoXNTh07UF5btC7gzITGYOwwaZH4LmGxahys2cACs0zkUacZpLSzTXKJ D1-Ays-J5-sxSOV>.

⁵⁰ K metodice prováděných dokumentačních prací více viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*, op. cit. s. 153-155.

⁵¹ K výzkumu sondy č. 1 podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnec (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec)*. akce: sonda 1/2014 – pilíř 4 u donjonu. Chrudim, 2014. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém

v blízkosti pilíře na západním nároží „jihozápadního paláce“⁵² a v prostoru vstupní branky⁵³. Pro dokumentaci byla využita metoda vícenímkové fotogrammetrie⁵⁴, která byla použita při dokumentaci prostoru vstupní branky, vnějšího líce obvodové hradby mezi opěráky „jihozápadního paláce“ a interiérových nik v obvodové hradbě/vnější zdi „jihozápadního paláce“ a pozdějšího letohrádku. Mimo jiné došlo během dokumentace v místě odkryvu sondy č. 3 k objevu vrcholně středověkých vrstev uložených pod vrstvou aueršperských přestaveb. Uvedené vrstvy obsahovaly zlomky keramiky, které často náleží k nejstarším datovacím materiálům získaným ze zříceniny⁵⁵.

Další etapou průzkumu zříceniny se stala dokumentace rozlehlého prostoru rabštejnského předhradí a poplužního dvora s cílem vymezit rozsahy obou areálů a zdokumentovat zde se nacházející antropogenní tvary. Pro tyto účely byla použita kombinace několika metod, konkrétně geodeticko-topografického průzkumu, leteckého laserového snímání (LIDAR), vizuální prospekce a zaměření tvarů pomocí GPS a totální měřičské stanice⁵⁶. Vzhledem k trvalému zalesnění hradního areálu představuje povrchový sběr v okolí zříceniny jediný použitelný datovací a interpretační způsob výzkumu. Výsledky prospekce formou detektoru kovů nepřinesly předpokládaný nálezový obraz, což je možné odůvodnit neutuchajícím zájmem nelegálních hledačů pokladů o areál zříceniny.

V dalších letech byly výzkumy na Rabštejnku organizovány buď formou povrchových sběrů, nebo formou zajištění nálezů, které byly objeveny při sběru kamene pro konzervační práce v blízkém okolí zříceniny. Jedinou významnější akcí se stalo 30. června 2017 otevření sondy v prostoru interiéru donjonu⁵⁷. Podrobnější přehled výzkumů a sběrů, provedených

---

pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi. Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu.

⁵² K výzkumu sondy č. 2 podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnek (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec). akce: sonda 2/2014 - založení opěrného pilíře vnější palácové zdi*. 2014. Chrudim, 2014. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi. Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu.

⁵³ K výzkumu sondy č. 3 – Branka podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnek (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec). akce: sonda 3/2014 – branka, odvodnění a úprava vstupu*. Chrudim, 2014. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi. Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka.

⁵⁴ Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 153-154.

⁵⁵ Podrobněji níže v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka.

⁵⁶ K metodice výzkumu předhradí a poplužního dvora podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*, op. cit. s. 154-155.

⁵⁷ K výzkumu sondy č. 4 – Interiér donjonu podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnek (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec). akce: oprava donjonu*. Chrudim, 2017. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi. Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.4. Sonda č. 4 – Interiér donjonu.

ve sledovaném období let 2008-2018, je uváděn níže v kapitolách o jednotlivých sektorech, podle nichž jsou jednotlivé akce rozděleny.

4. Poloha hradu⁵⁸

Zřícenina hradu Rabštejnek tvoří součást nemovitého kulturního dědictví Pardubického kraje. Nachází se v bezprostřední blízkosti malé obce Rabštejn (cca 0,5 km severozápadním až západním směrem) přibližně 6 km jihozápadním směrem od bývalého okresního města Chrudimi. Areál zříceniny se nachází na katastrálním území obce Smrkový Týnec. Stojí v členitém terénu v místech, kde se z rovinaté Východolabské tabule zdvihají první výběžky Železných hor.

I v tomto případě se poloha hradu přizpůsobila vhodné terénní situaci. Zřícenina se rozkládá na temeni oblé táhlé výšiny, které v místě zříceniny přechází ve výraznější ostroh, obkroužený ze západní strany údolím Markovického potoka. Vlastní jádro hradu je položeno na nízkém nevýrazném křemencovém skalisku, předhradí a prostor zaniklého poplužního dvora pak na mírném svahu klesajícím jihovýchodním směrem. Hrad stojí na místě s takřka ideálním výhledem do přilehlé části podhůří Železných hor. Svoji polohou mohl kontrolovat nejen k němu náležející obce, ale i kraj západně od Chrudimi včetně samotného města a části tzv. Trstenické stezky směřující k Heřmanovu Městci, Čáslavi a Praze. Naopak při pohledu z nížiny nebyl hrad postavený lehce pod horizontem tak nápadný⁵⁹.

5. Přírodní podmínky⁶⁰

Hrad Rabštejnek a jeho blízké okolí náleží z geomorfologického hlediska k Svitavské pahorkatině, která tvoří jihovýchodní kout České křídové tabule⁶¹. V rámci detailnějšího členění Svitavské pahorkatiny náleží pak popisovaná oblast k Chrudimské tabuli, a ještě konkrétněji k její západní části Heřmanoměstecké tabuli. V prostoru Heřmanoměstecké tabule se jedná opět o její jihovýchodní část, položenou navíc v blízkém sousedství hranice s reliéfně

⁵⁸ K poloze Rabštejnika srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 149; MUSIL, Jan. *Povrchový průzkum*. op. cit. s. 1; MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 46; MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 5; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 143; VOREL, Milan. *Hrad Rabštejnek*. op. cit. s. 5.

⁵⁹ Viz oddíl 30.2. Plánová dokumentace, obr. 19 Analýza dohlednosti z hradu Rabštejnika do vzdálenosti 10 km.

⁶⁰ Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 151; FALTYSOVÁ, Helena – BÁRTA, František a kol. *Chráněná území ČR: Svazek IV. Pardubicko*. Praha, 2002, s. 72-76. ISBN 80-86064-44-1. K Cidlínsko-Chrudimskému bioregionu podrobněji: CULEK, M. (ed.). *Biogeografické členění České republiky*. Praha, 1996, s. 59-62. ISBN 80-85368-80-3.

⁶¹ K popisu Svitavské pahorkatiny a jejích podcelků podrobněji viz: FALTYSOVÁ, Helena – BÁRTA, František a kol. *Chráněná území*. op. cit. s. 22-24.

výraznější Sečskou vrchovinou, podcelkem Železných hor náležejících již k oblasti Českomoravské vrchoviny. Kromě Železných hor na jihozápadě sousedí Chrudimská tabule s Východolabskou tabulí na severu a se zbytkem Svitavské pahorkatiny na východě. Reliéf Chrudimské tabule je poměrně plochý, je možné jej charakterizovat jako lehce zvlněnou pahorkatinu křídového stáří sestávající většinou z terasových plošin a rovin⁶². Terén se od řečiště Labe na severozápadě směrem k jihovýchodu postupně zvedá do oblasti předhůří Železných hor a Žďárských vrchů. Výšková členitost se pohybuje mezi 30-50 m, průměrná nadmořská výška se pohybuje mezi 220-300 m n. m. Oblast se vyznačuje poměrně hustou soustavou vodních toků, které na řadě míst vytvářejí prostorná, směrem proti proudu se postupně zužující údolí. Geologicky vytvářejí sledované území hlavně slíny svrchního turonu až koniak, doplněné tvrdými slínovci (inoceramovými opukami) a slínitými horninami středního turonu⁶³. Velkou část území zaujímají rozlehlé pokryvy spraší a nivních sedimentů. Samotný Rabštejnek spadá do středočeské oblasti, konkrétně do regionu chrudimského staršího paleozoika a jeho jednotky vápenopodolské synklinály. Areál zříceniny stojí na skalce tvořené křemenci ordovického stáří, které jsou v blízkém okolí obklopeny tmavými jílovitými břidlicemi a prachovci shodného stáří a pískovci cenomanského stáří⁶⁴.

Popisované území je z vegetačního hlediska zařazeno do Cidlinsko-Chrudimského bioregionu⁶⁵ s celkovou rozlohou 2567 km². Tento bioregion zahrnuje rozsáhlá území střední části východních Čech, konkrétně části Východolabské a Orlické tabule, Chrudimskou tabulí a části Bělohradské a Turnovské pahorkatiny. Souvislost bioregionu narušuje niva řeky Labe, která náleží již k Pardubickému bioregionu. Region je charakteristický přechodem 2. bukovo-dubového vegetačního stupně do 3. dubovo-bukového stupně. Střetává se zde teplejší varianta mezofilní (hájové) bioty s teplomilnými prvky hercynského charakteru a karpatskými prvky. Přechodové oblasti regionu charakterizují z jedné strany širší nivy a z druhé strany bučiny převážně na severních svazích úpatí sousedních vrchovin. Většinu území bioregionu pokrývá

---

⁶² K reliéfu Chrudimska podrobně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 151; CULEK, M. (ed.). *Biogeografické členění*. op. cit. s. 59; FALTYSOVÁ, Helena – BÁRTA, František a kol. *Chráněná území*. op. cit. s. 74.

⁶³ Ke geologickému popisu Chrudimska podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 151; CULEK, M. (ed.). *Biogeografické členění*. op. cit. s. 59; FALTYSOVÁ, Helena – BÁRTA, František a kol. *Chráněná území*. op. cit. s. 72-74.

⁶⁴ Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 151; *Geologická mapa 1:50 000 pro katastrální území Smrkový Týnec*. Mapová aplikace České geologické služby, verze 1B.2 [cit. 2019-03-03]. URL:<http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g50&y=650200&x=1076500&s=1>.

⁶⁵ K vegetačním poměrům Chrudimska podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 151; CULEK, M. (ed.). *Biogeografické členění*. op. cit. s. 59.

orná půda, místy doplněná vlhkými loukami a rybníky. V lesních porostech převažují kulturní smrčiny a dubiny.

Z hlediska podnebí náleží převážná část území k teplé oblasti T2. Roční srážkové úhrny jsou zde podstatně vyšší než v západněji položených bioregionech. Od sousedních bioregionů vždy odděluje popisované území výraznější hranice, ať už geologická, morfologická či vegetační⁶⁶.

6. Dějiny hradu⁶⁷

Sestavení sledu majitelů hradu Rabštejnka není stejně jako u dalších rozlohou srovnatelných hradů snadný úkol. Rabštejnek se v dostupných písemných pramenech objevuje dosti nepravidelně a stejné je to i s jeho majiteli, kteří se ve světle listin většinou objevují jen v souvislosti s prodejem či postoupením majetku. Zde nastalou situaci navíc komplikuje fakt, že Rabštejnek býval po celou dobu své existence sídlem drobné lokální šlechty s omezeným mocenským vlivem, které již tehdy nebyla věnována přílišná pozornost. Navíc často hrozí problém nevěrohodnosti pramenů, neboť některé zmínky pocházejí až ze zpráv z pozdějších dob.

Jako období založení hradu bývá nejčastěji zmiňována 1. polovina 14. století. Původní název hradu Rabštejn/Rabenstein (v překladu Havraní kámen) odkazuje ještě k tehdy doznívající módní vlně německých názvů šlechtických sídel⁶⁸. Zdrobnělá verze Rabštejnek patrně souvisí s jeho malou rozlohou. Jméno zakladatele hradu zůstává dodnes nejasné. V souvislosti s hradem bývá jako nejstarší majitel někdy zmiňován dosti neurčitě známý „Mathiae de Rabstein“⁶⁹, jehož vlastnický vztah k Rabštejnkou není ovšem písemnými

---

⁶⁶ O podnebí Chrudimska podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 151; CULEK, M. (ed.). *Biogeografické členění*. op. cit. s. 59-60; FALTYSOVÁ, Helena – BARTA, František a kol. *Chráněná území*. op. cit. s. 74-75.

⁶⁷ Nejstarší shrnutí problematiky viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 143-146. Stručný přehled bývá rovněž součástí řady novějších prací a studií: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 151-153; DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 469; MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 2-3; MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 47-48; MUSIL, Jan. *Katalog*. op. cit. s. 6-7; VOREL, Milan. Hrad Rabštejnek. op. cit. s. 5.

⁶⁸ K otázkám založení hradu, vzniku a transformaci jeho názvu podrobněji viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 2; MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 47.

⁶⁹ V článku D. Richtera je „Matěj z Rabštejna“ uváděn jako možný příbuzný nebo společník Mikuláše z Orle. Teze je podložena rozborem listiny z 10. 3. 1360, ve které je Matěj součástí skupiny osob, pro něž a pro sebe žádá Mikuláš z Orle papežskou kurii o prominutí hříchů. K výše uvedenému i k rodu vladkyň z Orle podrobněji viz: RICHTER, David. Nejstarší příslušníci rodu pánů z Orle na Chrudimsku. In *Chrudimské vlastivědné listy* 21, 2012, č. 1, s. 11-14. ISSN 1214-7508. K otázce „Mathiae de Rabstein“ srovnatelně viz rovněž: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 151; MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 3; TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Rabštejn. op. cit. s. 1.

prameny spolehlivě doložen. Proto jej do seznamu hradních pánů můžeme řadit jen s velkým otazníkem.

V pozdějších zprávách je jako nejstarší doložený majitel hradu zmiňován na sklonku 14. století Jetřich či Ješek z Orle a Rabštejna, příslušník místní šlechtické rodiny vladků z Orle, který je poprvé přímo zmiňován k roku 1404⁷⁰. Jetřich patrně krátce poté umírá⁷¹, neboť v roce 1405 byla v Chrudimi a ve Vysokém Mýtě svolána na jeho statky královská odúmrť. Novým majitelem se stává Matěj Holec z Nemošic⁷², proti čemuž neúspěšně protestovali zástupci Jetřichových příbuzných, konkrétně Vítek z Tuněchod za sebe a sirotky po Mikulášovi z Orle a farář Pavel z Žestok⁷³ za Jetřicha a Jana Pyska z Žestok. Jisté dědické nároky na Rabštejnek ale pánům z Orle nejspíš zůstaly, Matěj Holec byl v pozdějších letech asi vyplacen a hrad následně držel Aleš z Orle. Vlastnictví hradu mohlo mít pro vladýcký rod z Orle jistý smysl vzhledem k jejich společenskému statutu a z něho vyplývajících vztahů⁷⁴. V období husitských válek Aleš z Orle prodává hrad i s příslušejícími vesnicemi a dvory Hertvíkovi z Ostružna. V jeho přídomku se roku 1430 poprvé objevuje současná nejužívanější podoba jména hradu ve formulaci „seděním na Rabštejnkou“. Majetkem pánů z Ostružna se Rabštejnek právně stává až zápisem do zemských desek roku 1437. Tehdy je majitelem hradu už nazýván Vilém z Ostružna a Rabštejnkou, známý svou účastí v landfrýdu čtyř východočeských krajů roku 1440. Ten před rokem 1446 prodává Rabštejnek Vaňkovi z Vlkova či Vlkanova. Do zemských desek byla transakce zanesena až k 5. 12. 1450. Hrad je zde poprvé uváděn pod jménem Rabštejnek, zároveň je při této příležitosti poprvé zmiňován přilehlý poplužní dvůr⁷⁵.

---

⁷⁰ V díle A Sedláčka (viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 143-144.) a pracích J. Teplého (viz: TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 39; TEPLÝ, Jaroslav. *Hrad Rabštejn*. op. cit. s. 1-4.) jsou pod těmito jmény rozlišovány dvě různé osoby – Jan z Orle († 1405) a Jetřich z Orle, příbuzný předešlého. Oba jsou považováni za spoluvlastníky hradu. J. Musil ve svých studiích (viz: MUSIL, Jan. *Povrchový průzkum*. op. cit. s. 3; MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 47; MUSIL, Jan. *Katalog*. op. cit. s. 6) hovoří již pouze o Jetřichovi z Orle jakožto prvním doloženým majiteli Rabštejnkou. V článku z roku 2015 se autoři opět vrací k výše nastíněné sporné otázce, viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 151.

⁷¹ J. Teplý ve své studii (viz TEPLÝ, Jaroslav. *Hrad Rabštejn*. op. cit. s. 1-2.) pracuje na základě překladu zápisu z dvorských desek s možnými drastičtějšími okolnostmi smrti Jana/Jetřicha z Orle. Zápis údajně vypovídá o současné smrti Jana i jeho mužských dědiců. Autor následně konstruuje hypotézu o vojenském dobytí hradu či o zásahu spekulované menší morové epidemie, se kterou se i díky odkazu na výsledky bádání historických demografů ztotožňuje více. Dosud provedené archeologické výzkumy doklady případného poškození hradu dobýváním prozatím nepřinesly (viz: MUSIL, Jan. *Povrchový průzkum*. op. cit. s. 3.).

⁷² K dějinám hradu v 15. století podrobně: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 144-145.

⁷³ Jedná se o dnešní obec Řestoky u Chrasti.

⁷⁴ Uvedené problematice se ve svých pracích věnuje J. Teplý, viz: TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 39; TEPLÝ, Jaroslav. *Hrad Rabštejn*. op. cit. s. 4.

⁷⁵ K osobě Vaňka z Vlkova/Vlkanova a první zmínce o rabštejnském poplužním dvoře více viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 152, 157; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 144.

Následuje období sporů a častého střídání majitelů, kdy se na hradě vystřídali Jan Těchlovec, Vilém z Dřele spolu s Petrem Kdulíncem z Ostroměře⁷⁶ a Soběslav z Miletínka. Asi roku 1484 se Rabštejnek dostává do držení rodiny Šárovců ze Šárova, konkrétně Sigmunda Šárovice a posléze jeho syna Zdeňka. V této době se poprvé propojují osudy rabštejnského zboží se zbožím slatiňanským, které rovněž patřilo Šárovcům. Zdeněk Šárovec je znám především jako mladší bratr a po jistou dobu i komplic svého staršího bratra Václava (tehdy majitele slatiňanské tvrze), který se skrze řadu opovědí šlechtickým sousedům a konkurentům a zároveň i násilností na cizích poddaných vyprofiloval v zemského škůdce, nakonec dopadeného a popraveného.

Zdeněk se o svůj díl otcovského dědictví rozdělil se svojí manželkou, potažmo se svými dcerami. Obě poloviny panství se opět spojily v držení královského věnného města Chrudimi, které je odkoupilo v letech 1538 a 1540. Chrudim držela rabštejnské panství jen 7 let⁷⁷. Roku 1547 byly v rámci trestu za účast v nezdařeném povstání českých stavů proti králi Ferdinandovi I. veškeré chrudimské statky zkonfiskovány. Král Ferdinand ještě téhož roku 19. listopadu prodává Rabštejnek i Slatiňany v rámci velkého seskupení konfiskátů Janovi z Pernštejna a na Helfštejně. Ten konfiskáty dále rozprodává, přičemž ještě 9. prosince obratem prodává obě panství Heřmanovi Lhotskému ze Zásmuk, hejtmanu chrudimského kraje a radovi komorního a dvorského soudu. Jako splátky dluhů přecházejí panství pak přes rodinu Jindřicha Fránka z Liběchova a na Stráži k roku 1575 do majetku nejvyššího písaře Království českého Bohuslava Mazance z Frymburka. Ten věnoval veškeré své prostředky do přestavby slatiňanské tvrze na renesanční zámek hodný svého postavení⁷⁸.

Tehdy již patrně zchátralý Rabštejnek tímto zásadně ztrácí na významu a jeho stav se postupně stále více zhoršuje. K roku 1585 je Rabštejnek v záznamech z chrudimského městského archivu uváděn již jako pustý, hospodářský dvůr pravděpodobně zchátral dříve ještě před rokem 1548. Jméno Rabštejn následně převzala nově vzniklá ves, postavená v nevelké vzdálenosti od hradu a navazující na tradici zaniklého poplužního dvora⁷⁹. Bývalé rabštejnské panství se tak stává nedílnou součástí slatiňanského panství. Bohuslav Mazanec umírá roku 1589. Od roku 1595 jsou majiteli panství Karlíkové z Nežetic, kteří opět doplatili

---

⁷⁶ K osobě Petra Kdulince z Ostroměře a rodu Šárovců ze Šárova více viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 144-145. K Šárovcům ze Šárova, ovšem se scházející zmínkou o vztahu k Rabštejnkou, srovnatelně též: FRAJDL, Jiří. Domovní krov ve štítě. In *Chrudimské vlastivědné listy* 5, 1996, č. 4, s. 20. ISSN 1214-7508.

⁷⁷ O osudech hradu v období po roce 1547 podrobněji viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 145-146.

⁷⁸ O Bohuslavovi Mazancovi z Frymburka a jeho vztahu k Rabštejnkou srovnatelně viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 146; VOREL, Milan. Hrad Rabštejnek. op. cit. s. 5.

⁷⁹ Více viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 2; MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 47.

na účast ve stavovském povstání⁸⁰. Zboží je opět zkonfiskováno a od roku 1623 často střídá majitele. Kolem poloviny 18. století splývá slatiňanské panství s panstvím nasavreckým.

Koncem 18. století se majiteli souboru panství stávají po hraběcí rodině Schönfeldů Auerspergové. Ve druhé polovině 19. století se zříceninám Rabštejnků opět dostává pozornosti, když za vlastnictví knížat Vincence Karla a jeho syna Františka Josefa z Auerspergu vzniká v prostoru slatiňanského parku a obory řada romantických staveb. „Jihozápadní palác“ Rabštejnků dostává díky příhodné poloze zříceniny v blízkosti obory vestavbu v podobě letohrádku v novorománském stylu, který sloužil panstvu k odpočinku během honů. Souběžně je patrně zajišťováno i zbývající zdivo zříceniny. Přesný rok výstavby letohrádku není dosud znám. Došlo k ní ale určitě po roce 1858, jak dokládá dendrochronologické datování nálezu dřevěného překladu⁸¹, který pochází ze stavby letohrádku, a před rokem 1872, kdy v časopise Světozor vychází článek věnovaný Rabštejnků s přiloženým obrázkem dokončeného letohrádku. Stavební úpravy Rabštejnků je možné teoreticky spojit se stavební hutí Františka Schmoranze ze Slatiňan, dvorního stavebníka Auerspergů⁸².

Z místa šlechtických radovánek se postupně stává cíl vlastivědných výletů. O zříceninu se starají místní auerspergští hajní z kochánovického polesí. Z roku 1928 je známa zpráva o neutěšeném stavu letohrádku a rozpočet výloh na plánované opravy⁸³. Na fotografiích pořízených roku 1959 je objekt zachycen již poměrně zchátralý, ale stále ještě v relativně funkčním stavu⁸⁴. V následujících desetiletích, hlavně v 70. letech, přichází opět rychlá zkáza dosud udržované zříceniny. Vnitřní zařízení bylo postupem let kompletně rozkradeno či zničeno, zmizela střecha, novorománská okénka i velké množství dosud stojícího zdiva. Hrad kromě turistů „navštěvovali“ i příslušníci Lidových milicí, kteří sem z nedaleké základny u Kochánovických rybníků vyráželi na střelecká cvičení⁸⁵. Rabštejnek byl dlouhá léta majetkem státních lesů, které do jeho údržby nekládali žádné prostředky. Lesní porost

---

⁸⁰ Osudy slatiňanského panství před jeho zakoupením Auerspergy stručně popisuje ve svém článku J. Musil, viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 3.

⁸¹ Podrobnosti jsou popsány v: KYNCL, Tomáš. *Výzkumná zpráva č. 083a-10. Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků z archeologických výzkumů realizovaných Regionálním muzeem v Chrudimi v roce 2010 (Chroustovice, Rabštejnek, Chrudim)*. Brno, 2010, s. 4-5, tab. 2. Rukopis je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.

⁸² Ke vzniku letohrádku podrobněji viz: SEDLÁK, Vladimír Jan. *Stavební rozbor*. op. cit. s. 217; VOREL, Milan. *Hrad Rabštejnek*. op. cit. s. 5.

⁸³ Podrobněji viz: Archiv státního zámku Slatiňany. *Zpráva Knižecímu Stavebnímu úřadu v Slatiňanech, Rozpočet výloh na potřebné opravy zříceniny hradu Rabštyňa v knížecím revíru kuchánovickém r. 1928*. Za zpřístupnění děkuji kastelánovi státního zámku Slatiňany Ing. Jaroslavu Buštovi.

⁸⁴ O stavu zříceniny po polovině 20. století viz: VOREL, Milan. *Hrad Rabštejnek*. op. cit. s. 5.

⁸⁵ K devastaci zříceniny v 2. polovině 20. století více viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 153.

zároveň prostřednictvím vývratů stromů při větrných smrštích přispíval k destrukci zbytků hradu, Příkladem za všechny jsou následky větrné smrsti z června roku 2008, kdy padající strom strhl výrazný pozůstatek zdiva okrouhlé bašty. Prostor bývalého poplužního dvora proměnili místní obyvatelé na skládku odpadků. Zlom k lepšímu přichází roku 2013, kdy zříceninu od Lesů ČR odkupuje trojice místních nadšenců, která si vytyčuje za svůj cíl záchranu zubožené památky⁸⁶.

6.1. Rabštejnské zboží⁸⁷

K hradu Rabštejnku náležel malý úzký pás země o délce cca 6 km. Kromě samotného hradu a přilehlého poplužního dvora se na tomto území nacházela dvojice vsí – (dnešní Rabštejnská) Lhota a polovina Smrkového Týnce. Součástí zboží byl i druhý poplužní dvůr v Sobětuchách. Po roce 1457 se jako součást rabštejnského zboží nově zmiňuje ves Lipina⁸⁸. V rámci smlouvy o prodeji části rabštejnského zboží městu Chrudim z 27. února 1540 jsou jako jeho součást jmenovány navíc ještě podací právo v Pouchobradech a ves Kochánovice⁸⁹. Rabštejnské zboží bylo pravděpodobně již od dob vzniku zbožím alodním, jak mj. dokládá dvojí prohlášení odúmrti v letech 1405 a 1454⁹⁰.

Z hlediska vztahů k sousedům tvořily statky patřící k Rabštejnku ostrůvek mezi většími zeměpanskými a klášterními panstvími, který se nacházel mimo prostor souvislejší koncentrace statků drobné šlechty, kterým je oblast východního okolí Chrudim a kde se nacházely rovněž zbývající statky prvních majitelů z rodu vladyků z Orle. Z jižní a západní strany sousedilo rabštejnské zboží s rozsáhlým územím patřícím benediktinskému klášteru ve Vilémově, které zahrnovalo většinu centrální části Železných hor a které bývalo

---

⁸⁶ Ke stavu zříceniny v prvních letech 21. století více viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 150, 153. Dění po roce 2013 je popsáno výše v kapitole 3. Dějiny bádání.

⁸⁷ K otázce rozsahu zboží hradu Rabštejnka viz: SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 219-220; TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 39-41; TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Rabštejn. op. cit. s. 3-5.

⁸⁸ V oblastech jihozápadně a východně od Lipiny jsou při tocích Zlatého a Okrouhlického potoka pozůstatky vrcholně středověkého rýžování zlata. Vztah území těžby k Rabštejnku není však doložen. Podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Studium dynamiky středověkých sídelních struktur v tzv. bojanovském újezdu (Železné hory okr. Chrudim). In *Živá archeologie: (Re)konstrukce a experiment v archeologii* 15, 2013, č. 1, s. 35-37, obr. 7a-d, 10. ISSN 1213-1628; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace reliktní středověké těžby kovů v Železných horách. In *Živá archeologie: (Re)konstrukce a experiment v archeologii* 16, 2014, s. 34-36, obr. 2-5. ISSN 1213-1628.

⁸⁹ V. J. Sedlák uvádí ves Lipinu jako trvalou součást rabštejnského zboží, zatímco v díle A. Sedláčka se při popisu kupní smlouvy mezi Vilémem z Ostružna a Vilémem z Vlkova ve výčtu majetků souvisejících s hradem ještě neobjevuje. J. Teplý považuje Lipinu za součást držeb vladyků z Orle s možnými dílčími vazbami k Rabštejnku. Srovnatelně viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 144-145; SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 219-220; TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 78-79.

⁹⁰ Srovnatelně viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 144.

v pramenech označováno jako tzv. bojanovský újezd⁹¹. Na severu přiléhal k Rabštejnku menší lesní újezd a ves Stolany, které byly pro změnu majetkem opatovického kláštera⁹². Konečně na východě vyznačoval hranici rabštejnských statků chrudimský lesní újezd známý jako Královská hůra či Hora Králové⁹³.

7. Popis hradu⁹⁴

Jádro Rabštejnka tvoří srostlice budov uzavřených do nevelkého nepravidelného polygonálního útvaru, přičemž rozmístění budov a jejich tvar byl determinován jejich polohou na základovém skalisku, které člení hradní jádro do dvou výškových úrovní. Kolem staveb, které jsou rozloženy v prostoru hradního jádra, koluje dodnes řada dosud nevyjasněných otázek, které vyplývají převážně ze značné torzálnosti zachovalých zbytků zdiva a z v drtivé většině nedochovaných známek vnitřního členění objektů. Vzhledem k minimálním rozměrům jádra se dá předpokládat snaha stavitele stavět hradní budovy vícepatrové, neboť samotný součet ploch uvažovaných přízemních prostor patrně nemohl poskytovat hradnímu pánovi dostatečný obytný komfort⁹⁵.

Centrální stavbu představovala hranolová čtyřboká věž o rozměrech cca 9x9 m, umístěná v jihovýchodním nároží jádra a založená na úbočí skaliska⁹⁶. Východní stěnu věže zajišťovala dvojice opěrných pilířů s částečně vzájemně provázaným zdivem⁹⁷. Pozůstatky špalety vstupních dveří indikují polohu vstupu u severozápadního nároží věže. Zdivo věže nebylo stavebně provázáno s navazujícím zdivem obvodové hradby⁹⁸. Věž plnila pravděpodobně funkci hlavní obytné a zároveň strážní a obranné stavby hradu, neboť byla postavena přesně ve směru nejschůdnější přístupové strany. Většinou proto bývá řazena k stavebnímu typu

⁹¹ O bojanovském újezdu podrobněji viz: TEPLÝ, Jaroslav. Bojanovský újezd neboli districtus Boyanouyensis v letech 1329-1419. In: *Východočeský sborník historický* 18, 2010, s. 93-150. ISSN 1213-1733; TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 32-37, 144.

⁹² Podrobněji viz: TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 110, 119.

⁹³ Srovnatelně viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 146; TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 159; TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Rabštejn. op. cit. s. 4.

⁹⁴ Popis hradu Rabštejnka je součástí většiny prací a studií pojednávajících o této zřícenině. Výběrově viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 469-470; MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 1-2; MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 46-47; MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 5; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 143; SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 218-219. Výsledky detailní dokumentace hradního areálu jsou uvedeny v: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 155-159.

⁹⁵ Srovnatelně viz: VOREL, Milan. Hrad Rabštejnek. op. cit. s. 5.

⁹⁶ K popisu rabštejnského donjonu více viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 156.; MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 3.

⁹⁷ Pilíře donjonu dostaly během postupujících archeologických prací svá pracovní označení. Pilíř při severním nároží donjonu byl označen jako pilíř č. 3, pilíř při východním nároží pak jako pilíř č. 4. Podrobněji viz níže v kapitole 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu.

⁹⁸ Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 4.

obytných věží – donjonů, jejichž obliba vrcholila v období vlády Karla IV. Do dnešních dnů nebylo možné přesně stanovit jak výšku věže, tak i počet pater, jejich funkci a dispoziční řešení.

Na věž ze západní strany navazovala snad krátká hradební zeď, spojující věž s protilehlým objektem – tzv. „jihozápadním palácem“. V této hradbě byl prolomen prostor pro vstup do hradního jádra⁹⁹. Přesná podoba původního vstupního objektu zůstává do dnešních dnů záhadou, hypoteticky se předpokládá existence branského útvaru¹⁰⁰. Hlavním a jediným komunikačním prostorem hradu byl velmi stísněný vnitřní dvorek, rozdělený skalním masivem do dvou výškových úrovní. „Jihozápadní palác“ tvořila uvažovaná, na rabštejnské poměry plošně nejrozsáhlejší stavba nepravidelného půdorysu položená na hraně svahu nad údolím Markovického potoka. Ze strany svahu byl tento objekt staticky zajištěn dvojicí opěrných pilířů, jejichž zdivo vykazuje obdobně jako přilehlé zdivo hradby mezi pilíři přítomnost druhotně zazděných architektonických článků¹⁰¹. Z hlediska dispozice se předpokládá minimálně dvoupodlažní stavba, přičemž stanovení přesného počtu pater není opět dodnes upřesněno. Stanovení konkrétního rozložení vnitřních prostor zásadním způsobem znemožnila vestavba auerspergského loveckého letohrádku v 19. století. Ve spodní části jednoho z okenních otvorů byly objeveny zbytky špalety původního šterbinového střelnovitého okénka. I díky tomuto zjištění se dá o dnešní „přízemní“ úrovni uvažovat jako o dřívějším suterénním prostoru „jihozápadního paláce“¹⁰².

Nejvíce nejasností zatím panuje u druhé budovy, pracovně označované jako „severní palác“, stojící v protilehlém severovýchodním nároží a spolu s donjonem tvořící horní úroveň hradního jádra. Jedná se o poměrně úzkou budovu, položenou na nejvyšším místě hradního skaliska, která na jižní straně bezprostředně navazuje na věž, k níž je přiložena na spáru. Případnou interpretaci znesnadňuje fakt, že se jedná o nejhůře zachovalou stavbu v prostoru hradního jádra. Tím pádem jsou veškeré úvahy o jejím prostorovém a funkčním uspořádání v dnešní době jen velmi obtížné. Z hlediska funkčnosti je spíše považována za pomocnou budovu. Hradní jádro na severní straně uzavírala půlkruhová, ve starší stavební fázi dovnitř

---

⁹⁹ Místo dnešního vstupu do hradního jádra bylo dříve považováno za prostor propojující hradní parkán se sklepením pod „jihozápadním palácem“. Vlastní vstup do hradu byl pak situován výše na přilehlém skalisku pod donjonem. Srovnatelně viz: SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 143; SEDLÁK, Vladimír Jan. *Stavební rozbor*. op. cit. s. 219.

¹⁰⁰ Podrobnosti viz níže v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka. Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 157; DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 470.

¹⁰¹ I tyto pilíře obdržely svá pracovní označení. Pilíř při severozápadním nároží „paláce“ se v popisech objevuje pod názvem pilíř č. 1, pilíř při jihozápadním nároží „paláce“ pak jako pilíř č. 2. Ke stavu zdiva podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 156-157.

¹⁰² K tématu podrobněji: Tamtéž, s. 156.

otevřená hradební bašta spojena s přilehlými budovami krátkými úseky hradeb. Funkční podoba hradeb je rovněž neznámá, neboť se nedochovaly žádné hmatatelné doklady hradebních ochozů¹⁰³.

Celý obvod hradního jádra obkružovala v nepatrném odstupu nízká zděná parkánová hradba, v severozápadním nároží z obou stran přiléhající k výběžku hradní skály¹⁰⁴. Na jižní a jihovýchodní straně navazovala parkánová hradba na opevnění předhradí, které je dodnes známé jen ve formě pozůstatků základů. Předhradí, které patrně představovalo hlavní komunikační a hospodářský areál hradu, bylo tvořeno plochou tvaru lehce nepravidelného obdélníka předstupující před areál hradního jádra až do vzdálenosti 30 m. Opevnění předhradí z východní a jižní strany doplňoval předložený nepřilíh hluboký příkop a val. Další menší příkop odděloval předhradí od vlastního jádra, do něhož se nejspíše vstupovalo po dřevěném můstku. Vstup do předhradí byl patrně obrácen směrem k jihu, kde se předpokládá uvažovaná kulisová brána. Podoba, rozsah a rozložení zástavby předhradí nejsou dosud díky minimu získaných poznatků a dochovaných stavebních relikvií příliš známy. Ze známých náznaků je možno usuzovat, že zdejší zástavba byla patrně většinou vystavěna ze dřeva. Z již nastíněného funkčního hlediska se s velkou pravděpodobností jednalo o komplex zahrnující konírny, zásobárny potravin a materiálu a patrně i obydlí hradní čeledi¹⁰⁵.

V nepřilíh velké vzdálenosti od předhradí jihovýchodním směrem se v lesním porostu ukrývají terénní nerovnosti, které prozrazují dávnou existenci souboru budov poplužního dvora, tvořícího další část hospodářského zázemí hradu. Z tohoto komplexu se do dnešních dnů zachovaly pouze terénní nerovnosti indikující propadlé sklepy a cisternu¹⁰⁶.

Z hlediska dispozičního řešení nepřinesly dosavadní výzkumy dosud jednoznačné určení. Hrad bývá nejčastěji přiřazován k okruhu panských sídel s hranolovou obytnou věží – donjonem¹⁰⁷. V případě formy vnitřní zástavby se hovoří o blokové, případně o dvoupalácové dispozici, přičemž velký vliv na rozpornost interpretací má dosud nerozřešené funkční zařazení obou „paláců“. Z hlediska dispozičního uspořádání hradních staveb je možné hovořit o mísení osvědčených řešení přežívajících ze 13. století (krytí vstupu do hradu obrannou věží)

---

¹⁰³ Podrobněji: Tamtéž, s. 156.

¹⁰⁴ K podobě parkánové hradby a předhradí srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 155-156; SEDLÁK, Vladimír Jan. *Stavební rozbor*. op. cit. s. 218-219.

¹⁰⁵ Podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 156.

¹⁰⁶ Podrobnosti jsou popsány v následující kapitole 8. Dosavadní názory na stavební vývoj hradu. Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 157-159.

¹⁰⁷ Informace o řazení Rabštejnka do typologie opevněných sídel je publikována v řadě prací věnovaných tomuto hradu, viz např.: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 150; DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 470; MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 1. část. op. cit. s. 428; MUSIL, Jan. *Povrchový průzkum*. op. cit. s. 1.

s inovacemi 14. století (hranolová obytná věž)¹⁰⁸. Existuje však i publikovaná hypotéza¹⁰⁹, která naznačuje, že by Rabštejnek mohl být ve starší stavební fázi hradem s plášťovou hradbou, do kterého byl zmiňovaný donjon společně s okrouhlou baštou vestavěn až později. Jisté je, že známá situace rabštejnských „paláců“ spolu s existencí výrazného útvaru obvodové hradby této úvaze může napovídat. Zajímavostí je, že uvedená hypotéza nepovažuje Rabštejnek za jediný zástupce hradu s plášťovou hradbou v rámci regionu, když ke stejnému stavebnímu typu přiřazuje i nedaleké hrady Košumberk¹¹⁰, Strádov¹¹¹, Vildštejn¹¹² a Žumberk¹¹³. Za vrcholné období výstavby hradů s plášťovou hradbou je pro východní Čechy považována poslední čtvrtina 13. století¹¹⁴.

8. Dosavadní názory na stavební vývoj hradu

Stavební vývoj hradu je z hlediska výpovědí písemných pramenů jen velmi složitě postižitelný. Zřícenině dosud schází provedený stavebně historický průzkum¹¹⁵, který by v tomto směru měl přinést přesnější zjištění. Náskres stavebního vývoje hradu vznikl v průběhu let dokonce ve třech různých verzích, přičemž následné zkušenosti z terénního výzkumu zříceniny odhalily zásadní nedostatky v dosavadním bádání¹¹⁶. Plánek J. V. Sedláka postihoval především situaci auerspergské vestavby. V poměrně velké míře se zde projevil nedostatky jak v měřičském zaměření, tak v interpretaci souvislostí dochovaných zbytků zdiva¹¹⁷. Plánek D. Menclové z roku 1972¹¹⁸ přináší již správné postižení situace vestavěných zdí v západním paláci. Inovativním postřehem je pak rozpoznání odlišného stáří opěráků

¹⁰⁸ Srovnatelně viz: SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 220; VOREL, Milan. Hrad Rabštejnek. op. cit. s. 5.

¹⁰⁹ O Rabštejniku coby příslušníku stavebního typu hradů s plášťovou hradbou podrobněji viz: SVOBODA, Ladislav. O plášťových hradech. In: *Archaeologia historica: sborník příspěvků přednesených na 26. konferenci k problematice archeologie středověku s hlavním zaměřením na nové výsledky výzkumu středověkých měst: Čelákovice 12.-16. září 1994*. Brno, 1995, s. 363, 367-368, 379, obr. 4C, 12B. ISSN 0231-5823. Srovnatelně viz oddíl 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 22. Autor článku zde interpretuje rabštejnský donjon jako obrannou baštu dodatečně přistavěnou v průběhu 15. století.

¹¹⁰ O Košumberku coby příslušníku stavebního typu hradů s plášťovou hradbou podrobněji: Tamtéž, s. 361-362, obr. 3.

¹¹¹ O Strádovu coby příslušníku stavebního typu hradů s plášťovou hradbou podrobněji: Tamtéž, s. 369, 372, obr. 7C.

¹¹² O Vildštejnu coby příslušníku stavebního typu hradů s plášťovou hradbou podrobněji: Tamtéž, s. 373.

¹¹³ O Žumberku coby příslušníku stavebního typu hradů s plášťovou hradbou podrobněji: Tamtéž, s. 371, 376, obr. 8B.

¹¹⁴ Podrobněji: Tamtéž, s. 384.

¹¹⁵ Srovnatelně viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 150; MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 4.

¹¹⁶ Více k zhodnocení plánů stavebního vývoje hradu viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 3-4.

¹¹⁷ Podrobněji viz: SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 217. Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 3-4; oddíl 30.2. Plánová dokumentace, obr. 1.

¹¹⁸ Srovnatelně viz: MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 1. část. op. cit. s. 428; oddíl 30.2. Plánová dokumentace, obr. 2.

západního paláce a příčky ve vnitřním prostoru okrouhlé bašty, které bylo tak možno označit za dodatečné přístavby a vestavby. Nadále ovšem není dořešen způsob, kterým se k hmotě donjonu přimyká obvodová hradba¹¹⁹. Poslední plánek byl otištěn jako součást popisu hradu v encyklopedii T. Durdíka¹²⁰. Z hlediska výpovědní hodnoty se jedná víceméně o pouhé shrnutí dosavadních poznatků. Stručný hypotetický nástin procesu výstavby hradu bylo možné konkrétněji sestavit až na základě komparace dosavadních poznatků s výsledky provedeného terénního výzkumu¹²¹.

Do nejstarší stavební fáze byla dosud zahrnována obytná věž s přiléhající obvodovou hradbu a okrouhlou baštu, v jejímž případě se dá na základě přítomnosti dokladů vnitřních dřevěných konstrukcí usuzovat o jejím členění do nejméně tří pater. Prvotní zástavba jádra mohla být jen provizorní (přímé doklady nejsou známy), případně mohla v případě „severního paláce“ vzniknout již současná situace. Tato stavební fáze by se dala hypoteticky chronologicky zařadit do časně první poloviny 14. století. Situace „jihozápadního paláce“ je dosti neurčitá, neboť se v tomto prostoru kromě zdiva obvodové hradby dochoval jen malý zlomek zdiva paláce při vstupní brance a stopy trámových konstrukcí v hmotě zdiva hradby. Důležitým zjištěním je, že pilíře č. 1 a č. 2 byly k přilehlé části obvodové hradby zřejmě přistavěny až v pozdější fázi¹²². Tento fakt podnítil vznik hypotézy o dodatečné přístavbě budovy „jihozápadního paláce“ k hradbě, čímž by byla nahrazena předpokládaná starší stavba. Nezdá se totiž pravděpodobné, že by prostor s nejpříhodnějšími podmínkami pro stavbu byl zastavěn až jako poslední. Bližší informace by ovšem přinesl až budoucí podrobný stavebně historický průzkum. Poslední dílčí zaznamenanou stavební akcí v hradním jádře představuje vestavba příčky do vnitřního líce prostoru okrouhlé bašty, přičemž její souvztažnost s některou z pozdějších etap výstavby je prozatím nejistá. Hrad po ukončení této stavební etapy během své zbývající funkční existence pravděpodobně neprošel výraznější přestavbou, díky čemuž se až na budovu letohrádku dochoval do dnešních dnů v původní gotické podobě¹²³.

V rámci romantické přestavby zříceniny došlo k výrazným zásahům do dosavadní struktury hradu¹²⁴. Prostor hradního jádra byl vyklizen od sutin a navrstvené zeminy. Stavba nově

---

¹¹⁹ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 4.

¹²⁰ Viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s.469; oddíl 30.2. Plánová dokumentace, obr. 3.

¹²¹ K nástinu stavebního vývoje hradu podrobněji viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 4.

¹²² Podrobněji níže v kapitole 23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu.

¹²³ Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 4; SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 220.

¹²⁴ O podobě auerspergského letohrádku a jeho vybavení podrobněji viz: MUSIL, Jan. Povrchový průzkum. op. cit. s. 3; SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 219; VOREL, Milan. Hrad Rabštejnec. op. cit. s. 5.

budovaného loveckého letohrádku využila dobře zachovalé vnější obvodové zdi „jihozápadního paláce“, na kterém jsou dodnes patrné dozdívky formou cihel s odlišným formátem a druhotně použitých architektonických článků¹²⁵. Vnější zeď doplnila nově vystavěná nádvoří stěna. Koruna vnější obvodové zdi byla opatřena cimbuřím a ochozem, koruna vnitřní zdi již jen cimbuřím. Celek s dosti nepravidelným půdorysem zakrývala sedlová střecha pokrytá šindelem. Vzniklý vnitřní prostor byl příčkou předělen na dvě nestejně velké místnosti. Větší místnost byla osvětlována dvěma dvoudílnými novorománskými okénky vsazenými v západní a severní stěně, při jejichž osazování bylo pravděpodobně využito původních okenních otvorů. Zdi místnosti byly pokryty škrábanými sgrafity v renesančním stylu. Vybavení místnosti tvořilo několik kusů nábytku a zelená kachlová kamna. Menší místnost přibližně trojúhelníkového tvaru bez oken a s do zdi vestavěným komínem sloužila nejspíš jako komora a tvořila tak skromné zázemí letohrádku. Úprav se dočkal i prostor vstupu do hradního jádra. Původní již neexistující vstup byl nahrazen novým zaklenutým vstupním portálem. Tato vstupní branka se v této podobě dochovala až do dnešních dnů. Samotný letohrádek takové štěstí bohužel neměl.

Nepříkladná údržba se projevovala již v 1. polovině 20. století. Z roku 1928 je znám rozpočet výloh na dílčí opravy hradního areálu, zahrnující výměnu krytiny letohrádku, nové okapové žlaby, podepření nahnilých stropních trámů, nové úpravy vstupních dveří či zřízení nového plotu kolem zříceniny. Náklady na opravy byly tehdy Stavebním úřadem ve Slatiňanech vyčísleny na 3444.88 Kčs¹²⁶. V průběhu 2. poloviny 20. století se i letohrádek proměnil ve zříceninu. Na počátku 3. tisíciletí tak z Rabštejnu zbývalo již jen několik v hustém lesním porostu ukrytých pozůstatků obvodové hradby s pilíři, za auerspergské přestavby upravená branka, skromné pozůstatky zdiva věže a „paláců“ a střep zdiva okrouhlé bašty.

Areál poplužního dvora o rozměrech přibližně 38 x 54 m zaujímal prostor na mírně se sklánějící stráni navazující z jižní a jihovýchodní strany na areál předhradí¹²⁷. Během prováděného povrchového průzkumu bylo na zkoumané ploše identifikováno 10 objektů konvexního a konkávního charakteru, které přiléhají k uvažované západní a východní straně areálu a vymezují pravděpodobný vnitřní dvorek o rozměrech 19 x 43 m. Areál byl patrně

---

¹²⁵ Dosud není zcela jisté, zda uvedené stavební úpravy souvisí s výstavbou letohrádku, či již s dřívější uvažovanou přestavbou „jihozápadního paláce“. Podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 157.

¹²⁶ Srovnatelně viz výše v poznámce 83.

¹²⁷ K výzkumu reliktů poplužního dvora na Rabštejnu viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 154, 157-159, obr. 9; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Mezi vesnicí a vrchnostenským sídlem. Dvory na středověkém Chrudimsku. In *Archaeologia historica* 41, 2016, č. 2, s. 220-221, obr. 5. ISSN 0231-5823.

obežován obvodovou zdí navazující na opevnění předhradí, jejíž existenci dokládají částečně dochované lineární objekty. Absence objektů v jižní části řešené plochy umožňuje uvažovat o poloze vjezdu do poplužního dvora právě z této strany.

Západní stranu areálu dvora zaujímají dva konkávní objekty č. 1 a č. 2, oba se severojižní orientací delší osy a dobře patrnými vstupními šíjemi. Jedná se patrně o suterény nadzemních obytných staveb. V sousedství objektu č. 2 leží další zahloubený objekt o průměru cca 13 m a hloubce cca 1,5 m, ve kterém se i dnes zachycuje voda (objekt č. 3). Pravděpodobně se jedná o původní cisternu na dešťovou vodu se stěnami roubenými lomovým kamenem, jehož velké množství je dnes sesuté na dně jámy. V sousedství cisterny se nachází ještě jedna menší mělká jáma hluboká asi jen 0,3 m (objekt č. 4)¹²⁸.

Východní stranu zaplňují dva konvexní útvary s orientací delší osy zhruba ve směru západ-východ a výškou průměrně 0,5 m (objekty č. 5 a č. 8). Vedle nich leží obdobně orientovaný konkávní objekt č. 6 dlouhý 11,5 m a hluboký max. 0,4 m. Objekty č. 4-6 a 8 byly předběžně identifikovány jako pozůstatky hospodářských objektů. Největším útvarem v prostoru dvora je pak objekt č. 7 s maximální délkou 19 m a postupně se k severu zužující šířkou (z 9 m až na 6,6 m). Zaujímá polohu v jihovýchodním koutě dvora s orientací přibližně ve směru SZ-JV a představuje směsici tvarů, která se skládá ze dvou konvexních a dvou konkávních tvarů doplněných na východní straně dochovanými zbytky rozvalené zídky. Objekt byl identifikován jako pozůstatek tříprostorového pravděpodobně obytného domu se zachovaným suterénem v jižní části. Veškeré určující hypotézy jsou v případě poplužního dvora pouze předběžné. Konkrétnější závěry by přinesl komplexní terénní výzkum, který zde dosud neproběhl. Nejbližší publikovanou analogickou situací je zaniklý dvůr při zaniklé středověké vsi Bolešov, která se rozkládá na katastrálním území obce Spačice¹²⁹.

Zaměřovací výzkum rovněž odhalil v prostoru severovýchodně od příkopu předhradí ještě dvojici zahloubených objektů (č. 9 a č. 10) s minimální vzájemnou vzdáleností pouhé 3 metry. Obdélný objekt č. 9 (6,5 x 5,5 m, max. hloubka 0,7 m) a téměř kruhový objekt č. 10 (max. průměr 4,5 m, max. hloubka 0,5 m) mohou představovat relikty jedné nadzemní stavby, jejíž

---

¹²⁸ Popis pozůstatků poplužního dvora je podrobněji popsán v: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 157-159.

¹²⁹ K interpretaci získaných poznatků blíže viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 158-159. K zaniklé středověké vsi Bolešov více viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Mezi vesnicí*. op. cit. s. 214-218, obr. 3; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Zaniklá středověká a raně novověká ves Bolešov v k. ú. Spačice, okres Chrudim, Pardubický kraj*. In *Východočeský sborník historický* 22. Pardubice, 2012, s. 73-114. ISSN 1213-1733.

souvislost s poplužním dvorem není zatím možné určit. Že není podobná situace v regionu výjimečná, dokazuje situace v areálu tvrze Stoupec¹³⁰.

9. Rozdělení sektorů a sáčků

Jak již bylo uvedeno výše¹³¹, byl areál hradu Rabštejnku z důvodů přehlednější lokalizace zpracovávaných nálezů rozdělen do 8 pracovních sektorů S1-S8, doplněných všeobecným sektorem S0, který je určen pro blíže nelokalizované soubory nálezů. Základní přehled vymezení sektorů přináší následující výčet, podrobnosti o samotných sektorech jsou popisovány níže v samostatných kapitolách.

Sektor S1 – „Jihozápadní palác“ a přilehlá část parkánu – sáčky č. 13, 20, 21, 26, 27, 29, 44 a 47

Sektor S2 – Donjon a jeho pilíře – sáčky č. 18, 22, 23, 56, 57, 58, 59 a 60

Sektor S3 – Vstup do hradního jádra – sáčky č. 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 a 40

Sektor S4 – Vnitřní dvorek a „severní palác“ – sáčky č. 42, 45, 49 a 53

Sektor S5 – Severovýchodní část parkánu a přilehlé svahy, kamenné moře pod oblou baštou – sáčky č. 3, 6, 12 a 62

Sektor S6 – Předhradí – sáčky č. 2, 15, 17, 41, 51, 52 a 65

Sektor S7 – Západní svahy pod hradem směrem do údolí Markovického potoka – sáčky č. 1, 4, 5, 9, 12, 24, 25, 54, 55, 61, 63 a 64

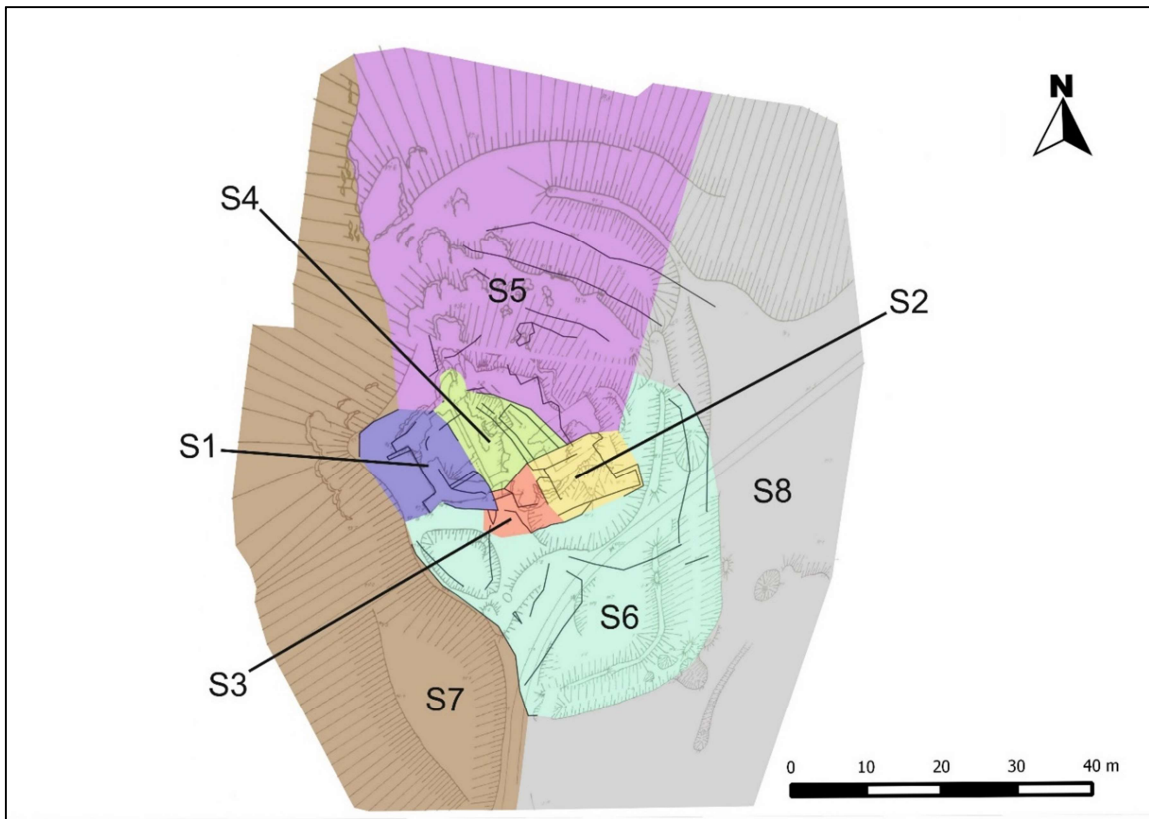
Sektor S8 – Předpolí zříceniny, areál poplužního dvora – sáčky č. 5, 7, 8, 11, 12, 14 a 50

Sektor S0 – Sběr z plochy hradu – sáčky č. 10, 16, 19, 43, 46, 48 a 66

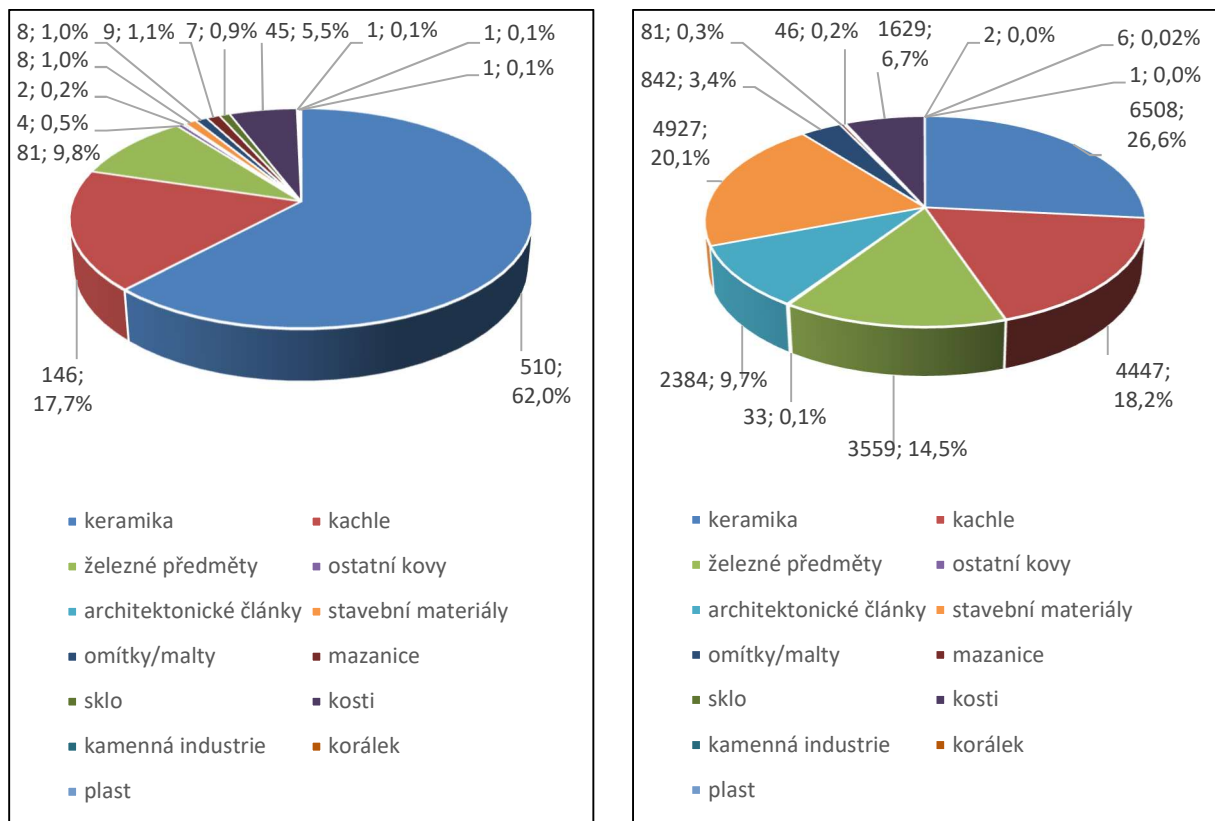
---

¹³⁰ Podrobněji viz: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav. op. cit. s. 159. O tvrzišti Stoupec pojednávají podrobněji články J. Musila a P. Netolického: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Mezi vesnicí. op. cit. s. 218-219, obr. 4; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Tvrziště Stoupec a jeho hospodářské zázemí. Výsledky povrchového průzkumu na k. ú. Březinka u Hošťalovic (okr. Chrudim). In *Archeologie východních Čech* 5, 2013, s. 148-180. ISSN 1805-4676.

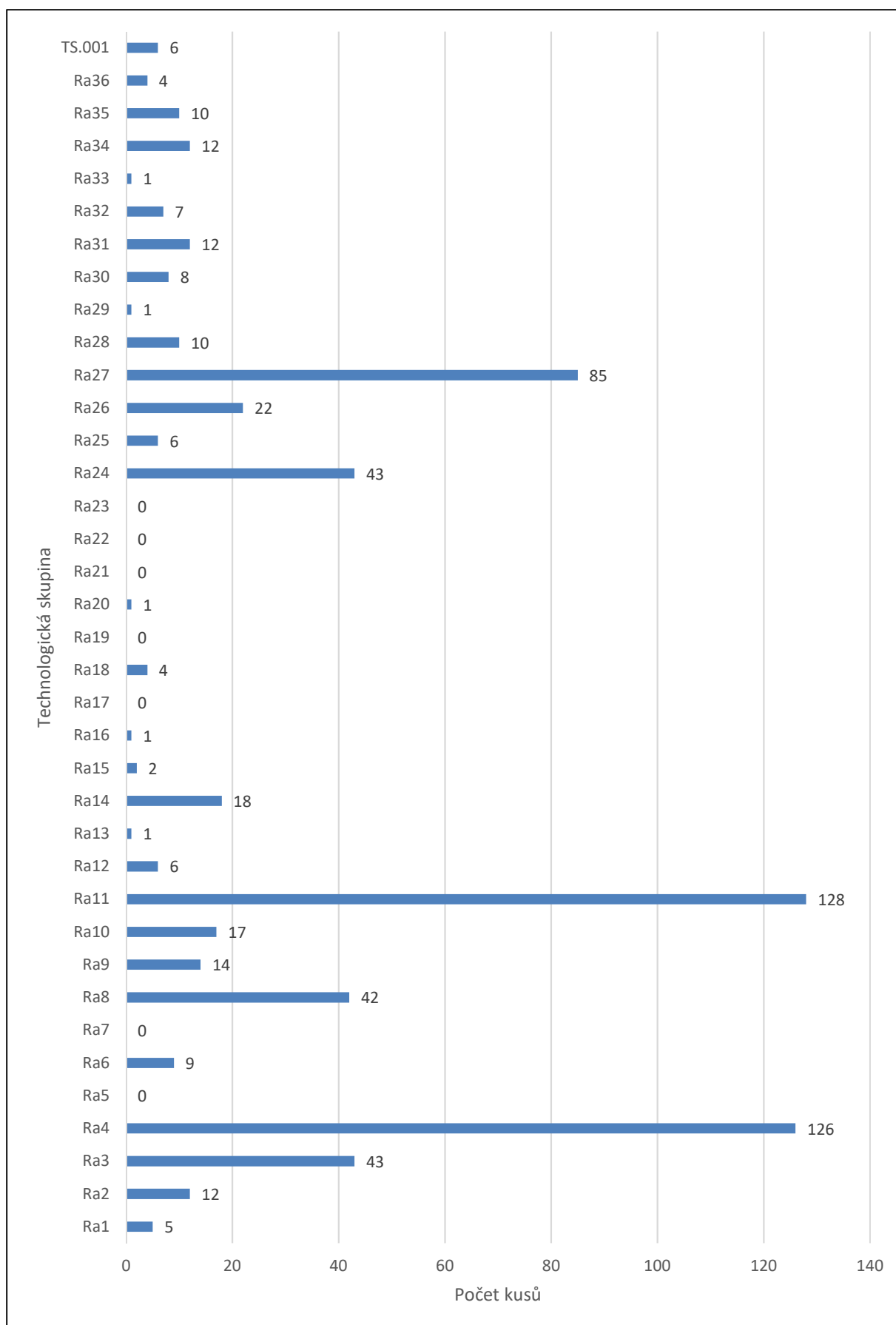
¹³¹ Viz výše v kapitole 2. Cíle práce a metodika zpracování a v poznámce 4.

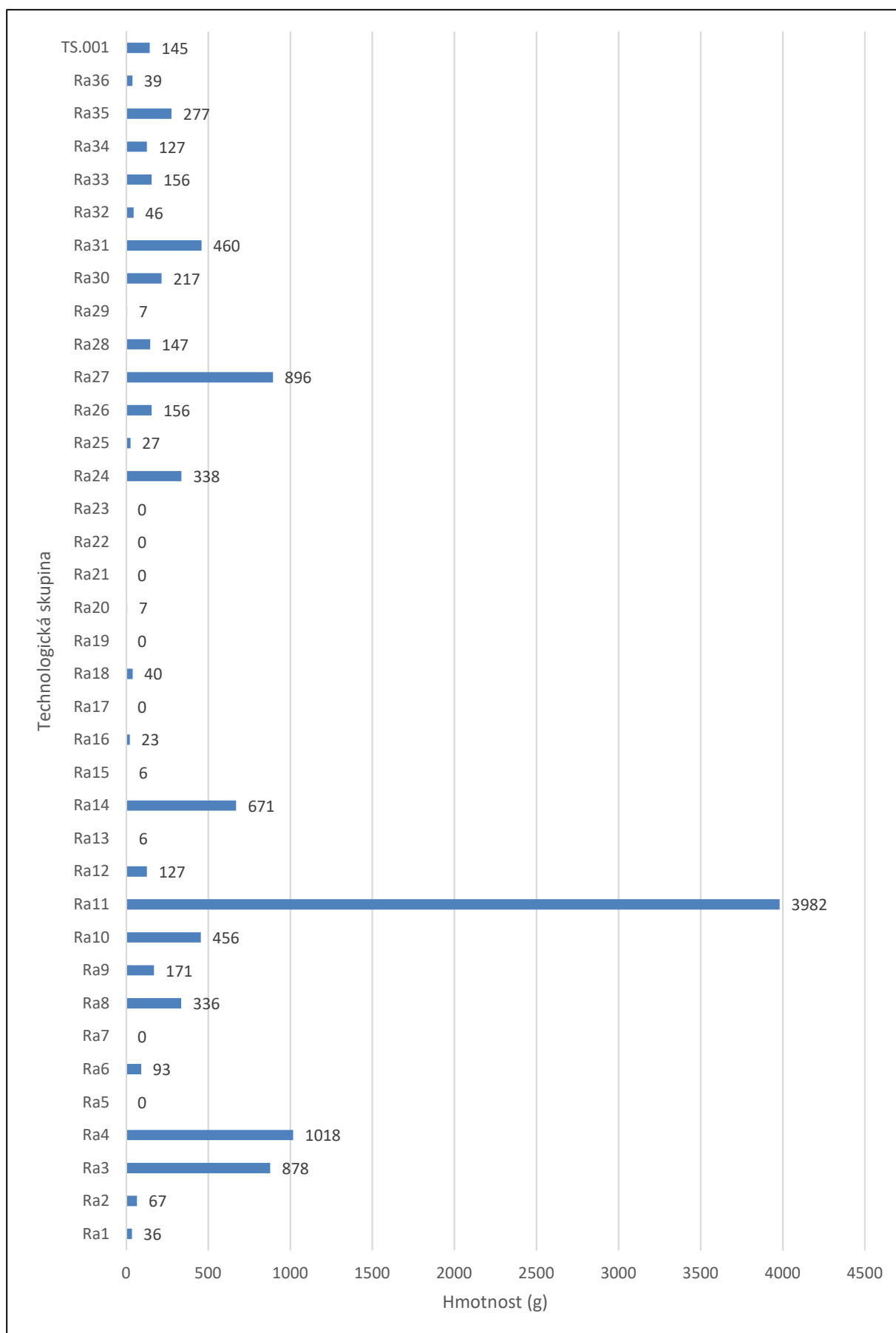
Obr. 1 Rozdělení areálu hradu Rabštejnka do sektorů. Upravil Martin Lacina a J. Musil v programech QGIS 2.0.1 a CorelDraw 2018.

Obr. 2 Rozdělení zpracovávaných nálezů do popisovaných kategorií podle počtu kusů a podle hmotnosti.

Obr. 3 Rozdělení technologických skupin keramiky a kachlů podle počtu nalezených kusů.

Obr. 4 Rozdělení technologických skupin keramiky a kachlů podle hmotnosti.

10. Technologické skupiny keramiky a kachlů¹³²

10.1. Vysvětlivky

1. Barva povrchu
2. Typ použitého ostřiva
3. Barva lomu
4. Typ a tvrdost výpalu
5. Vzhled a úprava povrchu
6. Příbuznost s jinými technologickými skupinami

10.2. Technologická skupina Ra1

1. Šedá až světle šedohnědá
2. Velmi drobné kamínky menší než 0,5 mm, absence slídy
3. Světle šedá
4. Redukční, opticky tvrdý
5. Poměrně hladký, pečlivě zpracovaný, vytáčení
6. –

10.3. Technologická skupina Ra2

1. Šedá až černošedá
2. Drobné kamínky menší než 3 mm, slída, ostřivo vystupuje na povrch
3. Sendvičový efekt
4. Redukční, opticky tvrdý, měkčí než u Ra1
5. Poměrně hladký, ostřivo vystupuje na povrch, vytáčení
6. Možná shoda s Ra17, Oheb 8, NH14

10.4. Technologická skupina Ra3

1. Vně světle šedoběžová, uvnitř okrová až běžová
2. Drobné kamínky menší než 5 mm, dutiny
3. Sendvičový efekt
4. Redukční, opticky měkký

---

¹³² Popis technologických skupin Ra1 – Ra23 byl převzat z: MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 60-61, tab. 1. Pro všechny popisované technologické skupiny srovnatelně viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

5. Středně hrubý, ostřívo vystupuje na povrch, obtáčení
6. –

10.5. Technologická skupina Ra4

1. Černá, šedá, šedobéžově bělošedá, šedobílá, kovově šedá lesklá
2. Mikroskopické ostřívo, místy ojedinělý kamínek
3. Světle šedá až bělobéžová a krémově bílá
4. Redukční, opticky tvrdý
5. Jemný, někdy leštěný vodorovně a radiálně, často kovově lesklý, vytáčení
6. 217, CRF 17, Strádov 8, Oheb 4, NH4, Bolešov 5, P001, Podlažice 7, Kovářov 1, Lažany 13, Hrochův Týnec 8, Ro4

10.6. Technologická skupina Ra5

1. Vně béžová, uvnitř tmavě šedá
2. Absence slídy, menší kamínky menší než 5 mm
3. Šedá
4. Redukční (?), opticky měkký
5. Hrubší, ostřívo vystupuje na povrch
6. –

10.7. Technologická skupina Ra6

1. Bělobéžová, okrová, hnědooranžová
2. Kamínky 0,5 – 1 mm, dutiny
3. Sendvičový efekt
4. Oxidační, opticky měkký
5. Středně hrubý, ostřívo vystupuje na povrch, obtáčení
6. –

10.8. Technologická skupina Ra7

1. Béžová, šedá, šedohnědá
2. Drobné kamínky pod 0,5 mm
3. Sendvičový efekt
4. Oxidační/redukční

5. Hladký, pečlivě upravený, ostřívo nevystupuje na povrch
6. –

10.9. Technologická skupina Ra8

1. Okrová, světle oranžová
2. Mikroskopické ostřívo, plavené těsto
3. Okrová, světle oranžová
4. Oxidační
5. Hladký, pečlivě upravený, vytáčení
6. 226, NH5, Žumberk 4, Ro15

10.10. Technologická skupina Ra9

1. Okrová až béžová
2. Kamínky 0,5 – 1 mm
3. Okrový
4. Oxidační, opticky tvrdý
5. Středně hrubý, ostřívo vystupuje na povrch, vytáčení
6. 220, NH3, Lažany 7

10.11. Technologická skupina Ra10

1. Bělobéžová, na povrchu světle tyrkysová netransparentní glazura
2. Mikroskopické ostřívo
3. Bělobéžový
4. Oxidační
5. Hladký, vytáčení, glazura na povrchu
6. NH9

10.12. Technologická skupina Ra11

1. Světle i tmavě oranžová, cihlově okrová, hnědookrová
2. Kamínky 0,5 – 1 mm
3. Světle i tmavě oranžová, cihlově okrová, hnědookrová
4. Oxidační
5. Hladký

6. 222, NH1, Oheb 2, Podlažice 16

10.13. Technologická skupina Ra12

1. Oranžová
2. Malé kamínky 0,3 – 0,5 mm, slída
3. Světle hnědý, okrový, oranžový
4. Oxidační, opticky měkký
5. Středně hrubý, ostřívo vystupuje na povrch, obtáčení
6. 221

10.14. Technologická skupina Ra13

1. Bílá, béžová
2. Jemné bahnitě plavené těsto, jemně mletá slída
3. Sendvičový efekt
4. Oxidační, opticky měkký
5. Hladký, vytáčení
6. –

10.15. Technologická skupina Ra14

1. Vně béžové až šedé a tmavě hnědé a hnědošedé, uvnitř šedé, béžové, hnědé a tmavě hnědé až šedohnědé
2. Ostřívo 0,5 – 5 mm, kamínky, póry
3. Sendvičový efekt
4. Oxidační/redukční, opticky tvrdý
5. Hrubý, silně porézní, vytáčení/obtáčení
6. 224, Oheb 5, NH8, Podlažice 8, Strádov 2, Žumberk 14

10.16. Technologická skupina Ra15

1. Šedá až bělošedá
2. Slída, póry
3. Šedý, mírně porézní
4. Redukční, opticky tvrdý
5. Slída vystupuje na povrch, vytáčení

6. –

10.17. Technologická skupina Ra16

1. Hnědošedá, hnědočervená
2. Velmi jemné „krupičkovité“ ostřívo
3. Červenohnědý
4. Oxidační, opticky tvrdý
5. Kožovitý vzhled, ostřívo nevystupuje na povrch, středně hrubý, obtáčení/vytáčení
6. 219, Podlažice 1, NH10, Strádov 5, Žumberk 16, P003, Lažany 5, Ro12

10.18. Technologická skupina Ra17

1. Šedoběžová
2. Slída, možná i grafit (?), kamínky 0,5 – 1 mm
3. Sendvičový efekt
4. Oxidační, opticky měkký
5. Slída vystupuje na povrch, obtáčení
6. NH7, Oheb 9, Strádov 13

10.19. Technologická skupina Ra18

1. Bělavá, bílá, béžová až světle okrová
2. Kamínky 0,3 – 0,5 mm
3. Bělavá, bílá, béžová až světle okrová
4. Oxidační, opticky tvrdý
5. Hladký, vytáčení
6. 213, CRF13, Podlažice 2, Oheb 3, NH2, Strádov 14, Žumberk 7, Bolešov 2, Lažany 12, Hrochův Týnec 12

10.20. Technologická skupina Ra19

1. Hnědá, hnědošedá a šedá
2. Kamínky 0,3 – 0,5 mm
3. Hnědý
4. Redukční, opticky velmi tvrdý
5. Krupičkovitý, poměrně hladký povrch, vytáčení

6. –

10.21. Technologická skupina Ra20

1. Hnědoběžová
2. Dutiny, písčité ostřívo 0,3 mm
3. Hnědý až hnědoběžový
4. Oxidační, opticky tvrdý
5. Hladký, obtáčení/vytáčení
6. –

10.22. Technologická skupina Ra21

1. Kovově šedá
2. Grafit 0,2-0,3 mm, písek, slída
3. Kovově šedý
4. Redukční, opticky tvrdý
5. Krupičkovitý, ostřívo vystupuje na povrch, obtáčení
6. 208, CRF 8, jihočeská, jihomoravská oblast, Podlažice 5, Kovářov 2, Lažany 11, Hrochův Týnec 10, Ro16

10.23. Technologická skupina Ra22

1. Tmavě hnědošedá
2. Písčité ostřívo 0,5 mm
3. Sendvičový efekt
4. Redukční, opticky měkký
5. Povrch hlazený až leštěný, v ruce
6. –

10.24. Technologická skupina Ra23

1. Světle šedá
2. Písčité ostřívo 0,5 mm, mírně porézní
3. Světle šedá
4. Redukční, opticky tvrdý
5. Krupičkovitý povrch, ostřívo vystupuje na povrch, povrch hladký, vytáčení

6. –

10.25. Technologická skupina Ra24

1. Světle růžvooranžová až hnědá
2. Mikroskopické
3. Světle růžově oranžový, sendvičový efekt
4. Oxidační, opticky tvrdý
5. Pečlivě upravený, hladký jemný, vytáčení
6. –

10.26. Technologická skupina Ra25

1. Okrová a oranžová, uvnitř částečně TG žlutá, nazelenalá, nahnědlá
2. Jemné plavené těsto, mikroskopické ostřívo
3. Okrový, oranžový
4. Oxidační, opticky střední
5. Jemný pečlivě upravený povrch, hladký, modelační rýžky
6. 311, Ro20

10.27. Technologická skupina Ra26

1. Černošedá, šedá, tmavě šedá
2. Písčité ostřívo (1-2,5 mm), slída jemně mletá muskovitická v těstě i na povrchu
3. Šedý, světle šedý
4. Redukční, opticky tvrdý
5. Jemný hlazený a leštěný, slída na povrchu, vytáčení
6. 215, CRF15, blízka 214, P004, Strádov 4, Lažany 4

10.28. Technologická skupina Ra27

1. Šedá, šedočerná a černá
2. Středně hrubý písek, výrazné procento jemně mleté slídy
3. Světle šedá
4. Redukční, opticky tvrdý
5. Středně hrubý, pečlivě upravený
6. 230, Bolešov 4, Podlažice 15

10.29. Technologická skupina Ra28

1. Běloběžová, uvnitř částečně TG žlutá, nazelenalá, nahnědlá
2. Jemné plavené těsto, mikroskopické ostřívo
3. Bílý, běloběžový
4. Oxidační, opticky střední
5. Jemný pečlivě upravený povrch, hladký, modelační rýžky
6. 312, Ro7

10.30. Technologická skupina Ra29

1. Vně tmavě fialová burelová OG, uvnitř hnědočervená či oranžová TG
2. Jemné plavené těsto, mikroskopické ostřívo
3. Oranžový, červený a okrový
4. Oxidační, opticky střední
5. Jemný pečlivě upravený povrch, hladký, modelační rýžky
6. 314, blízka Podlažice 18

10.31. Technologická skupina Ra30

1. Tmavě hnědá, černý
2. Hrubý písek, drcené kamínky $\leq 2,4$ mm, dutiny
3. Černošedý
4. Redukční, opticky střední až tvrdý
5. Středně upraveným hladký, obtáčení
6. –

10.32. Technologická skupina Ra31

1. Světle béžově šedá, místy černošedá
2. Písčité ostřívo, slídnaté ostřívo, které se uplatňuje jako ploché šupinky na jemném povrchu
3. Jako povrch
4. Oxidační, opticky střední až tvrdý výpal
5. Jemný, pečlivě upravený, slída na povrchu
6. 214, CRF 14, blíží se 212, P004, Strádov 4

10.33. Technologická skupina Ra32

1. Oranžová, hnědočervená, červená
2. Písčité ostřívo (do 1 mm), dutinky
3. Oranžový, okrový, červený, místy i sendvičový efekt
4. Oxidační, opticky měkký až střední
5. Pečlivě upravený, vytáčení, modelační rýžky
6. 231, P008, Bolešov 6, Strádov 16, Ro5

10.34. Technologická skupina Ra33

1. Světle hnědá, hnědočervená
2. Hrubý písek $\leq 2-4$ mm
3. Světle hnědá, hnědobéžová, hnědočervená
4. Oxidační, opticky měkký až střední
5. Přetažený jemným kožovitým povlakem
6. 233

10.35. Technologická skupina Ra34

1. Světle šedá
2. Velmi drobné písčité a slídnaté ostřívo (1,5 - 2 mm)
3. Světle šedý
4. Redukční, opticky měkký
5. Pečlivě upravený hladký až střední, vytáčení
6. 232, Oheb 10, Podlažice 6, Bolešov 3, Ro9

10.36. Technologická skupina Ra35

1. Světle béžově šedá, místy černošedá
2. Písčité ostřívo (až 2 mm), slída se koncentruje v povrchové části střepe
3. Černošedé jádro, sendvičový efekt, velmi tenkostěnný
4. Oxidační, sendvičový efekt, opticky tvrdý
5. Jemný povrch, kožovitý přetah, vysoce slídnatý na povrchu
6. 212, CRF 12, Lažany 1, Ro1

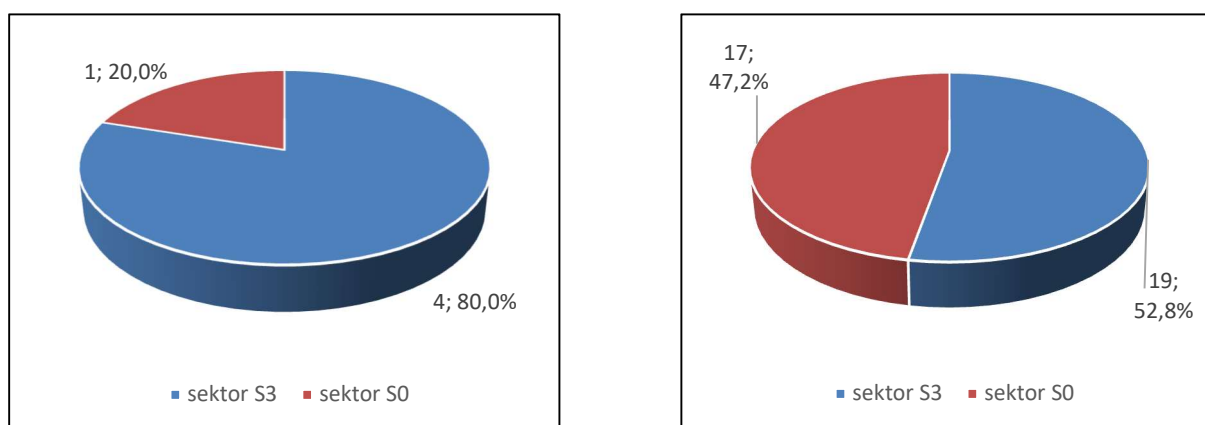
10.37. Technologická skupina Ra36

1. Oranžová, světle hnědá, okrová
2. Jemné písčité ostřívo (okolo 0,5 mm), slída velmi jemně mletá, dutiny (0,5 – 1 mm)
3. Sendvičový efekt, světlá tmavé jádro, světlá
4. Oxidační, opticky měkký až střední
5. Jemný přetažený krupičkový povrch, jemné na dotyk
6. 218, CRF 18, NH13, Oheb 6, Strádov 12, Ro14

11. Analýza technologických skupin keramiky¹³³

11.1. Technologická skupina Ra1

V rámci technologické skupiny Ra1 bylo identifikováno celkem pět nezdobených keramických zlomků o celkové hmotnosti 36 g. Konkrétně byl identifikován jeden zlomek okraje nádoby, jeden zlomek podhrdlí nádoby a tři zlomky výdutě nádoby. Zlomek okraje nádoby byl určen jako zlomek okraje hrnce o průměru 200 mm, typologicky byl zlomek určen jako slabě rozšířený jednoduchý okraj s vnější oblou plochou typu 142 (tab. 19: 11/38)¹³⁴. Zbývající zlomky nádob nebylo možné z hlediska typologie keramických nádob určit. Čtyři zlomky nádob (80 % z celku, podle hmotnosti 19 g/52,8 % z celku) pocházejí ze sektoru S3, jeden zlomek (20 % z celku, podle hmotnosti 17 g/47,2 % z celku) náleží souhrnnému sektoru S0. Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S3 má hodnotu 3,5, ze sektoru S0 pak hodnotu 6. K technologické skupině Ra1 nejsou dosud známy doklady výskytu na jiných

Obr. 5 Zastoupení technologické skupiny Ra1 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

¹³³ Uvedený rozbor se nevěnuje technologickým skupinám Ra5, Ra7, Ra17, Ra19, Ra21, Ra22 a Ra23 z důvodu absence k nim zařaditelných zlomků v rámci popisovaného souboru.

¹³⁴ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181,183, obr. 5.

lokality v regionu. Datována je rámcově do období 14. století – poloviny 15. století¹³⁵.

11.2. Technologická skupina Ra2

Technologická skupina Ra2 je v popisovaném souboru zastoupena jedenácti keramickými zlomky o celkové hmotnosti 67 g. Dvěma kusy jsou zastoupeny okraje a dna nádob a jedním podhrdlí nádoby. Se šesti zástupci převažují zlomky výdutí nádob. Z určitelných zlomků nádob byly jeden zlomek okraje nádoby a jeden zlomek dna nádoby určeny jako zlomky hrnců. Další zlomek dna nádoby byl určen jako zlomek džbánu a jeden zlomek okraje nádoby spolu s jedním zlomkem výdutě nádoby pak jako zlomky pokliček. Zbývajících šest zlomků nádob nebylo možné z hlediska morfologických typů spolehlivě určit. V rámci typologie okrajů nádob byl v případě okraje hrnce rozpoznán plynule nasazený kyjovitý okraj typu 851 (tab. 6: 16/43)¹³⁶, průměr okraje zlomku činí 190 mm. V případě pokličky byl jako typ okraje určen šikmo seříznutý okraj oboustranně rozšířený s oblými hranami typu 22 (tab. 5: 11/43)¹³⁷ s průměrem zlomku 120 mm. Z hlediska užitého typu výzdoby se v souboru vyskytuje jeden zlomek nesoucí oběžnou šroubovici. Jeden zlomek nádoby (7,7 % z celku, podle hmotnosti 7 g/8,9 % z celku) byl lokalizován v sektoru S1, jeden zlomek nádoby (23,1 % z celku, podle hmotnosti 19 g/24,1 % z celku) v sektoru S2, zbývajících devět zlomků (69,2 % z celku, podle hmotnosti 53 g/67,1 % z celku) patří do sektoru S0. Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4, ze sektoru S2 hodnotu 5 a ze sektoru S0 hodnotu 3,56. Popisovaná skupina je svými vlastnostmi blízká další technologické skupině Ra17¹³⁸. V chrudimském regionu jsou nálezy obdobných zlomků keramiky známy ze zřícenin hradů Oheb (jako technologická skupina Oheb 8¹³⁹) a Nové Hrady (jako skupina NH14¹⁴⁰). Datační rozpětí technologické skupiny Ra2 bylo v rámci nálezů z Rabštejnka stanoveno na období mezi počátkem 14. století a polovinou 15. století¹⁴¹. Do tohoto období ostatně

---

¹³⁵ Datace byla převzata z článku J. Musila o jedné z etap předchozích výzkumů na Rabštejnku, viz: MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 60, tab. 1.

¹³⁶ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. *Středověká keramika*. op. cit. s. 181, 184, obr. 5.

¹³⁷ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

¹³⁸ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Ra2 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

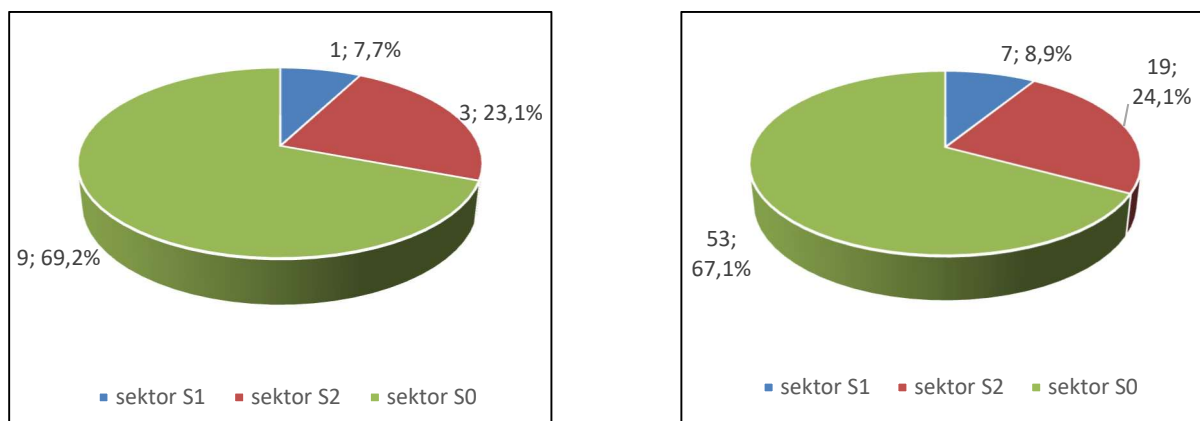
¹³⁹ Tamtéž, popis technologické skupiny Oheb 8. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi.

¹⁴⁰ Tamtéž, popis technologické skupiny NH14. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi.

¹⁴¹ Podle MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 60, tab. 1.

zapadají i analogické nálezy z výše uvedených hradů s mladším založením¹⁴² i skutečnost, že se jedná o keramiku vytáčenou na rychlém hrncířském kruhu¹⁴³.

K této technologické skupině je možné hypoteticky přiřadit ještě jeden zlomek výdutě nádoby (sektor S2, tab. 60: 1/60), který byl nalezen během výkopu sondy č. 4 uvnitř donjonu při vnitřním líci jeho základů (k. 1900). Střep vykazuje vlastnosti shodné s vlastnostmi této technologické skupiny, nicméně stoprocentní určení není možné, neboť je střep pokrytý ulpělými kapkami malty. Popisovaný zlomek výdutě je zdoben oběžnou šroubovicí, jeho hmotnost je 12 g, fragmentarizace má hodnotu 6,00.

Obr. 6 Zastoupení technologické skupiny Ra2 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.3. Technologická skupina Ra3

Tuto technologickou skupinu zastupuje soubor 43 keramických zlomků o celkové hmotnosti 878 g. Společně s technologickou skupinou Ra24 se jedná o skupinu se čtvrtým nejvyšším zastoupením zlomků v rámci zpracovávaného souboru. Okraje nádob jsou zde zastoupeny jedenácti zlomky, dna nádob deseti zlomky a výdutě nádob dvaceti třemi zlomky. Osm zlomků okrajů nádob a devět zlomků dna nádob bylo určeno jako zlomky hrnců, jeden okraj nádoby jako zlomek džbánu a zbývající dva okraje nádob pak jako zlomky pokliček. Jeden zlomek dna nádoby náleží pohárům. Zbývajících dvacet dva zlomků připadá na bližší neurčitelné tvary keramických nádob. V rámci zařazení do typologie okrajů hrnců byly identifikovány příklady slabě rozšířeného jednoduchého okraje s vnější oblou plochou typu 142¹⁴⁴ (1x, tab. 58: 29/64) a příklady okružích, konkrétně vnitřně prožlabené okružích s vnější

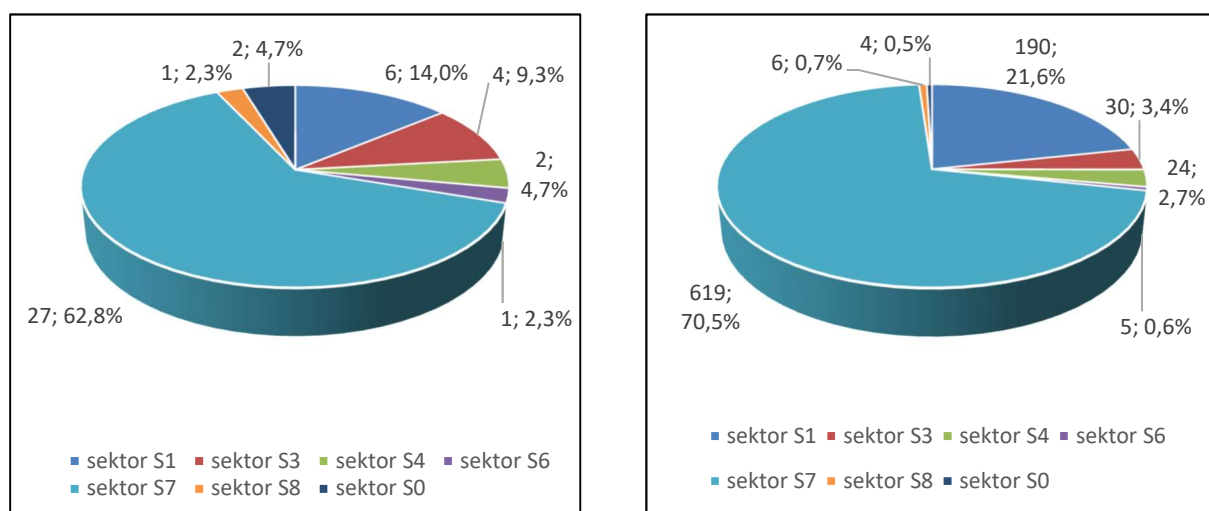
¹⁴² Vznik Ohebu se předpokládá v období kolem přelomu 14.-15. století, v písemných pramenech je poprvé zmiňován k roku 1405 (viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 394.). Hrad Nové Hrady je podstatně mladší, stavěn byl v letech 1450-1460 (viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 384).

¹⁴³ Srovnatelně viz výše uvedený popis technologické skupiny Ra2 v oddíle 10.3. Technologická skupina Ra2.

¹⁴⁴ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. *Středověká keramika*. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

plochou ostře prožlábnutou a oblou spodní hranou typu 371¹⁴⁵ (3x, tab. 58: 30/64, 31/64, 34/64) a okruží s výrazně zesílenou zploštělou horní částí a vytaženou spodní hranou typu 385¹⁴⁶ (4x, tab. 58: 27/64, 28/64, 32/64, 33/64). Průměry těchto okrajů kolísají mezi hodnotami 120 a 300 mm. Okraje džbánů zde zastupuje prohnuté vysoké okruží s dvojicí žlábků nad dolní hranou typu 542¹⁴⁷ (1x, tab. 31: 9/54) o průměru 140 mm a okraje pokliček oblý zesílený okraj typu 13¹⁴⁸ (1x, tab. 18: 2/28) a šikmo seříznutý okraj s dovnitř rozšířenou okrajovou plochou typu 21¹⁴⁹ (1x, tab. 31: 6/54) s průměry 160 a 170 mm. V rámci typů výzdoby se objevují doklady oběžné šroubovice (5x) a vývalkové šroubovice (3x).

Rozložení výskytu zlomků technologické skupiny Ra3 v areálu zříceniny Rabštejnka je již rovnoměrnější. Šest zlomků nádob (14 % z celku, podle hmotnosti 190 g/21,6 % z celku) náleží sektoru S1, čtyři zlomky nádob (9,3 % z celku, podle hmotnosti 30 g/3,4 % z celku) sektoru S3, dva zlomky nádob (4,7 % z celku, podle hmotnosti 24 g/2,7 % z celku) sektoru S4, po jednom zlomku nádoby náleží sektorům S6 (2,3 % z celku, podle hmotnosti 5 g/0,6 % z celku) a S8 (2,3 % z celku, podle hmotnosti 6 g/0,7 % z celku) a 27 zlomků nádob (62,8 % z celku, podle hmotnosti 619 g/70,5 % z celku) sektoru S7. Konečně dva zlomky nádob (4,7 % z celku, podle hmotnosti 4 g/0,5 % z celku) patří do všeobecného sektoru S0. Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4, ze sektoru S3 hodnotu 4,25, ze sektoru S4 hodnotu 4,5, ze sektoru S6 hodnotu 3, ze sektoru S7 hodnotu 5,85, ze sektoru S8 hodnotu 4 a ze sektoru S0 hodnotu 2,5. Ani u této technologické skupiny zatím nebyl prokázán výskyt na jiných známých lokalitách v regionu. Její datační rozpětí je opět

Obr. 7 Zastoupení technologické skupiny Ra3 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

stanoveno na období 14. století – polovina 15. století¹⁵⁰.

11.4. Technologická skupina Ra4

Tzv. „šedá redukční keramika“ představuje v popisovaném souboru druhou nejpočetněji zastoupenou technologickou skupinu. Je reprezentována celkem 126 zlomky se souhrnnou hmotností 1018 g. Okraje nádob zde zastupuje celkem dvacet sedm zlomků, podhrdlí nádob sedm zlomků, dna nádob patnáct zlomků a výdutě nádob sedmdesát sedm zlomků. Hrnce představuje dvacet tři zlomků okrajů nádob, osm zlomků den nádob a jeden zlomek výdutě nádoby. Dva zlomky okrajů nádob a dva zlomky okrajů den zastupují džbány, jeden zlomek okraje nádoby zastupuje poháry. Zajímavostí je jeden zlomek okraje kahánku. Zbývajících 89 zlomků nádob nebylo možné morfologicky blíže zařadit.

Okraje hrnců mají v této technologické skupině velmi rozmanité typologické zastoupení. Z typů jednoduchých okrajů byl rozpoznán rovně seříznutý okraj typu 111¹⁵¹ (1x, tab. 6: 21/43), zaoblený okraj typu 112¹⁵² (3x, tab. 21: 6/21; tab. 57: 18/64, 20/64), dále slabě rozšířený okraj s rovně seříznutou vnější plochou typu 141¹⁵³ (1x, tab. 19: 19/38) a slabě rozšířený okraj s oblou vnější plochou typu 142¹⁵⁴ (1x, tab. 33: 37/54). Varianty okruží s vnitřním prožlabením zastupují okruží s vnější plochou oble prožlábnutou s oblou spodní hranou typu 371¹⁵⁵ (4x, tab. 1: 3/52; tab. 3: 25/20; tab. 18: 2/30; tab. 27: 10/11) a pozdní typy 392¹⁵⁶ (1x, tab. 27: 2/6) a 393¹⁵⁷ (1x, tab. 27: 3/6). Ovalené okraje s vnitřním prožlabením reprezentuje okraj typu 444 s vnitřní oblou plochou podtrženou¹⁵⁸ (1x, tab. 27: 11/11), okruží s konvexní vnitřní plochou pak okraj typu 521 s prožlábnutou vnější plochou a oblou horní plochou¹⁵⁹ (1x, tab. 27: 1/6). Varianty přehnutých oblých okrajů zastupují v souboru šikmo vytažený okraj s úzce prožlábnutou spodní plochou typu 731¹⁶⁰ (2x, tab. 4: 14/15; tab. 57: 19/64) a šikmo vytažený okraj s plochou spodní plochou typu 735¹⁶¹ (1x, tab. 57: 21/64). Zástupci zavlnitých a kyjovitých okrajů jsou v souboru nepravě ovalený okraj s oválným

¹⁵⁰ Podle MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 60, tab. 1.

¹⁵¹ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. *Středověká keramika*. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

¹⁵² Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

¹⁵³ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

nízkým profilem typu 831¹⁶² (2x, tab. 3: 23/20; tab. 9: 7/24), dále nepravě ovalený okraj s oválným středním profilem typu 832¹⁶³ (1x, tab. 1: 2/52), nepravě ovalený okraj s oválným vysokým profilem typu 833¹⁶⁴ (1x, tab. 14: 5/46), nepravě ovalený okraj s hranou na vnitřní straně horní plochy typu 835¹⁶⁵ (1x, tab. 6: 20/43) a kyjovitý okraj s odsazenou spodní plochou typu 852¹⁶⁶ (1x, tab. 3: 24/20). Okraje džbánů jsou zastoupeny nízkým okružím se žebrem na vnější ploše typu 521¹⁶⁷ (1x, tab. 4: 15/15) a středním okružím se žebrem na vnější ploše typu 522¹⁶⁸ (1x, tab. 33: 36/54). Okraje pohárů reprezentuje jednoduchý zaoblený okraj typu 112¹⁶⁹ (1x, tab. 57: 20/64). Nalezený okraj kahánku se řadí k oblým zesíleným jednoduchým okrajům typu 11¹⁷⁰ (1x, tab. 1: 1/52). Průměry okrajů hrnců se pohybují mezi hodnotami 100 a 360 mm, průměry okrajů džbánů mají hodnoty 200 a 250 mm. Identifikovaný okraj poháru má hodnotu průměru 90 mm, okraj kahánku má průměr 100 mm. V rámci výzdoby zlomků nádob bylo rozpoznáno několik typů radélkové výzdoby, konkrétně typ 02¹⁷¹ (2x, tab. 2: 20/20; tab. 6: 19/43), typ 11¹⁷² (1x, tab. 3: 21/20), typ 25¹⁷³ (1x, tab. 57: 22/64), typ 28¹⁷⁴ (1x, tab. 3: 22/20), typ 2220¹⁷⁵ (1x, tab. 27: 4/6) a typ 2410¹⁷⁶ (1x, tab. 3: 26/20). Dále jsou v souboru zastoupeny příklady oběžné šroubovice (6x), vývalkové šroubovice (2x) a vlnice (1x).

Nálezy zlomků technologické skupiny Ra4 byly zaznamenány ve všech pro účely analýzy vytýčených sektorech. Dvacet osm zlomků nádob (22,2 % z celku, podle hmotnosti 179 g/17,6 % z celku) bylo objeveno v sektoru S1, sedm zlomků nádob (5,6 % z celku, podle hmotnosti 68 g/6,7 % z celku) v sektoru S2, dvanáct zlomků nádob (9,5 % z celku, podle hmotnosti 60 g/5,9 % z celku) v sektoru S3, čtyři zlomky nádob (3,2 % z celku, podle hmotnosti 11 g/1,1 % z celku) v sektoru S4, pět zlomků nádob (4 % z celku, podle hmotnosti 59 g/5,8 % z celku) v sektoru S5, patnáct zlomků nádob (11,9 % z celku, podle hmotnosti 80 g/7,9 % z celku) v sektoru S6, dvacet sedm zlomků nádob (21,4 %

---

¹⁶² Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁶³ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 185.

¹⁷¹ Výzdoba byla zaznamenána na zlomech výdutí nádob. Určeno podle: MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 50.

¹⁷² Výzdoba byla zaznamenána na zlomku podhrdlí a výdutě nádoby. Určeno podle: Tamtéž, s. 50.

¹⁷³ Výzdoba byla zaznamenána na zlomku podhrdlí nádoby. Určeno podle: Tamtéž, s. 50.

¹⁷⁴ Výzdoba byla zaznamenána na zlomku výdutí nádoby. Určeno podle: Tamtéž, s. 50.

¹⁷⁵ Výzdoba byla zaznamenána na zlomku podhrdlí nádoby. Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 188-189, 194, obr. 8.

¹⁷⁶ Výzdoba byla zaznamenána na zlomku výdutě nádoby. Určeno podle: Tamtéž, s. 188-189, 194, obr. 8.

z celku, podle hmotnosti 409 g/40,2 % z celku) v sektoru S7 a konečně pět zlomků nádob (4 % z celku, podle hmotnosti 76 g/7,5 % z celku) v sektoru S8. Všeobecně lokalizovaný sektor S0 zahrnuje nálezy celkem dvaceti tří zlomků nádob (18,3 % z celku, podle hmotnosti 76 g/7,5 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků pocházejících ze sektoru S1 má hodnotu 4,04, ze sektoru S2 hodnotu 4,5, ze sektoru S3 hodnotu 3,42, ze sektoru S4 hodnotu 3,25, ze sektoru S5 hodnotu 5,2, ze sektoru S6 hodnotu 3,54, ze sektoru S7 hodnotu 4,67, ze sektoru S8 hodnotu 5,4 a ze sektoru S0 hodnotu 3,13.

Výskyt technologické skupiny Ra4 je v regionu doložen na řadě dalších lokalit. Vyráběné zboží bývá označováno jako produkt městských dílen bez konkrétní lokalizace původu výroby¹⁷⁷. V rámci typologie technologických skupin keramiky doložených na Chrudimsku nese skupina označení 217, v případě výzkumu v chrudimské Filištínské ulici pak označení CRF 17¹⁷⁸. V hradním prostředí byly analogické nálezy učiněny na hradech Strádov (zde nese skupina označení Strádov 8¹⁷⁹), Oheb (jako skupina Oheb 4¹⁸⁰), Nové Hrady (jako skupina NH4¹⁸¹) a na velitelském stanovišti husitských obléhatelů u hradu Lichnice (jako skupina P001¹⁸²). Výzkumy v Kovářově (zde označena jako skupina Kovářov 1¹⁸³), zaniklé středověké vesnici Bolešov (jako skupina Bolešov 5¹⁸⁴), Lažanech (jako skupina Lažany 13¹⁸⁵), Hrochově Týnci (jako skupina Hrochův Týnec 8¹⁸⁶) a Ronově nad Doubravou (jako

---

¹⁷⁷ Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání hmotné kultury hradu Strádova (k. ú. Ochoz u Nasavrku, okr. Chrudim). In *Archeologie východních Čech* 8, 2014, s. 61. ISSN 1805-4676; FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek k obléhání hradu Lichnice v letech 1428-1429. In *Chrudimský vlastivědný sborník* 17, 2013, s. 164. ISSN 1214-6048; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Zaniklá středověká. op. cit. s. 94.

¹⁷⁸ Definice technologické skupiny CRF 17 je shodná s definicí technologické skupiny 217. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi. Ke skupině 217 podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

¹⁷⁹ O technologické skupině Strádov 8 podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 59, 61-62. Srovnatelně viz definice této technologické skupiny v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

¹⁸⁰ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Oheb 4 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Ohebu blíže viz výše v poznámce 139.

¹⁸¹ Tamtéž, popis technologické skupiny NH4. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

¹⁸² Podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. 164, 176, pozn. 45. Srovnatelně viz popis technologické skupiny P001 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

¹⁸³ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Kovářov 1 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

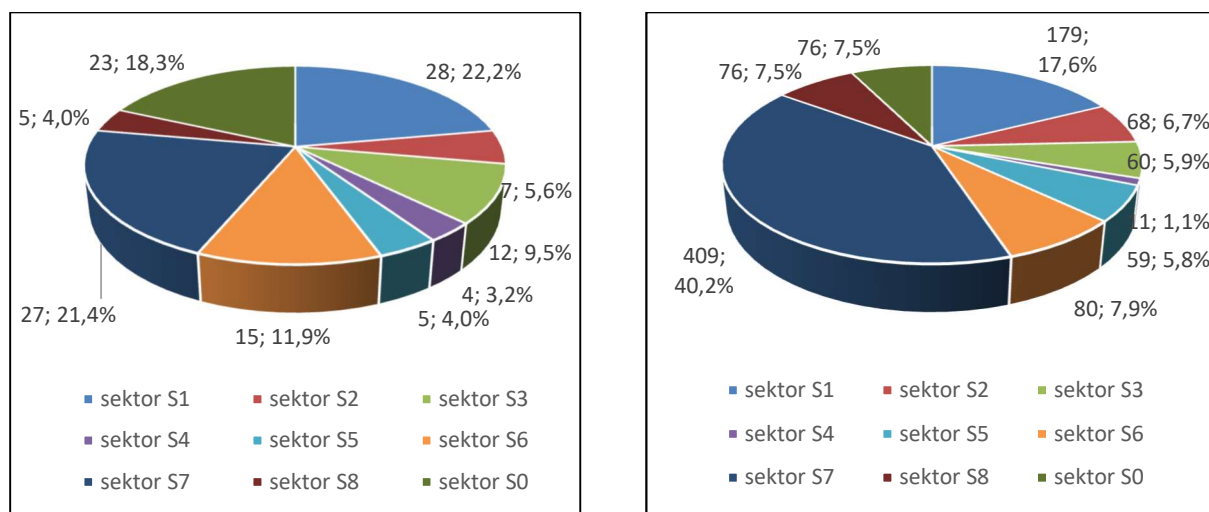
¹⁸⁴ Podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Zaniklá středověká. op. cit. s. 90, 93-94. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Bolešov 5 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

¹⁸⁵ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Lažany 13 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi.

¹⁸⁶ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Hrochův Týnec 8 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit; Frolík et al 2018, ASČ. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi.

skupina Ro4¹⁸⁷) dokládají přítomnost skupiny Ra4 rovněž v prostředí vesnic a menších měst. Výzkum areálu zaniklého kláštera v Podlažicích (jako skupina Podlažice 7¹⁸⁸) potvrdil přítomnost skupiny Ra4 i v klášterním prostředí.

Nejen z hlediska datace zaujímá v nálezovém souboru technologické skupiny Ra4 výjimečné postavení již zmíněný zlomek okraje poháru¹⁸⁹, který byl nalezen při sběru kamene na svazích pod zříceninou v prostoru sektoru S7. Jedná se o příklad specifického keramického zboží s hnědočervenou barvou lomu a výrazně leštěným povrchem, který byl vyráběn jako nápodoba kovových nádob¹⁹⁰. Dalšími výraznými znaky jsou jednodušší profilace i tvary okrajů těchto nádob. Analogických nálezů je dosud z území České republiky známo jen několik, konkrétně z Krašovic u Sedlčan, zaniklého středověkého městečka v poloze Sekanka u Davle, Týnce nad Sázavou a Volyně¹⁹¹. V rámci východních Čech se jedná o první nález svého druhu. Zároveň tento zlomek upravuje dosavadní známou dataci technologické skupiny Ra4¹⁹². Díky výše zmíněným analogickým nálezům je možné stanovit horní hranici datace do 2. poloviny 13. století. Spodní hranicí výskytu skupiny Ra4 je pak doba zániku hradu v průběhu 2. poloviny 16. století.

Obr. 8 Zastoupení technologické skupiny Ra4 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

¹⁸⁷ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Ro4 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi.

¹⁸⁸ Tamtéž, popis technologické skupiny Podlažice 7. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi.

¹⁸⁹ Viz výše v poznámce 169.

¹⁹⁰ Za upozornění na danou problematiku děkuji PhDr. Janu Frolíkovi, CSc.

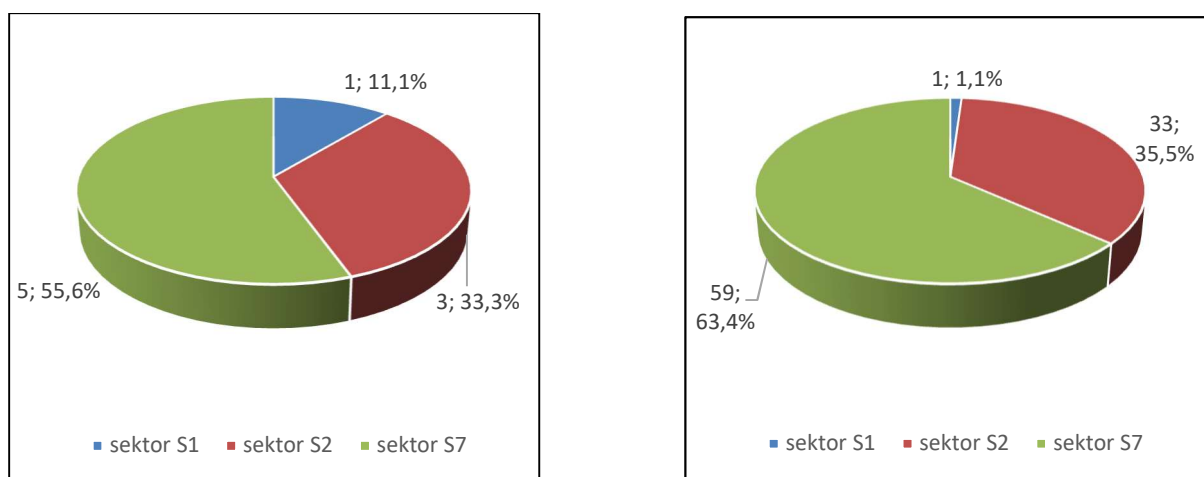
¹⁹¹ K nálezům obdobných keramických stěpů podrobněji viz: HEJNA, Antonín. Příspěvek ke studiu malých opevněných sídel doby přemyslovské v Čechách. In *Památky archeologické LXXIV*, 1983, s. 366-436. ISSN 0031-0506.

¹⁹² Dosud byla technologická skupina Ra4 na základě společného výskytu se zlomky skupin typických pro dané období rámcově datována do období poloviny 15. století – konce 16. století. Podrobněji viz: MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 60, tab. 1.

11.5. Technologická skupina Ra6

Tato technologická skupina je na Rabštejnku reprezentována celkem devíti nálezy zlomků nádob o celkové hmotnosti 93 g. Najdeme zde po jednom zlomku podhrdlí a plochy dna nádoby a sedm zlomků výdutí nádob. Z hlediska typologie keramiky se ve všech devíti případech jedná o neurčitelné tvary nádob. V rámci výzdobných motivů se v souboru objevují tři příklady oběžné šroubovice. Skupina Ra6 je zastoupena jedním zlomkem nádoby (11,1 % z celku, podle hmotnosti 1 g/1,1 % z celku) v sektoru S1, třemi zlomky nádob (33,3 % z celku, podle hmotnosti 33 g/35,5 % z celku) v sektoru S2 a pěti zlomky nádob (55,6 % z celku, podle hmotnosti 59 g/63,4 % z celku) v sektoru S7. Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 2, ze sektoru S2 hodnotu 4,34 a ze sektoru S7 hodnotu 4,2. Nález zlomků této technologické skupiny, která opět datačně spadá do rozmezí 14. století – poloviny 15. století¹⁹³, prozatím nebyl mimo areál zříceniny Rabštejnku zaznamenán.

Obr. 9 Zastoupení technologické skupiny Ra6 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.6. Technologická skupina Ra8

Pro Chrudimsko příznačné „zboží typu Husova ulice“ představuje počtem svých zlomků v rámci zpracovávaného souboru šestou nejpočetněji zastoupenou technologickou skupinu. Představuje ji soubor 42 zlomků nádob s celkovou hmotností 336 g. Okraje nádob zastupuje celkem dvanáct zlomků, podhrdlí nádob dva zlomky, dna nádob tři zlomky, zlomky uch tři zlomky a výdutě nádob dvacet jedna zlomků. Dohromady devět zlomků okrajů nádob, dva zlomky dna nádob a jeden zlomek okraje a ucha nádoby náležejí hrncům, další dva zlomky okrajů nádob a jeden zlomek podhrdlí nádoby pohárům, jeden zlomek okraje nádoby džbánů a jeden zlomek okraje nádoby míse. Specifickými nálezy v rámci souboru jsou zlomek

¹⁹³ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 60, tab. 1.

držadla trojnožky (sektor S7, nález 1/24)¹⁹⁴, tři zlomky výdutě trojnožky a zlomek miniaturní nádoby (sektor S7, nález 2/24)¹⁹⁵. Zbývající nálezy nebylo možné přesně zařadit.

V rámci typologie okrajů hrnců byly rozpoznány příklady slabě rozšířených jednoduchých okrajů s oblou vnější plochou typu 142¹⁹⁶ (3x, tab. 7: 55/43; tab. 15: 18/41; tab. 16: 9/42), dále pak příklady šikmo vytažených přehnutých oblých okrajů s úzce prožlábnutou spodní plochou typu 731¹⁹⁷ (1x, tab. 18: 1/28) a několika variant zavínutých a kyjovitých okrajů. Mezi nimi byl identifikován nepravě ovalený nízký okraj typu 831¹⁹⁸ (1x, tab. 14: 3/46), nepravě ovalený střední okraj typu 832¹⁹⁹ (1x, tab. 31: 3/54), kyjovitý plynule nasazený okraj typu 851²⁰⁰ (1x, tab. 7: 57/43) a kyjovitý okraj s odsazenou spodní plochou typu 852²⁰¹ (2x, tab. 26: 1/11, 2/11). Okraje pohárů reprezentují nálezy jednoduchého slabě rozšířeného okraje s oblou vnější plochou typu 142²⁰² (1x, tab. 2: 8/20) a ovaleného okraje s vnitřním prožlabením a podtrženou oblou spodní plochou typu 441²⁰³ (1x, tab. 31: 4/54), okraje džbánu reprezentuje nízké okruží se žebrem na vnější ploše typu 521²⁰⁴ (1x, tab. 3: 8/15) a okraje mís zástupce širokých vodorovných obloukovitých okrajů s oblou vnější plochou typu 231²⁰⁵ (1x, tab. 26: 3/11). Z hlediska průměrů okrajů nádob se průměry okrajů hrnců z této technologické skupiny pohybují mezi hodnotami 100 a 300 mm, průměry okrajů pohárů mají hodnoty 40 a 90 mm. Průměr okraje džbánu má hodnotu 120 mm a průměr okraje mísy má hodnotu 170 mm. V rámci typů výzdoby je registrována oběžná šroubovice (11x) a vývalková šroubovice (2x). Na celkem 39 zlomcích byly zaznamenány stopy pro tuto technologickou skupinu typické hnědožlutočervené glazury.

Až na sektor S5 je skupina Ra8 zastoupena ve všech zbývajících vymezených sektorech. Sektor S1 přinesl nález dvou zlomků nádob (4,8 % z celku, podle hmotnosti 15 g/4,5 % z celku), sektor S2 jednoho zlomku nádoby (2,4 % z celku, podle hmotnosti 14 g/4,2 % z celku), sektor S3 dvou zlomků nádoby (4,8 % z celku, podle hmotnosti 18 g/5,4 % z celku), sektor S4 deseti zlomků nádob (23,8 % z celku, podle hmotnosti 28 g/8,3 % z celku), sektor S6 tří zlomků nádob (7,1 % z celku, podle hmotnosti 6 g/1,8 % z celku), sektor S7 sedmi

¹⁹⁴ Srovnatelně viz oddíl 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 26.

¹⁹⁵ Srovnatelně viz oddíl 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 27.

¹⁹⁶ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²⁰¹ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

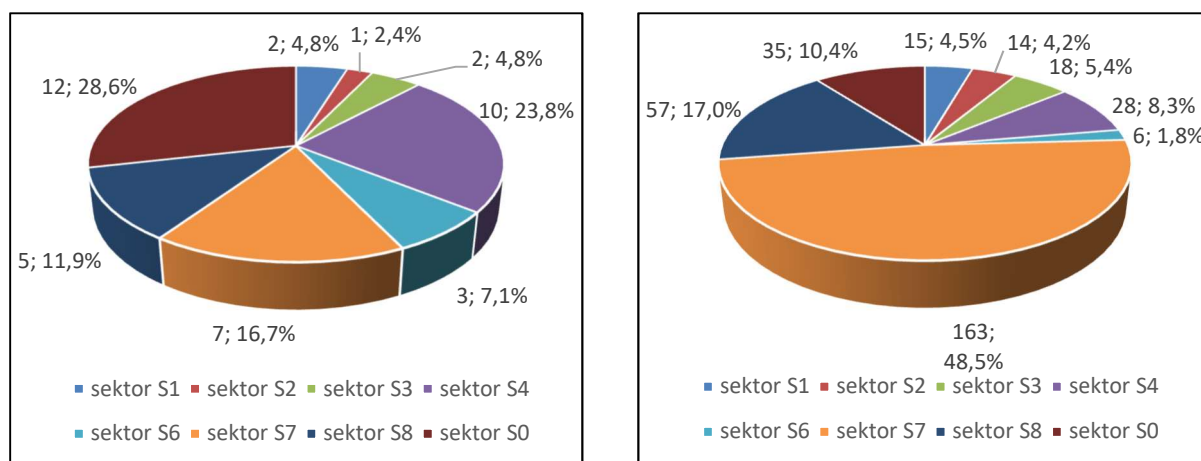
²⁰² Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

²⁰³ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

zlomků nádob (16,7 % z celku, podle hmotnosti 163 g/48,5 % z celku), sektor S8 pěti zlomků nádob (11,9 % z celku, podle hmotnosti 57 g/17 % z celku) a sektor S0 dvanácti zlomků nádob (28,6 % z celku, podle hmotnosti 35 g/10,4 % z celku). Průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4, ze sektoru S2 hodnotu 5, ze sektoru S3 hodnotu 4, ze sektoru S4 hodnotu 2,8, ze sektoru S6 hodnotu 2,67, ze sektoru S7 hodnotu 5, ze sektoru S8 hodnotu 4,6 a ze sektoru S0 hodnotu 2,83. Pracovní název skupiny přímo odkazuje k místu prvního známého nálezu keramických zlomků tohoto typu, který byl učiněn při archeologickém výzkumu v chrudimské Husově ulici v roce 1983²⁰⁶. V přehledu technologických skupin Chrudimska je tato skupina označena jako skupina 226²⁰⁷. Nálezy zlomků této skupiny byly rovněž zaznamenány při výzkumech zřícenin hradů Nové Hradý (jako skupina NH5²⁰⁸) a Žumberk (jako skupina Žumberk 4²⁰⁹) a při výzkumu v Ronově nad Doubravou (jako skupina Ro15²¹⁰). Technologická skupina Ra8 svým výskytem stojí na pomezí pozdního středověku a raného novověku, datačně bývá zasazena do období konce 15. století až počátku 16. století²¹¹.

Obr. 10 Zastoupení technologické skupiny Ra8 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.7. Technologická skupina Ra9

V rámci technologické skupiny Ra9 bylo rozpoznáno 14 keramických zlomků o celkové hmotnosti 171 g. Soubor reprezentují tři zlomky okrajů nádob, jeden zlomek podhrdlí nádoby,

²⁰⁶ K uvedenému nálezu podrobněji viz výše v poznámce 37.

²⁰⁷ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 226 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

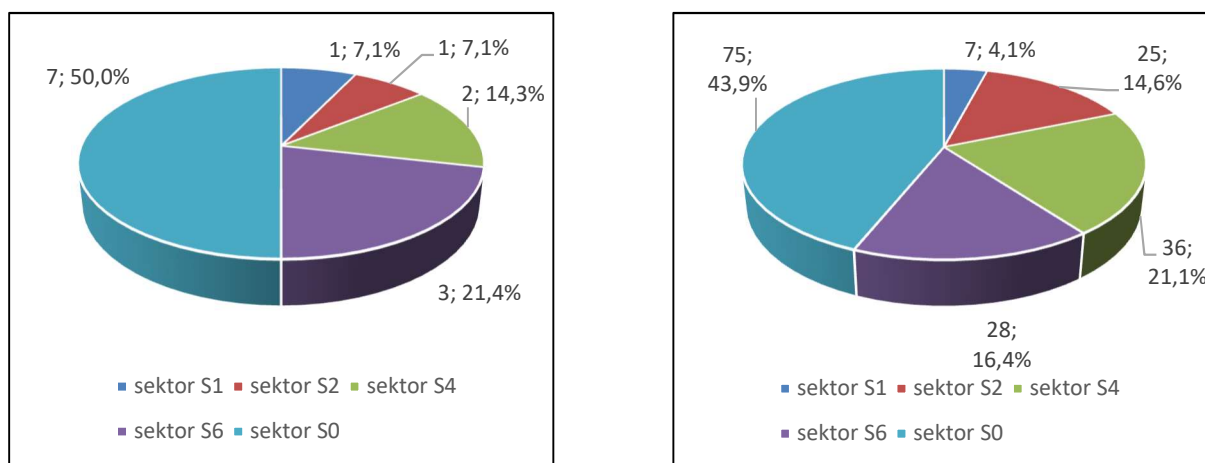
²⁰⁸ Tamtéž, popis technologické skupiny NH5. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

²⁰⁹ Tamtéž, popis technologické skupiny Žumberk 4. Jedná se o součást dosud nepublikovaného souboru uloženého ve sbírkách Regionálního muzea v Chrudimi.

²¹⁰ Tamtéž, popis technologické skupiny Ro15. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

²¹¹ Podle MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 60, tab. 1. Srovnatelně viz výše v poznámce 37.

tři zlomky den nádob a sedm zlomků výdutí nádob. Typologicky náleží jeden zlomek okraje nádoby a jeden zlomek dna nádoby hrncům, jeden zlomek okraje mísám, jeden zlomek výdutí pokliče a jeden zlomek okraje kahánku. Nalezený okraj hrnce představuje zástupce šikmo vytažených přehnutých oblých okrajů s plochou spodní plochou typu 735²¹² (tab. 3: 9/15) o průměru 260 mm, okraj mísy pak zástupce vodorovných plochých okrajů s rovně seříznutou vnější plochou typu 111²¹³ (tab. 1: 5/45) o průměru 200 mm. Nalezený okraj kahánku náležel nádobce s oblým zesíleným jednoduchým okrajem typu 11²¹⁴ (tab. 3: 11/15) o průměru 50 mm. Na trojici nalezených střepů byla identifikována oběžná šroubovice. Z místně lokalizovaných sektorů náleží tři zlomky nádob sektoru S6 (21,4 % z celku, podle hmotnosti 28 g/16,4 % z celku), dva zlomky nádob sektoru S4 (14,3 % z celku, podle hmotnosti 36 g/21,1 % z celku) a po jednom zlomku nádoby sektorům S1 (7,1 % z celku, podle hmotnosti 7 g/4,1 % z celku) a S2 (7,1 % z celku, podle hmotnosti 25 g/14,6 % z celku). Zbývajících sedm zlomků nádob náleží sektoru S0 (50 % z celku, podle hmotnosti 75 g/43,9 % z celku). Průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4, ze sektoru S2 hodnotu 6, ze sektoru S4 hodnotu 5 a ze sektoru S6 hodnotu 4. Technologická skupina Ra9 je v manuálu technologických skupin Chrudimska zanesena jako skupina 220²¹⁵, obdobné nálezy jsou známy ze zříceniny hradu Nové Hradě (jako skupina NH3²¹⁶) a z výzkumů v Lažanech (jako skupina Lažany 7²¹⁷). Z hlediska datování byla tato skupina původně přiřazována do období

Obr. 11 Zastoupení technologické skupiny Ra9 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

²¹² Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 184, obr. 5.

²¹³ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

²¹⁴ Tamtéž, s. 185.

²¹⁵ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 220 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

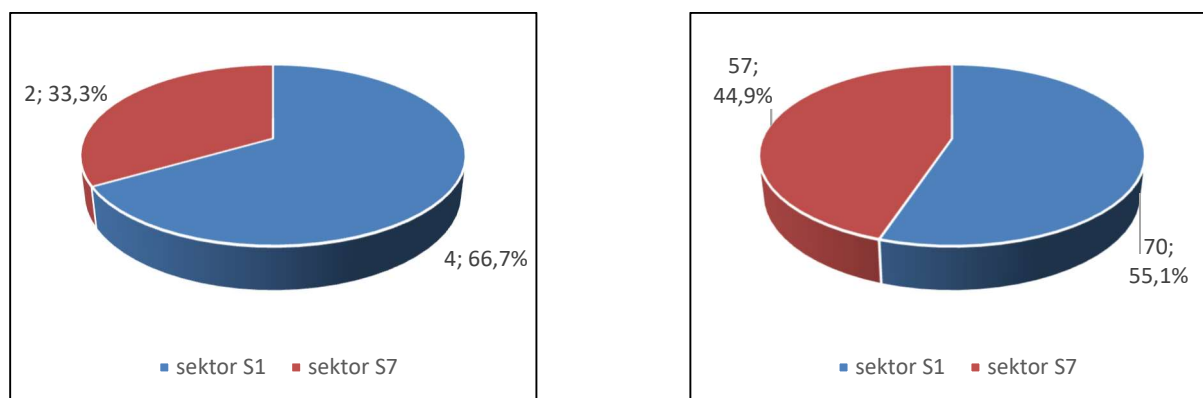
²¹⁶ Tamtéž, popis technologické skupiny NH3. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

²¹⁷ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Lažany 7 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Lažan blíže viz výše v poznámce 185.

14. století – polovina 15. století²¹⁸, nyní je možné vzhledem k analogickým nálezům zúžit její dataci spíše do období 1. poloviny 15. století.

11.8. Technologická skupina Ra12

Šest keramických zlomků představuje materiálovou náplň technologické skupiny Ra12. Souhrnná hmotnost zlomků dosahuje 127 g. V souboru se nachází jeden zlomek podhrdlí nádoby, dva zlomky den nádob a tři zlomky výdutí nádob. Součástí jednoho z nalezených zlomků výdutě nádoby je i náběh ucha. Oba zlomky den nádob náleží džbánům, jeden zlomek výduti poháru a zbytek pak nádobám neurčitých tvarů. V jednom případě bylo zaznamenáno užití vývalkové šroubovice. Skupina Ra12 se vyskytuje pouze v sektorech S1 (4 ks/66,7 % z celku, podle hmotnosti 70 g/55,1 % z celku) a S7 (2 ks/33,3 % z celku, podle hmotnosti 57 g/44,9 % z celku). Průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 5,25 a ze sektoru S7 hodnotu 5. Technologická skupina Ra12 nese v rámci manuálu technologických skupin Chrudimska označení 221²¹⁹. Z hlediska datace se opět jedná o představitele keramické produkce vrcholného až pozdního středověku (14. století – polovina 15. století)²²⁰.

Obr. 12 Zastoupení technologické skupiny Ra12 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.9. Technologická skupina Ra13

Skupina Ra13 zahrnuje jediný zlomek výdutě pocházející z nádoby blíže neurčitého tvaru. Jeho hmotnost je 6 g, fragmentarizace má hodnotu 5,00. Zlomek byl nalezen v rámci sběrů v prostoru předhradí patřícího do areálu sektoru S6. Z ostatních lokalit v regionu zatím není

²¹⁸ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 60, tab. 1.

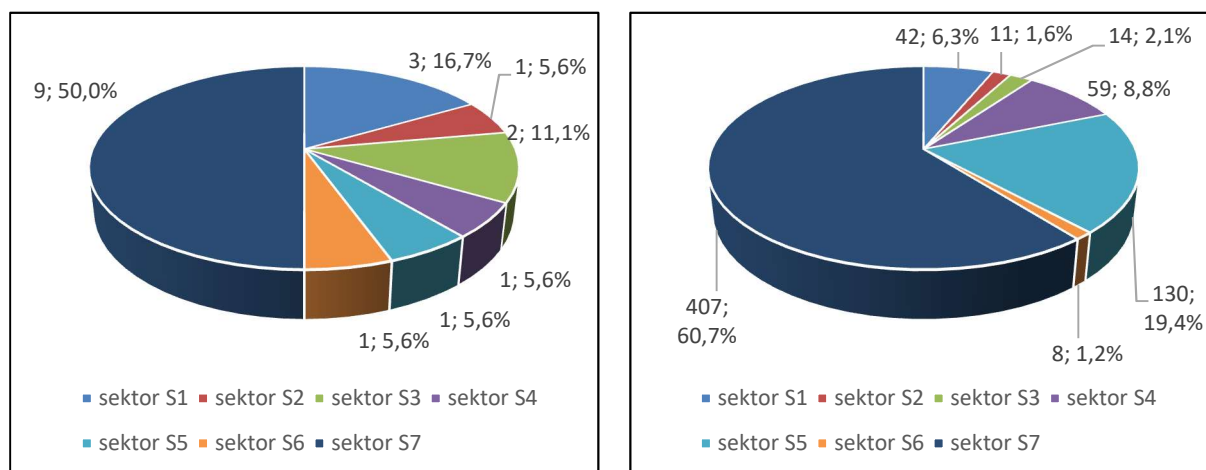
²¹⁹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 221 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²²⁰ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 60, tab. 1.

výskyt této technologické skupiny znám. Chronologicky bývá řazena do období 14. století – polovina 15. století²²¹.

11.10. Technologická skupina Ra14

Tzv. „keramiku severomoravského výrobního okruhu“ reprezentuje na Rabštejnku osmnáct zlomků nádob o celkové hmotnosti 671 g. Jsou mezi nimi zastoupeny pěti zlomky okraje nádob, jedním zlomkem dna nádob, jedním zlomkem podhrdlí nádoby a jedenácti zlomky výdutě nádob. Rozpoznané keramické typy zde zastupují hrnce (pět zlomků okrajů nádob a jeden zlomek podhrdlí nádoby) a pro tuto technologickou skupinu typické zásobnice (pět zlomků výdutí nádob). Zbývající zlomek dna nádoby a šest zlomků výdutí nádob náleží ke zlomkům nádob neurčitých tvarů. V rámci okrajů hrnců byly rozpoznány příklady okruží s vnitřním prožlabením, s oble prožlábnutou vnější plochou a s oblou spodní hranou typu 371²²² (2x, tab. 56: 8/64, 10/64), tvarově obdobného okruží s vytaženou spodní hranou typu 372²²³ (1x, tab. 19: 17/38), okruží s výrazně zesílenou horní částí a zploštělou horní plochou typu 387²²⁴ (1x, tab. 32: 24/54) a okruží s konvexní vnitřní plochou, prožlábnutou vnější plochou a rovnou horní plochou typu 524²²⁵ (1x, tab. 30: 25/54). Průměry okrajů hrnců se pohybují mezi hodnotami 160 a 250 mm. Z výzdobných motivů byla v jednom případě rozpoznána oběžná šroubovice. Přes poměrně nízký počet zlomků nádob má technologická skupina Ra14 zastoupení ve většině stanovených sektorů. Ze sektoru S1 pochází tři zlomky

Obr. 13 Zastoupení technologické skupiny Ra14 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

²²¹ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 60, tab. 1.

²²² Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

²²³ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²²⁴ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²²⁵ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

nádob (16,7 % z celku, podle hmotnosti 42 g/6,3 % z celku), ze sektoru S2 jeden zlomek nádoby (5,6 % z celku, podle hmotnosti 11 g/1,6 % z celku), ze sektoru S3 dva zlomky nádob (11,1 % z celku, podle hmotnosti 14 g/2,1 % z celku), ze sektoru S4 jeden zlomek nádoby (5,6 % z celku, podle hmotnosti 59 g/8,8 % z celku), ze sektoru S5 jeden zlomek nádoby (5,6 % z celku, podle hmotnosti 130 g/19,4 % z celku), ze sektoru S6 jeden zlomek nádoby (5,6 % z celku, podle hmotnosti 8 g/1,2 % z celku) a ze sektoru S7 devět zlomků nádob (50 % z celku, podle hmotnosti 407 g/60,7 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4,34, ze sektoru S2 hodnotu 4, ze sektoru S3 hodnotu rovněž 4, ze sektoru S4 hodnotu 7, ze sektoru S5 hodnotu 8, ze sektoru S6 hodnotu 3 a ze sektoru S7 hodnotu 6,56. Keramika „severomoravského výrobního okruhu“ je další technologickou skupinou, jejíž nálezy mají v regionu své četné zastoupení. Z hlediska klasifikace keramických skupin doložených na území Chrudimska nese označení skupina 224²²⁶. Z hradního prostředí je možné opět zmínit nálezy z hradů Strádova (zde identifikována jako technologická skupina Strádov 2²²⁷), Ohebu (jako skupina Oheb 5²²⁸), Nových Hradů (jako skupina NH8²²⁹) a Žumberku (jako skupina Žumberk 14²³⁰). Nálezy zlomků této technologické skupiny byly opět doloženy i při výzkumu klášterišť v Podlažicích (jako skupina Podlažice 8²³¹). Datační rozpětí výskytu technologické skupiny Ra14 patří mezi popisovanými skupinami keramiky k nejrozsáhlejším, neboť zabírá období od počátku 14. století až po konec 16. století²³².

11.11. Technologická skupina Ra15

Pouze jediný zlomek okraje hrnce, který reprezentuje okružní s vnitřním prožlabením, oble prožlábnutou vnější plochou a oblou spodní hranou typu 371²³³ (tab. 14: 12/46) o průměru 200 mm, a jediný zlomek výduti nádoby blíže neurčitelného tvaru představují zastoupení technologické skupiny Ra15. Oba zlomky pochází z nelokalizovaného sběru v rámci sektoru

²²⁶ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 224 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²²⁷ O technologické skupině Strádov 2 podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 58, 62. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Strádov 2 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²²⁸ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Oheb 5 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Ohebu blíže viz výše v poznámce 139.

²²⁹ Tamtéž, popis technologické skupiny NH8. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

²³⁰ Tamtéž, popis technologické skupiny Žumberk 14. K nálezovému souboru ze Žumberku blíže viz výše v poznámce 209.

²³¹ Tamtéž, popis technologické skupiny Podlažice 8. K nálezovému souboru z Podlažic blíže viz výše v poznámce 188.

²³² Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 61, tab. 1.

²³³ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

S0. Součet jejich hmotností je 6 g, zjištěná průměrná fragmentarizace má hodnotu 2,50. Na jiných lokalitách z regionu zatím není výskyt této technologické skupiny doložen. Z hlediska datování je tato skupina řazena do okruhu středověké keramiky období 14. století – poloviny 15. století²³⁴.

11.12. Technologická skupina Ra16

Jeden nalezený zlomek výdutě nádoby neurčitého tvaru tvoří v rámci popisovaného souboru náplň technologické skupiny Ra16. Jeho hmotnost je 23 g, fragmentarizace dosahuje hodnoty 5,00. Popisovaný zlomek nádoby pochází z prostoru „jihozápadního paláce“ z nálezového souboru sektoru S1. Analogické nálezy jsou v regionu známy pod označením technologické skupiny 219²³⁵, konkrétně pak z výzkumů podlažického kláštera (jako skupina Podlažice 1²³⁶), zřícenin hradů Nové Hradky (jako skupina NH10²³⁷), Strádov (jako skupina Strádov 5²³⁸) a Žumberk (jako skupina Žumberk 16²³⁹), velitelského stanoviště v podhradí hradu Lichnice (jako skupina P003²⁴⁰), Lažan (jako skupina Lažany 5²⁴¹) a Ronova nad Doubravou (jako skupina Ro12²⁴²). I tato technologická skupina patří mezi keramické zboží produkované v období 14. století – poloviny 15. století²⁴³, analogické nálezy odkazují spíše k dataci do období 1. poloviny 15. století²⁴⁴.

11.13. Technologická skupina Ra18

Tzv. „bílá červeně malovaná keramika“ je v souboru zastoupena čtyřmi zlomky nádob s celkovou hmotností 40 g. V rámci skupiny byl rozpoznán jeden zlomek okraje hrnce

---

²³⁴ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 61, tab. 1.

²³⁵ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 219 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²³⁶ Tamtéž, popis technologické skupiny Podlažice 1. K nálezovému souboru z Podlažic blíže viz výše v poznámce 188.

²³⁷ Tamtéž, popis technologické skupiny NH10. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

²³⁸ O technologické skupině Strádov 5 podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 59, 61. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Strádov 5 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²³⁹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Žumberk 16 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru ze Žumberku blíže viz výše v poznámce 209.

²⁴⁰ O technologické skupině P003 podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. 164, 176-177, pozn. 45. Srovnatelně viz popis technologické skupiny P003 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²⁴¹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Lažany 5 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Lažan podrobněji viz výše v poznámce 185.

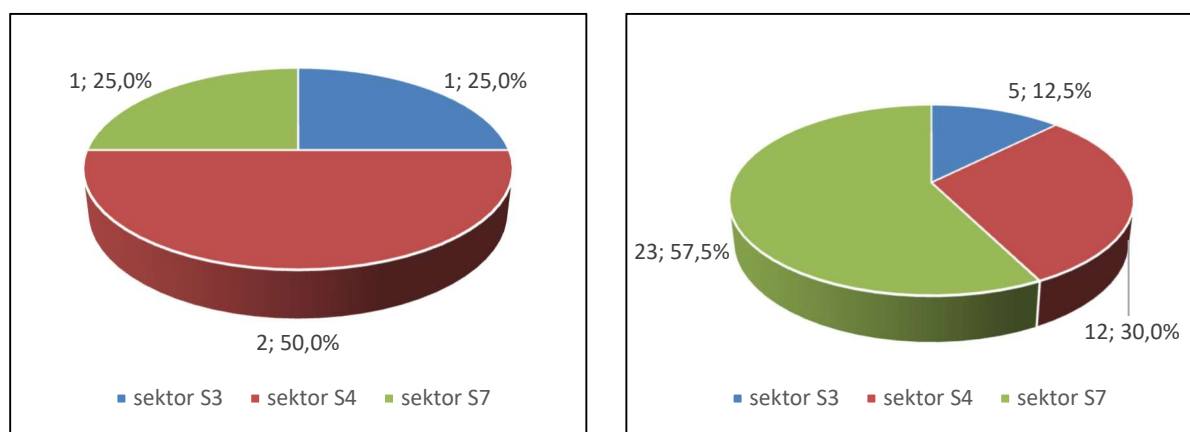
²⁴² Tamtéž, popis technologické skupiny Ro12. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

²⁴³ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 61, tab. 1.

²⁴⁴ Podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. 178, pozn. 59.

s průměrem 140 mm, který byl určen jako jednoduchý zalomený okraj typu 151²⁴⁵ (tab. 16: 7/42), a tři zlomky výdutí nádob neurčitého tvaru. V rámci výzdobných motivů byl zaznamenán jeden příklad použití oběžné šroubovice a jeden příklad použití vývalkové šroubovice. Dva zlomky nádob pocházejí ze sektoru S4 (50 % z celku, podle hmotnosti 12 g/30 % z celku), zbývající dva pak po jednom ze sektorů S3 (25 % z celku, podle hmotnosti 5 g/12,5 % z celku) a S7 (25 % z celku, podle hmotnosti 23 g/57,5 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S3 má hodnotu 3, ze sektoru S4 hodnotu 3,5 a ze sektoru S7 hodnotu 7. V přehledu technologických skupin Chrudimska nese skupina Ra18 označení 213²⁴⁶. Nálezy zlomků této skupiny jsou známy z výzkumů v chrudimské Filištínské ulici (označena jako skupina CRF 13²⁴⁷), na zříceninách hradů Oheb (jako skupina Oheb 3²⁴⁸), Nové Hradky (jako skupina NH2²⁴⁹), Strádov (jako skupina Strádov 14²⁵⁰) a Žumberk (jako skupina Žumberk 7²⁵¹), na klášteřišti v Podlažicích (jako skupina Podlažice 2²⁵²) a dále při výzkumech zaniklé středověké vsi Bolešov (jako skupina Bolešov 2²⁵³),

Obr. 14 Zastoupení technologické skupiny Ra18 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

²⁴⁵ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

²⁴⁶ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 213 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²⁴⁷ Popis technologické skupiny CRF 13 se shoduje s popisem skupiny 213. Více viz předchozí poznámka 246. K nálezovému souboru z Filištínské ulice blíže viz výše v poznámce 178.

²⁴⁸ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Oheb 3 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Ohebu blíže viz výše v poznámce 139.

²⁴⁹ Tamtéž, popis technologické skupiny NH2. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

²⁵⁰ O technologické skupině Strádov 14 podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 60, 62. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Strádov 14 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²⁵¹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Žumberk 7 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru ze Žumberku blíže viz výše v poznámce 209.

²⁵² Tamtéž, popis technologické skupiny Podlažice 2. K nálezovému souboru z Podlažic blíže viz výše v poznámce 188.

²⁵³ Podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Zaniklá středověká. op. cit. s. 90, 92. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Bolešov 2 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

v Lažanech (jako skupina Lažany 12²⁵⁴) a v Hrochově Týnci (jako skupina Hrochův Týnec 12²⁵⁵). Datována je obdobně jako technologická skupina Ra14, tedy všeobecně do období počátku 14. století – konce 16. století²⁵⁶.

11.14. Technologická skupina Ra20

Jeden zlomek výdutě nádoby neurčitého tvaru o hmotnosti 7 g a s hodnotou fragmentarizace 4,00 představuje v rámci zpracovávaného souboru technologickou skupinu Ra20. Pochází z prostoru „jihozápadního paláce“ z areálu sektoru S1. Datována je do období pozdního středověku, tedy do časového rozmezí cca 14. století – poloviny 15. století²⁵⁷.

11.15. Technologická skupina Ra24

První nově vymezenou technologickou skupinu zastupuje v popisovaném souboru 43 zlomků keramických nádob o celkové hmotnosti 338 g. Počet nalezených zlomků zařazuje tuto technologickou skupinu na pomyslné čtvrté místo v žebříčku zastoupení technologických skupin podle počtu kusů společně s další technologickou skupinou Ra3. V rámci skupiny bylo rozpoznáno osm zlomků okrajů nádob, čtyři zlomky podhrdlí nádob, šest zlomků den nádob, jeden zlomek výdutě nádoby se zlomkem části ucha a dvacet čtyři běžných zlomků výdutí nádob. Na hrnce připadají čtyři zlomky okrajů nádob a po jednom zlomku dna a podhrdlí nádob, na džbány pak čtyři zlomky okrajů nádob a jeden zlomek dna nádoby. Zbývajících dvacet čtyři zlomků keramických nádob náleží blíže neurčitelným tvarům. Okraje hrnců jsou zde zastoupeny jednoduchým rovně seříznutým okrajem typu 111²⁵⁸ (1x, tab. 13: 13/29) a jednoduchým zaobleným okrajem typu 112²⁵⁹ (1x, tab. 46: 14/63), dále pak přehnutým šikmo vytaženým oblým okrajem s úzce prožlábnutou spodní plochou typu 731²⁶⁰ (1x, tab. 45: 10/63) a zavínutým nepravě ovaleným okrajem s oválným vysokým profilem typu 833²⁶¹ (1x, tab. 26: 7/11). Okraje džbánů reprezentují jednoduchý prohnutý okraj typu 111²⁶² (1x, tab. 32: 20/54) a jednoduchý okraj s rovnou, dovnitř zataženou horní plochou typu 131²⁶³ (1x,

²⁵⁴ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Lažany 12 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Lažan podrobněji viz výše v poznámce 185.

²⁵⁵ Tamtéž, popis technologické skupiny Hrochův Týnec 12. K nálezovému souboru z Hrochova Týnce podrobněji viz výše v poznámce 186.

²⁵⁶ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 61, tab. 1.

²⁵⁷ Tamtéž, s. 61, tab. 1.

²⁵⁸ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. *Středověká keramika*. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

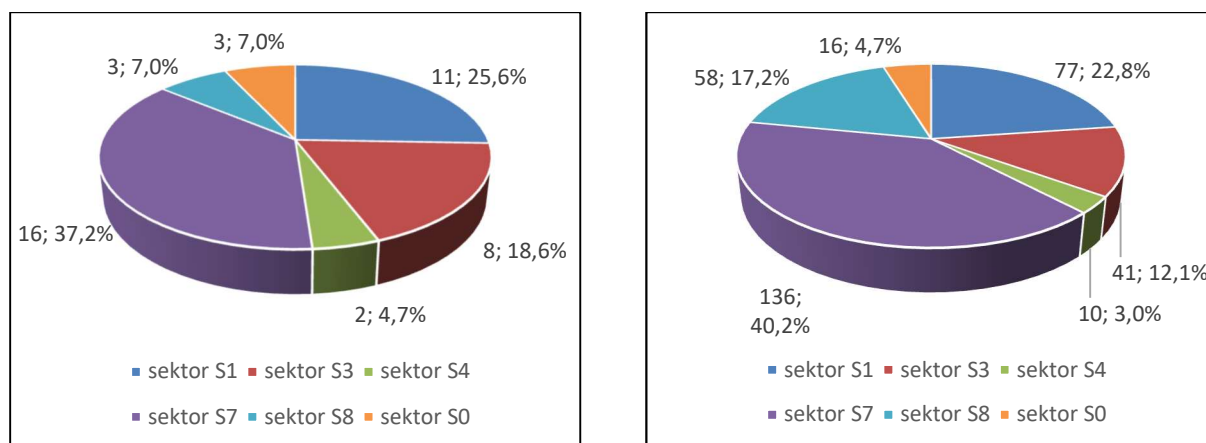
²⁶⁰ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²⁶¹ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²⁶² Tamtéž, s. 182, 184, obr. 6.

²⁶³ Tamtéž, s. 182, 184, obr. 6.

tab. 45: 13/63), dále pak zduřelý plynule nasazený okraj typu 311²⁶⁴ (1x, tab. 32: 19/54) a střední okruží se žebrem na vnější ploše typu 522²⁶⁵ (1x, tab. 1: 3/45). Průměry okrajů hrnců se pohybují mezi hodnotami 110 a 320 mm, průměry okrajů džbánů pak mezi hodnotami 100 a 360 mm. Z výzdobných motivů se v rámci technologické skupiny objevují příklady radélkové výzdoby typu 18²⁶⁶ (1x, tab. 32: 19/54) a typu 24²⁶⁷ (1x, tab. 45: 10/63). Dále byly identifikovány příklady užití oběžné šroubovice (6x) a vývalkové šroubovice (1x). V jednom případě byla zaznamenána úprava povrchu prostřednictvím glazury. Z hlediska rozdělení zlomků do sektorů bylo jedenáct zlomků objeveno v sektoru S1 (25,6 % z celku, podle hmotnosti 77 g/22,8 % z celku), osm zlomků v sektoru S3 (18,6 % z celku, podle hmotnosti 41 g/12,1 % z celku), dva zlomky v sektoru S4 (4,7 % z celku, podle hmotnosti 10 g/3 % z celku), šestnáct zlomků v sektoru S7 (37,2 % z celku, podle hmotnosti 136 g/40,2 % z celku) a tři zlomky v sektoru S8 (7 % z celku, podle hmotnosti 58 g/17,2 % z celku). Z blíže lokačně neurčených sběrů zařazených v sektoru S0 pochází tři keramické zlomky (7 % z celku, podle hmotnosti 16 g/4,7 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4, ze sektoru S3 hodnotu 3,63, ze sektoru S4 hodnotu 3,5, ze sektoru S7 hodnotu 4,69, ze sektoru S8 hodnotu 6 a ze sektoru S0 hodnotu 4. Během výzkumů na jiných lokalitách v regionu nebyla přítomnost zlomků této technologické skupiny dosud zaznamenána. Na základě rozboru užití výzdoby na zlomcích je možné tuto skupinu datovat do období 14. století.

Obr. 15 Zastoupení technologické skupiny Ra24 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 182, 184, obr. 6.

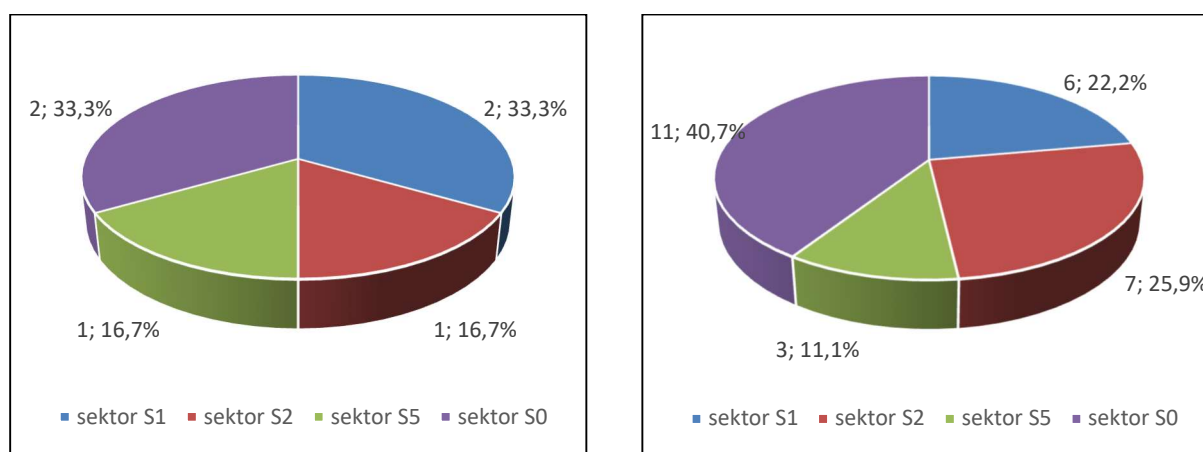
²⁶⁵ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

²⁶⁶ Výzdoba byla zaznamenána na zlomku podhrdlí nádoby. Určeno podle: MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 50.

²⁶⁷ Výzdoba byla zaznamenána na zlomku podhrdlí a výdutě nádoby. Určeno podle: Tamtéž, s. 50.

11.16. Technologická skupina Ra25

Šest keramických zlomků o celkové hmotnosti 27 g tvoří soubor označený jako technologická skupina Ra25 s pracovním názvem „glazovaná oxidační keramika bez nástřepí I“. Mezi nimi zaujímá specifické postavení zlomek rohového nádobkového kachle²⁶⁸. Dále byly identifikovány dva zlomky výdutí mís a tři zlomky výdutí nádob blíže neurčitelných tvarů. U všech zpracovaných střepů bylo zaznamenáno povrchové užití glazury převážně žluté barvy, v jednom případě navíc kombinované s oběžnou šroubovicí. Skupina Ra25 je zastoupena v náplni sektorů S1 (2 ks/33,3 % z celku, podle hmotnosti 6 g/22,2 % z celku), S2 (1 ks/16,7 % z celku, podle hmotnosti 7 g/25,9 % z celku), S5 (1 ks/16,7 % z celku, podle hmotnosti 3 g/11,1 % z celku) a S0 (2 ks, 33,3 % z celku, podle hmotnosti 11 g/40,7 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 3,5, ze sektoru S2 hodnotu 4, ze sektoru S5 hodnotu 4 a ze sektoru S0 hodnotu 3,5. Datačně spadá popisovaná technologická skupina podle manuálu technologických skupin keramiky Chrudimska mezi novověké zboží (jako skupina 311²⁶⁹), nálezy analogických zlomků byly doloženy i výzkumy na zřícenině hradu Žumberk (jako skupina Žumberk 20²⁷⁰) a v Ronově nad Doubravou (jako skupina Ro20²⁷¹). V rámci tohoto vymezení je tedy možné v případě Rabštejnka uvažovat pouze o 1. polovině 16. století, tedy o období těsně před zpustnutím hradu.

Obr. 16 Zastoupení technologické skupiny Ra25 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

²⁶⁸ K uvedenému nálezu včetně datce podrobněji viz níže v kapitole 12.3. Technologická skupina Ra25.

²⁶⁹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 311 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²⁷⁰ Tamtéž, popis technologické skupiny Žumberk 20. K nálezovému souboru ze Žumberku blíže viz výše v poznámce 209.

²⁷¹ Tamtéž, popis technologické skupiny Ro20. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

11.17. Technologická skupina Ra26

Další nově definovaná technologická skupina s pracovním názvem „redukční s písčítým ostřivem“ je ve zpracovávaném souboru zastoupena celkem dvaadvaceti zlomky. Konkrétně se jedná o dva zlomky okrajů nádob, čtyři zlomky podhrdlí nádob, tři zlomky den nádob, dva zlomky uch, jeden zlomek výdutě nádoby s částí ucha a jedenáct běžných zlomků výdutí nádob. Celková hmotnost souboru dosahuje hodnoty 156 g. Jako zlomky hrnců bylo rozpoznáno po jednom zlomku okraje, okraje s částí ucha a dna nádoby, jeden zlomek dna nádoby byl přiřazen ke džbánům a jeden zlomek výdutě nádoby mezi mísy. Zbývajících sedmnáct zlomků nádob se nepodařilo typologicky zařadit. Nalezené okraje hrnců představují zástupce jednoduchých slabě rozšířených okrajů s oblou vnější plochou typu 142²⁷² (2x, tab. 7: 48/43; tab. 20: 2/21), jejich průměry mají hodnoty 240 a 300 mm. Z hlediska použití výzdobných technik se v rámci souboru objevuje jeden příklad oběžné šroubovice a jeden příklad vývalkové šroubovice. Popisované zlomky nádob ze skupiny Ra26 byly objeveny v areálech sektorů S1 (2 ks/9,1 % z celku, podle hmotnosti 24 g/15,4 % z celku), S3 (3 ks/13,6 % z celku, podle hmotnosti 11 g/7,1 % z celku), S4 (1 ks/4,5 % z celku, podle hmotnosti 9 g/5,8 % z celku), S6 (5 ks/22,7 % z celku, podle hmotnosti 19 g/12,2 % z celku), S7 (6 ks/27,3 % z celku, podle hmotnosti 78 g/50 % z celku) a S0 (5 ks/22,7 % z celku, podle hmotnosti 15 g/9,6 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4, ze sektoru S3 hodnotu 3, ze sektoru S4 hodnotu 4, ze sektoru S6 hodnotu 3,4, ze sektoru S7 hodnotu 5,34 a ze sektoru S0 hodnotu 2,6. Nálezy zlomků této technologické skupiny jsou v přehledu technologických skupin Chrudimska uváděny pod označením skupina 215²⁷³. Konkrétněji jsou doloženy výzkumem v chrudimské Filištínské ulici (označena jako skupina CRF 15²⁷⁴) a v Lažanech (jako skupina Lažany 4²⁷⁵). Svými makroskopicky postižitelnými vlastnostmi je skupina Ra26 blízká další nově definované skupině Ra31, datačně je zařazena do období 15. století²⁷⁶. Obdobně jsou obě skupiny blízké i technologickým skupinám P004²⁷⁷, která byla definována v souboru

²⁷² Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

²⁷³ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 215 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

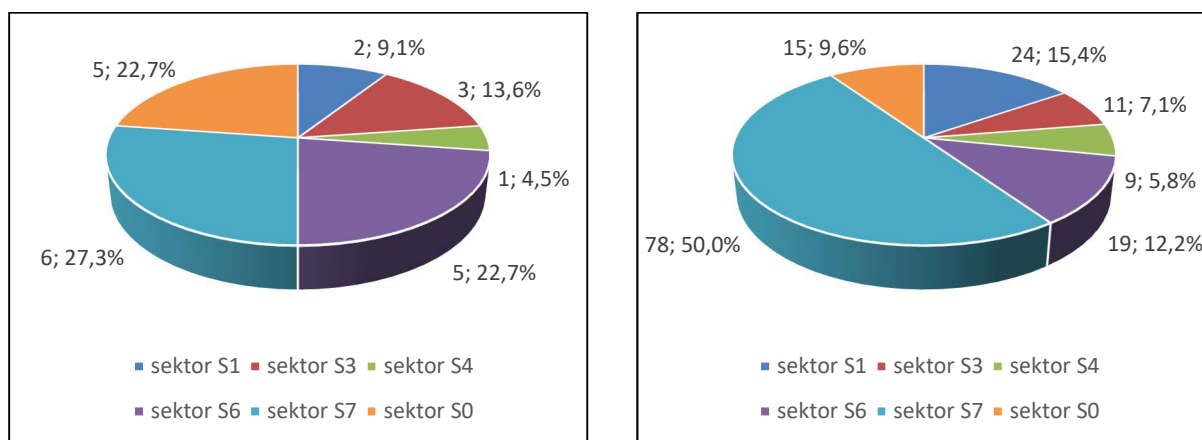
²⁷⁴ Popis technologické skupiny CRF 15 se shoduje s popisem skupiny 215. Více viz předchozí poznámka 273. K náleзовému souboru z Filištínské ulice blíže viz výše v poznámce 178.

²⁷⁵ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Lažany 4 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K náleзовému souboru z Lažan blíže viz výše v poznámce 185.

²⁷⁶ Ke vztahu k technologické skupině Ra31/214 a dataci více viz výše v poznámce 273.

²⁷⁷ O technologické skupině P004 podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. 164, 176-177, pozn. 45. Srovnatelně viz popis technologické skupiny P004 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

keramických zlomků z velitelského stanoviště obláhatelů u hradu Lichnice, a Strádov 4²⁷⁸. Vzhledem k této skutečnosti mají tak skupiny Ra26 a Ra31 blízko ke keramické produkci čáslavského výrobního okruhu²⁷⁹.

Obr. 17 Zastoupení technologické skupiny Ra26 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.18. Technologická skupina Ra27

Třetí nejpočetnější soubor keramických zlomků reprezentuje nově definovanou technologickou skupinu Ra27 s pracovním názvem „protoredukční“. Patří do něj celkem 85 zlomků nádob o celkové hmotnosti 896 g. Najdeme zde šestnáct zlomků okrajů nádob, dva zlomky podhrdlí nádob, sedm zlomků den nádob a šedesát zlomků výdutí nádob. Jako zlomky hrnců bylo identifikováno celkem dvanáct zlomků okrajů nádob a čtyři zlomky den nádob. K nálezům džbánů náleží tři zlomky okraje nádoby a dva zlomky den nádob a k nálezům pokliček náleží jeden zlomek okraje. Zbývající zlomky nádob náleží opět blíže neurčitelným tvarům nádob. Okraje hrnců zastupují jednoduchý slabě rozšířený okraj s oblou vnější plochou typu 142²⁸⁰ (1x, tab. 6: 37/43), římsovitý okraj s konvexní vnitřní plochou a s oble prožlábnutou vyšší vnější plochou typu 223²⁸¹ (1x, tab. 25: 7/40), okruží s vnitřním prožlabením, oble prožlábnutou vnější plochou a oblou spodní hranou typu 371²⁸² (7x, tab. 18: 5/30; tab. 19: 2/48; tab. 22: 9/31; tab. 24: 2/40, 5/40, 6/40; tab. 25: 8/40), okruží s vnitřním prožlabením a žebérkem na vnější ploše typu 374²⁸³ (1x, tab. 19: 6/38), okruží s výrazně zesílenou válcovitou horní částí a zploštělou horní plochou typu 385²⁸⁴ (1x, tab. 19:

²⁷⁸ O technologické skupině Strádov 4 podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 58-59, 61. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Strádov 4 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²⁷⁹ Srovnatelně viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. 164.

²⁸⁰ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

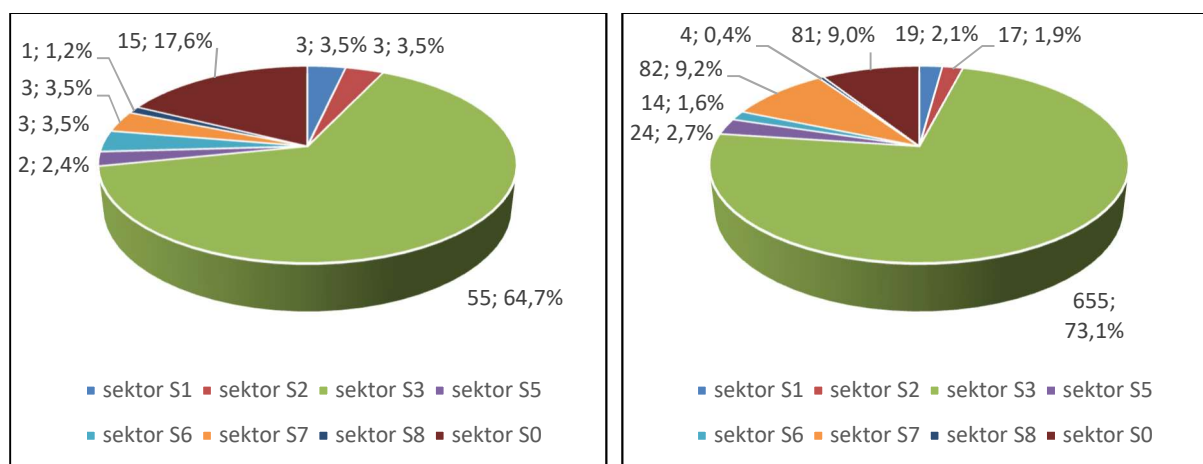
²⁸¹ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

²⁸² Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

²⁸³ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

5/38) a ovalený zesílený okraj s vnitřním prožlabením a plynulým přechodem mezi vnější a spodní plochou typu 431²⁸⁵ (1x, tab. 21: 3/21). Průměry okrajů hrnců se pohybují mezi mezními hodnotami 110 a 230 mm. Nalezené okraje džbánů byly interpretovány jako příklady jednoduchého přímého okraje typu 121²⁸⁶ (1x, tab. 44: 2/62), zduřelého plynule nasazeného okraje typu 311²⁸⁷ (1x, tab. 24: 3/40) a zduřelého okraje odsazeného žlábkem typu 312²⁸⁸ (1x, tab. 6: 40/43). Jejich průměry se pohybují mezi hodnotami 100 a 200 mm. Okraj pokličky je příkladem oblého zesíleného okraje typu 13²⁸⁹ (tab. 24: 4/40) s průměrem 170 mm. K výzdobě některých nalezených střepeň bylo užito oběžné šroubovice (12x) a vývalkové šroubovice (1x).

Obr. 18 Zastoupení technologické skupiny Ra27 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

Kromě sektoru S4 byly zlomky ze skupiny Ra27 získány ve všech ostatních popisovaných sektorech. Největší zastoupení měla tato skupina v sektoru S3, kde bylo v rámci výkopu sondy č. 3 – Branka²⁹⁰ a předcházejícího povrchového sběru nalezeno celkem 55 zlomků nádob (64,7 % z celku, podle hmotnosti 655 g/73,1 % z celku). Dále byly objeveny tři zlomky nádob v sektoru S1 (3,5 % z celku, podle hmotnosti 19 g/2,1 % z celku), tři zlomky nádob v sektoru S2 (3,5 % z celku, podle hmotnosti 17 g/1,9 % z celku), dva zlomky nádob v sektoru S5 (2,4 % z celku, podle hmotnosti 24 g/2,7 % z celku), tři zlomky nádob v sektoru S6 (3,5 % z celku, podle hmotnosti 14 g/1,6 % z celku), rovněž tři zlomky nádob v sektoru S7 (3,5 % z celku, podle hmotnosti 82 g/9,2 % z celku) a jeden zlomek nádoby v sektoru S8 (1,2 % z celku, podle hmotnosti 4 g/0,4 % z celku). Všeobecný sektor S0 je zastoupen 15 zlomků nádob (17,6 % z celku, podle hmotnosti 81 g/9 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace

²⁸⁵ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

²⁸⁶ Tamtéž, s. 182, 184, obr. 6.

²⁸⁷ Tamtéž, s. 182, 184, obr. 6.

²⁸⁸ Tamtéž, s. 182, 184, obr. 6.

²⁸⁹ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

²⁹⁰ Podrobněji viz níže v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka.

zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 3,67, ze sektoru S2 hodnotu 4, ze sektoru S3 hodnotu 4,84, ze sektoru S5 hodnotu 4, ze sektoru S6 hodnotu 3,34, ze sektoru S7 hodnotu 5,67, ze sektoru S8 hodnotu 4 a ze sektoru S0 hodnotu 3,34. Zlomkům náležejících této skupině náleží v rámci přehledu technologických skupin keramiky Chrudimska označení skupina 230²⁹¹ Další analogické nálezy byly učiněny při výzkumech zaniklé středověké vsi Bolešov (jako skupina Bolešov 4²⁹²), a areálu zaniklého podlažického kláštera (jako skupina Podlažice 15²⁹³). Dataci skupiny Ra27 vymezují stratigrafické vztahy vrstev k. 3101 a k. 3102 v rámci sondy č.3 – Branka, odkud pochází největší soubor zlomků popisované skupiny (celkem 1+38 zlomků). Shodně s vrstvou k. 3102 je možné datovat počátek výskytu technologické skupiny Ra27 do období konce 13. století – počátku 14. století, konec výskytu je možné shodně s vrstvou k. 3101 datovat do poloviny 15. století²⁹⁴

11.19. Technologická skupina Ra28

Deset keramických zlomků se součtem hmotností 147 g tvoří soubor technologické skupiny Ra28 neboli tzv. „glazované oxidační keramiky bez nástřepí II“. Byl zde rozpoznán jeden zlomek výdutě trojnožky a dva zlomky den hrnců. Dalších šest zlomků výdutí a jeden zlomek ucha náleží nádobám nezařaditelných tvarů. Mimo samozřejmě přítomnosti povrchové úpravy formou glazury převážně žluté barvy se v rámci popisovaných střepů objevuje jeden příklad užití oběžné šroubovice a jeden příklad užití vývalkové šroubovice. Dva zlomky nádob patří do náplně sektoru S1 (20 % z celku, podle hmotnosti 13 g/8,8 % z celku), tři zlomky nádob do sektoru S2 (30 % z celku, podle hmotnosti 25 g/17 % z celku), čtyři zlomky nádob do sektoru S7 (40 % z celku, podle hmotnosti 106 g/72,1 % z celku) a jeden zlomek nádoby do sektoru S0 (10 % z celku, podle hmotnosti 3 g/2 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 3,5, ze sektoru S2 hodnotu 5, ze sektoru S7 hodnotu 5,75 a ze sektoru S0 hodnotu 3. Obdobně jako technologická skupina Ra25 spadá tato nově definovaná skupina podle manuálu technologických skupin Chrudimska (jako

---

²⁹¹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 230 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

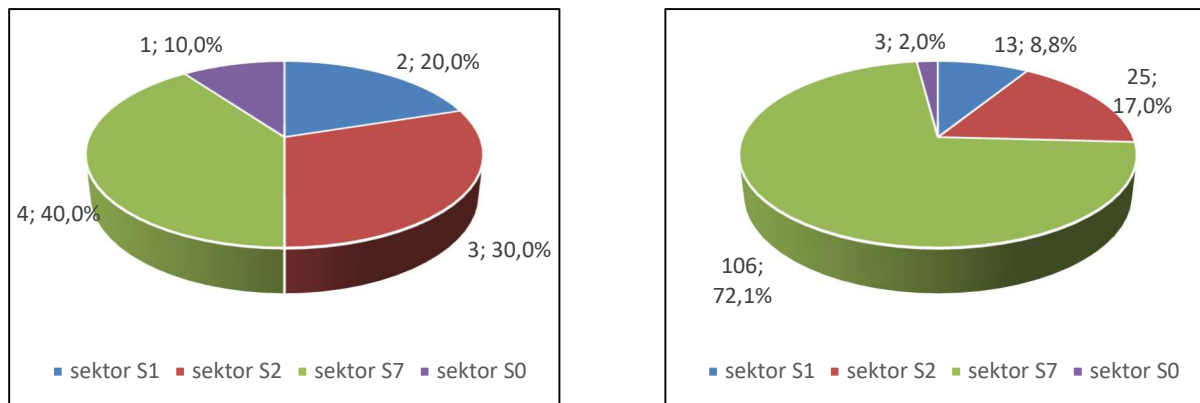
²⁹² V článku J. Musila a P. Netolického je technologická skupina Bolešov 4 srovnávána se skupinou Ra2. Podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Zaniklá středověká*. op. cit. s. 90, 92-93. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Bolešov 4 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²⁹³ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Podlažice 15 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Podlažic blíže viz výše v poznámce 188.

²⁹⁴ Podrobněji viz níže v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka.

skupina 312²⁹⁵) mezi novověké zboží, tudíž v případě Rabštejnka do období od počátku 16. století po opuštění hradu. Analogické nálezy zlomků jsou známy z výzkumů na zřícenině hradu Žumberk (jako skupiny Žumberk 10, Žumberk 11 a Žumberk 15²⁹⁶) a v Ronově nad Doubravou pod označením skupina Ro7²⁹⁷.

Obr. 19 Zastoupení technologické skupiny Ra28 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.20. Technologická skupina Ra29

Technologickou skupinu Ra29 s pracovním názvem „manganově opakně glazovaná keramika“ zastupuje jediný zlomek okraje hrnce o hmotnosti 7 g a fragmentarizací 4. Z hlediska typologie okrajů hrnců je možné tento zlomek zařadit mezi kyjovité plynule nasazené okraje typu 851²⁹⁸ (tab. 9: 3/24) s průměrem 130 mm. Povrch je upraven glazurou tmavě fialové barvy. Objeven byl v prostoru sektoru S7. Skupina Ra29 představuje další příklad na Chrudimsku doloženého novověkého zboží (jako skupina 314²⁹⁹). Datačně se tedy jedná opět o reprezentanta keramické produkce vztažené k poslednímu období existence hradu, tedy k 1. polovině 16. století. Svými makroskopicky postižitelnými vlastnostmi je blízká nálezům zlomků z výzkumu podlažického kláštera, které spadají do skupiny Podlažice 18³⁰⁰.

²⁹⁵ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 312 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

²⁹⁶ Tamtéž, popis technologických skupin Žumberk 10, Žumberk 11 a Žumberk 15. Uvedené skupiny se od sebe liší barvou použité glazury. Z tohoto hlediska se se skupinou Ra28 nejvíce shoduje skupina Žumberk 10. K nálezovému souboru ze Žumberku blíže viz výše v poznámce 209.

²⁹⁷ Tamtéž, popis technologické skupiny Ro7. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

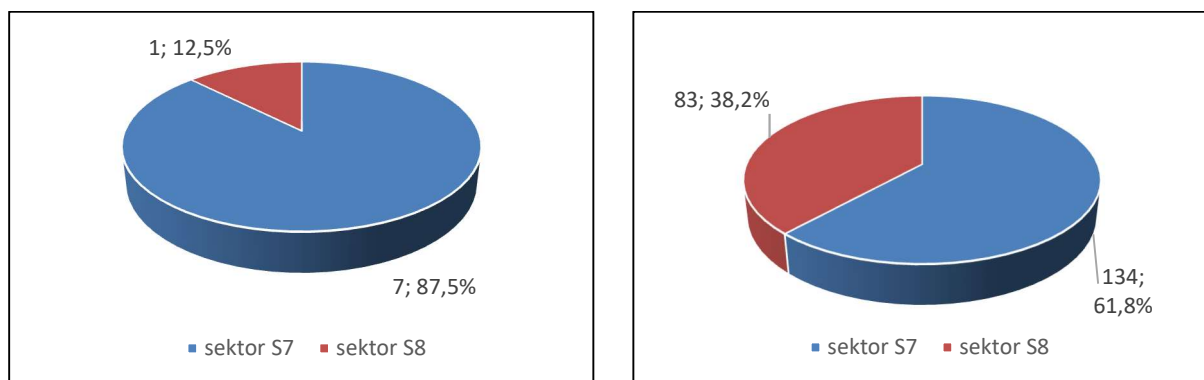
²⁹⁸ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. *Středověká keramika*. op. cit. s. 181, 184, obr. 5.

²⁹⁹ Srovnatelně včetně datace viz popis technologické skupiny 314 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³⁰⁰ Tamtéž, popis technologické skupiny Podlažice 18. K nálezovému souboru z Podlažice blíže viz výše v poznámce 188.

11.21. Technologická skupina Ra30

Tato nově vytvořená technologická skupina je reprezentována čtyřmi zlomky dna hrnce, jedním zlomkem podhrdlí a výdutě z nádoby neurčitého tvaru a třemi zlomky výdutí nádob neurčitého tvaru. V jednom případě byla k výzdobě zlomku použita oběžná šroubovice. Soubor zlomků, pocházejících ze svahů nad údolím Markovického potoka zahrnutých do sektoru S7 (7 ks/87,5 % z celku, podle hmotnosti 134 g/61,8 % z celku) a z areálu bývalého poplužního dvora zahrnutého do sektoru S8 (1 ks/12,5 % z celku, podle hmotnosti 83 g/38,2 % z celku), má celkovou hmotnost 217 g. Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S7 má hodnotu 5,57 a ze sektoru S8 hodnotu 7. V rámci regionu nejsou prozatím známy žádné analogické nálezy. Podle užitého způsobu výroby obtáčením je možné tuto technologickou skupinu datovat do 14. století³⁰¹.

Obr. 20 Zastoupení technologické skupiny Ra30 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.22. Technologická skupina Ra31

V rámci další nově charakterizované technologické skupiny Ra31 bylo rozpoznáno dvanáct keramických zlomků se součtem hmotností 460 g. Mezi zjištěnými zlomky nádob se nachází čtyři zlomky okrajů a tři zlomky dna hrnců, dále pak jeden zlomek okraje mísy, jeden zlomek okraje džbánu, jeden zlomek okraje zásobnice a dvě výdutě z nádob neurčitých tvarů. Nalezené okraje hrnců se řadí k okružím s vnitřním prožlabením, oble prožlábnutou vnější plochou a oblou spodní hranou typu 371³⁰² (3x, tab. 35: 46/54, 47/54, 49/54) a ovaleným zploštělým prostým okrajům s vnitřním prožlabením typu 411³⁰³ (1x, tab. 36: 53/54). Jejich průměry se pohybují mezi hodnotami 160 a 220 mm. Zlomek okraje džbánu se řadí mezi jednoduché přímé okraje typu 121³⁰⁴ (tab. 36: 54/54) s průměrem 170 mm, zlomek

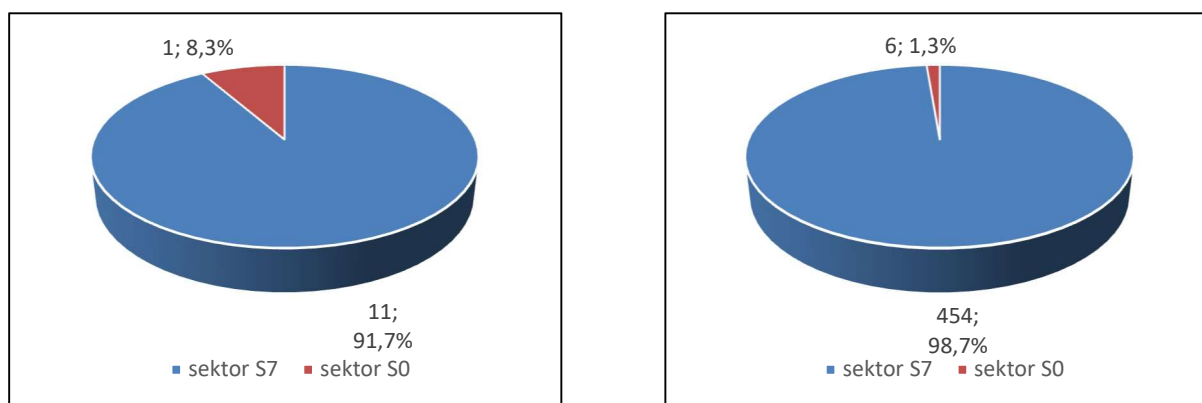
³⁰¹ Srovnatelně viz výše uvedený popis technologické skupiny Ra30 (kapitola 10.31. Technologická skupina Ra30) a totožný popis v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³⁰² Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. *Středověká keramika*. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

³⁰³ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

³⁰⁴ Tamtéž, s. 182, 184, obr. 6.

okraje mísy náleží šikmo dovnitř seříznutým slabě zesíleným okrajům typu 711³⁰⁵ (tab. 35: 54/50) s průměrem 150 mm a zlomek okraje zásobnice pak zásobnicovým okrajům s širokou horní plochou typu 251³⁰⁶ (tab. 35: 48/54) s průměrem 360 mm. Dvojice střepů je zdobena formou oběžné šroubovice. Jedenáct zlomků nádob náleží k náplni sektoru S7 (91,7 % z celku, podle hmotnosti 454 g/98,7 % z celku), zbývající zlomek nádoby pak blíže nelokalizovaným sběrům, tedy sektoru S0 (8,3 % z celku, podle hmotnosti 6 g/1,3 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S7 má hodnotu 6,91 a ze sektoru S0 hodnotu 3. V rámci přehledu technologických skupin keramiky Chrudimska má tato technologická skupina označení skupina 214³⁰⁷. Analogické nálezy pocházejí z výzkumů ve Filištínské ulici v Chrudimi (jako skupina CRF 14³⁰⁸). Popisovaná skupina je svými vlastnostmi velmi podobná dalším technologickým skupinám Ra26³⁰⁹ a Ra35³¹⁰. Řazena bývá mezi keramické zboží z období vrcholného až pozdního středověku, v případě Rabštejnu tedy do období 14. století – poloviny 15. století³¹¹. O blízkých shodách s technologickými skupinami P004 a Strádov 4 byla již řeč v kapitole věnované skupině Ra26³¹².

Obr. 21 Zastoupení technologické skupiny Ra31 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.23. Technologická skupina Ra32

Do souboru technologické skupiny Ra32 neboli tzv. „oxidační keramiky s mikroskopickým ostřivem bez glazury“ náleží celkem sedm zlomků nádob o celkové hmotnosti 46 g. Najdeme

³⁰⁵ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

³⁰⁶ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

³⁰⁷ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 214 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³⁰⁸ Popis technologické skupiny CRF 14 se shoduje s popisem skupiny 214. Více viz předchozí poznámka 307. K nálezu souboru z Filištínské ulice blíže viz výše v poznámce 178.

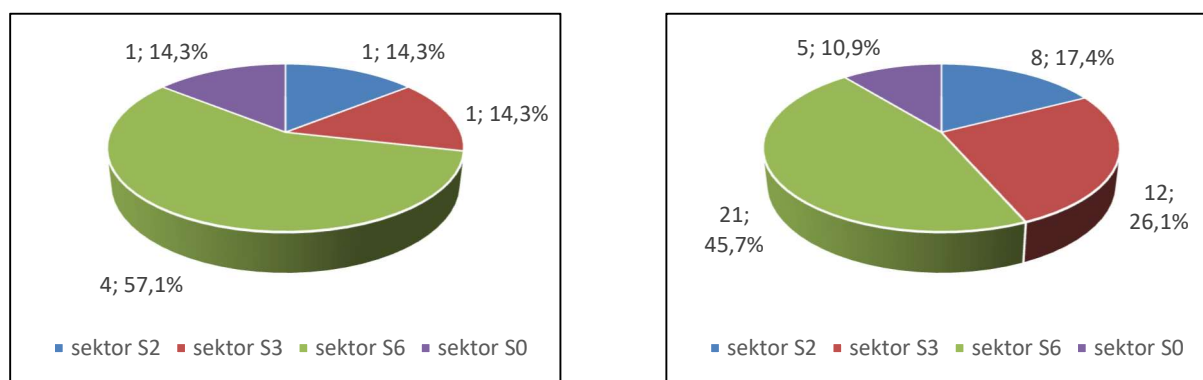
³⁰⁹ Blíže viz výše v kapitole 11.17. Technologická skupina Ra26.

³¹⁰ Blíže viz níže v kapitole 11.26. Technologická skupina Ra35.

³¹¹ Srovnatelně viz výše v poznámce 307.

³¹² Podrobněji viz výše v kapitole 11.17. Technologická skupina Ra26 a v poznámkách 276-279.

zde dva zlomky okrajů hrnců řadících se mezi jednoduché rovně seříznuté okraje typu 111³¹³ (1x, tab. 19: 4/38) a okruží s vnitřním prožlabením, výrazně zesílenou válcovitou horní částí a oblou spodní hranou typu 381³¹⁴ (1x, tab. 14: 2/41). Průměry okrajů mají hodnoty 230 a 300 mm. Dále bylo nalezeno pět typologicky nezařazených zlomků nádob, konkrétně dva zlomky podhrdlí nádob a tři zlomky výdutí nádob. Na žádném z nalezených zlomků nebyly zaznamenány doklady užití některého z typů výzdoby. Skupina Ra32 se objevuje na plochách definovaných sektory S2 (1 ks/14,3 % z celku, podle hmotnosti 8 g/17,4 % z celku), S3 (1 ks/14,3 % z celku, podle hmotnosti 12 g/26,1 % z celku), S6 (4 ks/57,1 % z celku, podle hmotnosti 21 g/45,7 % z celku) a S0 (1 ks/14,3 % z celku, podle hmotnosti 5 g/10,9 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S2 má hodnotu 4, ze sektoru S3 hodnotu 5, ze sektoru S6 hodnotu 3 a ze sektoru S0 hodnotu 3. V rámci manuálu technologických skupin Chrudimska nese skupina Ra32 kód 231³¹⁵. Nálezy obdobných keramických zlomků jsou v regionu známy z velitelského stanoviště obláhatelů v blízkosti hradu Lichnice (jako skupina P008³¹⁶), dále z hradu Strádova (jako skupina Strádov 16³¹⁷), zaniklé středověké vsi Bolešov (jako skupina Bolešov 6³¹⁸) a Ronova nad Doubravou (jako skupina Ro5³¹⁹). V rámci datace spadá tato technologická skupina opět podle analogií spíše

Obr. 22 Zastoupení technologické skupiny Ra32 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

³¹³ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

³¹⁴ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

³¹⁵ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 231 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³¹⁶ Podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. 164-165, 178, pozn. 45. Srovnatelně viz popis technologické skupiny P008 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³¹⁷ O technologické skupině Strádov 16 podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 61, 62. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Strádov 16 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³¹⁸ O technologické skupině Bolešov 6 podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Zaniklá středověká. op. cit. s. 91, 93-95. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Bolešov 6 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³¹⁹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Ro5 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

do období 1. poloviny 15. století³²⁰.

11.24. Technologická skupina Ra33

Tuto nově definovanou technologickou skupinu reprezentuje jediný zlomek okraje zásobnice nalezené v sektoru S6. Jeho hmotnost je 156 g, fragmentarizace má hodnotu 7. Zlomek představuje typický okraj zásobnice s širokou horní plochou typu 251³²¹ (tab. 16: 1/17) s průměrem 460 mm. K jeho výzdobě bylo užito oběžné šroubovice. V rámci regionu se jedná o první nález svého druhu, který byl zařazen do manuálu technologických skupin Chrudimska pod označením skupina 233³²². Datačně skrze své makroskopicky postižitelné vlastnosti spadá mezi nejstarší keramické nálezy v souboru, rámcově tedy cca do 1. poloviny 14. století³²³.

11.25. Technologická skupina Ra34

Dvanáct zlomků zastupuje v popisovaném souboru další nově vytvořenou technologickou skupinu, která je známa také pod pracovním názvem „zboží typu Zbyslavce“. Byly mezi nimi rozpoznány dva zlomky okrajů hrnců patřících k jednoduchým slabě rozšířeným okrajům s oblou vnější plochou typu 142³²⁴ (1x, tab. 27: 6/6) a okružím s vnitřním prožlabením, oble prožlábnutou vnější plochou a oblou spodní hranou typu 371³²⁵ (1x, tab. 21: 10/21) s hodnotami průměrů 140 a 280 mm. Dále byly identifikovány tři zlomky den hrnců, jeden zlomek okraje mísy, představující zástupce vodorovných plochých okrajů s rovně seříznutou vnější plochou typu 111³²⁶ (tab. 17: 7/22) o průměru 290 mm, a dále jeden zlomek podhrdlí a pět zlomků výdutí z nádob neurčitých tvarů. Souhrnná hmotnost těchto zlomků je 127 g. Ve dvojici případů bylo zaznamenáno užití výzdobného motivu oběžné šroubovice. Zlomky technologické skupiny Ra34 byly identifikovány v sektorech S1 (5 ks/41,7 % z celku, podle hmotnosti 21 g/16,5 % z celku), S2 (3 ks/25 % z celku, podle hmotnosti 43 g/33,9 % z celku), S3 (1 ks/8,3 % z celku, podle hmotnosti 5 g/3,9 % z celku), S5 (2 ks/16,7 % z celku, podle hmotnosti 27 g/21,3 % z celku) a S7 (1 ks/8,3 % z celku, podle hmotnosti 31 g/24,4 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 3,4, ze sektoru

---

³²⁰ Viz výše v poznámce 315.

³²¹ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

³²² Srovnatelně viz popis technologické skupiny 233 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³²³ Viz předchozí poznámka 322.

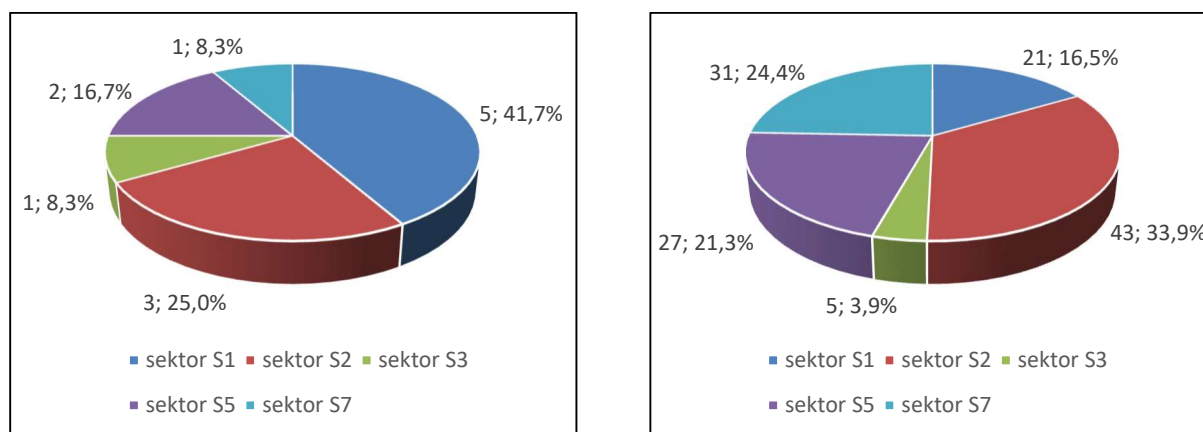
³²⁴ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

³²⁵ Tamtéž, s. 181, 183, obr. 5.

³²⁶ Tamtéž, s. 182, 185, obr. 6.

S2 hodnotu 4,67, ze sektoru S3 hodnotu 4, ze sektoru S5 hodnotu 5,5 a ze sektoru S7 hodnotu 6. Z hlediska manuálu technologických skupin Chrudimska náleží skupině Ra34 označení skupina 232³²⁷. Obdobné nálezy jako na Rabštejnku jsou registrovány na hradě Oheb (jako skupina Oheb 10³²⁸), na klášterišti v Podlažicích (jako skupina Podlažice 6³²⁹), v prostoru zaniklé středověké vsi Bolešov (jako skupina Bolešov 3³³⁰) a v Ronově nad Doubravou (jako skupina Ro9³³¹). Skupina je datována do období 14.-15. století³³².

Ze všech těchto nalezených zlomků zaujímá specifické postavení zlomek výdutě nádoby, který byl nalezen při výkopu sondy č. 4 uvnitř donjonu ve vrstvě suti k. 4102 (tab. 60: 1/57)³³³. Na zlomku je zajímavé výrazné ohlazení jedné z jeho hran spolu s částečným ohlazením další hrany. Tyto skutečnosti naznačují, že střep měl i své druhotné využití, a to buď jako hrnčířský nástroj pro vyhlazování povrchů, nebo jako nástroj pro vyčiňování kůží. V rámci popisovaného souboru se jedná o jediný doklad druhotného využití předmětu.

Obr. 23 Zastoupení technologické skupiny Ra34 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.26. Technologická skupina Ra35

Náplň technologické skupiny Ra35 tvoří deset keramických zlomků s celkovou hmotností 277 g. V rámci souboru se podařilo identifikovat tři zlomky den hrnců, zbývající zlomky

³²⁷ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 232 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³²⁸ Tamtéž, popis technologické skupiny Oheb 10. K nálezovému souboru z Ohebu blíže viz výše v poznámce 139.

³²⁹ Tamtéž, popis technologické skupiny Podlažice 6. K nálezovému souboru z Podlažic blíže viz výše v poznámce 187.

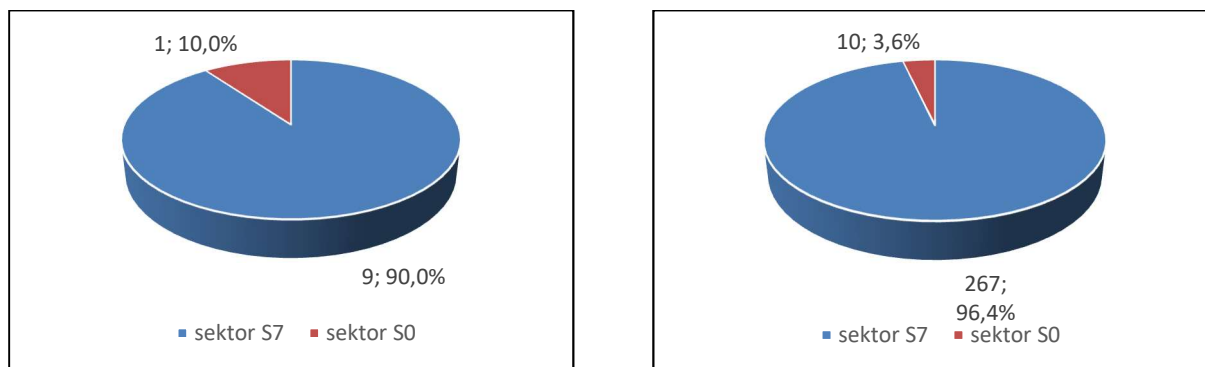
³³⁰ O technologické skupině Bolešov 3 podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Zaniklá středověká*. op. cit. s. 90, 92. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Bolešov 3 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³³¹ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Ro9 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

³³² Srovnatelně viz výše v poznámce 327.

³³³ Okolnosti nálezů jsou popsány níže v kapitole 23.4. Sonda č. 4 – Interiér donjonu.

nádob, konkrétně jeden zlomek podhrdlí nádob a šest zlomků výdutí nádob, nebylo možné přesněji určit. Z výzdobných motivů byla použita oběžná šroubovice (2x) a vývalková šroubovice (1x). Devět zlomků nádob bylo objeveno v prostoru sektoru S7 (90 % z celku, podle hmotnosti 267 g/96,4 % z celku), zbývající zlomek nádoby náleží sektoru S0 (10 % z celku, podle hmotnosti 10 g/3,6 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S7 má hodnotu 5,89, ze sektoru S0 pak hodnotu 4. Mezi ostatními technologickými skupinami keramiky doloženými na Chrudimsku nese skupina Ra35 označení 212³³⁴. Zlomky k ní náležející jsou rovněž doloženy výzkumy v chrudimské Filištínské ulici (jako skupina CRF 12³³⁵), v Lažanech (jako skupina Lažany 1³³⁶) a v Ronově nad Doubravou (jako skupina Ro1³³⁷). Svými makroskopicky postižitelnými vlastnostmi je skupina Ra35 blízká další rabštejnské technologické skupině Ra31³³⁸, datována je pak do 14. století³³⁹.

Obr. 24 Zastoupení technologické skupiny Ra35 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.27. Technologická skupina Ra36

Čtyři zlomky reprezentují poslední nově definovanou technologickou skupinu s pracovním názvem „oxidační zboží s přetaženým krupičkovým povrchem jemné na dotyk“. Mezi nalezenými zlomky se objevují dva zlomky okrajů hrnců a dva zlomky výdutí nádob blíže neurčitelných tvarů. Celková hmotnost tohoto malého souboru má hodnotu 39 g. Identifikované zlomky okrajů hrnců náležejí k jednoduchým slabě rozšířeným okrajům s oblou vnější plochou typu 142³⁴⁰ (1x, tab. 47: 4/8) a ovaleným zesíleným okrajům

³³⁴ Srovnatelně viz popis technologické skupiny 212 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³³⁵ Popis technologické skupiny CRF 12 se shoduje s popisem skupiny 212. Více viz předchozí poznámka 334. K nálezovému souboru z Filištínské ulice blíže viz výše v poznámce 178.

³³⁶ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Lažany 1 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Lažan blíže viz výše v poznámce 185.

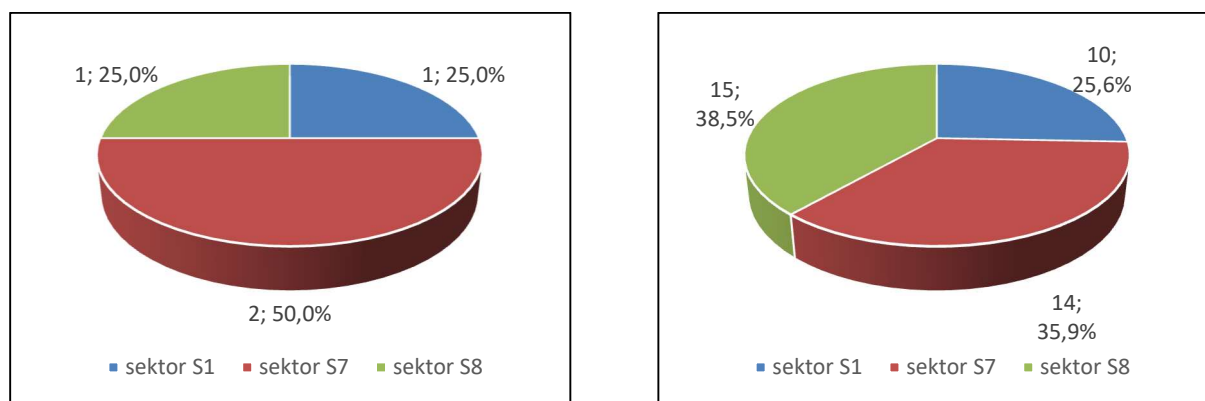
³³⁷ Tamtéž, popis technologické skupiny Ro1. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

³³⁸ Srovnatelně viz výše v kapitole 11.22. Technologická skupina Ra31.

³³⁹ Srovnatelně viz výše v poznámce 334.

³⁴⁰ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. *Středověká keramika*. op. cit. s. 181, 183, obr. 5.

s vnitřním prožlabením a plynulým přechodem mezi vnější a spodní plochou typu 431³⁴¹ (1x, tab. 20: 1/21), jejich průměry mají hodnoty 160 a 200 mm. U jednoho zlomku byla zaznamenána úprava povrchu formou glazury. Zlomky pocházejí ze sektorů S1 (1 ks/25 % z celku, podle hmotnosti 10 g/25,6 % z celku), S7 (2 ks/50 % z celku, podle hmotnosti 14 g/35,9 % z celku) a S8 (1 ks/25 % z celku, podle hmotnosti 15 g/38,5 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4, ze sektoru S7 má hodnotu 4 a ze sektoru S8 hodnotu 5. V rámci manuálu technologických skupin keramiky Chrudimska je skupina Ra36 zanesena pod označením skupina 218³⁴², analogické nálezy zlomků pocházejí z výzkumů ve Filištínské ulici v Chrudimi (jako skupina CRF 18³⁴³), na zříceninách hradů Oheb (jako skupina Oheb 6³⁴⁴), Nové Hradky (jako skupina NH13³⁴⁵) a Strádov (jako skupina Strádov 12³⁴⁶) a v Ronově nad Doubravou (jako skupina Ro14³⁴⁷). Z hlediska datování zlomků skupiny Ra36 je možné uvažovat o období 14. století – poloviny 15. století³⁴⁸.

Obr. 25 Zastoupení technologické skupiny Ra36 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

11.28. Přepálená keramika

V souboru bylo také identifikováno šest keramických zlomků vykazujících známky přílišného působení žáru během výpalu, které byly zařazeny do skupiny přepálené keramiky

³⁴¹ Tamtéž, s. 181, 184, obr. 5.

³⁴² Srovnatelně viz popis technologické skupiny 218 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³⁴³ Popis technologické skupiny CRF 18 se shoduje s popisem skupiny 218. Více viz předchozí poznámka 342. K nálezovému souboru z Filištínské ulice blíže viz výše v poznámce 178.

³⁴⁴ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Oheb 6 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Ohebu blíže viz výše v poznámce 139.

³⁴⁵ Tamtéž, popis technologické skupiny NH13. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

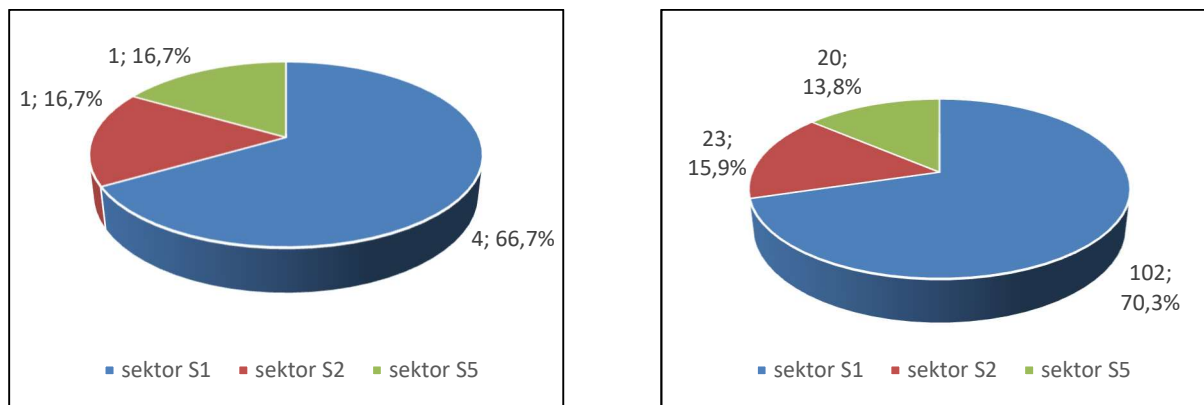
³⁴⁶ O technologické skupině Strádov 12 podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 60, 62. Srovnatelně viz popis technologické skupiny Strádov 12 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

³⁴⁷ Srovnatelně viz popis technologické skupiny Ro14 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Ronova nad Doubravou blíže viz výše v poznámce 187.

³⁴⁸ Srovnatelně viz výše uvedená poznámka 342.

s označením TS.002³⁴⁹. Jedná se o čtyři zlomky výdutí nádob a po jednom zlomku okraje hrnce a zlomku dna nádoby. Zmíněný okraj hrnce představuje ovalený nezesílený okraj s vnitřním prožlabením a plynulým přechodem mezi vnější a spodní hranou typu 432³⁵⁰ (tab. 18: 16/22) o průměru 160 mm. Jeden ze zlomků svými makroskopicky postižitelnými vlastnostmi připomíná keramiku z období doby římské, definitivní určení však není vzhledem ke stavu zlomku možné. V rámci výzdoby byl zaznamenán jeden doklad užití oběžné šroubovice. Celková hmotnost tohoto souboru má hodnotu 145 g. Nálezy pocházejí ze sektorů S1 (4 ks/66,7 % z celku, podle hmotnosti 102 g/70,3 % z celku), S2 (1 ks/16,7 % z celku, podle hmotnosti 23 g/15,9 % z celku) a S5 (1 ks/16,7 % z celku, podle hmotnosti 20 g/13,8 % z celku). Zjištěná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4,5, ze sektoru S2 hodnotu 5 a ze sektoru S5 rovněž hodnotu 5. Vzhledem k povaze popisovaných zlomků nemohla být provedena jejich datace ani určení analogických nálezů.

Obr. 26 Zastoupení technologické skupiny TS.002 v popisovaných sektorech podle počtu ks a podle hmotnosti.

12. Analýza zlomků kachlů

Pro nálezy zlomků kachlů z Rabštejnu byly dosud vyčleněny dvě technologické skupiny Ra10 a Ra11. Během zpracování popisovaného souboru nálezů byl zaregistrován zlomek kachle i v rámci nově definované technologické skupiny Ra25.

12.1. Technologická skupina Ra10

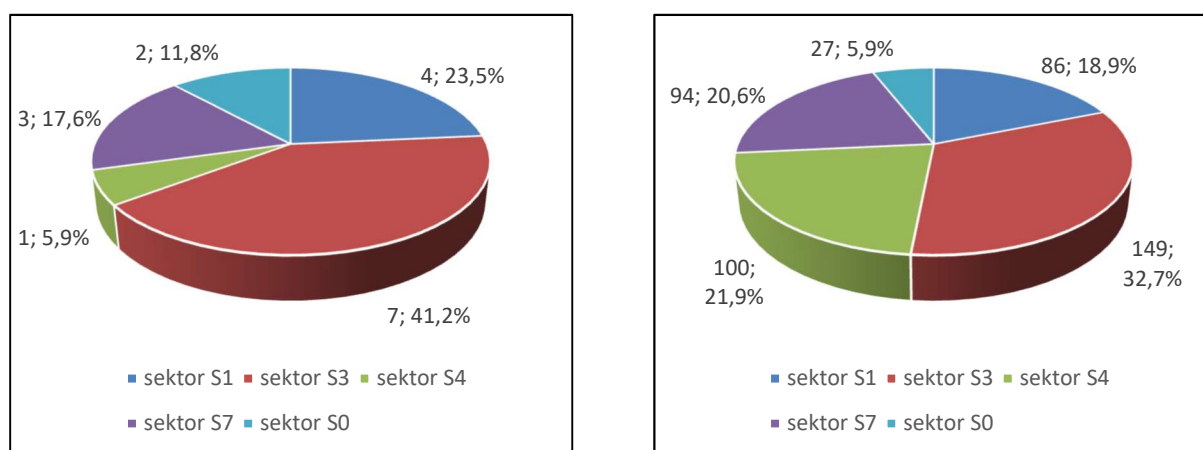
První popisovanou technologickou skupinou obsahující zlomky kachlů je skupina zahrnující nejmladší datované zlomky kachlů a keramiky z areálu Rabštejnu vůbec. Uváděné zlomky představují pozůstatky kachlových kamen, které tvořily dominantní prvek interiéru větší ze dvou místností aueršperského loveckého letohrádku. Tato kamna jsou zachycena na výřezu

³⁴⁹ Podrobněji viz výše v poznámce 8.

³⁵⁰ Určeno podle: ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika. op. cit. s. 181, 184, obr. 5.

ze staré pohlednice Rabštejnské Lhoty (viz níže v kapitole 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 3). Z hlediska datace tedy uváděné zlomky spadají do období 2. poloviny 19. století³⁵¹, zničení kamen pak do časů devastace letohrádku v 2. polovině 20. století. Celkem bylo v prostoru zříceniny v rámci popisovaných výzkumů objeveno sedmnáct zlomků kachlů o celkové hmotnosti 456 g. Uvedené nálezy pocházejí ze sektorů S1 (4 ks/23,5 % z celku, podle hmotnosti 86 g/18,9 % z celku), S3 (7 ks/41,2 % z celku, podle hmotnosti 149 g/32,7 % z celku), S4 (1 ks/5,9 % z celku, podle hmotnosti 100 g/21,9 % z celku), S7 (3 ks/17,6 % z celku, podle hmotnosti 94 g/20,6 % z celku) a S0 (2 ks/11,8 % z celku, podle hmotnosti 27 g/5,9 % z celku). Průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4,5, ze sektoru S3 hodnotu 4,57, ze sektoru S4 hodnotu 7, ze sektoru S7 hodnotu 6 a ze sektoru S0 hodnotu 4.

Většina zlomků, konkrétně 14 ks, pochází z rámových kachlů, výjimky představují jeden zlomek stěny komory nárožního komorového kachle s nízkou komorou a dva zlomky korunních kachlů. O jednom ze zlomků rámových kachlů je možné uvažovat, že pochází z římsového kachle, ostatní zlomky pocházejí patrně ze základních řádkových kachlů. Mezi tvary jednotlivých zlomků rámových kachlů byly identifikovány tři zlomky čelní vyhřívací stěny, šest zlomků okrajů čelní vyhřívací stěny, tři zlomky stěn kachlů a jeden zlomek okraje stěny kachle. Specifičtější nálezem je nález jednoho zlomku akroteria (tab. 1: 1/45). Na zlomcích nebyly zachyceny doklady plastické výzdoby, jejich existenci ovšem alespoň nasvědčují rýhy na vnější straně jednoho z nalezených střepů. Charakteristickým rysem této technologické skupiny je povrchová úprava kachlů prostřednictvím opakní glazury tyrkysové barvy. Její přítomnost byla prokázána u celkem dvanácti zlomků z popisovaného souboru. V prostoru Chrudimska je dosud znám jediný příklad srovnatelné analogie v podobě

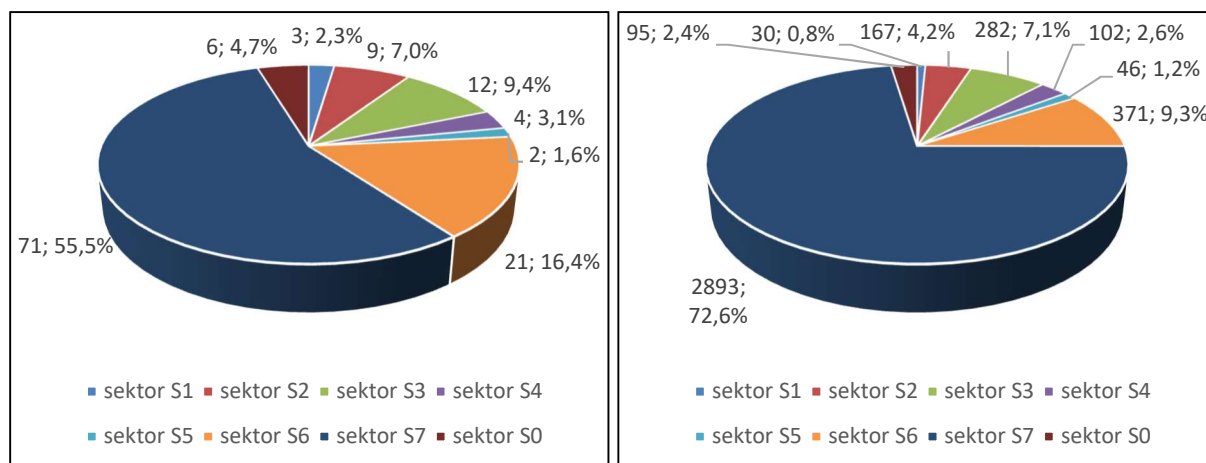
Obr. 27 Zastoupení technologické skupiny Ra10 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

³⁵¹ Podle MUSIL, Jan. An assemblage, op. cit. s. 60, tab. 1.

nálezů ze zříceniny hradu Nové Hradý (jako skupina NH9³⁵²).

12.2. Technologická skupina Ra11

Technologická skupina Ra11 zahrnuje až na jednu výjimku veškeré nálezy zlomků kachlů datovatelných od období funkční existence hradu. Zároveň se jedná o nejpočetněji zastoupenou technologickou skupinu, v jejímž rámci bylo v popisovaném souboru identifikováno celkem 128 zlomků kachlů o souhrnné hmotnosti 3982 g. V rámci manuálu technologických skupin Chrudimska je skupina Ra11 evidována pod označením skupina 222³⁵³. Analogické nálezy jsou doloženy výzkumy na hradech Oheb (jako skupina Oheb 2³⁵⁴), Nové Hradý (jako skupina NH1³⁵⁵) a v prostoru bývalého kláštera v Podlažicích (jako skupina Podlažice 16³⁵⁶). Nálezy kachlů ze skupiny Ra11 byly původně datovány do období poloviny 15. století – 16. století³⁵⁷, během zpracovávání popisovaného nálezového souboru byly ovšem zjištěny zásadní skutečnosti, které posouvají počátek období výskytu skupiny Ra11 až do období 14. století³⁵⁸. Z hlediska typologie kachlů je možné rozdělit popisované zlomky do dvou skupin: na kachle komorové a na kachle nádobkové.

Obr. 28 Zastoupení technologické skupiny Ra11 v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

³⁵² Srovnatelně viz popis technologické skupiny NH9 v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

³⁵³ Tamtéž, popis technologické skupiny 222.

³⁵⁴ Tamtéž, popis technologické skupiny Oheb 2. K nálezovému souboru z Ohebu blíže viz výše v poznámce 139.

³⁵⁵ Tamtéž, popis technologické skupiny NH1. K nálezovému souboru z Nových Hradů blíže viz výše v poznámce 140.

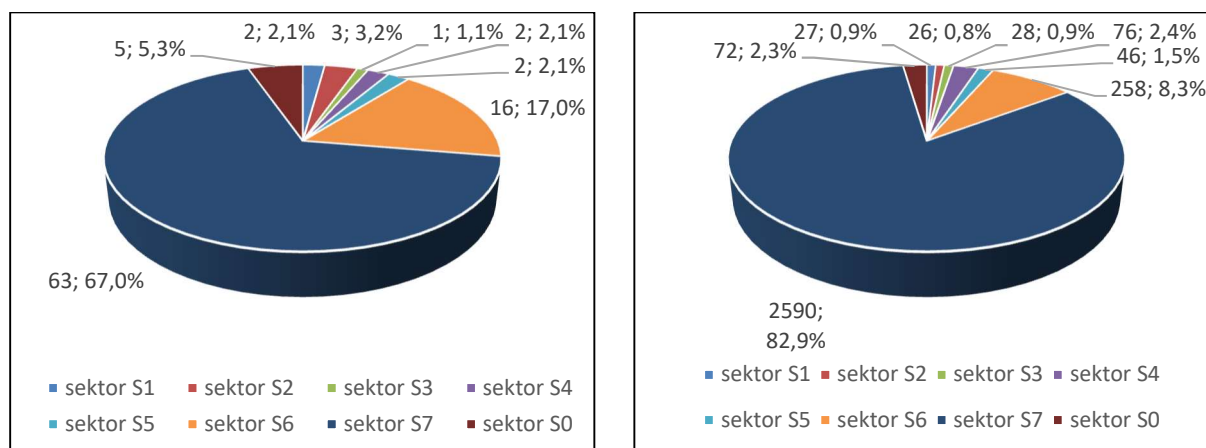
³⁵⁶ Tamtéž, Srovnatelně viz popis technologické skupiny Podlažice 16. K nálezovému souboru z Podlažic blíže viz výše v poznámce 188.

³⁵⁷ Podle MUSIL, Jan. *An assemblage*, op. cit. s. 60, tab. 1.

³⁵⁸ Související podrobnosti jsou popsány níže v kapitolách 23.3. Sonda č. 3 – Branka a 24. Shrnutí a závěry rozborů získaných nálezů.

12.2.1. Komorové kachle

Komorové kachle zastupuje v rámci technologické skupiny Ra11 94 zlomků (73,4 % z celkového počtu zlomků) o souhrnné hmotnosti 3123 g (78,4 % z celkové hmotnosti souboru). Svě zastoupení mají ve všech popisovaných sektorech kromě sektoru S8. Ze sektoru S1 pochází dva zlomky kachlů (2,1 % z celku, podle hmotnosti 27 g/0,9 % z celku), ze sektoru S2 pochází tři zlomky kachlů (3,2 % z celku, podle hmotnosti 26 g/0,8 % z celku) a ze sektoru S3 jeden zlomek kachle (1,1 % z celku, podle hmotnosti 28 g/0,9 % z celku). Sektor S4 přinesl nález dvou zlomků kachlů (2,1 % z celku, podle hmotnosti 76 g/2,4 % z celku), sektor S5 rovněž dvou zlomků kachlů (2,1 % z celku, podle hmotnosti 46 g/1,5 % z celku) a sektor S6 šestnácti zlomků kachlů (17 % z celku, podle hmotnosti 258 g/8,3 % z celku). Nejbohatší na nálezy kachlů byl sektor S7, ze kterého pochází celkem 63 zlomků kachlů (67 % z celku, podle hmotnosti 2590 g/82,9 % z celku). Konečně ze sektoru všeobecných sběrů S0 pochází pět zlomků kachlů (5,3 % z celku, podle hmotnosti 72 g/2,3 % z celku). Průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 4,5, ze sektoru S2 hodnotu 4,33, ze sektoru S3 hodnotu 7, ze sektoru S4 hodnotu 6, ze sektoru S5 hodnotu 5, ze sektoru S6 hodnotu 4,31, ze sektoru S7 hodnotu 6,52 a ze sektoru S0 hodnotu 4,2. Mezi nálezy bylo rozpoznáno třicet sedm zlomků okrajů komory kachlů, patnáct zlomků stěny komory kachlů a deset zlomků čelní vyhřívací stěny kachlů. Na devíti zlomcích čelních vyhřívacích stěn byla identifikována přítomnost plastického výzdobného motivu, zbývající zlomek má vnější stěnu strženou. Kromě jednoho zloмку stěny komory rohového kachle se ve všech ostatních případech jedná o zlomky řádkových kachlů. V šesti případech byl zaznamenán výskyt záchytné šroubovice. U jednoho zloмку okraje komory kachle byly zaznamenány stopy glazury (tab. 55: 1/64).

Obr. 29 Zastoupení zlomků komorových kachlů v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

12.2.2. Výzdobné motivy čelních vyhřívacích stěn komorových kachlů

Přes poměrně malý počet zlomků (pouhých 9 ks) se v rámci popisovaného souboru objevují rozmanité příklady plastické výzdoby čelních vyhřívacích stěn komorových kachlů. Bohužel pro všechny tyto zlomky platí, že jejich přílišná zlomkovitost neumožňuje definitivně stanovit příslušnost daného zlomku k některému se srovnatelných výzdobných motivů. Ve všech případech je proto nutné počítat nejméně s dvojicí možných interpretací.

Nejvíce jednoznačně působí zlomek čelní vyhřívací stěny, který pochází z prostoru předhradí a na kterém je plasticky vyveden téměř kompletní motiv leknínového listu s torzem vybíhající stopky (sektor S6, tab. 4: 22/15). Jedná se s velkou pravděpodobností o heraldický motiv³⁵⁹, který je možné teoreticky spojit s motivem ze znaku v regionu známého rodu vladyků z Mrdic, od něhož se odvozuje i původ znaku nedalekého města Heřmanův Městec. Bližší srovnání se známými doklady vyobrazení popisovaného erbu se většinou odlišují odlišnou orientací stopky lekna (z hlediska heraldiky při levé straně erbu), zatímco stopka na rabštejnském zlomku kachle se stáčí opačně (z hlediska heraldiky při pravé straně erbu). Podoba motivu z rabštejnského kachle se nejvíce podobá motivu rychtářské pečeti se znakem Heřmanova Městce, datované do 2. poloviny 16. století³⁶⁰. Příbuzenské svazky vladyků z Mrdic k některému z majitelů Rabštejnu nejsou sice písemnými prameny doloženy, není možné je však úplně vyloučit. Mezi heraldické motivy se mohou řadit i další čtyři zlomky čelní vyhřívací stěny. Na prvních dvou z nich (sektor S7, tab. 38: 2/55; tab. 40: 19/55) je v blízkosti okraje stěny znázorněna část hrotitého útvaru, který by mohl být špičkou pera z křídel orlice ze znaku města Chrudimi³⁶¹. Může se tak jednat o další příklad motivu, který byl již v rámci předchozí fáze výzkumu na Rabštejnu doložen³⁶². Zbývající dva zlomky nesou na lici čelní vyhřívací stěny téměř totožné motivy (sektor S5, tab. 44: 1/62; sektor S7, tab. 55: 4/64). Jedná se konkrétně o část plastického okraje, připomínající svým tvarem okraj štítu, a zlomek hrotitého útvaru, který by mohl být šipatkou. Rozdíl mezi zlomky spočívá v provedení zmíněného plastického okraje, kdy na prvním zlomku je okraj znázorněn profilovanou z vnitřní strany ozubenou páskou, zatímco na druhém zlomku jej tvoří pouze

³⁵⁹ O lekně jako heraldickém motivu podrobněji viz: MYSLIVEČEK, Milan. *Velký erbovník: encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*. Svazek 2. Praha, 2006, s. 37-38. ISBN 80-7238-521-6; SEDLÁČEK, August. *Českomoravská heraldika: Část zvláštní*. 2. vydání. Praha, 1997, s. 30-32. ISBN 80-7203-062-0.

³⁶⁰ K erbu vladyků z Mrdic, znaku a pečetím Heřmanova Městce podrobněji viz: VÝBORNÝ, Josef. Rod Mrdických z Mrdic v Čechách a na Moravě. In *Chrudimský vlastivědný sborník* 4, 1999, s. 17, 23-24. ISSN 1214-6048. Srovnatelně viz: MYSLIVEČEK, Milan. *Velký erbovník: encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*. Svazek 1. Praha, 2006, s. 242-243. ISBN 80-7238-520-8; SEDLÁČEK, August. *Českomoravská heraldika*. op. cit. s. 178.

³⁶¹ Možný analogický nález byl publikován v: FROLÍK, Jan. *Kachle Chrudimská*. Chrudim, 2003, s. 21, obr. 15. ISBN 80-903265-0-1.

³⁶² Podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Katalog*, op. cit. s. 11, 102, obr. 8/A8479.

jednoduchá páska. Z hlediska typologie motivů se tak může jednat o části okraje poměrně běžného motivu, který znázorňuje ve svém středu buď zemské, nebo šlechtické erby, případně náboženské symboly. Jisté shody je možné vysledovat při porovnání rabštejnských zlomků s nálezy z nedaleké Chrudimi, kde se obdobné motivy šípatek objevují v rozích motivů Meluzíny a vyobrazení erbů Chrudimi, respektive Pernštejnů³⁶³.

Dalším zajímavým nálezem je zlomek čelní vyhřívací stěny s motivem ryby, ze které je na zlomku znázorněna část hlavy s otevřenou tlamou a část šupinami pokrytého těla se zvýrazněnými žábry a náběhem hřbetní ploutve (sektor S6, tab. 4: 21/15). Opět se zde nabízí více variant interpretace. Verze o zlomku erbu vladyků z Orle se zdá být málo pravděpodobná, neboť provedení motivu ryby na kachli příliš neodpovídá známým vyobrazením erbu³⁶⁴. Další uvažovanou možností je varianta, že se může jednat o zlomek výjevu Jonáše pohlcovaného velrybou, čímž by se zlomek mohl řadit mezi náboženské motivy. Identifikačním znakem tohoto motivu by byla přítomnost minuskulního písmena y (snad ve smyslu „yonas“), která zde bohužel není doložena. Druhou možností interpretace zobrazeného motivu by mohlo být přiřazení zlomku do skupiny kachlů s vyobrazením motivu Meluzíny, tedy mezi motivy mytologické, případně žánrové. V případě varianty Meluzína by se nalezený zlomek řadil k typu 2, kdy je rybí ocas Meluzíny znázorněn jako dvojice ryb požírajících nohy Meluzíny³⁶⁵. Z nedaleké Chrudimi i z dalších míst v regionu jsou známy doklady obou motivů, z nichž se publikované zlomky liší od rabštejnských zlomků odlišným ztvárněním žaber ryby/velryby³⁶⁶. Ke skupině náboženských motivů se může řadit také

---

³⁶³ Informace o srovnatelných nálezech z Chrudimi a okolí byly publikovány v katalogu J. Frolíka, viz: FROLÍK, Jan. *Kachle Chrudimská*. op. cit. s. 19-21, obr. 11, 12; s. 26-28, obr. 28, 30; s. 44, obr. 63; s. 92, obr. 1. Porovnatelné nálezy ze sbírky kachlů Národního muzea byly publikovány v: BRYCH, Vladimír. *Kachle doby gotické, renesanční a raně barokní: Výběrový katalog Národního muzea v Praze*. Praha, 2004, s. 33, obr. 6; s. 34, obr. 7, 10; s. 36, obr. 15; s. 39, obr. 24; s. 40, obr. 27-28; s. 41, obr. 29-30; s. 42, obr. 34; s. 43, obr. 37; s. 48, obr. 46; s. 50, obr. 52-53; s. 51, obr. 56-57; s. 76, obr. 129-132; s. 77, obr. 134-135; s. 95, obr. 186; s. 97, obr. 193. ISBN 80-7036-175-1.

³⁶⁴ Erb vladyků z Orle obsahoval motiv dvojice ryb, srovnatelně viz: MYSLIVEČEK, Milan. *Velký erbovník*. Svazek 2. op. cit. s. 77; RICHTER, David. Nejstarší příslušníci. op. cit. s. 11; SEDLÁČEK, August. *Českomoravská heraldika*. op. cit. s. 79, 188. Při porovnání rabštejnského zlomku se známým vyobrazením popisovaného erbu z klenebního svorníku kostela v Tuněchodech (srovnatelně viz: TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková*. op. cit. s. 49.) jsou však pozorovatelné výrazné odlišnosti (ryby nemají otevřenou tlamu, schází prokreslené žábry atd.).

³⁶⁵ K motivům Meluzíny na komorových kachlích, výkladu jejich původu a známých nálezech podrobněji viz: HAZLBAUER, Zdeněk. Motiv mořské víly – Meluzíny – v ikonografii českých gotických reliéfních kachlů. In *Archaeologia historica* 14, 1989, s. 409-436. ISSN 0231-5823.

³⁶⁶ K dokladům motivů Jonáše s velrybou a Meluzíny nejen z Chrudimi a jejím okolí a k otázce výkladu písmena „y“ podrobněji: BRYCH, Vladimír. *Kachle doby gotické*. op. cit. s. 63, obr. 93; s. 94-96, obr. 183-191; FROLÍK, Jan. *Kachle Chrudimská*. op. cit. s. 34-35, obr. 41, 42; s. 43-45, obr. 62-64; s. 93, obr. 4; HAZLBAUER, Zdeněk. Motiv mořské víly. op. cit. s. 427-429, 432, obr. 9/5, 10/15, 11/2-3, 5-6, 9, 15. Rabštejnskému zlomku kachle se ztvárněním hlavy ryby nejvíce blíží komorový kachel pocházející z Mukařova u Řičan (podrobněji viz: BRYCH, Vladimír. *Kachle doby gotické*. op. cit. s. 95, obr. 186.) a zlomek čelní vyhřívací stěny komorového kachle z Velvar, který byl rozpoznán jako druhotně osazený

zlomek čelní vyhřívací stěny, na kterém je patrně zachycena část dlouhé pravidelně žrasené drapérie (sektor S0, tab. 7: 62/43). Může se jednat o zlomek motivu anděla, či o zlomek některého ze známých motivů s vyobrazením biblických proroků. Ve srovnání s možnými publikovanými analogiemi z okolí vychází z obou variant jako pravděpodobnější motiv anděla, konkrétněji pak verze anděla-štítonoše. Tomu by nasvědčovala jak nestandardní jednostranná orientace řasení drapérie, tak i v jejím těsném sousedství (v místě blíže k předpokládané ose postavy) umístěny okraj neznámého objektu³⁶⁷. Varianta anděla-štítonoše by se pak ovšem řadila opět mezi heraldické motivy.

Další miniaturní zlomek čelní vyhřívací stěny nese motiv připomínající ohnutý stonek zakončený kulovitým nepravidelným útvarem, snad nerozvitým květem (sektor S0, tab. 7: 64/43). Může se jednat o zlomek rostlinného motivu či o část blíže neurčitelného ornamentu. Poslední ze zlomků čelní vyhřívací stěny obsahuje na své vnější straně pouze zlomek lehce vypouklého oblého objektu, což jej činí ze všech popisovaných zlomků nejhůře poznatelným (sektor S3, tab. 19: 1/38).

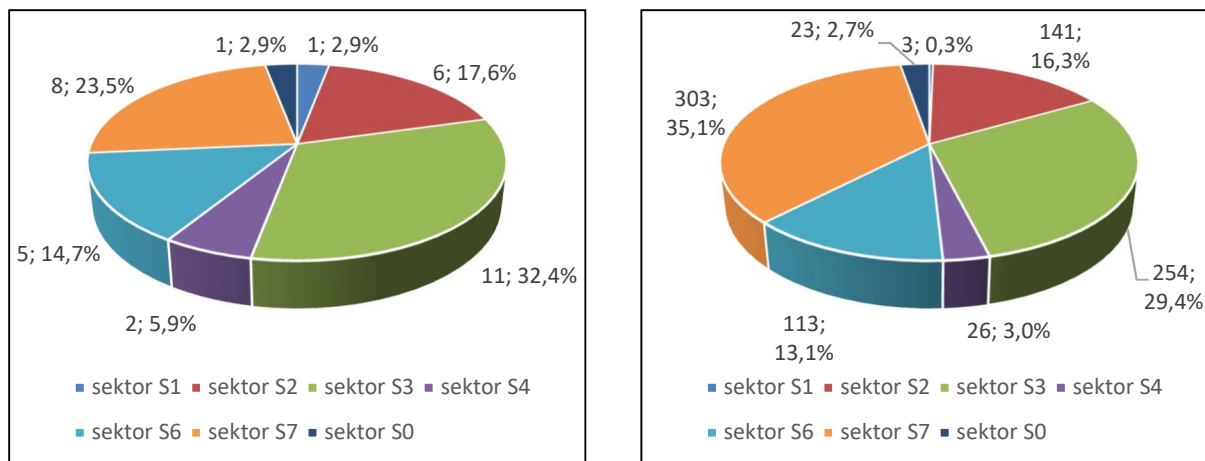
12.2.3. Nádobkové kachle

V rámci technologické skupiny Ra11 bylo rozpoznáno celkem 34 zlomků nádobkových kachlů (26,6 % z celkového počtu zlomků) o celkové hmotnosti 863 g (21,6 % z celkové hmotnosti souboru). Nálezy zlomků nádobkových kachlů mají své zastoupení v sektorech S1 (1 ks/2,9 % z celku, podle hmotnosti 3 g/0,3 % z celku), S2 (6 ks/17,6 % z celku, podle hmotnosti 141 g/16,3 % z celku), S3 (11 ks/32,4 % z celku, podle hmotnosti 254 g/29,4 % z celku), S4 (2 ks/5,9 % z celku, podle hmotnosti 26 g/3 % z celku), S6 (5 ks/14,7 % z celku, podle hmotnosti 113 g/13,1 % z celku), S7 (8 ks/23,5 % z celku, podle hmotnosti 303 g/35,1 % z celku) a S0 (1 ks/2,9 % z celku, podle hmotnosti 23 g/2,7 % z celku). Průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S1 má hodnotu 3, ze sektoru S2 hodnotu 5,5, ze sektoru S3 hodnotu 5,18, ze sektoru S4 hodnotu 4, ze sektoru S6 hodnotu 5,2, ze sektoru S7 hodnotu 6 a ze sektoru S0 hodnotu 6. Z hlediska morfologie zlomků bylo rozpoznáno sedm zlomků okrajů stěn kachlů, dvacet dva zlomků stěn kachlů, dva zlomky okrajů den kachlů a tři zlomky den kachlů. Dva zlomky ze sektoru S2 byly rozpoznány jako zlomky okrajů stěn kachlů s pravoúhlým ústím. Záchytná šroubovice se v případě nádobkových kachlů objevuje na čtyřech zlomcích.

---

na fasádě budovy Předního mlýna, podrobněji viz: HAZLBAUER, Zdeněk. Gotický reliéfní kachel jako „domovní znamení“. In *Památky středních Čech: Zpravodaj Památkového ústavu středních Čech v Praze* 8, 1994, č. 2, s. 10-17, obr. 5/1.

³⁶⁷ Ke kachlím s motivem anděla a anděla-štítonoše více: BRYCH, Vladimír. *Kachle doby gotické*. op. cit. s. 35, obr. 11; FROLÍK, Jan. *Kachle Chrudimska*. op. cit. s. 21-22, obr. 16; s. 42, obr. 59; s. 47, obr. 68.

Obr. 30 Zastoupení zlomků nádobkových kachlů v popisovaných sektorech podle počtu kusů a podle hmotnosti.

12.3. Technologická skupina Ra25

Posledním nálezem z kategorie kachlů je zlomek stěny rohového nádobkového kachle o hmotnosti 9 g a s hodnotou fragmentarizace 4,00, který náleží k náplni technologické skupiny Ra25 (sektor S0, tab. 14: 15/46). Zlomek je opatřen záchytnou šroubovicí, povrch jeho vnitřní stěny je opatřen glazurou žluté barvy s hnědými odstíny. Jedná se o druhý známý nález svého druhu z oblasti Chrudimska, analogický nález byl objeven při archeologických výzkumech na hradě Rychmburku u Skutče v roce 2001³⁶⁸. Zlomek kachle z Rychmburku je datován do 14. století, což je informace, která nejen výrazně rozšiřuje dataci technologické skupiny Ra25, ale i trochu naznačuje majetkové poměry majitelů Rabštejnka ve 14. století. V monografii J. Frolíka je rychmburský kachel komentován jako pravděpodobný import z německých oblastí³⁶⁹. Rabštejnek tedy musel být v době dovozu nalezeného kachle v rukou dostatečně zámožného majitele, který si mohl dovolit koupit luxusnějšího dovozního zboží.

13. Železné předměty

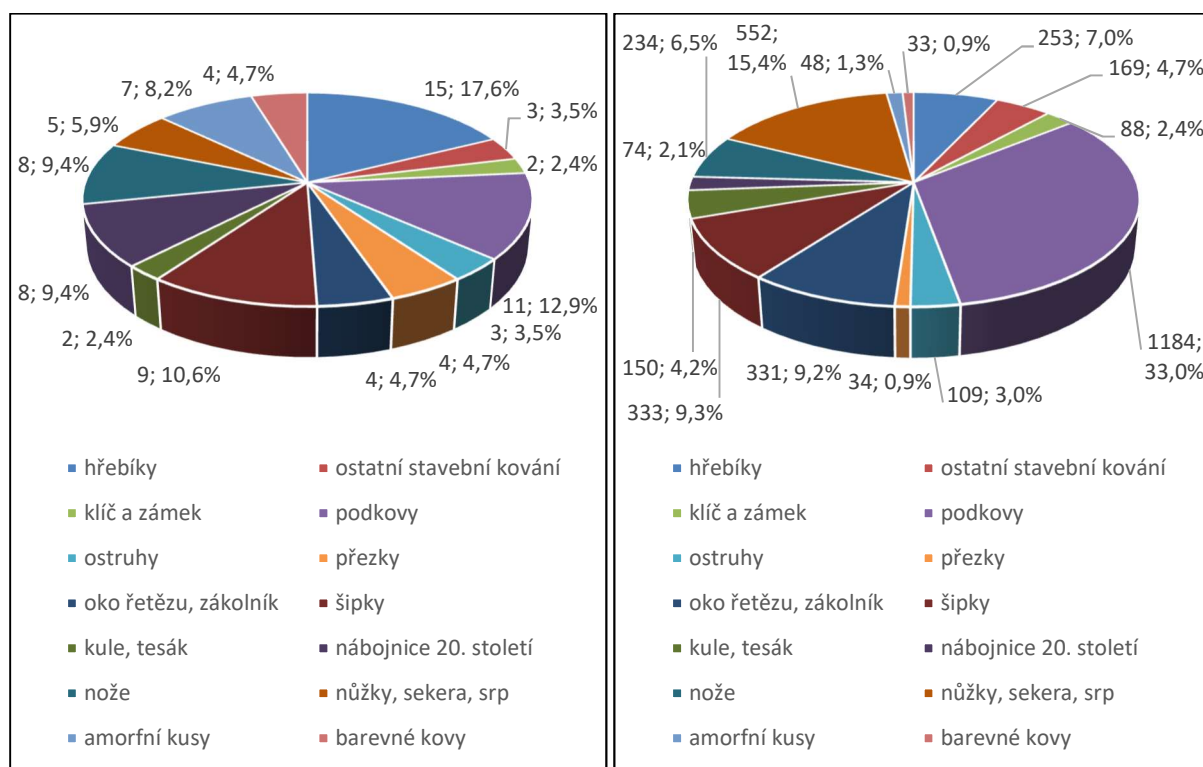
Zpracovávaný soubor obsahuje celkem 81 nálezů zařaditelných do skupiny železných předmětů. V rámci dělení do kategorií má největší zastoupení z hlediska počtu kusů kategorie s pracovním názvem „výstroj jezdce, koně a vozu“ (27,2 %), následují stavební kování (24,7 %), militaria (23,5 %), nástroje (16 %) a amorfní kusy (8,6 %). S přihlédnutím k součtům hmotností jednotlivých artefaktů dojde k úpravě procentuálního zastoupení kategorií. Největší zastoupení pak má kategorie „výstroj jezdce, koně a vozu“ (46,6 %), následovaná nástroji (22,1 %), militarií (15,7 %), stavebními kováními (14,3 %) a amorfními kusy (1,3 %). Součet

³⁶⁸ K uvedenému nálezu podrobněji: FROLÍK, Jan. *Kachle Chrudimska*. op. cit. s. 17, obr. 8.

³⁶⁹ Blíže viz předchozí poznámka 368.

hmotností všech těchto nálezů dosahuje hodnoty 3559 g. Při popisu nálezů bylo aplikováno porovnání s typologií středověkých železných předmětů podle R. Krajíce³⁷⁰.

Obr. 31 Rozdělení železných předmětů a předmětů z barevných kovů podle počtu kusů a podle hmotnosti.

13.1. Stavební kování³⁷¹

Soubor patřící do kategorie stavební kování obsahuje celkem dvacet nálezů o souhrnné hmotnosti 510 g. Zahrnuje v sobě nálezy předmětů s převážně spojovací, připevňovací či zabezpečovací funkcí. S celkem patnácti nálezy převažují hřebíky (souhrnná hmotnost 253 g), jejichž objevy byly učiněny v sektorech S0 (2 ks), S5 (10 ks), S7 (1 ks) a S8 (2 ks). Většina nalezených hřebíků vykazovala známky deformace, častým jevem byl i odlomený hrot dříku. Na základě rozboru postižitelných morfologických vlastností byly nalezené hřebíky zařazeny do jednotlivých typů³⁷². K typu Ic³⁷³ s plochou horizontální hlavou čtvercového průřezu je možné přiřadit jeden z nálezů pocházejících ze sektoru S7 (tab. 51: 3/1). Hřebíky tohoto typu sloužily především k připevňování kovových prvků na podkladové materiály. Dva hřebíky s horizontální vypouklou hlavou čtvercového průřezu náleží typu

³⁷⁰ Podrobněji viz výše v poznámce 12.

³⁷¹ Rozbor této kategorie včetně výčtu zařaditelných druhů nálezů je podrobněji publikován v: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí. Díl I. op. cit. s. 61-99.*

³⁷² Podrobněji včetně typologie: Tamtéž, s. 61-71.

³⁷³ Tamtéž, s. 64-65, obr. 71.

IIa³⁷⁴ s analogickým využitím jako předchozí typ (sektor S5 - tab. 30: 7/3; sektor S8 - tab. 51: 16/12). Další dva objevené hřebíky byly přiřazeny k typu IIIa³⁷⁵ s plochou protilehle roztepanou horizontální hlavou (sektor S5 - tab. 29: 19/6; tab. 30: 8/3). Celkem šest nalezených hřebíků náleží typu IIIb³⁷⁶, který se od předchozího typu odlišuje vypouklým vertikálním průřezem hlavy (sektor S5 - tab. 28: 15/6; tab. 29: 18/6; tab. 30: 4/3, 5/3, 6/3, 9/3). Hřebíky typů IIIa a IIIb sloužily pravděpodobně během stavebních prací, např. k připevňování střešní krytiny. Zatímco všechny předcházející nálezy byly zástupci hřebíků s hlavou, zbývající čtveřice nálezů náleží již k typům hřebíků bez hlavy³⁷⁷. Tři z těchto hřebíků je možné přiřadit k typu VIIa³⁷⁸ s obdélníkovým průřezem dřívku (sektor S5 - tab. 29: 16/6; sektor S0 - tab. 8: 65/43, 66/43), zbývající hřebík k typu VIIIb³⁷⁹ se čtvercovým průřezem dřívku (sektor S8 - tab. 51: 17/12). Uvedené typy hřebíků bez hlavy sloužily pravděpodobně opět při stavebních pracích. Při porovnání nálezového souboru z Rabštejnska s dalšími známými soubory z regionu byl místy zaznamenán výskyt shodných typů. V článku J. Frolíka a J. Musila o archeologických dokladech obléhání hradu Lichnice jsou zmíněny nálezy analogických typů hřebíků s hlavou IIa (7x), IIIa (3x) a IIIb (7x) a hřebíků bez hlavy typů VIIa (1x) a VIIIb (1x)³⁸⁰. V případě tvrziště Stoupec se shoduje výskyt hřebíků s hlavou typů Ic (1x), IIa (3x) a hřebíků bez hlavy typu VIIa (3x)³⁸¹. Obdobně rozsáhlý soubor hřebíků jako z Rabštejnska je znám z hradu Vildštejna³⁸², kde můžeme najít příklady hřebíků obdobných výše zmíněným typům Ic, IIa, IIIa, IIIb a VIIa, a o něco méně početnější soubor i z hradu Strádova, v němž jsou zastoupeny srovnatelné typy hřebíků s hlavou IIIa (3x) a hřebíků bez hlavy VIIa (1x)³⁸³. Nejrozsáhlejší sbírka stavebních kování pochází z hradu Košumberka³⁸⁴, odkud jsou známy analogické nálezy hřebíků typů IIa (14 ks)³⁸⁵, IIIa (43 ks)³⁸⁶, IIIb (60 ks)³⁸⁷, VIIa (12 ks) a VIIIb (5 ks)³⁸⁸.

³⁷⁴ Tamtéž, s. 64-66, obr. 71.

³⁷⁵ Tamtéž, s. 65-66, obr. 71.

³⁷⁶ Tamtéž, s. 65-66, obr. 71.

³⁷⁷ K popisu dělení hřebíků na typ s hlavou a typ bez hlavy podrobněji: Tamtéž, s. 63.

³⁷⁸ Tamtéž, s. 65, 67, obr. 71.

³⁷⁹ Tamtéž, s. 65, 67-68, obr. 71.

³⁸⁰ Uváděné nálezy jsou podrobně popsány v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. s. 130-131, 136-137, 142-143, 163, 171, 190, 200, 213, obr. 5:1-7, 12-15; 15:1-2, 4, 6-7; 28:8.

³⁸¹ Podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Tvrziště Stoupec. op. cit. s. 164, 167, 172, obr. 10/1, 3-8.

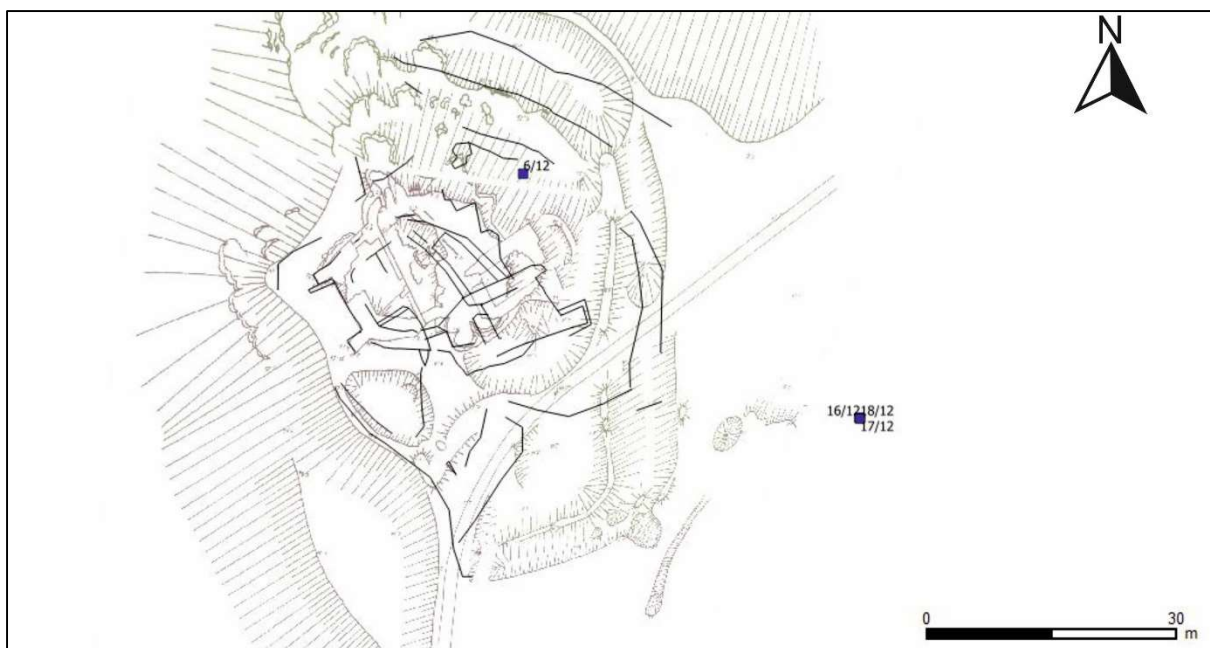
³⁸² K nálezům stavebních kování z hradu Vildštejna podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn na Chrudimsku. In *Castellologica bohemica* 3, 1993, s. 59-60, 66-67, obr. 20-21. ISSN 1211-6831.

³⁸³ Nálezový soubor stavebních kování z hradu Strádova je blíže popsán v: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 68.

³⁸⁴ Soubor kovových předmětů z hradu Košumberka je podrobně popsán v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka: 1. díl: Kovové předměty*. Praha – Chrudim, 2015. ISBN 978-80-87365-87-8.

³⁸⁵ K nálezům hřebíků typu IIa podrobněji: Tamtéž, s. 10, 80, 84, 98, obr. 5/1, 9/5, 10, 23/13.

³⁸⁶ K nálezům hřebíků typu IIIa podrobněji: Tamtéž, s. 10, 81, obr. 6/6.

Obr. 32 Mapa lokalizovaných míst nálezů stavebních kování. Upravil M. Lacina a J. Musil v programech QGIS 2.0.1. a Corel Draw 2018.

Dalším rozlišitelným nálezem se stal úchyt pro zavěšení dveřního či okenního rámu, tzv. „ponkajzna“ (tab. 23: 5/44, hmotnost 105 g). Jedná se v rámci souboru patrně o jediný kovový prvek pocházející z objektu auerspergského letohrádku. Je proto logické, že byl uvedený nález objeven v sektoru S1, konkrétně při začišťování vnitřní stěny obvodové hradby v blízkosti soklu zaniklého topeniště. Další dva zlomky stavebního kování se nepodařilo blíže určit. Jeden z nich náleží do náplně sektoru S4 (tab. 1: 4/45), druhý patří do sektoru S8 (tab. 51: 18/12). Jejich souhrnná hmotnost činí 64 g.

Součástí souboru je i nález zlomku otočného klíče o hmotnosti 13 g, konkrétně zlomku dutého dřívku kruhového průřezu a části brady, který byl nalezen v prostoru severního předpolí hradu v rámci sektoru S8 (tab. 48: 4/5). Zlomek brady má podobu železného pásku přiletovaného mosazí k dřívku skrze část své delší strany. Dá se předpokládat, že obdobně vypadala i druhá část brady připojená obdobným způsobem k první části. Při porovnání nalezeného zlomku s Krajíčovým přehledem typologie klíčů³⁸⁹ byla zjištěna podobnost s jednou s mladších variant typu X³⁹⁰. Rabštejnský zlomek zřejmě tedy náleží mezi mladší typy otočných klíčů, doložených pro období 2. poloviny 14. století až roku 1420. Menší soubor klíčů tohoto typu (4 ks) je znám z hradu Košumberka³⁹¹. Posledním příkladem

³⁸⁷ K nálezům hřebíků typu IIIb podrobněji. Tamtéž, s. 10, 82, obr. 7/6.

³⁸⁸ K nálezům hřebíků typu VIIa a VIIb podrobněji: Tamtéž, s. 10, 81-82, obr. 6/5, 7/7.

³⁸⁹ Srovnatelně viz: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 87-96, obr. 90-91.

³⁹⁰ Tamtéž, s. 89, 92, 95, obr. 90-91.

³⁹¹ Podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 1. díl*. op. cit. s. 12, 108, 114, 136, obr. 33/6-7, 39/5, 61/7.

stavebního kování je nález zámku o hmotnosti 75 g, učiněný na severovýchodním svahu pod zříceninou v prostoru vymezeném sektorem S5 (tab. 49: 6/12). Z hlediska typologického zařazení se jedná o závěsný svorníkový pružinový zámek typu I³⁹². Na zámku je patrné poškození sečnou ranou vzniklé patrně vlivem neúspěšného pokusu o jeho otevření. Obdobný nález byl již dříve publikován v rámci článku o souboru kovových předmětů z hradu Vildštejna³⁹³. Popisovaný nálezový soubor stavebních kování pomohl výrazně doplnit dosud již tak nejpočetněji zastoupenou kategorii železných předmětů z Rabštejnu³⁹⁴. Dva nálezy hřebíků (tab. 51: 16/12, 17/12) a nález stavebního kování (tab. 51: 18/12) je možné na základě známé lokace nálezů vztáhnout do souvislosti s areálem poplužního dvora, nález zámku je možné považovat za ztrátový nález (viz obr. 32).

13.2. Výstroj jezdce, koně a vozu

Během zpracovávání souboru došlo též na klasifikaci nálezů, které je možné zařadit do širěji pojaté kategorie nazvané „výstroj jezdce, koně a vozu“³⁹⁵, která nebyla dosud v nálezových souborech ze zříceniny zastoupena. Celkem bylo do tohoto souboru zařazeno 22 nálezů (souhrnná hmotnost 1658 g), mezi nimiž je možné rozlišit jedenáct nálezů podkov (souhrnná hmotnost 1184 g), tři nálezy ostruh (souhrnná hmotnost 109 g), čtyři nálezy přezek (souhrnná hmotnost 34 g) a tři nálezy ok řetězu (souhrnná hmotnost 208 g). Posledním nálezem z této kategorie je exemplář zákolníku (hmotnost 123 g), který pochází ze sektoru S5 z oblasti kamenného moře pod oblou baštou (tab. 28: 14/6)³⁹⁶. Obdobně specifikovaná trojice nálezů pochází z hradu Vildštejna, popisovanému nálezu zákolníku se tvarově nejvíce blíží exemplář s inventárním číslem A 1189³⁹⁷. Mezi publikovanými nálezy z dalších českých lokalit je rabštejnskému zákolníku nejvíce blízký nález zákolníku z hradu Lopata na Plzeňsku³⁹⁸. Nálezy podkov³⁹⁹ pocházejí ze sektorů S5 (3 ks), S7 (4 ks) a S8 (4 ks), převažují mezi nimi zlomky koňských podkov, a to buď levé poloviny podkovy (6 ks), nebo pravé poloviny

³⁹² K typologii zámků podrobněji viz: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 81-87. K typům závěsných svorníkových pružinových zámků více: Tamtéž, s. 81-83, obr. 84-85.

³⁹³ Podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn. op. cit. s. 58-59, 65, obr. 19:8.

³⁹⁴ K již publikovanému nálezovému souboru stavebních kování z předchozích fází výzkumu podrobněji viz: MUSIL, Jan. Katalog, op. cit. s. 12.

³⁹⁵ K popisované problematice podrobněji viz: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 99-130.

³⁹⁶ K zákolníkům jako archeologickým nálezům podobněji: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 197; VISINGER, Bohumil. *Analýza kovových součástí vozů ve středověku až raném novověku*. Plzeň, 2013, s. 25-28. Nepublikovaný rukopis bakalářské práce. Uloženo na Katedře archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni.

³⁹⁷ Podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn. op. cit. s. 58-59, 63, obr. 17:5, 6, 10.

³⁹⁸ K popisovanému nálezu podrobněji: VISINGER, Bohumil. *Analýza kovových součástí*. op. cit. s. 26, 67, obr. 38/10.

³⁹⁹ K typologii nálezů podkov blíže viz: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 100-109, obr. 94-96.

podkovy (3 ks). Jeden nález představuje celistvou malou podkovu, určenou snad původně pro osla či mulu (sektor S8 - tab. 50: 10/12), další nález pak zlomek střední části ramene podkovy (sektor S7 - tab. 48: 3/12). Celkem pětice nálezů obsahuje i otvory pro podkovářské hřebíky, jejich počet se pohybuje mezi jedním a čtyřmi otvory. Z hlediska třídění podkov⁴⁰⁰ byly mezi popisovanými nálezy rozpoznány typy 1a (2x, sektor S7 - tab. 48: 3/12; tab. 52: 5/1), typ 5b (5x, sektor S5 - tab. 28: 13/6; tab. 29: 17/6; sektor S7 - tab. 53: 7/1; sektor S8 - tab. 48: 5/5; sektor S8/areál poplužního dvora – tab. 49: 5/12), typ 5c (2x, sektor S8/severní předpolí hradu – tab. 50: 10/12; tab. 54: 2/14), typ 5d (1x, sektor S7 – tab. 52: 6/1) a typ 7a (1x, sektor S8/areál poplužního dvora – tab. 49: 4/12). Datačně se uvedené nálezy pohybují v široce definovaném období 13. století – rok 1420⁴⁰¹. Doklady typů podkov Ia (2x) a 5b (1x) jsou známy rovněž z nálezového souboru dokladů obléhání hradu Lichnice⁴⁰², typ 5b má své zastoupení v nálezovém souboru z hradu Košumberka (4 ks)⁴⁰³ a typ 7a je zase doložen mezi nálezy z hradu Strádova⁴⁰⁴. Z dalších nálezů z regionu je možné ještě zmínit soubor podkov z hradu Vildštejna⁴⁰⁵.

Nálezy zlomků ostruh⁴⁰⁶ byly učiněny pouze v sektorech S7 (1ks) a S8 (2 ks). V prvním případě se jedná o zlomek levého ramene ostruhy typu IVa s průřezem typu 3 s jedním úchytem typu 1 a zlomkem báze bodce, pocházející z oblasti kamenné suti na svahu jihozápadně od zříceniny (sektor S7 - tab. 47: 1/5). Dalším příkladem je nejcelistvější nález deformované ostruhy, složený z dvojice ramen (typ IVa, průřez typu 6)⁴⁰⁷, báze bodce a úchytů na koncích obou ramen typu 1, z nichž jedno je odlomeno, ale zachováno. Nález byl učiněn během sběru po polomu v jižním předpolí areálu zříceniny (sektor S8 - tab. 53: 1/7). Poslední popisovaný příklad této podskupiny patří mezi ne úplně jednoznačně určitelné nálezy. Může být buď zlomkem ostruhy (pak by byl tvořen ramenem snad typu IIb s průřezem typu 6), nebo kusem zahnutého prutu či drátu. Nejvýraznějším znakem artefaktu je netypický tvar torované potenciální báze bodce. Nález pochází z prostoru severního předpolí zříceniny (sektor S8 - tab. 49: 7/12). Datačně spadají oba jisté nálezy ostruh přibližně

---

⁴⁰⁰ K přehledu typů podkov podrobněji: Tamtéž, s. 102-105, obr. 95.

⁴⁰¹ Tamtéž, s. 103-105.

⁴⁰² Uváděné nálezy jsou podrobně popsány v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. s. 134, 193, obr. 8:1-3.

⁴⁰³ Podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 1. díl*. op. cit. s. 12, 121, 124, 135-136, obr. 46/1, 49/3, 60/2, 61/1.

⁴⁰⁴ Uvedený nález je popisován v: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 65, 83, obr. 9:3.

⁴⁰⁵ K uvedenému souboru podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn. op. cit. s. 58-59, 61, obr. 15:5.

⁴⁰⁶ K typologii ostruh více viz: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 118-125, obr. 103-105.

⁴⁰⁷ K nálezům ostruh podrobněji: Tamtéž, s. 120-122, obr. 104-105.

do období přelomu 14./15. století⁴⁰⁸, u posledního nálezu není vzhledem k jistotě jeho typového zařazení možná ani konkrétnější datace. Nález ostruhy typu IVa je v oblasti Chrudimska doložen na hradě Košumberku⁴⁰⁹.

Čtveřice nálezů reprezentuje kategorii přezek⁴¹⁰. Přesnější typologické zařazení bohužel zamezuje skutečnost, že všechny čtyři uvedené nálezy byly objeveny jako izolované elementy bez konkrétních vztahů k jiným nálezům. Díky tomu není možné jednoznačně rozhodnout, zda se jedná o součásti výbavy jezdce⁴¹¹, koňského postroje⁴¹², nebo oděvu či jiných předmětů osobní potřeby⁴¹³. S přihlédnutím ke známým rozměrům rámečků je pravděpodobnější spíše jejich zařazení mezi součásti oděvu či dalších předmětů z osobní výbavy. Mezi nálezy se objevují jednodílný obdélníkový rámeček s odlomeným trnem typu I (sektor S5/kamenné moře pod oblou baštou – tab. 30: 3/3)⁴¹⁴, obdobný rámeček s lehce prohnutými stranami rovněž typu I (sektor S7 – tab. 53: 8/1)⁴¹⁵, větší dvojdílný obdélný rámeček „na výšku“ se střední příčkou a dochovaným zlomkem trnu typu II (sektor S8/severní předpolí hradu – tab. 49: 8/12)⁴¹⁶ a polooválný rámeček tvaru nepravidelného písmene D s dochovaným zlomkem trnu typu III (sektor S8/areál bývalého poplužního dvora – tab. 49: 9/12)⁴¹⁷. Takto určené typy přezek mají navíc v regionu své publikované analogie, kdy byli zástupci typů I a III registrovány v rámci souboru z hradu Vildštejn u Seče⁴¹⁸ a zástupci typů I a II v nálezovém souboru z hradu Strádov⁴¹⁹. Velmi obdobný nález přezky typu I je znám i z hradu Košumberka⁴²⁰. Datačně by na základě srovnatelných analogií bylo možné zařadit uvedené nálezy do období 14. století – 1. poloviny 15. století⁴²¹. Své zastoupení v souboru mají třemi nálezy i roztržená deformovaná oka řetězů, která byla objevena na svazích severně a jihozápadně od jádra hradu (sektor S5 - tab. 29: 2/3; sektor S7 - tab. 51: 2/1; tab. 53: 9/1).

---

⁴⁰⁸ Tamtéž, s. 122.

⁴⁰⁹ Podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 1. díl*. op. cit. s. 13, 101, obr. 26/1

⁴¹⁰ O přezkách coby součástech koňského postroje více viz: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 127-128.; K přezkám coby součástí předmětů osobní výbavy podrobněji: Tamtéž, s. 193-195, obr. 156.

⁴¹¹ Uvažované nálezy jsou nejlépe identifikovatelné v případě, když jsou objeveny v přímém spojení s ostruhami, viz: Tamtéž, s. 128.

⁴¹² Většinou se jedná o zástupce přezek s většími rozměry. Více: Tamtéž, s. 128.

⁴¹³ K tomuto tématu včetně dělení podrobněji viz: Tamtéž, s. 193-195.

⁴¹⁴ Tamtéž, s. 193.

⁴¹⁵ Viz předchozí poznámka 414.

⁴¹⁶ Určeno podle: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 193, obr. 156.

⁴¹⁷ Tamtéž, s. 193-194, obr. 156.

⁴¹⁸ K analogickým nálezům přezek viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. *Hrad Vildštejn*. op. cit. s. 58-59, 64, 66, obr. 18:15, 20:1, 5).

⁴¹⁹ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Příspěvek k poznání*. op. cit. s. 67, 84, obr. 10:2.

⁴²⁰ K popisovanému nálezu přezky podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 1. díl*. op. cit. s. 16, 80, obr. 5/9.

⁴²¹ K problematice podrobněji viz: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 194.

Nálezy z Rabštejnku se známou lokací nálezů je možné většinově označit za ztrátové nálezy, jejichž rozložení víceméně sleduje dva směry možného přístupu ke hradu (konkrétně ze severovýchodu a jihozápadu, viz obr. 33). Nálezy dvou zlomků podkov (tab. 49: 4/12, 5/12) souvisí opět s areálem poplužního dvora.

Obr. 33 Mapa lokalizovaných míst nálezů z výstroje jezdce, koně a vozu. Místa nálezů č. 5/1 a 1/7 leží mimo výřez mapy. Upravil M. Lacina a J. Musil v programech QGIS 2.0.1. a Corel Draw 2018.

13.3. Militaria

Do další na Rabštejnku dosud nezastoupené kategorie militaria spadá celkem 19 nálezů o souhrnné hmotnosti 557 g, reprezentujících příklady zlomků chladných zbraní a munice mechanických zbraní⁴²². Z období existence hradu bylo konkrétně evidováno devět šipek, jeden tesák a jedna kule, z období 20. století pak osm nábojnic a projektilů. Z hlediska povahy nálezů je možné všechny popisované předměty označit jako ztrátové doklady vojenské či lovecké činnosti (viz obr. 34). Nálezy šipek (souhrnná hmotnost 333 g) byly nejprve podrobeny základnímu rozdělení podle hmotnosti a délkových indexů. Všechny uváděné nálezy se řadí ke kategorii šipek s tulejí⁴²³. Většina nálezů (8 ks) vykazuje hmotnosti v rozmezí mezních hodnot 26 g a 51 g, hodnoty délkových indexů se pohybují v intervalu 1,58 až 2,43. Z tohoto hlediska je možné uvedené nálezy šipek zařadit mezi šipky

⁴²² K definici nálezů z kategorie zbraní a zbroje podrobněji: Tamtéž, s. 171-192.

⁴²³ O šípkách s tulejí podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš. K problematice středověkých šipek v Československu. In *Zpravodaj Klubu vojenské historie* 2, 1972, s. 4-6; DURDÍK, Tomáš. K problematice středověkých šipek v Československu. In *Zpravodaj Klubu vojenské historie* 3, 1972, s. 5-7; KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 186-190.

z kuše⁴²⁴. Poslední popisovaný nález šipky s hmotností 19 g a s hodnotou délkováhového indexu 4,14 byl pak zařazen do kategorie šipek z luku. Průměry tulejek nalezených šipek se pohybují mezi mezními hodnotami 0,94 a 1,66 cm. Uvedené nálezy šipek je možné blíže zařadit dle jejich morfologických vlastností do několika definovaných typů⁴²⁵.

Typ BIIa⁴²⁶, který se vyznačuje listovitým tvarem hrotu s kosočtverečným průřezem a kruhovým průřezem tulejky, zastupuje nález šipky, objevený v prostoru kamenného moře pod oblou baštou (sektor S5 - tab. 28: 12/6). Další nález šipky, který pochází ze sběrů po polomu v prostoru severního předpolí hradu (sektor S8 - tab. 48: 1/12), je možné přiřadit k typu BIIIa⁴²⁷ s neprofilovaným hrotem čtvercového průřezu přecházejícím pozvolna bez výraznější profilace do kruhového průřezu tulejky. K tomuto typu se řadí i již zmíněný nález šipky z luku nalezený v prostoru kamenné suti ležícím jihozápadně od hradního jádra (sektor S7, tab. 47: 2/5). Od základní definice typu se tento exemplář odlišuje nepravidelným lichoběžníkovým průřezem hrotu. Nejpočetněji je mezi nálezy pěti kusy zastoupen typ BIIId⁴²⁸ s profilovaným kratším hrotem čtvercového průřezu a kruhovým průřezem kratší tulejky. Tři z těchto nálezů pocházejí z prostoru sektoru S8, konkrétně z prostorů severního předpolí hradu (tab. 47: 2/8) a areálu bývalého poplužního dvora (tab. 47: 3/8; tab. 48: 2/12), zbývající nalezené šipky pocházejí z prostoru předhradí při úpatí skalky pod donjonem (sektor S6, tab. 54: 1/65) a ze svahů nad Markovickým potokem (sektor S7 - tab. 46: 1/9)⁴²⁹. Identifikace poslední šipky, nalezené v oblasti kamenné suti jihozápadně od jádra hradu (sektor S7 - tab. 48: 6/5), je ztížena deformací tulejky vlivem roztržení, díky čemuž není možné stanovit přesný tvar jejího průřezu. S přihlédnutím ke čtvercovému průřezu hrotu je však možné přiřadit tuto šipku alespoň rámcově do skupiny BIII⁴³⁰. Datování souboru šipek není možné podrobněji specifikovat, podle srovnání s analogickými nálezy se předpokládá rámcová datace 14. století – 1. polovina 15. století⁴³¹. V oblasti Chrudimska jsou místy doloženy srovnatelné soubory šipek. Obdoby je možné nalézt především v případech typu hrotu BIIId. V rámci katalogu militarií uložených ve sbírkách chrudimského muzea, který byl

⁴²⁴ Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 64.

⁴²⁵ Typologie šipek z luku a kuše je podrobně rozpracována v pracích T. Durdíka a R. Krajíce, viz: DURDÍK, Tomáš. K problematice. op. cit. s. 5-7; KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 183-190, obr. 150, 151.

⁴²⁶ Určeno podle: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 184, 186-187, obr. 150.

⁴²⁷ Tamtéž, s. 185, 187, obr. 151.

⁴²⁸ Určeno podle: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 185, 187, obr. 151. V typologii T. Durdíka je tento typ popsán jako typ B2a, viz: DURDÍK, Tomáš. K problematice. op. cit. s. 5.

⁴²⁹ Uvedená šipka se od ostatních zástupců typu BIIId odlišuje kosočtverečným průřezem hrotu a čtvercovým průřezem tulejky. Zároveň nese přírůstkové číslo 229/2010.

⁴³⁰ Určeno podle: KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 185, 187, obr. 151.

⁴³¹ Tamtéž, s. 187-189.

publikován roku 1983, bylo evidováno 7 nálezů šipek typu BIIIId⁴³². Z hlediska lokalit se jedná o nálezy ze Zkamenělého zámku u Svratouchu (3 ks), Chrudimi (1 ks), Hemže u Chocně (1 ks) a z neznámých lokalit (2 ks). Ze souboru dokladů obléhání hradu Lichnice je známo 18 nálezů šipek tohoto typu⁴³³, ze zříceniny hradu Strádova další 3 obdobné nálezy⁴³⁴. Konečně je možné vysledovat shodný nález šipky typu BIIIId i v nálezovém souboru z tvrziště Stoupec⁴³⁵. Blíže nespecifikovaný soubor šipek byl objeven rovněž na hradě Vildštejn⁴³⁶.

Z prostoru severozápadního úpatí hradního kopce u Markovického potoka pochází nález železné kule ráže 16 mm o hmotnosti 17 g (sektor S7 - tab. 51: 1/1). Nález náleží v rámci souboru k nejstarším nalezeným artefaktům, datován je k 10. dubnu 2004. Typologicky se patrně jedná o doklad munice z píšťaly, případně menší hákovnice. Horní hranici datace uvedeného nálezu je možné stanovit podle počátku užívání palných zbraní do 15. století, nález však může pocházet i z mladších období⁴³⁷. Dalším zástupcem kategorie militarií je nález tesáku⁴³⁸ se zachovalou jednobřitou čepelí a oboustranně odsazeným řapem (sektor S8 - tab. 47: 1/10). Artefakt o hmotnosti 133 g pochází z oblasti pomezí předhradí a poplužního dvora. V řapu se dochovala čtveřice otvorů pro nýty upevňující rukojeť, která se nedochovala. Při porovnání se souborem tesáků ze Sezimova Ústí se jeví rabštejnský tesák jako menší varianta tesáku s i. č. K96/2935⁴³⁹. Nápadně podobnými jsou i nálezy tesáků z hradu Vildštejna⁴⁴⁰ a Strádova⁴⁴¹. Podle typologie P. Žákovského náleží rabštejnský tesák mezi krátké, nožovité formy tesáků s čepelí typu A2a s průřezem s plynule se sbíhajícími hranami a řapem typu I⁴⁴². Nejblíže analogie jsou známy z Prahy-Vokovic a Děčína, z moravského prostředí pak z Brna,

---

⁴³² Popisované nálezy byly publikovány v: DURDÍK, Tomáš. *Středověké zbraně. Sbírky okresního muzea v Chrudimi*. Chrudim, 1983, s. 6, 9-10, 12, 18-19, 30, 42, 44, 46, tab. I/1, 5; XIII/3; XV/1-2; XVII/5.

⁴³³ Uváděné nálezy jsou podrobně popsány v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek. op. cit. 129, 135-139, 160-161, 166-168, 189, 194-197, 211, 213, obr. 4:1, 5; 9:9, 11; 10:2-3, 5-7, 9; 11:2-3, 5; 12:6-7; 26:4; 28:10, 12.

⁴³⁴ Podrobněji jsou uvedené nálezy popsány v: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 64, 81-82, obr. 7:1; 8:7, 8.

⁴³⁵ Podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Tvrziště Stoupec. op. cit. s. 157, 161, 171, obr. 6/3.

⁴³⁶ K uvedenému souboru podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn. op. cit. s. 59-60, 69, obr. 23.

⁴³⁷ K projektilům z palných zbraní a jejich dataci srovnatelně viz: DURDÍK, Jan. *Husitské vojenství*. Praha, 1953, s. 75; MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 64.

⁴³⁸ K tesákům podrobněji viz: KRAJČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 175-178.

⁴³⁹ O uvedeném nálezu více: Tamtéž, s. 177; KRAJČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl II. op. cit. s. 129, obr. 139.

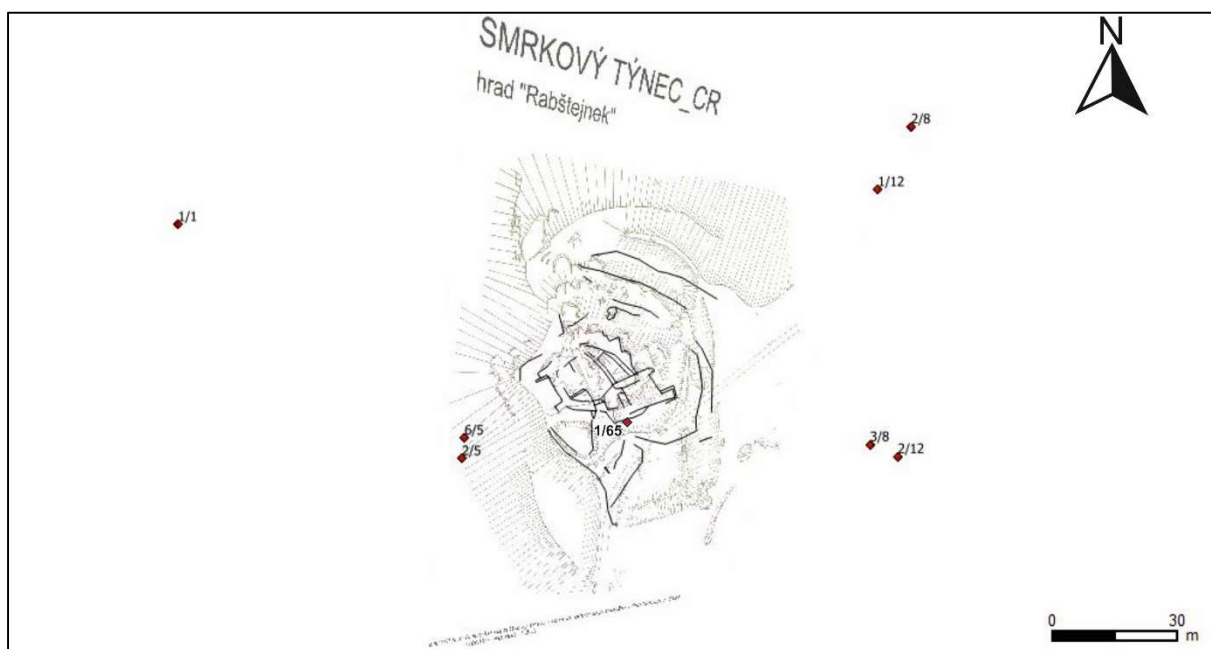
⁴⁴⁰ Podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn. op. cit. s. 58-59, 62, obr. 16:3.

⁴⁴¹ Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 64-65, 80, obr. 6:1-2.

⁴⁴² Zařazení tesáku bylo provedeno na základě typologie vypracované P. Žákovským. Podrobněji včetně srovnatelných analogií a datace viz: ŽÁKOVSKÝ, Petr. *Tesáky a problematika*. op. cit. s. 202, 206-207, 253, 259-260, 263-264, obr. 205a, 212a, 219/I.

Bludova či Vranova u Brna. Přesná datace zde opět není lehce stanovitelná, dá se uvažovat pouze schematicky o období 14. století – rok 1420⁴⁴³.

Dostí cizorodě v popisovaném souboru působí nálezy nábojnic a projektilů, které odkazují na doloženou občasnou přítomnost příslušníků Lidových milicí, kteří využívali areál zříceniny ke cvičným střelbám⁴⁴⁴. Jedná se o šest nálezů cvičných nábojnic ráže 7,62x39 nabíjených do samopalů vzor 58 o souhrnné hmotnosti 54 g a dva blíže nespecifikované projektily o souhrnné hmotnosti 20 g. Trojice cvičných nábojnic pochází ze sektoru S3, přičemž dvě z nich byly objeveny v rámci výkopu sondy č. 3 – Branka v černé vrstvě k. 3101 a třetí při povrchovém sběru před provedením sondy (tab. 18: 18/30; tab. 22: 1/33, 2/33). Zbývající nábojnice a projektily pocházejí z blíže nelokalizovaných sběrů (sektor S0 - tab. 54: 1/66; tab. 55: 2/66, 3/66, 4/66, 5/66). Do kategorie militarií spadá ještě jeden nález nábojnice, který je popisován níže v kapitole 14. Ostatní kovové předměty.

Obr. 34 Mapa lokalizovaných míst nálezů militarií. Místa nálezů č. 5/1 a 1/7 leží mimo výřez mapy. Upravil M. Lacina a J. Musil v programech QGIS 2.0.1. a Corel Draw 2018.

13.4. Nástroje

Nálezy z kategorie nástroje byly na Rabštejnku dosud zastupovány pouze dvěma nálezy zlomků čepelí nožů⁴⁴⁵. Během následných výzkumů byl získán poměrně rozmanitý soubor

⁴⁴³ Určeno podle KRAJÍC, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 177-178. P. Žákovský ve své práci uvádí ještě méně specifikované datační rozpětí od konce 13. století po počátek 16. století, viz: ŽÁKOVSKÝ, Petr. *Tesáky a problematika*. op. cit. s. 207.

⁴⁴⁴ Podrobnosti jsou uvedeny výše v kapitole 6. Dějiny hradu.

⁴⁴⁵ Podrobněji viz výše v kapitole 3. Dějiny bádání a v poznámce 48.

železných nástrojů, který je reprezentován skupinou třinácti nálezů se souhrnnou hmotností 786 g. Najdeme mezi nimi v první řadě osm torz nožů a nožů o souhrnné hmotnosti 234 g⁴⁴⁶, mezi kterými převažují pěti exempláři nože s plochým řapem typu II⁴⁴⁷. Ve zbývajících případech se jedná o blíže neurčitelné zlomky čepelí s odlomeným řapem. Z regionu je znám obdobně rozsáhlý soubor nožů z hradu Vildštejna⁴⁴⁸, s nímž je možné rabštejnský soubor blíže porovnat. Z kamenného moře pod oblou baštou pochází nález čepele nožiku s odlomenou špičkou, jednostranně odsazeným řapem a zbytkem rukojeti z měděného plechu (sektor S5 - tab. 29: 1/3). Tvarem čepele a způsobem odsazení řapu je tento nůž podobný vildštejnskému noži s inventárním číslem A 1165⁴⁴⁹. Z jižního předpolí hradu pochází kompletní exemplář nože s jednostranně odsazeným řapem, na kterém se nedochovaly stopy po uchycení rukojeti (sektor S8 - tab. 50: 11/12). Na severním předpolí byly zase nalezeny dva nálezy obdobně tvarovaných malých nožů (sektor S8 - tab. 53: 1/14; tab. 54: 3/14). Do náplně sektoru S8 náleží i další tři nálezy představující zlomky čepelí nožů různých velikostí. Jedná se konkrétně o dva zlomky čepelí ze severního předpolí hradu (tab. 46: 1/8; tab. 54: 4/14) a jeden zlomek čepele z areálu zaniklého poplužního dvora (tab. 51: 15/12). Posledním zástupcem kategorie nožů je zlomek loveckého, snad trampského nožiku recentního stáří nalezený v suti v místě pilíře č. 3 (sektor S2 – tab. 24: 13/18). Nález je tvořen zlomkem čepele a neodsazeného řapu doplněným pozůstatkem rukojeti z jiného materiálu. Kromě nálezů z Vildštejna je možné zmínit ještě menší soubor typové blízkých zlomků nožů z hradu Košumberka⁴⁵⁰.

Ze zbývajících nálezů železných nástrojů převažují překvapivě se třemi nálezy ze sektoru S8 exempláře stěžekových nůžek se souhrnnou hmotností 98 g. Jedná se konkrétně o dvě poloviny nůžek tvořených čepelemi a torzy očkovitých úchytů, které pravděpodobně kdysi tvořily součásti jednoho exempláře nůžek. Tak to ostatně dokládá i fakt, že podle GPS souřadnic nálezů byly oba zlomky nalezeny na stejném místě. Uvedená dvojice nálezů pochází z prostoru jižního předpolí hradu z blízkosti hradby předhradí (tab. 50: 12/12, 13/12). Třetím nálezem svého druhu je celistvý exemplář menších stěžekových nůžek s odlomenými úchyty, pocházející z areálu bývalého poplužního dvora (tab. 50: 14/12). V regionu je nález

---

⁴⁴⁶ K typologii nálezů nožů podrobněji viz: KRAJČÍK, Rudolf. *Sezimovo Ústí*. Díl I. op. cit. s. 204-206.

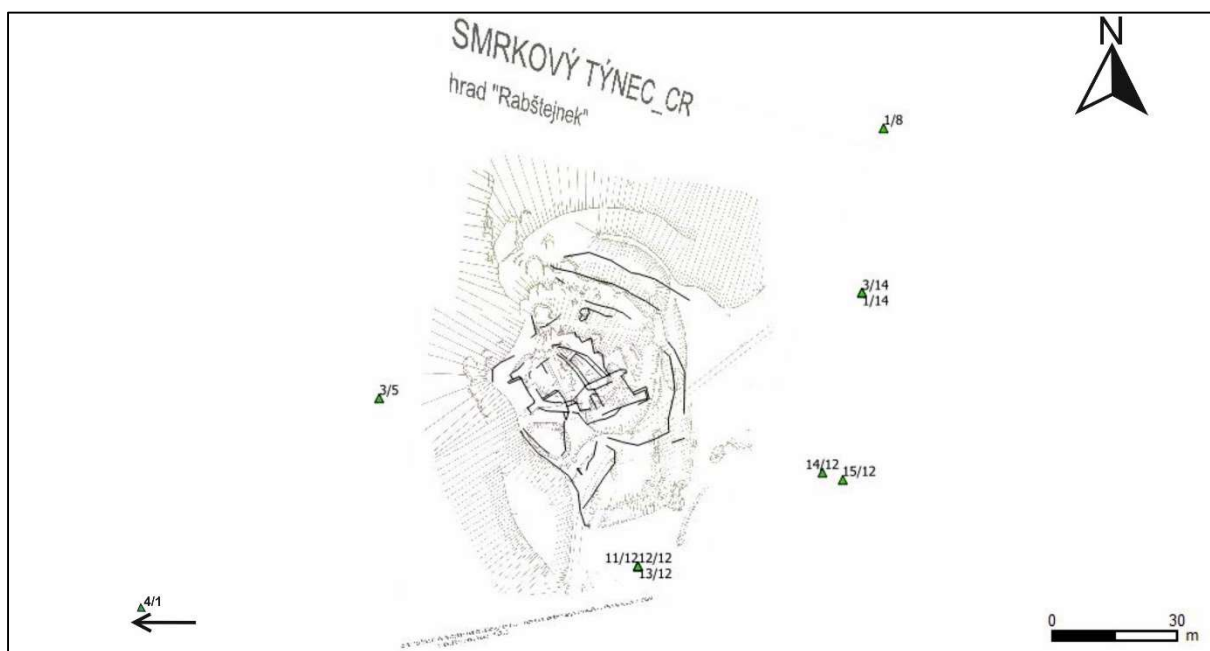
⁴⁴⁷ Tamtéž, s. 204-205.

⁴⁴⁸ O souboru nožů z hradu Vildštejna viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn. op. cit. s. 58-59, 64, obr. 18:1-5, 8-11.

⁴⁴⁹ Tamtéž, s. 64, obr. 18:2.

⁴⁵⁰ K popisovanému souboru podrobněji viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 1. díl*. op. cit. s. 17, 106, obr. 12/1-3.

poloviny stěžekových nůžek znám rovněž z hradu Vildštejna⁴⁵¹, od nálezů z Rabštejnu se ovšem odlišuje jiným tvarem a délkou čepele. Z kontextu většiny zástupců kategorie kovových nástrojů výrazně vybočuje nález učiněný na úpatí svahu hradního návrší u Markovického potoka (sektor S7 - tab. 52: 4/1). Představuje jej totiž sekera s tulejkou (hmotnost 422 g) pocházející pravděpodobně na základě svých morfologických vlastností z období starší fáze doby laténské. Jedná se o nález pravděpodobně ztrátového charakteru, jehož souvislost s obdobnými nálezy z oblasti východních Čech by si vyžadovala provedení dalších výzkumů. Posledním nálezem z kategorie nástrojů je opět záležitost recentního původu, kterou je zlomek třetiny čepele a řapu srpů (hmotnost 32 g), nalezený v kamenné suti jihozápadně od zříceniny (sektor S7, tab. 48: 3/5). Přítomnost srpů může mít souvislost s v minulosti prováděnými lesnickými pracemi v okolí Rabštejnu. Všechny tři nálezy stěžekových nůžek a dva zlomky nožů (tab. 50: 11/12; tab. 51: 15/12) je možné díky známé poloze vztáhnout do souvislosti s přilehlým areálem poplužního dvora. O všech ostatních nálezech z kategorie nástrojů je pak možné hovořit jako o ztrátových předmětech, které se obdobně jako nálezy z kategorie Výstroj jezdce, koně a vozu soustřeďují do prostorů severovýchodně a západně až jihozápadně od zříceniny (viz obr. 35).

Obr. 35 Mapa lokalizovaných míst nálezů nástrojů. Místo nálezů č. 4/1 leží mimo výřez mapy. Upravil M. Lacina a J. Musil v programech QGIS 2.0.1. a Corel Draw 2018.

⁴⁵¹ Podrobněji viz: DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn. op. cit. s. 58-59, 64, obr. 18:7.

13.5. Amorfnní kusy železa

Do výčtu škály nálezů železných předmětů z popisovaného souboru schází zmínka o sedmi amorfních kusech železa o souhrnné hmotnosti 48 g. Zlomky pocházejí z oblasti kamenného moře pod oblou baštou v rámci sektoru S5.

14. Ostatní kovové předměty

Zpracovávaný soubor nálezů obsahuje i čtyři nálezy vyrobené z barevných kovů, jmenovitě dva exempláře mincí, jeden exemplář oloveného knoflíku a již výše zmíněnou nábojnici⁴⁵². Oba mincovní nálezy pochází z areálu předhradí patřícího do sektoru S6. V prvním případě se jedná o drobnou měděnou minci o průměru 1,3 cm a o hmotnosti 1 g, která byla rozpoznána jako černý peníz či halěr (tab. 51: 1/2). Nález této mince byl učiněn v blízkosti základů donjonu. Ražba byla provedena pouze jednostranná ze strany aversu, navíc pravděpodobně ne moc kvalitně, jak dokládá asymetrické umístění ražby na ploše aversu. Motivem ražby je dosud dobře rozpoznatelné větší písmeno L završené již méně zřetelnou královskou korunou a po stranách doprovázené dalšími písmeny R a P. Podle motivu ražby je tato mince zařaditelná do období vlády Ludvíka Jagellonského⁴⁵³, tedy do rozmezí let 1516-1526. Rabštejnský nález se řadí k zástupcům typu I.a.1, který je rámcově datován do období počátku Ludvíkovy vlády⁴⁵⁴. Jedná se o období, kdy byl Rabštejnek v držení Šárovců ze Šárova. Druhý mincovní nález představuje bronzová oboustranně ražená mince rakousko-uherské provenience o hodnotě 10 krejcarů, hmotnosti 5 g a průměru 1,9 cm (tab. 5: 37/15). Datace je v tomto případě jednoznačná, neboť je mince datována skrze letopočet vyražený v dolní části aversu do roku 1916. Zbytek plochy aversu zabírá částečně sedřená číslice 10 obklopená věncem z dubových listů. Revers pak obsahuje opět částečně stržený motiv znaku s císařským orlem. Vzhledem k faktu, že v prostoru zříceniny nebyly zaznamenány obdobné mincovní nálezy, je možné prohlásit oba popisované exempláře za ztrátové mince.

Zmíněný olovený knoflík o hmotnosti 16 g pochází ze sběrů v prostoru severního předpolí zříceniny (sektor S8 - tab. 54: 5/14). Vlastní tělo knoflíku má horizontální průřez ve tvaru kruhu, vertikální průřez pak ve tvaru zploštělého oválu. Na rubové straně je dochován zlomek úchyty. Jedním nálezem s hmotností 11 g (sektor S7 – tab. 37: 62/54) je zastoupena bronzová ostrá nábojnice Mauser ráže 7,92, pocházející pravděpodobně z výstroje německé armády

⁴⁵² Srovnatelně viz výše v kapitole 13.3. Militaria.

⁴⁵³ K uváděné problematice podrobněji výše v poznámce 14.

⁴⁵⁴ K popisu typu I.a.1 podrobněji viz: GREGOR, Pavel. *Variety halěrů*. op. cit. s. 5-6, 8-9, 18.

z období 2. světové války. Bližší informace o přítomnosti německých vojáků na zřícenině nejsou známy. Z nejbližšího okolí jsou známy stopy přestřelky při zatačkách silnice z Rabštejnské Lhoty do Rabštejna, odkud jsou známy i nálezy střel z velkorážného kulometu⁴⁵⁵.

15. Architektonické články

Popisovaný soubor artefaktů zahrnuje i dva zlomky kamenných ostění, nalezených v blízkosti pozůstatků rabštejnského donjonu, tedy v prostoru sektoru S6 (tab. 11-12: 1/51, 2/51)⁴⁵⁶. Součet hmotností obou zlomků činí 2384 g. Díky zjištěné profilaci je možné oba zlomky přiřadit k profilovaným ostěním období poloviny 14. století – konce 15. století⁴⁵⁷. Jejich poměrně velká zlomkovitost naopak neumožňuje rozlišit, zda se jedná o pozůstatky okenního ostění či dveřního portálu

16. Stavební materiály

Kromě výše zmíněných zlomků architektonických článků bylo v rámci popisovaných výzkumů na Rabštejnu objeveno šest zlomků cihel, jeden exemplář kompletně zachovalé cihly a zlomek interiérové dlaždice. Zmíněný nález cihly⁴⁵⁸ s formátem 282x135x71 a hmotností 3976 g byl pravděpodobně užit coby tvarovka při výstavbě klenby či vylehčovacího oblouku nad okenním otvorem, jak naznačuje nápadné oboustranné okosení jedné z jejích kratších stran⁴⁵⁹. Na povrchu cihly byly identifikovány otisky dřevěné formy s užitím podsýpky, dále pak stopy hlazení a otisky prstů. Jeden z rohů cihly je lehce deformován, jedná se patrně o pozůstatek úderu, který v tomto místě utrpěla cihla během výroby. V rámci dělení do sektorů patří tento nález do oblasti sektoru S7 (nález 1/19), ze známých skutečností se dá poloha nálezu alespoň částečně vztáhnout k prostoru na svahu pod „jihozápadním palácem“. Formát cihly odkazuje k typům gotických cihel, tzv. buchet, datační rozpětí bylo přibližně stanoveno na základě analogií z chrudimského prostředí do období 15. století až poloviny 16. století. Dalším zajímavým nálezem z této kategorie je zlomek cihly, objevený v místě základů pilíře č. 3 u donjonu (sektor S2 - tab. 23: 12/18).

---

⁴⁵⁵ Za upozornění na danou problematiku děkuji PhDr. Janu Musilovi.

⁴⁵⁶ Nález byl učiněn 11. srpna 2016.

⁴⁵⁷ Tématu se podrobněji věnuje článek V. Mencla, viz: MENCL, Václav. Vývoj okna v architektuře českého středověku. In *Zprávy památkové péče* 20, 1960, č. 5-6, s. 212-216. ISSN 1803-7216.

⁴⁵⁸ Srovnatelně viz oddíl 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 24-25.

⁴⁵⁹ Nález byl již publikován v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Cihla a stavební keramika v Chrudimi ve středověku a novověku. In *Forum urbes medii AEVI IX.*, 2015, č. 1-2, s. 238, obr. 7. ISSN 1803-1749.

Na první pohled je u nálezů nápadný jeho deformovaný tvar a zesklivatělý povrch. Díky skutečnosti, že se jedná o známky působení vysokého žáru, stává se tento zlomek hmotným dokladem požáru v areálu hradu. Písemné prameny o takovéto události mlčí, jisté však je, že k ní muselo dojít ještě před opuštěním hradu.

Zbývající zlomky cihel nepřinášejí již žádná výraznější zjištění. Z hlediska polohy nálezů pocházejí ze sektorů S1 (1ks), S2 (1ks), S3 (1ks), S4 (1ks) a S7 (2ks, tab. 37: 60/54, 61/54). Součet hmotností všech zlomků cihel činí 299 g. Dají se na nich identifikovat stopy ulpělé malty, doklady hlazení či stopy užití podsýpky během jejich výroby. V jednom případě je nápadnějším znakem výrazný hluboký otisk pravoúhlé linie, který může být otiskem korýtka pro tvarování cihel, a tedy opět dokladem nešetrného zacházení s cihlou v průběhu výroby. Výše zmíněný zlomek dlaždice o formátu 46,18 mm a hmotnosti 652 g vykazuje kromě dokladů hlazení, užití dřevěné formy a přítomnosti stop ulpělé malty opět stopy dodatečného ohoření na horní ložné ploše, které může být vztaženo k působení výše zmíněného požáru. Uvedený nález je jedním z výsledků povrchových sběrů v areálu předhradí patřícího do prostoru sektoru S6 (nález 36/15)⁴⁶⁰. Uvedený nálezový soubor navazuje na již publikovaný soubor získaný během předchozích výzkumů na Rabštejnku⁴⁶¹.

17. Zlomky omítky a malty

V rámci zpracovávaného souboru bylo v této kategorii identifikováno osm nálezů. Většinou se jedná o zlomky hlazené interiérové omítky se stopami napojení na zdivo na zadní straně. Jedním z těchto nálezů je i zlomek omítky pocházející ze sektoru S2 (tab. 23: 10/18). V jednom případě je kus omítky dosud připojen ke zlomku kamene (sektor S7, nález 1/25)⁴⁶². V jednom případě bylo registrováno šedočerné zbarvení omítky (sektor S7 - tab. 37: 59/54), v dalším případě pak nápadné oranžové zbarvení, které může být dokladem existence nástěnných maleb v interiéru hradu, konkrétně donjonu (sektor S2 – tab. 23: 11/18). Ve dvou případech bylo identifikováno více vrstev omítky, což by nasvědčovalo provedení oprav omítek během funkční existence hradu (viz např. zlomek objevený v sektoru S7 – tab. 37: 58/54). Součet hmotností zlomků omítek činí 142 g, zlomek připojený ke zlomku kamene

---

⁴⁶⁰ Srovnatelně viz oddíl 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 23.

⁴⁶¹ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. Katalog, op. cit. s. 12.

⁴⁶² Srovnatelně viz oddíl 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 28.

vykazuje souhrnnou hmotnost 700 g. Z hlediska rozřazení nálezů do sektorů náleží tři zlomky omítky do sektoru S2, dva zlomky omítky do sektoru S3⁴⁶³ a tři zlomky omítky do sektoru S7.

18. Zlomky mazanice

Nálezy úlomků mazanice jsou v souboru zastoupeny devíti kusy o celkové hmotnosti 81 g. Při detailnějším studiu zlomků nebyly zaznamenány významnější znaky, které by pomohly blíže určit jejich dřívější využití, a to buď jako spojovací materiál při stavbě kachlových kamen, či jako svrchní úpravu konstrukcí dřevěných staveb. Uvedené zlomky byly objeveny v sektorech S1 (2ks), S2 (3ks), S3 (2 ks), S6 (1ks) a S7 (1ks).

19. Sklo

Své zastoupení mají v popisovaném souboru i zlomky skla. V tomto případě se ovšem nejedná o nálezy pocházející z období existence hradu, ale o nálezy recentního stáří. Nejstaršími nálezy je v tomto směru čtveřice zlomků tabulového skla, objevená v rámci výzkumu sondy č. 2 – Pilíř v parkánu v sousedství pilíře č. 1 obvodové hradby u západního paláce. Pravděpodobně se jedná o zlomky okenních výplní z pseudorománských oken auerspergského letohrádku z 2. poloviny 19. století⁴⁶⁴. Jeden ze zlomků vykazuje na jedné hraně stopy tvarování skleněné tabulky kleštěmi včetně zbytku rýhy vymezující tvar tabulky. Rýha je dokladem řezání skla diamantem. Zbývajícími nálezy jsou dva zlomky pivních, nebo vinných lahví pocházející z výkopu sondy č. 4 z interiéru donjonu (sektor S2)⁴⁶⁵ a jeden zlomek hrdla skleněné sklenice či poháru nalezený ve všeobecném sektoru S0. Celková hmotnost souboru skleněných střepů činí 46 g.

20. Zlomky kostí

Popisovaná fáze výzkumů na Rabštejnku přinesla i nález celkem 45 úlomků zvířecích kostí se součtem hmotností 1629 g. Soubor je možné interpretovat jako kuchyňský odpad, který

---

⁴⁶³ Oba zlomky omítky z náplně sektoru S3 patří mezi nálezy získané ze žluté vrstvy k. 3102 během výkopu sondy č. 3 – Branka. Podrobněji viz níže v kapitolách 23.3. Sonda č. 3 – Branka a 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 30.

⁴⁶⁴ Skleněné střepy pocházejí z vrstvy k. 2102, prostorově se jedná o součást sektoru S1. Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu. K blíže popisovanému zlomku skla více viz kapitola 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 29.

⁴⁶⁵ Uvedené nálezy pocházejí z vrstvy drnu k. 4100, podrobnosti jsou uvedeny níže v kapitole 23.4. Sonda č. 4 – Interiér donjonu.

nevykazuje známky opracování ani druhotného využití. Nálezy kostí pocházejí ze sektorů S1 (1 ks), S3 (5 ks), S7 (38 ks) a blíže lokačně nespecifikovaného sektoru S0 (1 ks).

21. Ostatní nalezené předměty

Součástí popisovaného souboru nálezů z hradu Rabštejnka je i několik předmětů stojících mimo dosud popisované kategorie. K nim patří v první řadě kamenný zlomek o hmotnosti 2 g se zjevnými stopami opracování, který byl nalezen v rámci výkopu sondy č. 3 – Branka v černé vrstvě k. 3101 (sektor S3). Jedná se patrně o zlomek hlazeného kamenného brousku, který doplňuje dvojici již dříve nalezených obdobných artefaktů⁴⁶⁶. Dalším nezařaditelným nálezem je zeleně glazovaný keramický korálek o hmotnosti 1 g, který byl nalezen v prostoru interiéru západního paláce v místě začišťování hradby mezi okny (sektor S1 – tab. 21: 15/21). Vzhledem k minimálnímu povrchovému opotřebení nálezu se dá předpokládat jeho recentní původ. Obdobného stáří je i poslední popisovaný předmět, kterým je zlomek okraje plastové nádoby o hmotnosti 6 g, nalezený při výkopu sondy 4 – Interiér donjonu ve vrstvě drnu k. 4100 (sektor S2).

22. Analýza sektorů

22.1. Sektor S1

Areál sektoru S1 pokrývá prostor západní poloviny hradního jádra v místech bývalého „jihozápadního paláce“ původního hradu a pozdějšího loveckého letohrádku z 2. poloviny 19. století. Vymezený prostor zahrnuje i místo výkopu sondy č. 2 při jižní stěně pilíře č. 1 a přilehlý úsek parkánu. Lokální přesah sektoru mimo prostor hradního jádra byl vytyčen ze dvou důvodů. Zaprvé představuje sonda č. 2 jediný nálezový celek z této části parkánu a zadruhé souvisí zde objevené nálezy více s prostorem sektoru S1 než s navazujícím areálem sektoru S7.

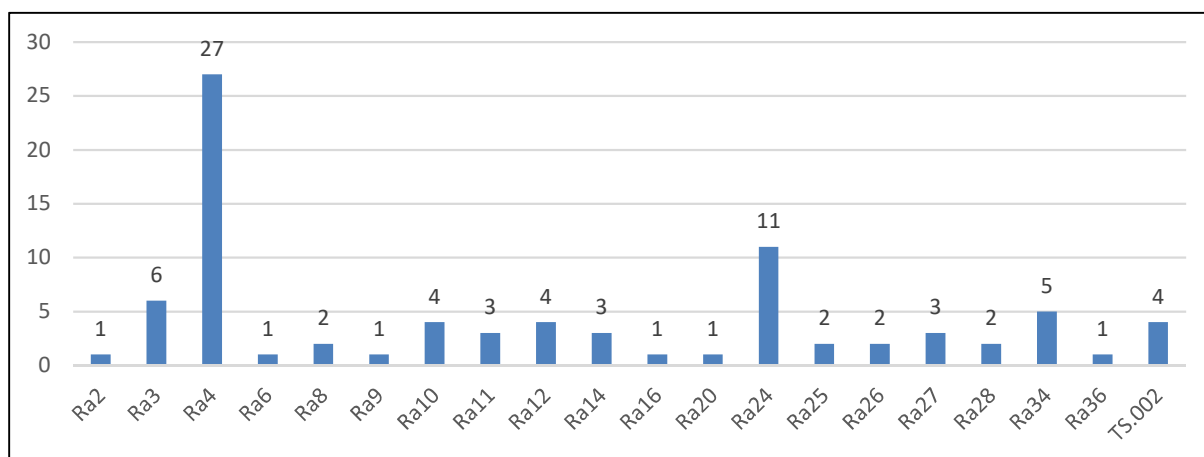
První větší pozornost, která je podložena přesnou lokací místa získání zpracovávaných nálezů, byla popisovanému prostoru ve sledovaném období věnována 5. března roku 2012. Tehdy na ploše paláce proběhl povrchový sběr (viz sáček č. 13), jehož výsledkem bylo získání trojice keramických střepů. Hlavní výzkumné akce pak v areálu sektoru probíhaly

---

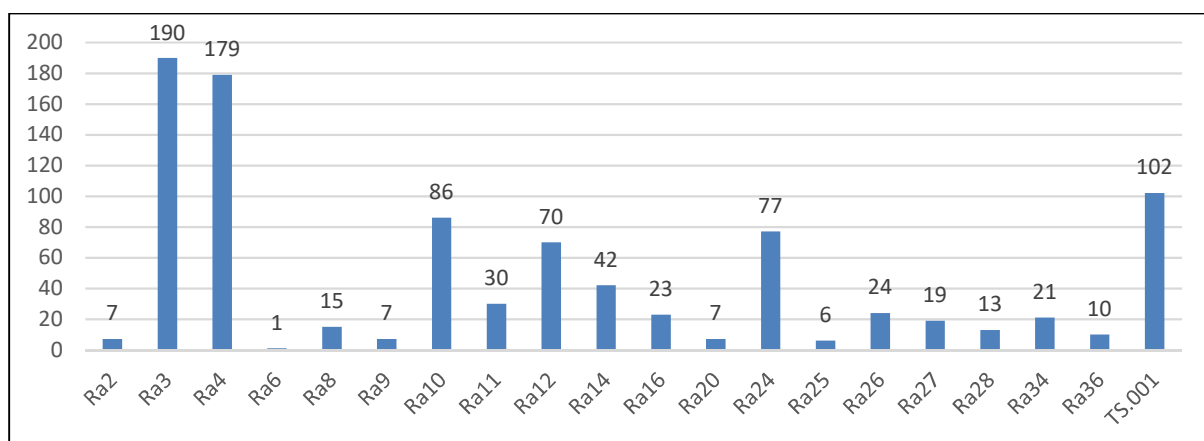
⁴⁶⁶ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. Katalog, op. cit. s. 12.

v průběhu léta roku 2014 v souvislosti se začišťováním dochovaného zdiva, které bylo provedeno v rámci příprav fotogrammetrické dokumentace tehdejšího stavu zříceniny. 15. června tohoto roku došlo nejdříve k začištění interiérové stěny obvodové hradby u pilíře č. 1 (viz sáček č. 21) a zbytků okenního otvoru mezi pilíři (viz sáček č. 20). Koncem měsíce pak proběhl výkop sondy č. 2⁴⁶⁷. 18. července pak proběhlo začištění druhého okenního otvoru v obvodové hradbě (viz sáček č. 29). Uvedené práce byly následovány snímkováním vnější stěny obvodové hradby mezi pilíři č. 1 a č. 2 a výklenků v místech okenních otvorů. Výzkumná činnost pokračovala v prostoru „jihozápadního paláce“ i v následujícím roce, kdy byl 18. května začišťován prostor u soklu zaniklého topeniště (viz sáček č. 44) a 8. července pak další úsek interiérové stěny hradby u pilíře č. 2 (viz sáček č. 47).

V rámci sektoru S1 bylo objeveno celkem 95 nálezů. Keramiku zde zastupují technologické skupiny Ra2 (1 ks), Ra3 (6 ks), Ra4 (27 ks), Ra6 (1 ks), Ra8 (2 ks), Ra9 (1 ks), Ra12 (4 ks), Ra14 (3 ks), Ra16 (1 ks), Ra20 (1 ks), Ra24 (11 ks), Ra25 (2 ks), Ra26 (2 ks), Ra27 (3 ks), Ra28 (2 ks), Ra34 (5 ks), Ra36 (1 ks), TS.002 (4 ks).

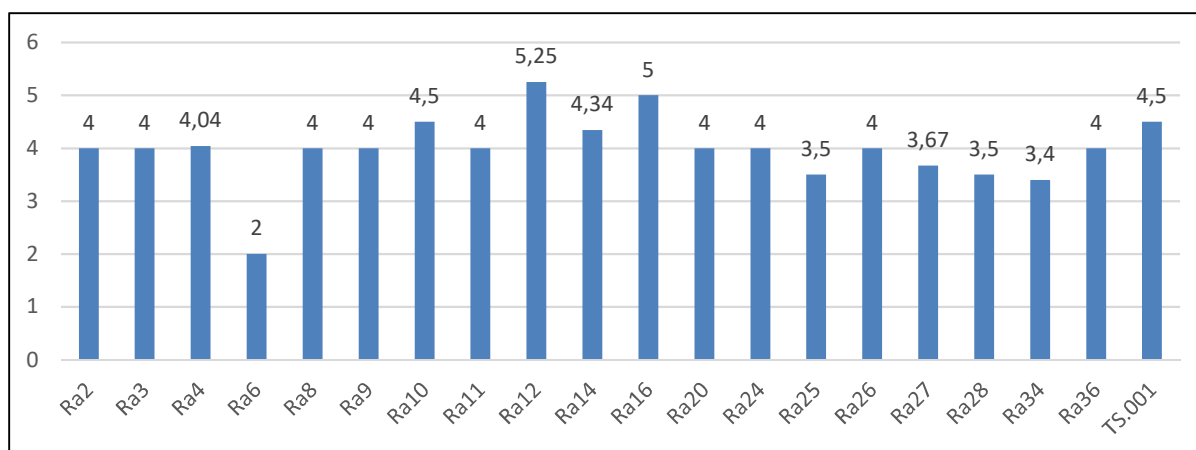

Obr.36 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S1 podle počtu kusů.

Obr. 37 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S1 podle hmotnosti.

⁴⁶⁷ Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu.

Obr. 38 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S1.

Ra14 (3 ks), Ra16 (1 ks), Ra20 (1 ks), Ra24 (11 ks), Ra25 (2 ks), Ra26 (2 ks), Ra27 (3 ks), Ra28 (2 ks), Ra34 (5 ks), Ra36 (1 ks) a přepálená keramika skupiny TS.002 (4 ks). Kachle reprezentuje 4 nalezenými zlomky technologická skupina Ra10 a 2 zlomky komorových kachlů a 1 zlomkem nádobkového kachle technologická skupina Ra11. Průměrné fragmentarizace jednotlivých zastoupených technologických skupin se většinou pohybují mezi hodnotami 3,4 a 5,25, výjimkou je fragmentarizace zlomku skupiny Ra6 s hodnotou 2. Souhrnná průměrná fragmentarizace, získaná poměřením hodnot fragmentarizací všech zlomků keramiky a kachlů pocházejících ze sektoru S1, má hodnotu 3,99. Uvedené zjištění odpovídá předpokladu, že zlomky keramiky pocházející z jádra hradu byly druhotně vystaveny mechanickým silám způsobeným sešlapáváním půdy. Kovové předměty jsou reprezentovány jediným nálezem úchyty dveřního/okenního rámu. Zbývajícími nálezy jsou zlomky mazanice (2 ks), zlomky kostí (1 ks), úlomky cihel (1 ks), zlomky tabulového skla (4 ks) a keramický korálek (1 ks).

22.2. Sektor S2

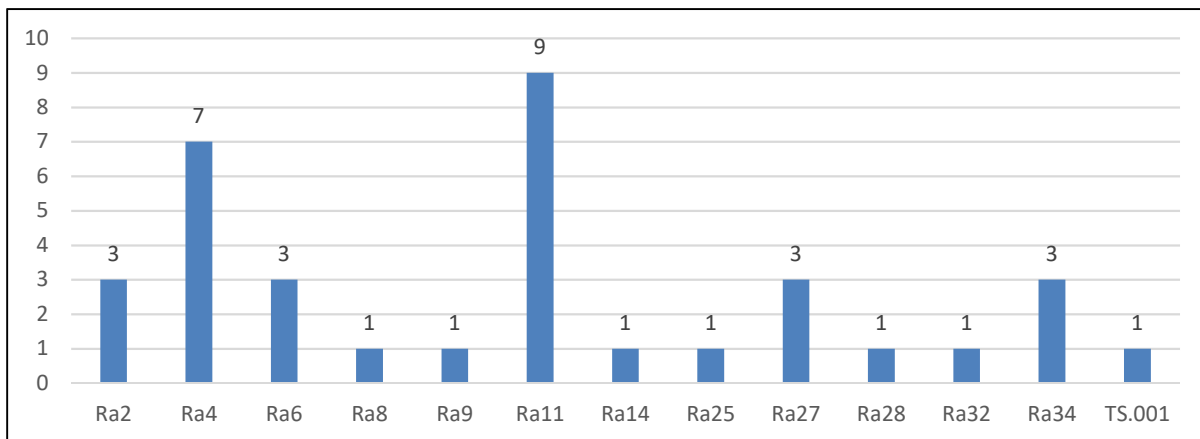
Plošně menší sektor S2 zahrnuje základy rabštejského donjonu včetně prostoru v blízkosti základů jeho opěrných pilířů č. 3 a č. 4. Výzkumu donjonu byla věnována pozornost v letech 2014 a 2017. V prvním uvedeném roce byla nejdříve 6. června prozkoumána suť v místě základů pilíře č. 3 (viz sáček č. 18), 24. června následoval výkop sondy č. 1⁴⁶⁸ a začištění základů pilíře č. 3 (viz sáček č. 23). 30. června roku 2017 pak došlo k otevření sondy č. 4 v interiéru donjonu⁴⁶⁹.

Náplň sektoru S2 tvoří celkem 47 ks nálezů. Technologickými skupinami Ra2 (2 ks), Ra4 (7 ks), Ra6 (3 ks), Ra8 (1 ks), Ra9 (1 ks), Ra14 (1 ks), Ra25 (1 ks), Ra27 (3 ks), Ra28 (3 ks),

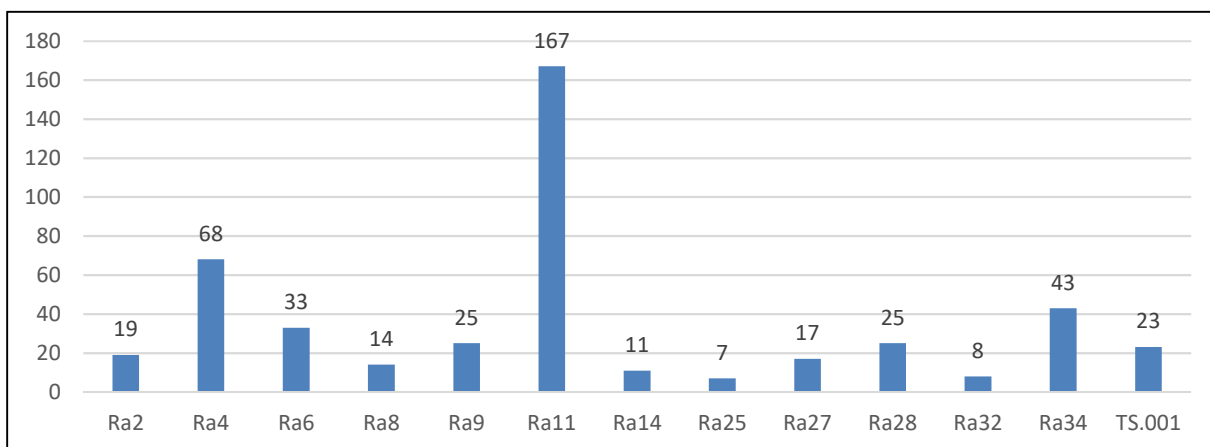
⁴⁶⁸ Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu.

⁴⁶⁹ Podrobnosti jsou popsány níže v kapitole 23.4. Sonda č. 4 – Interiér donjonu.

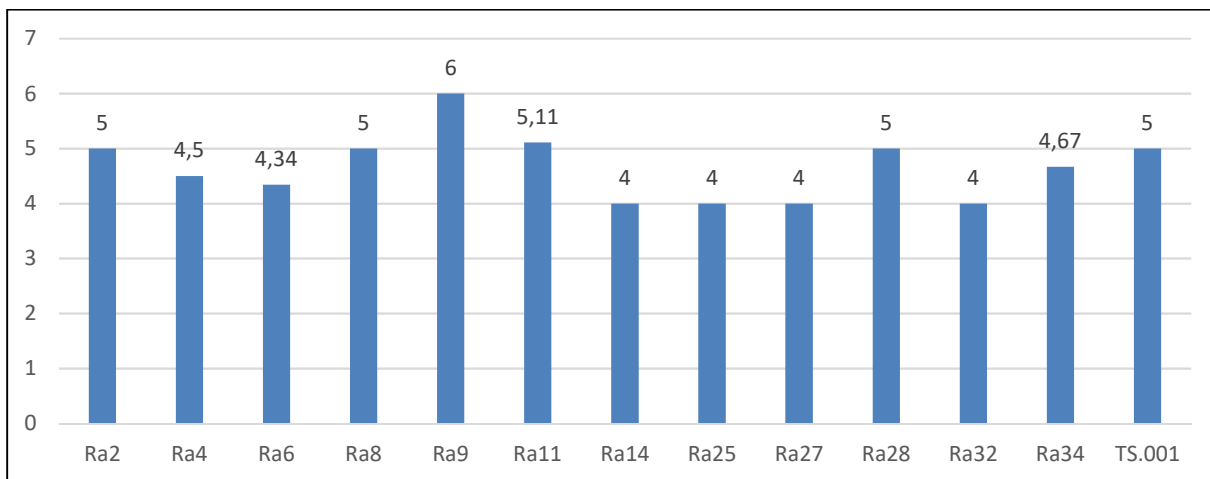
Ra32 (1 ks), Ra34 (3 ks) a TS.002 (1 ks) je zde zastoupena keramika. Nálezy kachlů zastupuje technologická skupina Ra11 skrze 3 zlomky komorových kachlů a 6 zlomků nádobkových kachlů. Hodnoty průměrných fragmentarizací popisovaných technologických skupin se většinou pohybují v intervalu mezi hodnotami 4 a 5,11, výjimku tvoří pouze fragmentarizace

Obr. 39 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S2 podle počtu kusů.

Obr. 40 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S2 podle hmotnosti.

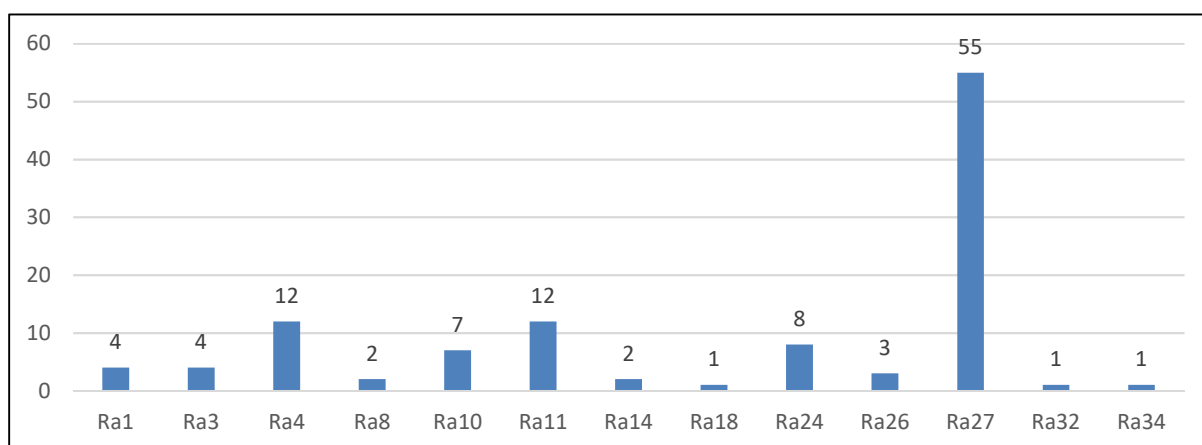
Obr. 41 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S2.

jediného zlomku ze skupiny Ra9 s hodnotou 6. U sektoru S2 se předpokládaly vzhledem k lehce obtížnější přístupnosti jeho plochy oproti sektoru S1 lehce vyšší hodnoty fragmentarizací, Uvedené zjištění s tímto předpokladem koresponduje, jelikož vypočítaná průměrná fragmentarizace zlomků ze sektoru S2 má hodnotu 4,66. Z ostatních kategorií nálezů můžeme zmínit nález loveckého nože, 3 zlomky mazanice, 2 zlomky interiérové omítky, 1 zlomek ztuhlé malty, 1 zlomek cihly přepálené požárem, 2 zlomky skleněných lahví a torzo plastové nádoby.

22.3. Sektor S3

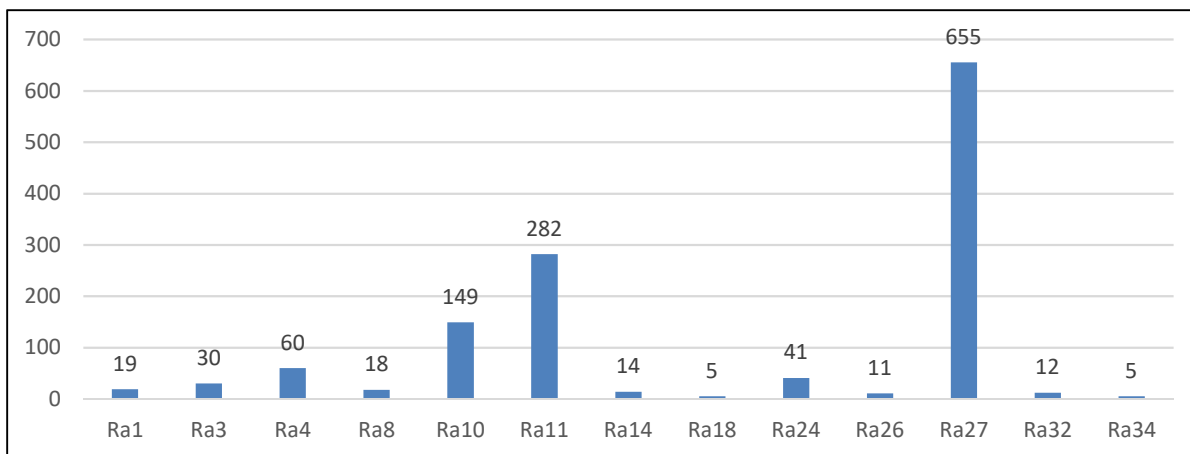
Areál sektoru S3 je orientován na plošně nejmenší vymezenou část areálu zříceniny, kterou představuje místo vstupu do hradního jádra a prostoru těsně před ním. Všechny zde provedené archeologické akce úzce souvisí s výkopem sondy č. 3 – Branka, otevřené právě v popisovaném prostoru⁴⁷⁰. Vlastnímu odkrytí sondy předcházelo již 16. července odebrání drnu z vymezeného prostoru (viz sáček č. 28). Samotný odkryv započal 30. července povrchovým sběrem v místě budoucí sondy (viz sáčky č. 30, č. 38 a č. 39), následoval pak vlastní výkop. Závěrečnou fází výzkumu v sektoru S3 se pak stalo 4. srpna téhož roku vyzvednutí keramických zlomků vyplavených z části profilu provedené sondy (viz sáček č. 40).

V rámci zlomků keramiky byly v sektoru identifikovány technologické skupiny Ra1 (4 ks), Ra3 (4 ks), Ra4 (12 ks), Ra8 (2 ks), Ra14 (2 ks), Ra18 (1 ks), Ra24 (8 ks), Ra26 (3 ks), Ra27 (55 ks), Ra32 (1 ks) a Ra34 (1 ks). Zlomky kachlů zastupují technologické skupiny Ra10 (7 ks) a Ra11 (1 zlomek komorového kachle a 11 zlomků nádobkových kachlů). Hodnoty

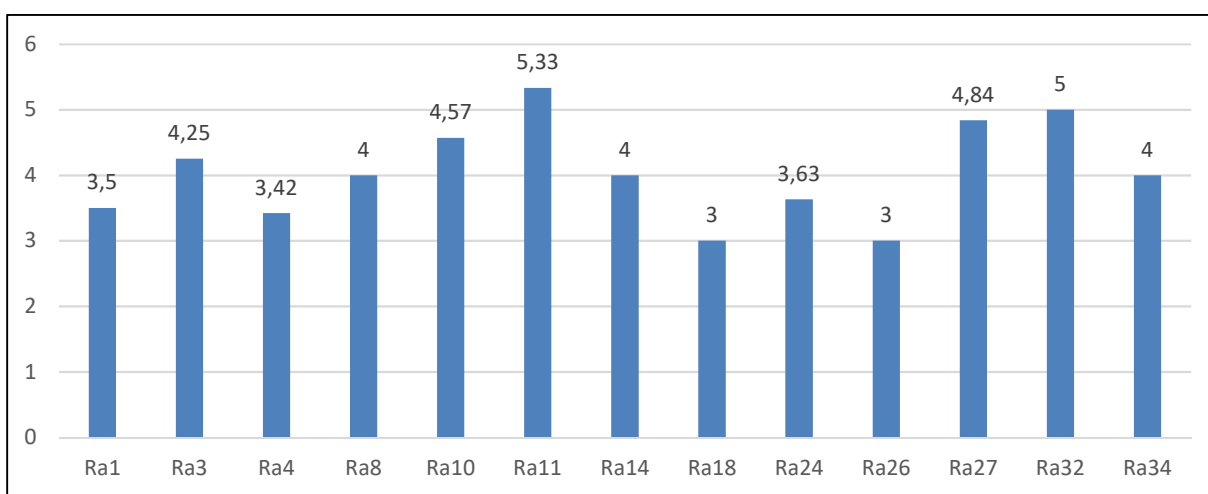

Obr. 42 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S3 podle počtu kusů.

⁴⁷⁰ Podrobnosti k sondě č. 3 – Branka jsou popsány níže v kapitole 23.3. Sonda č. 3 - Branka.

Obr. 43 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S3 podle hmotnosti.

Obr. 44 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S3.

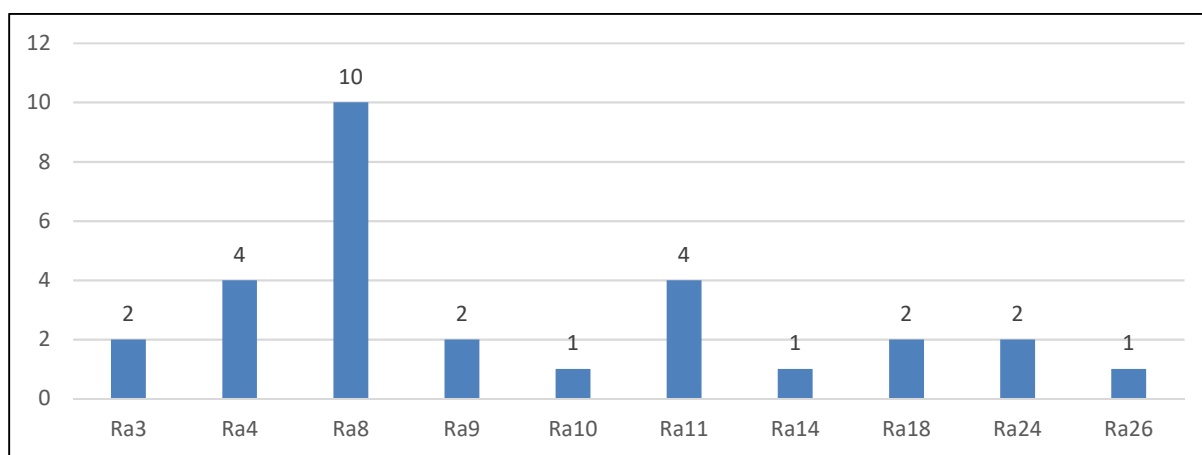
průměrných fragmentarizací zde se vyskytujících technologických skupin poměrně výrazně kolísají mezi mezními hodnotami 3 a 5,33. Zjištěné hodnoty fragmentarizací jsou srovnatelné s hodnotami ze sektoru S1. Souhrnná průměrná fragmentarizace všech zlomků je dokonce svojí hodnotou 4,04 nepatrně vyšší než v případě sousedního sektoru. Dále je součástí souboru ze sektoru S3 trojice cvičných nábojnic ze samopalu vzor 58, dva zlomky mazanice, dva zlomky interiérové omítky, zlomek cihly, dva zlomky kostí a kamenný brousek. Celkem bylo z plochy sektoru S3 získáno 123 nálezů.

22.4. Sektor S4

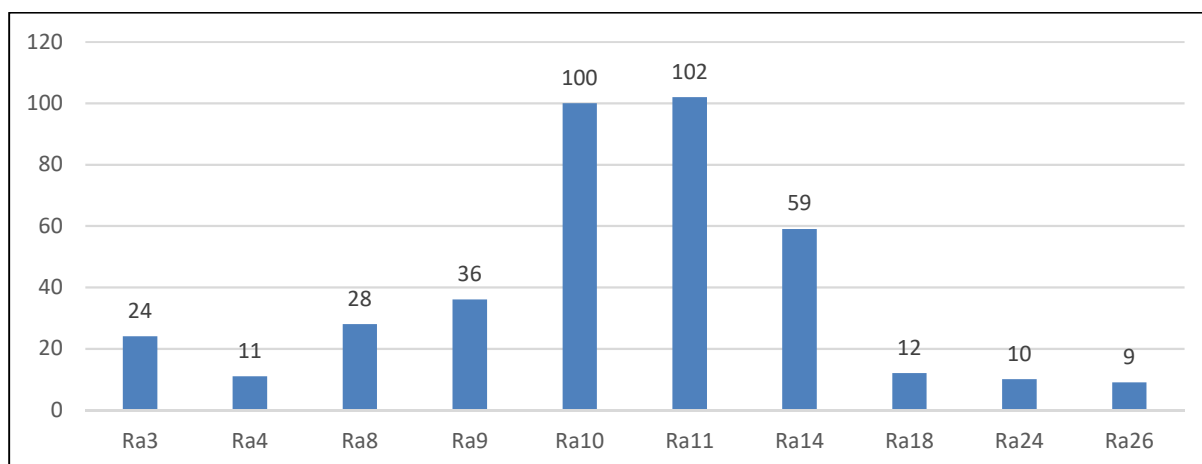
Areál sektoru S4 zabírá zbývající část areálu jádra hradu, konkrétně plochu stísněného dvorku a interiéry oblé bašty a bývalého „severního paláce“. Většinu plochy sektoru zabírá temeno skalního výběžku, čímž je dána větší členitost jeho povrchu. Archeologická činnost se zde ve sledovaném období omezila pouze na čtveřici plošných sběrů, které zde byly

provedeny 24. března 2015 v rámci začištění prostoru nároží severního paláce (viz sáček č. 42), dále pak 6. června 2015 (viz sáček č. 45), 25. ledna 2016 (viz sáček č. 49) a 24. listopadu 2016 (viz sáček č. 53).

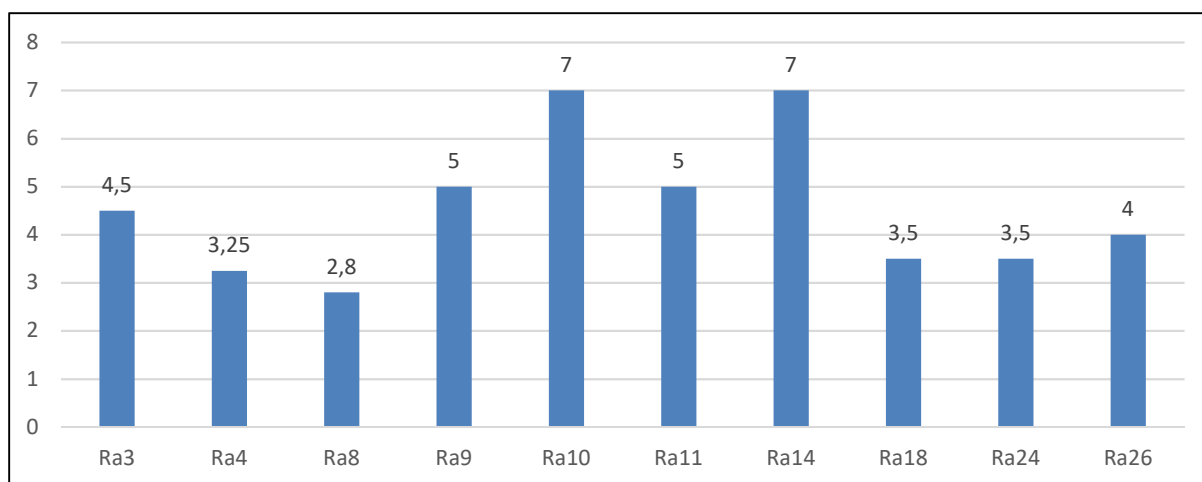
Materiálovou náplň sektoru tvoří 31 nálezů, konkrétně se jedná o zlomky keramiky zastoupené technologickými skupinami Ra3 (2 ks), Ra4 (4 ks), Ra8 (10 ks), Ra9 (2 ks), Ra14 (1 ks), Ra18 (2 ks), Ra24 (2 ks), Ra26 (1 ks) dále pak zlomky kachlů patřících technologickým skupinám Ra10 (1 ks) a Ra11 (2 zlomky komorových a 2 zlomky nádobkových kachlů), 1 zlomek blíže neurčitelného stavebního kování a 1 zlomek cihly. Naměřené hodnoty průměrných fragmentarizací technologických skupin keramiky a kachlů opět výrazněji kolísají mezi hodnotami 2,8 a 5, ve dvou případech dosahují dokonce hodnoty 7 (skupiny Ra10 a Ra14). Souhrnná průměrná fragmentarizace o hodnotě 4,56 je však stále srovnatelná s lehce vyšší obdobnou hodnotou ze sektoru S2 a zapadá tak do škály hodnot získaných z hradního jádra.

Obr. 45 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S4 podle počtu kusů.

Obr. 46 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S4 podle hmotnosti.

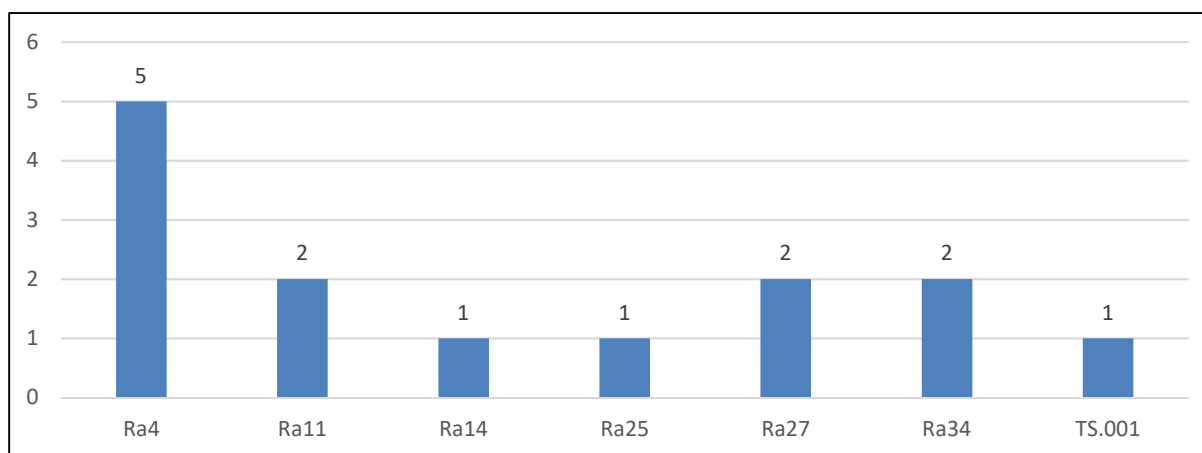

Obr. 47 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S4.

22.5. Sektor S5

Sektor S5 zabírá prostor pozvolna se sklánějících svahů pod „severním palácem“ a oblou baštou. Jeho součástí je i kamenné moře pod skalním výběžkem u oblé bašty, z něhož byl v rámci sběrů ve dnech 27. června 2007 (viz sáček č. 3) a 1. července 2008 (viz sáček č. 6) získán menší soubor keramických zlomků a železných předmětů. Další zlomky keramiky byly získány 25. srpna 2018, kdy na svahu pod skálou v blízkosti styku „severního paláce“ a donjonu probíhal sběr kamene na záchranné práce (viz sáček č. 62). Do souboru nálezů ze sektoru S5 je možné počítat díky známé poloze nálezů na svahu pod severním palácem i exemplář závěsného zámku⁴⁷¹, evidovaný v rámci sáčku č. 12, který je díky poloze většiny nálezů zařazen do sektoru S8. Sběr sáčku č. 12 byl proveden 17. května 2009.

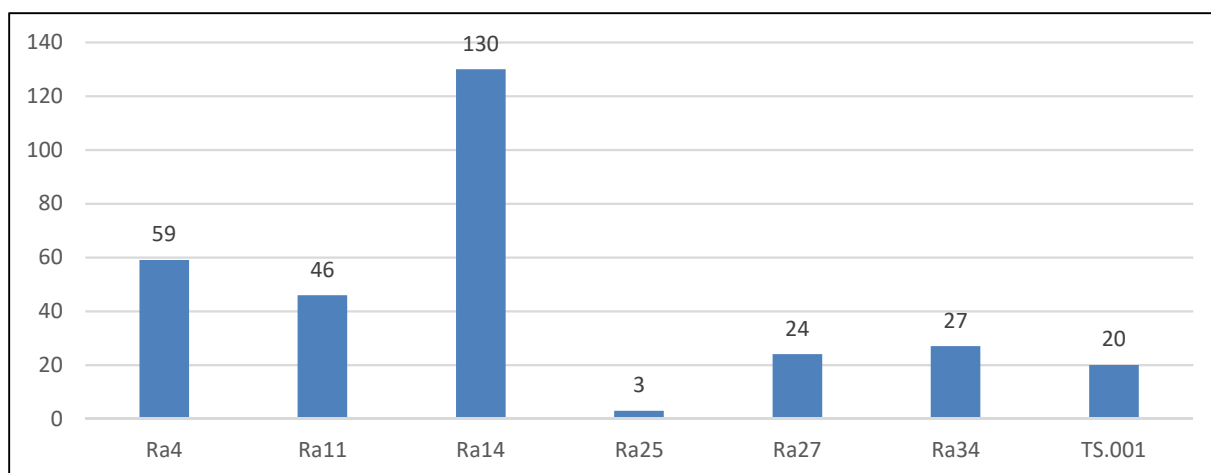
Zmíněný soubor keramických zlomků je tvořen zástupci technologických skupin Ra4 (5 ks), Ra14 (1 ks), Ra25 (1 ks), Ra27 (2 ks), Ra34 (2 ks) a TS.002 (1 ks). Kachle zastupují 2 zlomky

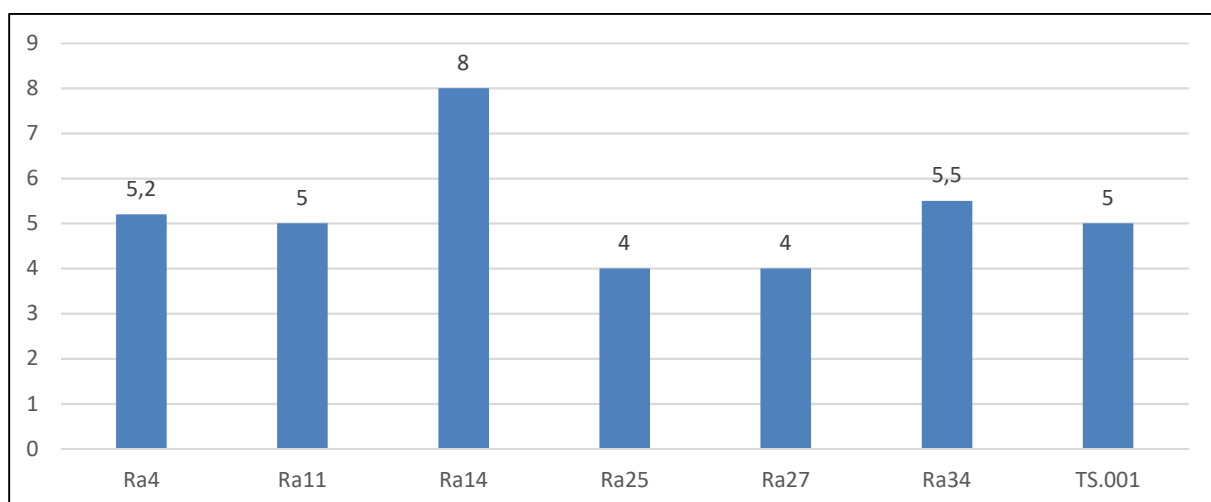
Obr. 48 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S5 podle počtu kusů.

⁴⁷¹ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitole 13.1. Stavební kování.

Obr. 49 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S5 podle hmotnosti.

Obr. 50 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S5.

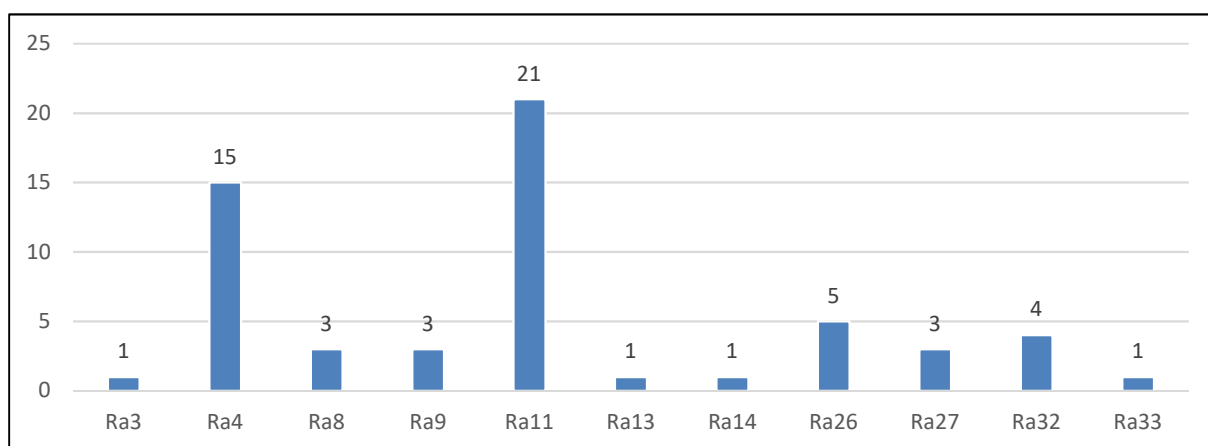
komorových kachlů náležejících technologické skupině Ra11. Na příkladu sektoru S5 se již začíná projevovat předpoklad o vyšších hodnotách zlomkovitosti zlomků kachlů a keramiky v místech s ne tak frekventovaným druhotným sešlapáváním půdy. Zjištěné průměrné hodnoty fragmentarizací se sice kromě hodnoty 8 v případě zlomku skupiny Ra14 pohybují jen mezi hodnotami 4 a 5,5, vypočítaná souhrnná fragmentarizace 5,24 již poprvé překračuje hodnotu 5 a vymezuje se tak vůči obdobným hodnotám známým z areálu jádra hradu.

V získaném souboru železných předmětů byly registrováno deset hřebíků, šipka z kuše, zlomek nožiku, dva zlomky podkovy, již zmíněný závěsný zámek, zákolník, oko z řetězu, rámeček přezky a sedm amorfních zlomků železa. Celkem bylo v sektoru S5 evidováno 33 ks nálezů.

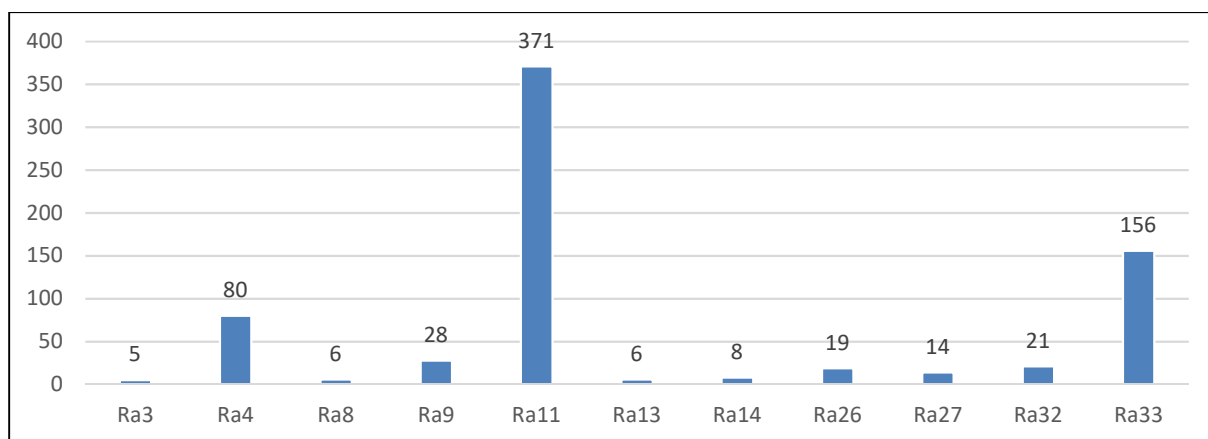
22.6. Sektor S6

Prostor bývalého předhradí hradu Rabštejnka byl pracovně označen jako sektor S6. Sběry nálezů zde byly provedeny celkem šestkrát. Nejstarším sběrem se stal 28. srpna 2005 nález halěře z doby vlády Ludvíka Jagellonského (viz sáček č. 2) v blízkosti základů donjonu. Další sběry byly provedeny v roce 2014, konkrétně 6. března (viz sáček č. 15), 6. června (viz sáček č. 17) a 30. září (viz sáček č. 41). Ve dnech 11. srpna (viz sáček č. 51) a 24. listopadu (viz sáček č. 52) roku 2016 proběhly na předhradí zatím poslední evidované sběry. Nález šipky z kuše (viz sáček č. 65) není blíže datován.

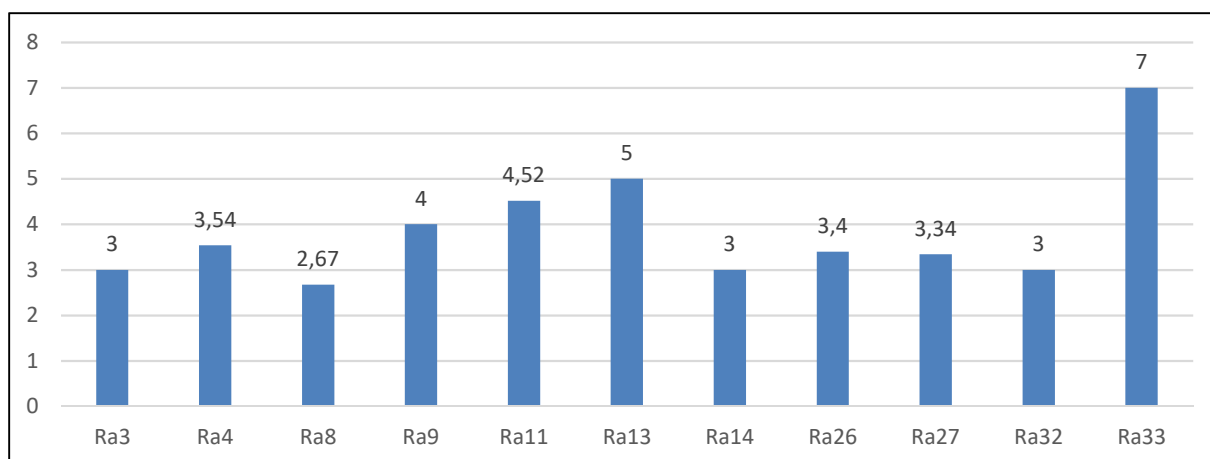
Mezi celkem 64 nálezy získanými ze sektoru S6 se objevují skrze technologické skupiny Ra3 (1 ks), Ra4 (15 ks), Ra8 (3 ks), Ra9 (3 ks), Ra13 (1 ks), Ra14 (1 ks), Ra26 (5 ks), Ra27 (3 ks), Ra32 (4 ks) a Ra33 (1 ks) příklady keramických zlomků, dále pak 16 zlomků komorových kachlů a 5 zlomků nádobkových kachlů z technologické skupiny Ra11, zmíněný halěř Ludvíka Jagellonského a bronzová mince v hodnotě 10 krejcarů, zmíněná šipka z kuše, 2 zlomky kamenných profilovaných ostění, zlomek interiérové dlaždice a zlomek mazanice. I

Obr. 51 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S6 podle počtu kusů.

Obr. 52 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S6 podle hmotnosti.

Obr. 53 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S6.

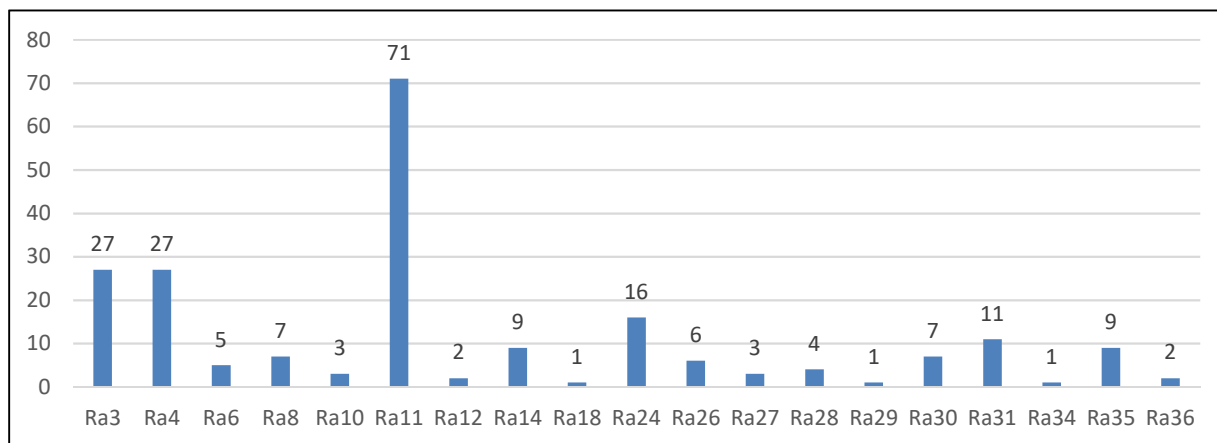
vzhledem k procházející cestě se u zde nalezených zlomků keramiky a kachlů daly předpokládat nízké hodnoty zlomkovitosti způsobené intenzivnější frekvencí sešlapávání půdy. Provedený výzkum uvedené předpoklady potvrdil, když se průměrné hodnoty fragmentarizací zjištěných technologických skupin většinou pohybují mezi hodnotami 2,67 a 4 a ve zbývajících případech dosahují hodnot 4,52 (kachle ze skupiny Ra11), 5 (zlomek ze skupiny Ra13) a 7 (zlomek okraje mohutnější zásobnice ze skupiny Ra33). Souhrnná průměrná fragmentarizace všech zlomků pak má hodnotu 3,86, což z ní činí nejnižší průměrnou hodnotu v rámci lokalizovaných sektorů na Rabštejnku.

22.7. Sektor S7

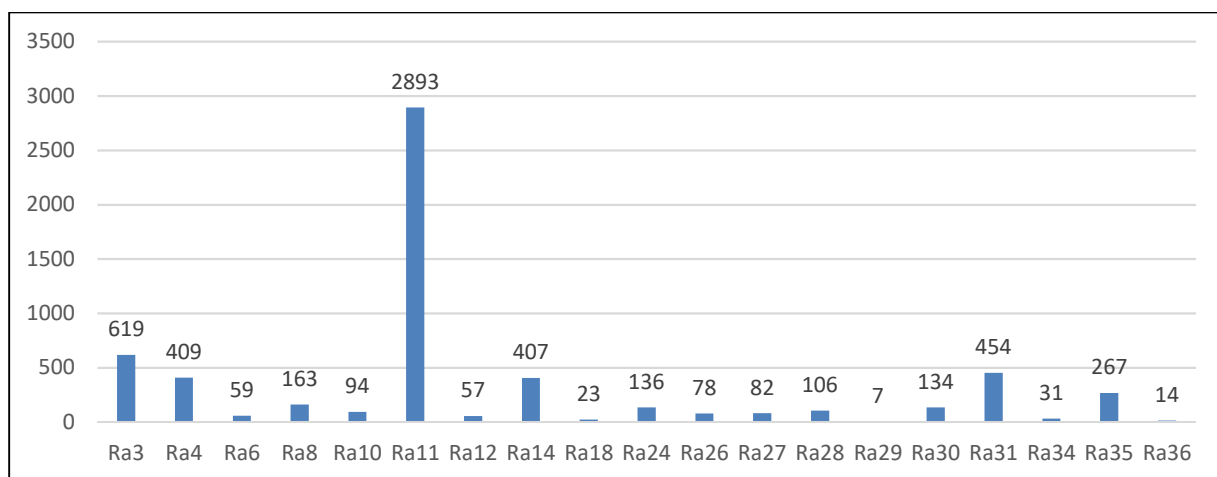
Jako o pomyslném „smetišti“ hradu Rabštejnka by se dalo hovořit o svazích, které prudce klesají od zříceniny západním směrem do přilehlého údolí Markovického potoka a jsou přiřazeny do areálu sektoru S7. Sběry na těchto svazích z velké části doprovázely vybírání kamenů spadlých ze zřícených zdí, které byly následně opětovně použity při záchranných pracích na hradě. Rozsah prováděných sběrů sahá od základů zaniklé parkánové hradby až k blízkosti řečiště potoka, odkud také pocházejí nejstarší zpracovávané nálezy. Jedná se konkrétně o náplň sáčku č. 1, nasbíraného při úpatí hradního kopce 10. dubna 2004, a náplň sáčku č. 9, objeveného v blízkosti mostku přes Markovický potok před Vánocemi roku 2008. 18. srpna roku 2007 proběhly první sběry na svazích v blízkosti bývalé parkánové hradby (viz sáček č. 4). V průběhu dalších let následovaly další sběry, konkrétně 6. června 2014 (viz sáček č. 19), 27. června 2014 (viz sáčky č. 24 a č. 25), 1. dubna 2017 (viz sáčky č. 54 a č. 55), 27. června 2018 (viz sáček č. 61), 25. srpna 2018 (viz sáček č. 63) a 27. prosince 2018 (viz sáček č. 64). I zde nastává obdobná situace jako v případě sektoru S5, kdy je možné do souboru jeho nálezů zařadit i několik nálezů z náplně sáčků náležejících z velké části

jinému sektoru, neboť poloha jejich objevů spadá právě do areálu sektoru S7. Situace se opět týká sáčku č. 12, získaného během sběru dne 17. května 2009, řešeným nálezem je tentokrát zlomek ramene menší podkovy⁴⁷². Dalším příkladem je čtveřice nálezů náležejících sáčku č. 5⁴⁷³, jehož nálezový soubor byl shromážděn během sběru, který byl prováděn 26. ledna 2008. Při tomto sběru nalezené dvě šipky z kuše, zlomek ostruhy a lesnický srp⁴⁷⁴ pocházejí obdobně jako výše zmíněný zlomek podkovy z prostoru svahů rozkládajících se jihozápadním směrem od zříceniny, konkrétně z části svahu pokrytého kamennou sutí.

Nálezová náplň sektoru S7 je vzhledem ke známým nálezovým okolnostem velmi rozmanitá. Pochází odtud také největší počet zpracovávaných nálezů, který v součtu dosahuje čísla 237. Jsou odsud známy nálezy většiny evidovaných technologických skupin keramických zlomků (Ra3 – 27 ks, Ra4 – 27 ks, Ra6 – 5 ks, Ra8 – 7 ks, Ra10 – 3 ks, Ra11 – 71 ks, Ra12 – 2 ks, Ra14 – 9 ks, Ra18 – 1 ks, Ra24 – 16 ks, Ra26 – 6 ks, Ra27 – 3 ks, Ra28 – 4 ks, Ra29 – 1 ks, Ra30 – 7 ks, Ra31 – 11 ks, Ra34 – 1 ks, Ra35 – 9 ks, Ra36 – 2 ks).

Obr. 54 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S7 podle počtu kusů.

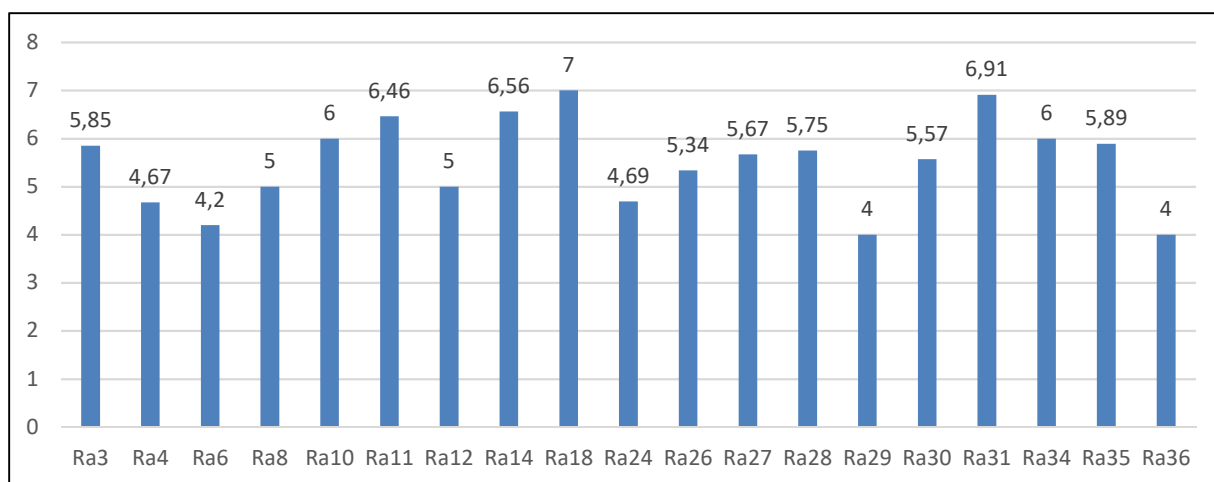

Obr. 55 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S7 podle hmotnosti.

⁴⁷² Podrobnosti viz výše v kapitole 13.2. Výstroj jezdce, koně a vozu.

⁴⁷³ Sáček č. 5 v sobě shromažďuje nálezy jak ze sektoru S7, tak i ze sektoru S8.

⁴⁷⁴ Viz výše v kapitolách 13.2. Výstroj jezdce, koně a vozu, 13.3. Militaria a 13.4. Nástroje.

Obr. 56 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S7.

9 ks, Ra18 – 1 ks, Ra24 – 16 ks, Ra26 – 6 ks, Ra27 – 3 ks, Ra28 – 4 ks, Ra29 – 1 ks, Ra30 – 7 ks, Ra31 – 11 ks, Ra34 – 1 ks, Ra35 – 9 ks a Ra36 – 2 ks) i technologických skupin zlomků kachlů (Ra10 – 3 ks a Ra11 – 63 zlomků komorových kachlů a 8 zlomků nádobkových kachlů). Obdobně jako u sektoru S6 se i zde potvrdily předpoklady o hodnotách zlomkovitosti nalezených zlomků keramiky a kachlů. Zjištěné průměrné hodnoty fragmentarizací celkem pravidelně kolísají mezi hodnotami 4 a 7. Hodnota souhrnné průměrné fragmentarizace 5,50 je pak mezi řešenými sektory nejvyšší zjištěnou hodnotou svého druhu. Soubor železných předmětů představuje sekera z doby laténské, lesnický srp, tři šípky z kuše, železná kule, čtyři zlomky podkovy, zlomek ostruhy, rámeček přezky, hřebík a dvě oka od řetězu. Zbývající kategorie nálezů zastupují zlomek mazanice, třicet osm zlomků kostí, dva zlomky cihly, jedna celistvá cihla/tvarovka, tři zlomky omítky⁴⁷⁵ a nábojnice ráže 7,92 Mauser.

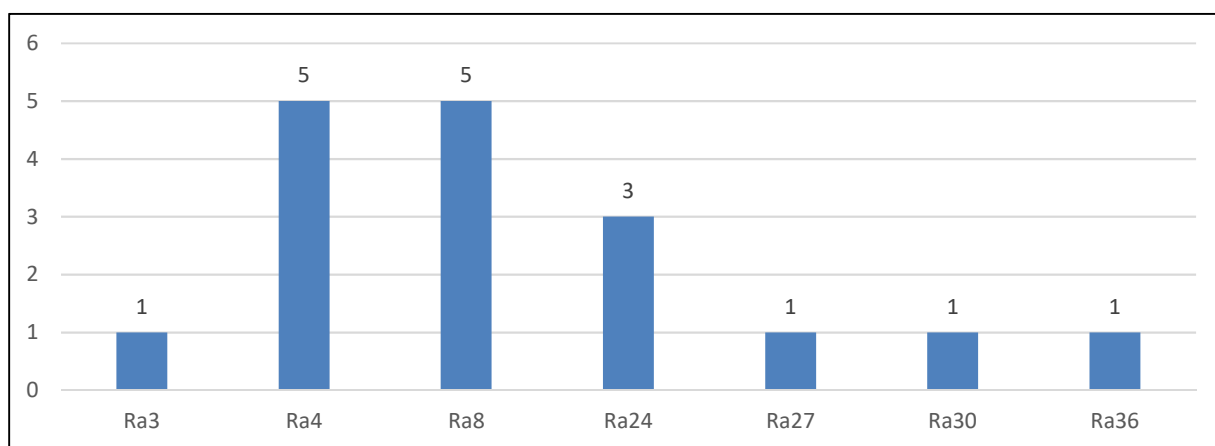
22.8. Sektor S8

Posledním vytýčeným sektorem je sektor S8, zaujímající mírně klesající prostor předpolí zříceniny. Blíže je možné tento areál rozdělit na dvě dílčí poloviny. Tzv. severní předpolí“ zaujímá svahy klesající severovýchodním a východním směrem v blízkosti současné přístupové cesty ke zřícenině, tzv. „jižní předpolí“ pak svahy směrem na jih a jihovýchod, jejichž součástí je i areál zaniklého poplužního dvora. Archeologická činnost v oblasti sektoru spočívala především v povrchových sběrech spojených často s obhlídkou situací vzniklých vývraty stromů coby následků regionem se prohnávších větrných smrští. Provádění sběrů je v sektoru nejvíce doloženo v letech 2008, konkrétně 26. ledna (viz část náplně sáčku č. 5), 3. července (viz sáček č. 7) a 11. prosince (viz sáček č. 8), a 2009, konkrétně 17. května (viz

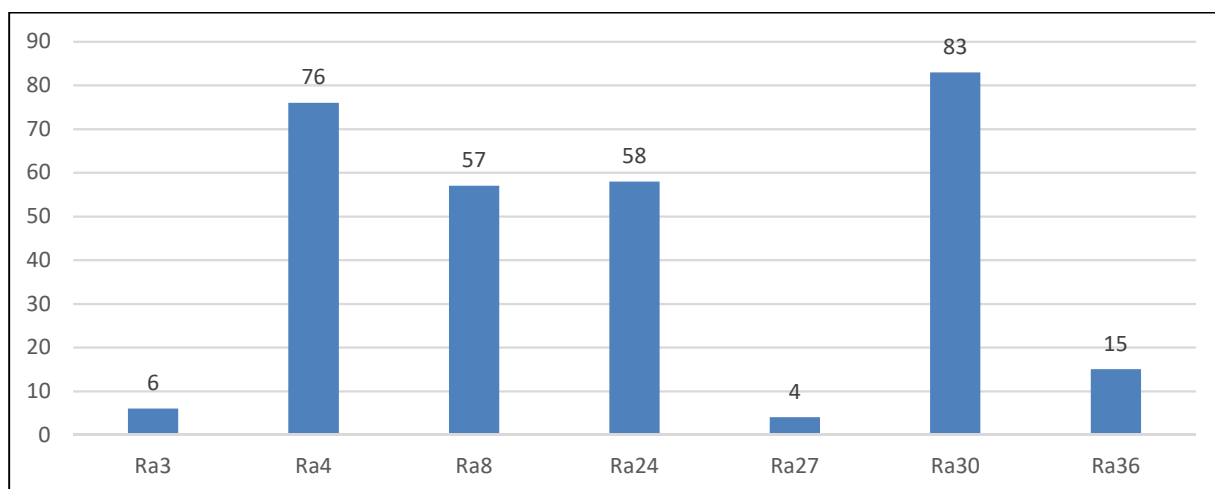
⁴⁷⁵ Jedním z nálezů zlomků omítky je i výše zmíněný nález kusu omítky připojeného ke kameni, podrobněji viz výše v kapitole 17. Zlomky omítky a malty a v poznámce 462.

sáčky č. 11 a č. 12) a blíže nedatovaný sběr uskutečněný na podzim téhož roku (viz sáček č. 10). Poslední dva povrchové sběry byly v místě evidovány 30. října 2013 (viz sáček č. 14) a 29. ledna 2016 (viz sáček č. 50).

Sektor S8 přinesl nálezy celkem 45 artefaktů. V rámci keramických střepů byly registrovány příklady zlomků technologických skupin Ra3 (1 ks), Ra4 (5 ks), Ra8 (5 ks), Ra24 (3ks), Ra27 (1 ks), Ra30 (1 ks) a Ra36 (1 ks). Spočítané hodnoty průměrných fragmentarizací přítomných technologických skupin se pohybují mezi hodnotami 4 a 7. Souhrnná průměrná fragmentarizace s hodnotou 5,14 opět odpovídá hodnotám známým z ostatních sektorů pokrývajících blízké okolí zříceniny. Největší zastoupení mají v získaném souboru železné předměty. Díky většinou známému místu jejich nálezů je možné jejich místní rozdělení do dvou výše zmíněných částí předpolí. Na ploše severního předpolí byly nalezeny dvě šipky z kuše, dva nožíky, dvě čepele nože, jedna celistvá podkova, dva zlomky podkovy, zlomek otočného klíče, zlomek hypotetické ostruhy⁴⁷⁶ a obdélníkový rámeček přezky.

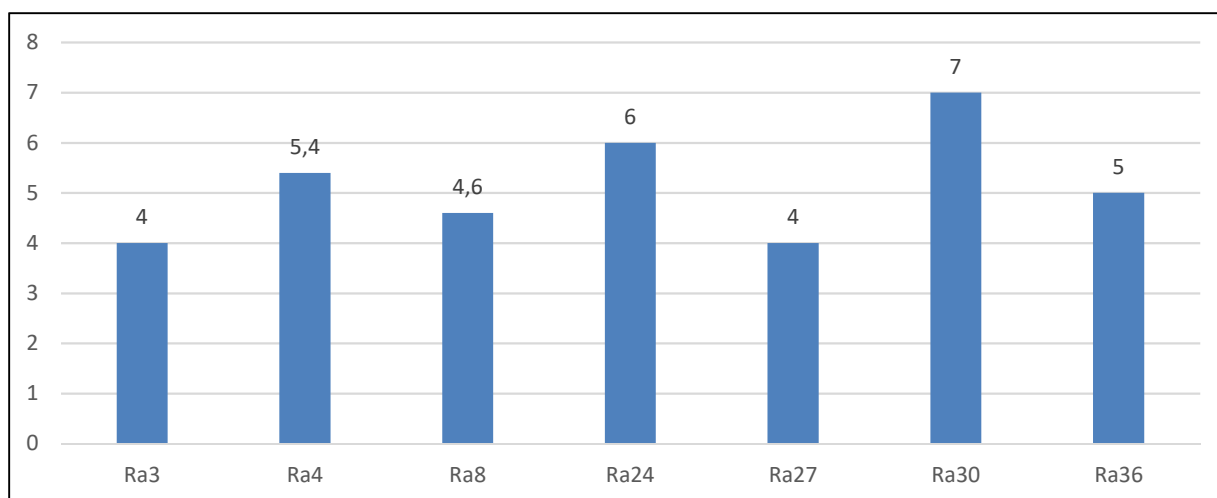

Obr. 57 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S8 podle počtu kusů.

Obr. 58 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S8 podle hmotnosti.

⁴⁷⁶ Jedná se o nález podrobněji popsany výše v kapitole 13.2. Výstroj jezdce, koně a vozu.

Obr. 59 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S8.

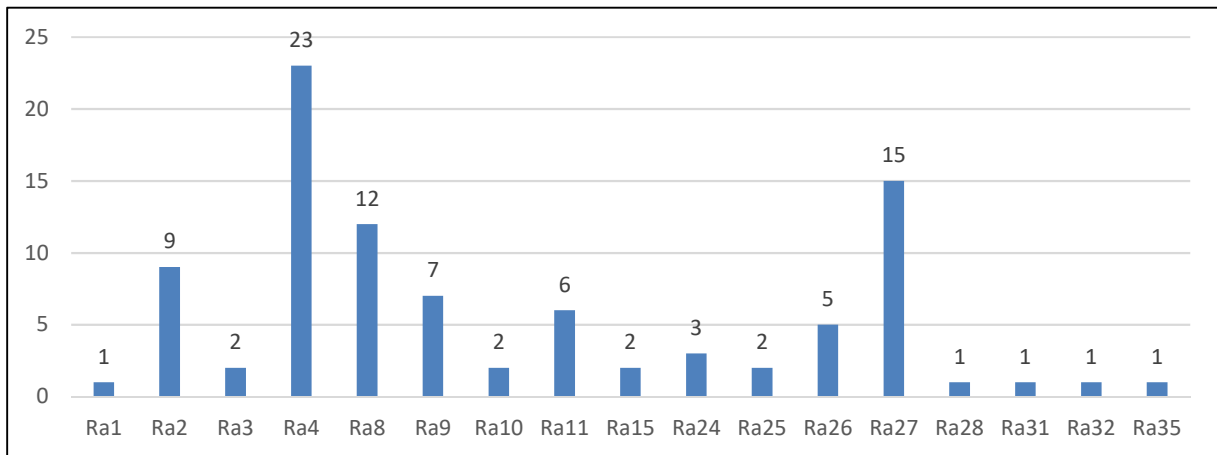
Z jižního předpolí z místa v blízkosti jižní hradby předhradí pochází nález nože a dvou polovin stěžejkových nůžek. Z areálu poplužního dvora či jeho těsné blízkosti byly vyzdviženy dvě šipky z kuše, tesák, zlomek čepele nože, celistvý exemplář stěžejkových nůžek, dva zlomky podkov, oválný rámeček přezky, zlomek ostruhy, dva hřebíky a jeden exemplář neurčitého stavebního kování.

22.9. Sektor S0

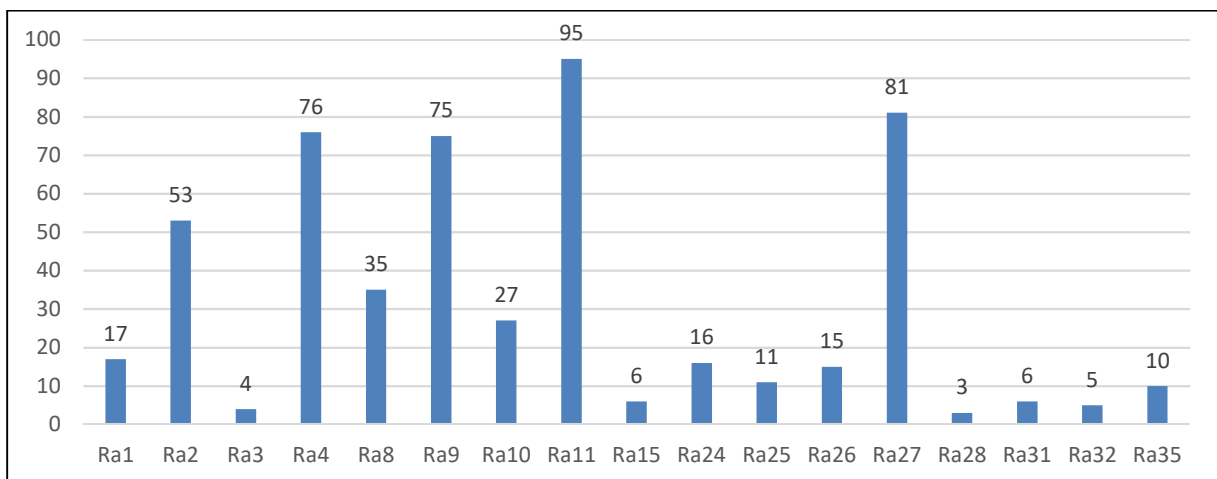
V rámci popisovaného souboru byla shromážděna celkem šestice dílčích nálezových souborů, u kterých scházela specifikace přesného místa nálezů. Většinou se jedná o výsledky plošných sběrů, které nebyly omezeny na jedno konkrétní místo a obsáhly tak většinou větší část areálu zříceniny. Právě pro zařazení výsledků těchto blíže místně nelokalizovaných akcí byl vyčleněn sektor S0. Byly do něj zařazeny soubory nálezů, které byly získány ve dnech 6. března 2014 (viz sáček č. 15), 7. května 2014 (viz sáček č. 16), 11. května 2015 (viz sáček č. 43), 8. července 2015 (viz sáček č. 46) a 23. října 2015 (viz sáček č. 48). Soubor nálezů munice Lidových milicí, zapůjčený za účelem zpracování ze soukromé sbírky, není datován (viz sáček č. 66).

Náplň nálezového souboru sektoru S0 tvoří opět především zlomky keramiky a kachlů. Jsou zde zastoupeny technologické skupiny Ra1 (1 ks), Ra2 (9 ks), Ra3 (2 ks), Ra4 (23 ks), Ra8 (12 ks), Ra9 (7 ks), Ra10 (2 ks), Ra11 (5 zlomků komorových a 1 zlomek nádobkových kachlů), Ra15 (2 ks), Ra24 (3 ks), Ra25 (1 ks plus zlomek nádobkového kachle), Ra26 (5 ks), Ra27 (15 ks), Ra28 (1 ks), Ra31 (1 ks), Ra32 (1 ks) a Ra35 (1 ks). Hodnoty zjištěných průměrných fragmentarizací kolísají mezi hodnotami 2,5 a 4,5 s výjimkou hodnoty 6 patřící zlomku ze skupiny Ra1. Jedná se tak o údaje srovnatelné spíše s hodnotami známými

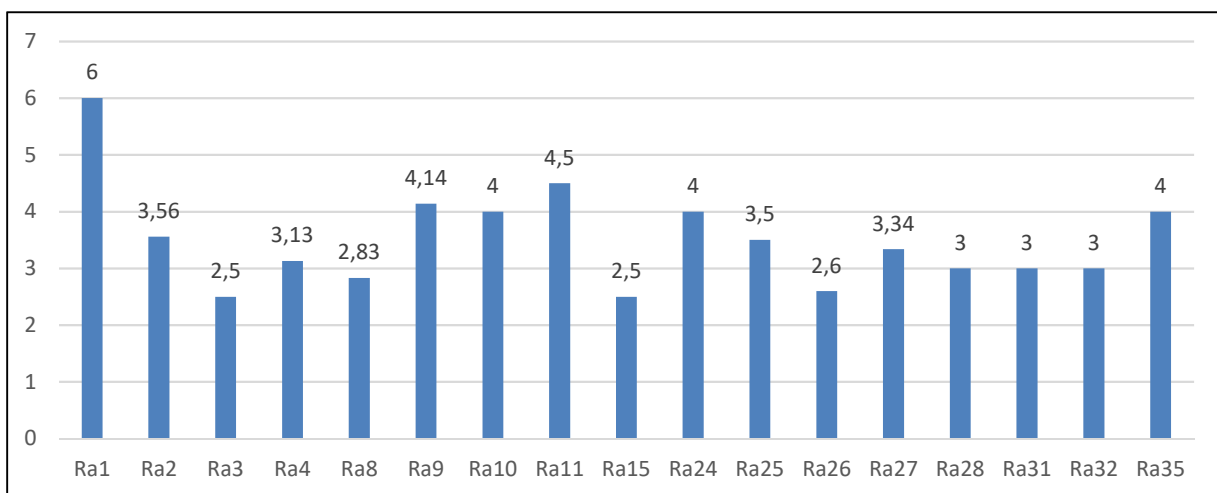
z hradního jádra. Souhrnná průměrná fragmentarizace o hodnotě 3,51 je pak nejnižší zjištěnou hodnotou svého druhu. Z dokladů zbývajících kategorií nálezů je možné zmínit dva hřebíky, zlomek kosti a zlomek okraje sklenice. Soubor nálezů pocházející ze soukromé sbírky je

Obr. 60 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S0 podle počtu kusů.

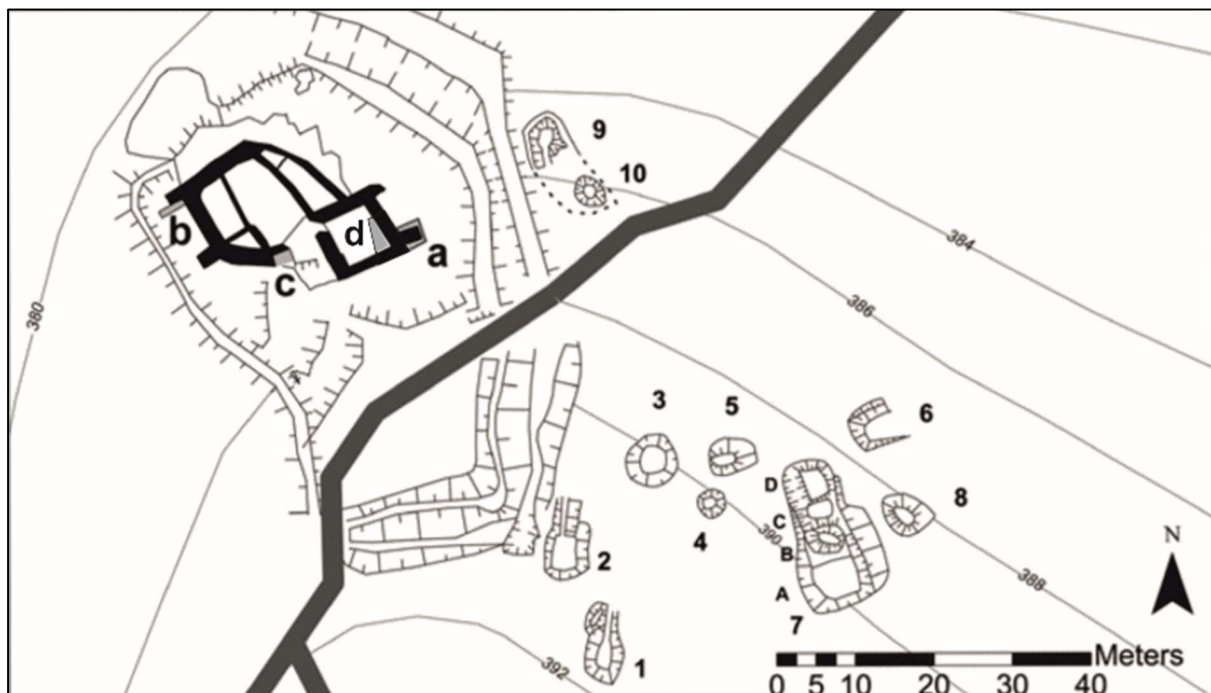
Obr. 61 Zastoupení technologických skupin keramiky v sektoru S0 podle hmotnosti.

Obr. 62 Přehled průměrné fragmentarizace technologických skupin keramiky v sektoru S0.

tvořen třemi cvičnými nábojnicemi ze samopalu vzor 58 a dvěma projektily. Celkem obsahuje soubor ze sektoru S0 103 nálezů.

Obr. 63 Plán zaměření areálu hradu Rabštejnka s vyznačením popisovaných sond (a – sonda č. 1 – Pilíř donjonu, b – sonda č. 2 – Pilíř v parkánu, c – sonda č. 3 – Branka, d – sonda č. 4 – Interiér donjonu) a objektů poplužního dvora a předhradí (č. 1-10). Vytvořil J. Musil v programu ArcMap 10⁴⁷⁷, upravil Martin Lacina v programu Corel Draw 2018.

23. Analýza provedených sond

23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu⁴⁷⁸

Výkop sondy č. 1 byl proveden 24. června 2014. Důvodem výzkumu se stala plánovaná rekonstrukce základů pilíře č. 4 přiléhajícího k východnímu nároží donjonu. Práce byly provedeny s cílem odhalit skryté základy pilíře za účelem stanovení rozsahu plánované dostavby zdiva. Odkrývání sondy probíhalo postupně podle přirozených terénních vrstev. Průběh výzkumu byl dokumentován prostřednictvím klasické kresebné, měřičské a fotografické dokumentace. Výsledná situace byla rovněž podrobena geodetickému

⁴⁷⁷ Převzato z: BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. *Současný stav*. op. cit. s. 154, obr. 9.

⁴⁷⁸ K výzkumu sondy č. 1 podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 1/2014*. op. cit. K fotografické a plánové dokumentaci viz níže v oddíle 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 12; 30.2. Plánová dokumentace, obr. 4-6.

zaměření⁴⁷⁹. Vlastní odkryv představovalo sejmutí svrchní vrstvy drnu a zeminy v prostoru vymezeném vzdálenosti cca 0,7 m od hrany základů pilíře. Nejstarší zdokumentovanou stratigrafickou jednotkou se stal výběžek křemencové skalky (označen pracovním kódem jako kontext k. 1101)⁴⁸⁰, na němž byly zaznamenány stopy osekání pro účely založení základů zdiva. Zdivo donjonu (k. 1900) a zdivo pilíře (k. 1901) vykazovalo v horní části zdánlivé známky provázání. Z tohoto důvodu je možné uvažovat o současné výstavbě obou částí zdiva. U zdiva pilíře bylo zaznamenáno stupňovité kladení základů korespondující s osekáním podložní skály. Z hlediska uloženin byl pod svrchní vrstvou drnu (k. 1100) identifikován povrch vrstvy bělošedé suti (k. 1102), jejíž vznik je předpokládán až v období po zpusnutí hradu⁴⁸¹. Během odstraňování drnu se podařilo z vrstvy svrchní zeminy získat soubor keramických zlomků a zlomků kachlů (viz sáček č. 22) v počtu 16 ks, který přes svoji nevelkou početnost vykazuje poměrně bohaté zastoupení jednotlivých technologických skupin. Zaznamenána byla přítomnost technologických skupin Ra4 (1 ks), Ra6 (3 ks), Ra8 (1 ks), Ra9 (1 ks), Ra11 (1 zlomek komorového kachle a 5 zlomků nádobkových kachlů, ve dvou případech s pravouhlým ústím), Ra14 (1 ks), Ra25 (1 ks), Ra34 (1 ks) a TS.002 (1 ks). Popisovaný soubor keramiky byl rámcově datován do období 14. století – 1. poloviny 16. století.

23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu⁴⁸²

Další rozsahem nevelká sonda byla otevřena 27. června 2014 při jižní stěně pilíře č. 1, který přiléhá k obvodové hradbě v prostoru „jihozápadního paláce“. Výkop o rozměrech 2,8 x 1 m byl učiněn v souvislosti s plánovanou rekonstrukcí zbytků zdiva obvodové hradby. Cílem odkryvu bylo nejen prozkoumání aktuálního stavu zdiva hradby, ale i snaha odhalit zdivo hradby i pilíře až na základovou spáru a současně prověřit jeho vzájemnou provázanost⁴⁸³. Odkryv zdokumentoval jako nejstarší stratigrafickou jednotku v SV rohu sondy se objevující výběžek křemencové skalky se stopami osekání (k. 2104)⁴⁸⁴, na níž byla založena obvodová hradba hradu (k. 2901). Zdivo pilíře č. 1 (k. 2900) je se zdivem hradby stavebně provázáno,

---

⁴⁷⁹ K okolnostem a metodice výzkumu podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 1/2014*. op. cit. s. 3-4.

⁴⁸⁰ K označení a popisu jednotlivých kontextů viz: Tamtéž, s. 8.

⁴⁸¹ K vyhodnocení a dataci popisovaných stratigrafických jednotek a nálezů podrobněji: Tamtéž, s. 8.

⁴⁸² K sondě č. 2 podrobněji: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 2/2014*. op. cit. K plánové a fotografické dokumentaci viz níže v oddíle 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 13; 30.2. Plánová dokumentace, obr. 7-10.

⁴⁸³ K metodice výzkumu více viz předchozí kapitola 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu, poznámka 479. Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 2/2014*. op. cit. s. 4.

⁴⁸⁴ Označení kontextů bylo převzato z: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 2/2014*. op. cit. s. 8-9.

čímž je doložena jejich současně probíhající výstavba. Základové spáry pilíře č. 1 nebylo dosaženo.

Během odkryvu byla dále zaznamenána přítomnost čtyř vrstev ve stratigrafickém vztahu (k. 2100 - k. 2103). Jako vrstva k. 2100 byla označena svrchní vrstva drnu, jako vrstva k. 2101 pod ní ležící tmavě šedá hlinitopísčítá suť. Jako kontext k. 2102 byla označena šedoběžová hlinitopísčítá suťovitá vrstva o tloušťce cca 0,16 m ležící pod vrstvou k. 2101, jako kontext k. 2103 pak nejspodnější běžová písčítá suťová vrstva o zjištěné mocnosti cca 0,66 m, jejíž spodní meze nebylo dosaženo⁴⁸⁵. Uvedené souvrství postupně vyznívá jihozápadním směrem ve směru sklonu přilehlého svahu. Nálezy byly zaznamenány pouze ve dvou nejspodnějších vrstvách uloženin. Z vrstvy k. 2102 pochází nález čtyř zlomků tabulového okenního skla (viz sáček č. 26)⁴⁸⁶ a z vrstvy k. 2103 menší soubor střepů keramiky (viz sáček č. 27) tvořený zlomky ze souboru technologické skupina Ra4 (1 ks) a kachlů (3 ks ze souboru technologické skupiny Ra10). Z hlediska datace zjištěné situace bylo prokázáno shodné stáří líce zdiva obvodové hradby a zdiva pilíře. Datování vzniku zdiva je možné stanovit pouze rámcově. Pokud by již popisované hmoty zdiva byly součástí výstavby obvodové hradby, je možné uvažovat o výstavbě cca na přelomu 13./14. století. Definitivně vyloučit ale není možné i variantu, že výstavba pilíře proběhla druhotně, a to včetně přezdění líce hradby. Tuto alternativu podporuje i doložená přítomnost zazděných architektonických článků ve vnějším líci obvodové hradby mezi pilíři č. 1 a č. 2⁴⁸⁷. Popisované souvrství uloženin pomáhají přibližně datovat nalezené zlomky kachlových kamen z aueršperského letohrádku, které byly zaznamenány v nejspodnější vrstvě k. 2013. Uvedená vrstva proto pravděpodobně nevznikla dříve než v 2. polovině 20. století, kdy došlo k demolicí interiéru letohrádku. Na ní navazující vrstvy vznikaly postupně později, patrně v souvislosti s erozí zdiva zříceniny⁴⁸⁸.

23.3. Sonda č. 3 – Branka⁴⁸⁹

Sonda č. 3 byla otevřena dne 30. července 2014 v prostoru těsně přiléhajícím z vnější strany k místu současného vstupu do hradního jádra. Důvodem provedeného výkopu byla snaha o odvodnění areálu jádra hradu a rekonstrukci ze západní strany přiléhajícího líce obvodové

---

⁴⁸⁵ K popisu a klasifikaci uváděných vrstev viz: Tamtéž, s. 8.

⁴⁸⁶ Podrobněji viz výše v kapitole 19. Sklo a v poznámce 464.

⁴⁸⁷ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitole 7. Popis hradu.

⁴⁸⁸ K interpretaci výsledků výkopu sondy č. 2 více: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 2/2014*. op. cit. s. 8-9.

⁴⁸⁹ K sondě č. 3 – Branka podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 3/2014*. op. cit. K plánové a fotografické dokumentaci viz níže v oddíle 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 14-15; 30.2. Plánová dokumentace, obr. 11-14.

hradby⁴⁹⁰. Cílem výkopu sondy č. 3 bylo odkrytí základů zdiva za účelem již zmíněných oprav líce hradby a vhodného umístění drenáže do prostoru současné vstupní branky. V místě odhalování líce hradby došlo prakticky jen k začištění zeminy na úroveň odhalených základů⁴⁹¹. Během odkryvu nedošlo k dosažení úrovně podloží. V místě začištění líce obvodové hradby byly identifikovány základy zděného k jihu vybíhajícího výběžku základů (kontext k. 3902). Tento blok zdiva svým východním lícem nelícuje se západní částí špalety současné vstupní branky (k. 3900), čímž byla potvrzena dřívější doba jeho vzniku. V místě sondy byla pod svrchní vrstvou drnu (k. 3100) zaznamenána hnědošedá vrstva k. 3101. V severní stěně sondy byl navíc mezi vrstvami k. 3100 a k. 3101 zaznamenán pozůstatek valounové dlažby, která patrně dříve tvořila povrch vstupu do hradního jádra a později byla z neznámých důvodů z velké části odstraněna. Pod vrstvou k. 3101 byla registrována další žlutohnědá vrstva k. 3102, na dně výkopu byla pak zaznamenána maltová kra k. 3103, jejíž vznik pravděpodobně souvisí se zdivem k. 3902⁴⁹². Během výkopu byla rovněž zaznamenána přítomnost dvojice kořenů, které vymezovaly boční stěny sondy při špaletách vstupní branky.

Jako nejstarší zjištěná stratigrafická jednotka byly stanoveny základy zdiva k. 3902. Jejich interpretace není jednoznačná, může se jednat o základy pilíře zpevňujícího obvodovou hradbu či o pozůstatek branského objektu, jehož případná podoba zůstává dosud neznámá⁴⁹³. Variantu branského objektu podporuje i nález související maltové kry v místě současné branky. Tímto by byla zároveň potvrzena poloha původní vstupní branky v místě té dnešní. Neexistující návaznost mezi líci zdiva kontextů k. 3902 a k. 3900 představuje zásadní datační zjištění, svědčící o druhotné úpravě špalety vstupní branky. Tato úprava pravděpodobně souvisí s výstavbou auerspergského letohrádku v 2. polovině 19. století. Uvedenou tezi podporuje i zjištěný několikafázový vývoj protějšího východního líce špalety branky. Vrstvy k. 3102 a k. 3101 je možné datovat podle zde získaných nálezových souborů. Během výkopu sondy bylo z vrstvy k. 3102 získáno sedm zlomků nádobkových kachlů náležejících technologické skupině Ra11 (viz sáček č. 35), tři zlomky kostí (viz sáček č. 36) a dva zlomky omítky (viz sáček č. 37)⁴⁹⁴. K těmto nálezům je možné připojit nálezy získané výplavem z profilu vykopané sondy právě z vrstvy k. 3102 dne 4. srpna 2014 (viz sáček č. 40). Tento soubor obsahuje jeden zlomek kachle patřícího technologické skupině Ra10 a celkem 38 zlomků náležejících technologické skupině Ra27. Vzhledem k identifikovaným nálezům je

---

⁴⁹⁰ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 3/2014*. op. cit. s. 3.

⁴⁹¹ K metodice výzkumu více viz kapitola Sonda č. 1 – Pilíř donjonu, poznámka 479. Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 3/2014*. op. cit. s. 4.

⁴⁹² Popis a klasifikace vrstev byly převzaty z: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 3/2014*. op. cit. s. 8.

⁴⁹³ K interpretaci a datování výsledků výkopu sondy č. 3 podrobněji: Tamtéž, s. 8-9.

⁴⁹⁴ Podrobněji viz výše v kapitole 17. Zlomky omítky a malty a v poznámce 463.

možné vrstvu k. 3102 datačně zařadit do období konce 13. století – počátku 14. století. Nalezený zlomek kachle ze skupiny Ra10, která svými okolnostmi odkazuje do 2. poloviny 20. století⁴⁹⁵, je možné považovat za druhotnou příměs. Ve vrstvě k. 3101 byla zjištěna přítomnost keramických zlomků (viz sáček č. 31) náležejících technologickým skupinám Ra3 (1 ks), Ra18 (1ks) a Ra27 (1ks) a zlomků kachlů zastupujících technologické skupiny Ra10 (6 ks) a Ra11 (zlomek nádobkového kachle). Z dalších nálezů je možné jmenovat dva exempláře nábojnic do samopalu vzor 58 (viz sáček č. 33), dva zlomky kostí (viz sáček č. 32) a kamenný brousek (viz sáček č. 34). Uvedené keramické zlomky spadají do keramické produkce 14. století – poloviny 15. století. U zlomků kachlů ze skupiny Ra10 je opět možné mluvit o druhotné příměsi, čemuž napovídá i skutečnost, že vrstva k. 3101 se po odstranění svrchního drnu ukazuje prakticky jako povrchová vrstva. V případě vyhodnocení datace pozůstatku dlažby (k. 3104) se jako nejpravděpodobnější zařazení jeví spojitost s výstavbou auerspergského letohrádku.

23.4. Sonda č. 4 – Interiér donjonu⁴⁹⁶

Prozatím poslední výkop sondy proběhl v areálu Rabštejnu v rámci trojice etap mezi 30. červnem a 10. zářím roku 2017. Zkoumaným prostorem se stal interiér donjonu při jeho východním nároží. Uvedený záchranný výzkum souvisel s probíhajícími pracemi na odvodnění interiéru donjonu a stabilizací jeho zdí, jeho cílem bylo obnažení a začištění stávajícího zdiva⁴⁹⁷. Po odstranění svrchního drnu byla odhalena nečekaná nálezová situace⁴⁹⁸. Došlo totiž k obnažení severovýchodního líce základů zdiva (označeno jako kontext k. 4900), které bezprostředně nasedá na podložní křemencovou skalku k. 4101⁴⁹⁹. Popisované zdivo sleduje přibližný směr severozápad – jihovýchod, přičemž nerespektuje vlastní zdivo donjonu k. 1900 a pilíře č. 4 k. 1901, které proto musí být stratigraficky mladší⁵⁰⁰. V prostoru mezi zdmi k. 1900 a k. 4900 byla zaznamenána světle hnědá hlinitá

---

⁴⁹⁵ Podrobnosti viz výše v kapitole 12.1. Technologická skupina Ra10.

⁴⁹⁶ K sondě č. 4 – Interiér donjonu podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... oprava donjonu*. op. cit. K plánové a fotografické dokumentaci viz níže v oddíle 30.1. Fotografická dokumentace, obr. 21; 30.2. Plánová dokumentace, obr. 15-17.

⁴⁹⁷ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... oprava donjonu*. op. cit. s. 3-4.; K metodice výzkumu podrobněji viz výše v kapitole 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu a v poznámce 479. Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... oprava donjonu*. op. cit. s. 4.

⁴⁹⁸ Popis, klasifikace a datace stratigrafických jednotek byly převzaty z: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... oprava donjonu*. op. cit. s. 8-9.

⁴⁹⁹ Totožná s kontextem k. 1101, blíže viz výše v kapitole 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu.

⁵⁰⁰ Podrobnosti viz výše v kapitole 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu.

vrstva k.4102, jejíž vznik se předpokládá v době existence donjonu. Stratigrafii lokality uzavírala vrstva drnu k. 4100 vzniklá v době po zpusnutí hradu⁵⁰¹.

Během odkryvu sondy byl získán menší soubor nálezů. Ve vrstvě drnu k. 4100 byla identifikována trojice nálezů recentního původu, jimiž jsou již výše zmíněná dvojice střepů ze skleněných lahví a torzo plastové nádoby (viz sáček č. 56)⁵⁰². Z vrstvy k. 4102 pochází menší soubor zlomků keramiky a kachlů náležejících technologickým skupinám Ra2 (1 ks), Ra4 (3 ks), Ra11 (2 ks), Ra27 (2 ks) a již výše popsany nález druhotně použitého keramického zlomku ze skupiny Ra34⁵⁰³ (viz sáček č. 57), dále pak 3 zlomky mazanice (viz sáček č. 58) a zlomek ztuhlé malty (viz sáček č. 59). Při kontrole vykopané sondy 11. září 2017 byl navíc při vnitřním líci zdi mezi pilíři (k. 1900) dodatečně objeven pravděpodobně další zlomek keramiky patřící k technologické skupině Ra2 (viz sáček č. 60), jehož bezpečnému určení zamezuje přítomnost ulpělých kapek malty⁵⁰⁴. Nálezy z vrstvy k. 4102 byly podle kontextu zadatovány do období 2. poloviny 14. století⁵⁰⁵. Nejzásadnějším zjištěním je ovšem již zmíněný objev základů zdiva k. 4900, který má zásadní vliv na pojetí stavebního vývoje hradu⁵⁰⁶.

24. Shrnutí a závěry rozboru získaných nálezů

V rámci popisovaných výzkumů na zřícenině Rabštejnka byl získán soubor čítající celkem 823 nálezů. Mezi nimi zaujímají první místo zlomky keramiky o celkovém počtu 510 ks (62 % ze všech nálezů). Z nich se podařilo blíže morfologicky zařadit 181 zlomků (35,5 % keramických zlomků), zbývajících 329 zlomků (64,5 % keramických zlomků) náleží blíže neurčitelným tvarům nádob. Mezi určenými zlomky zaujímají první místo zlomky kuchyňské keramiky (celkem 142 ks, 27,8 % ze všech keramických zlomků). Z nich 125 nalezených zlomků náleží hrncům, jejichž nálezy pocházejí ze všech vymezených sektorů. Dalšími zástupci kuchyňské keramiky jsou zlomky mís v celkovém počtu 7 ks. Nálezy zlomků mís náleží technologickým skupinám Ra8, Ra9, Ra25, Ra26, Ra31 a Ra34, nalezeny byly v sektorech S1, S2, S4, S7, S8 a S0. 6 zlomky jsou zastoupeny pokličky, které pochází ze sektorů S3, S4, S7 a S0. Technologicky se řadí do náplně skupin Ra2, Ra3, Ra9 a Ra27. Zbývajících doklady kuchyňské keramiky jsou tři zlomky výdutí a jeden zlomek držadla

---

⁵⁰¹ Totožná s kontextem k. 1100, blíže viz výše v kapitole 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu.

⁵⁰² Podrobněji viz výše v kapitolách 19. Sklo a 21. Ostatní nalezené předměty.

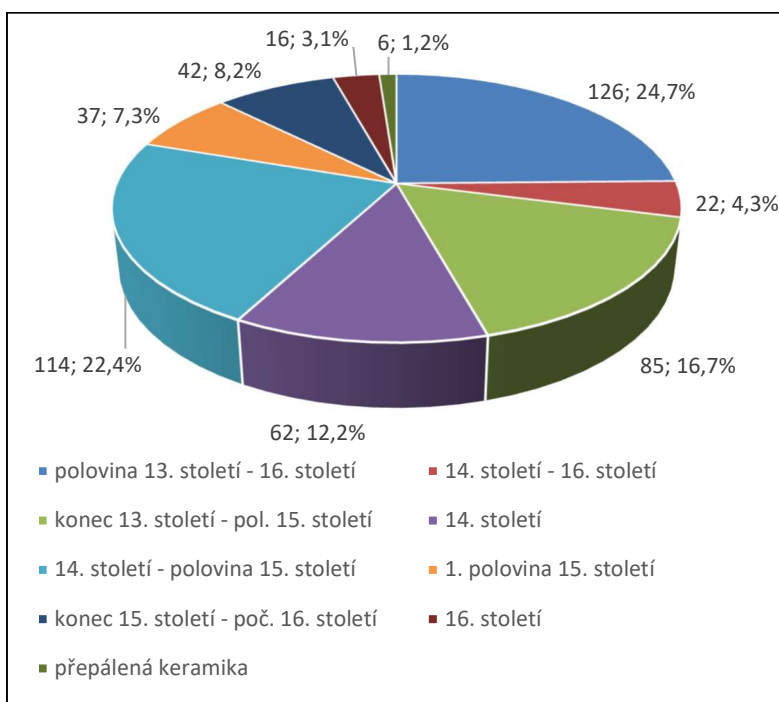
⁵⁰³ Podrobněji viz výše v kapitole 11.25. Technologická skupina Ra34.

⁵⁰⁴ K popisu zlomku podrobněji viz výše v kapitole 11.2. Technologická skupina Ra2.

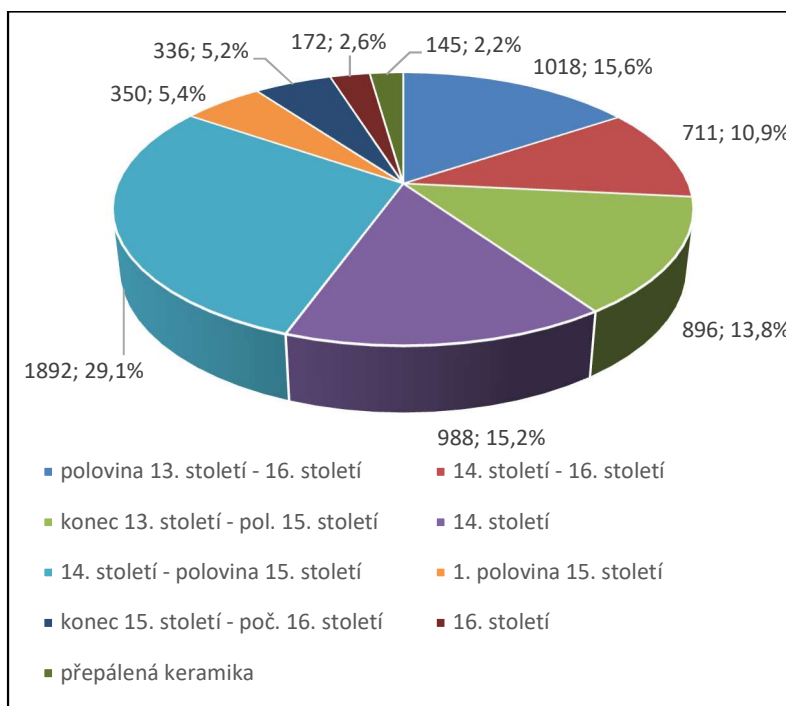
⁵⁰⁵ Podrobněji viz: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... opravě donjonu*. op. cit. s. 9.

⁵⁰⁶ Podrobněji viz níže v kapitole 25. Vliv získaných poznatků na úvahy o vývoji hradu.

trojnožky. Tyto nálezy, řadí se do souborů technologických skupin Ra8 a Ra28, pocházejí z prostoru „jihozápadního paláce“ (sektor S1) a přilehlých svahů nad Markovickým potokem (sektor S7).

Obr. 64 Zastoupení zlomků keramiky ve zpracovávaném souboru z hlediska datace podle počtu kusů.

Obr. 65 Zastoupení zlomků keramiky ve zpracovávaném souboru z hlediska datace podle hmotnosti.

Další zastoupenou kategorií keramiky představuje stolní keramika, která je zastoupena 29 zlomky (5,7 % ze všech keramických zlomků). Mezi nimi bylo rozpoznáno 22 zlomků džbánů, 6 zlomků pohárů a zlomek miniaturní nádoby. Zásobní keramiku zastupuje

v popisovaném souboru 8 zlomků zásobnic (1,6 % ze všech keramických zlomků). Specifickými nálezy jsou dva zlomky kahánků z kategorie technické keramiky (0,4 % ze všech keramických zlomků), pocházející z náplně technologických skupin Ra4 a Ra9 a objevené v prostoru předhradí (sektor S6).

Z hlediska datace podle jednotlivých technologických skupin byly v rámci popisovaného souboru zaznamenány zlomky z širokého časového období. Výzkumy na hradě byly prováděny s vědomím zásahů do stratigraficky starších vrstev, tudíž se v rámci zpracovávaného souboru předpokládal četnější výskyt keramických zlomků ze starších časových období. Za počátek stanoveného časového období je díky nálezům specifického okraje poháru⁵⁰⁷ stanovena 2. polovina 13. století, za jeho konec pak zánik hradu v 2. polovině 16. století. Jednotlivé technologické skupiny je možné zařadit do dílčích datačních intervalů. Nejširší časové rozpětí bylo zjištěno u technologické skupiny Ra4 (126 ks/24,7 % keramických zlomků, podle hmotnosti 1018 g/15,6 % keramických zlomků), jejíž výskyt je rámcově datován po celé výše stanovené časové období. Dosti široké datační rozpětí (14. - 16. století) mají i technologické skupiny Ra14 a Ra18, které jsou v popisovaném souboru zastoupeny souhrnem 22 zlomků (4,3 % keramických zlomků, podle hmotnosti 711 g/10,9 % keramických zlomků). Období konce 13. století až poloviny 15. století reprezentují zlomky náležející technologické skupině Ra27 (85 ks/16,7 % keramických zlomků, podle hmotnosti 896 g/13,8 % keramických zlomků). Keramiku datačně spadající čistě do 14. století zastupuje celkem 62 zlomků (12,2 % keramických zlomků, podle hmotnosti 988 g/15,2 % keramických zlomků), jedná se o doklady technologických skupin Ra24, Ra30, Ra33 a Ra35. Nejširší zastoupení podle počtu příslušných technologických skupin má keramika datovaná do období 14. století – poloviny 15. století (114 ks/22,4 % keramických zlomků, podle hmotnosti 1892 g/29,1 % keramických zlomků). Do této datační kategorie spadají zlomky zařazené do technologických skupin Ra1, Ra2, Ra3, Ra6, Ra12, Ra13, Ra15, Ra20, Ra31, Ra32, Ra34 a Ra36. Keramiku datovatelnou čistě do 15. století představuje 37 zlomků (7,3 % keramických zlomků, podle hmotnosti 350 g/5,4 % keramických zlomků) z technologických skupin Ra9, Ra16 a Ra26. Technologická skupina Ra8 svými 42 nalezenými zlomky (8,2 % keramických zlomků, podle hmotnosti 336 g/5,2 % keramických zlomků) reprezentuje keramickou produkci období konce 15. století – počátku 16. století. Zástupci keramického zboží čistě novověké produkce, které v případě Rabštejnku spadá do závěrečné fáze existence hradu v 16. století, jsou pak nálezy zlomků náležejících technologickým skupinám Ra25,

---

⁵⁰⁷ Podrobněji viz výše v kapitole 11.4. Technologická skupina Ra4, poznámka č. 169.

Ra28 a Ra29 (16 ks/3,1 % keramických zlomků, podle hmotnosti 172 g/ 2,6 % keramických zlomků). Zbývajících 6 zlomků (1,2 % keramických zlomků, podle hmotnosti 145 g/2,2 % keramických zlomků) patří mezi nedatovatelné exempláře přepálené keramiky. Výše uvedená hypotéza o struktuře datování keramických zlomků byla tak potvrzena. V kontrastu s výsledky předchozí fáze výzkumu, kdy převažovaly nálezy zlomků z mladšího období existence hradu, převažují nyní podle očekávání s 58,6 % (63,5 % podle hmotnosti) nálezy zlomků ze staršího období existence hradu, tedy z období konce 13. století – poloviny 15. století. Výše zmíněné mladší období existence hradu je v souboru zastoupeno 11,3 % (7,8 % podle hmotnosti) nálezů zlomků. Celek doplňují s 29 % (26,5 % podle hmotnosti) nálezy zlomků keramiky, které datačně pokrývají celé období existence hradu, a s 1,2 % (2,2 % podle hmotnosti) nálezy zlomků přepálené keramiky.

Mezi popisovanými nálezy bylo dále identifikováno celkem 146 zlomků kachlů (17,7 % ze všech zpracovávaných nálezů) zařazených do technologických skupin Ra10, Ra11 a Ra25. Nejpočetněji zastoupená technologická skupina Ra11 vykazuje na základě kontextů nálezů široké datační rozpětí. Doklady zlomků této skupiny ve vrstvě k. 3102 v rámci situace sondy č. 3 - Branka⁵⁰⁸ umožňují rámcově vymezit počátek výskytu skupiny Ra11 na Rabštejnku do období přelomu 13.-14. století. S touto skutečností koresponduje i zjištění, že zlomky kachlů ze sondy č. 3 představují příklady typologicky starších nádobkových kachlů. V dalších známých kontextech jsou pak doloženy současné výskyty zlomků z nádobkových i z komorových kachlů. Kachle ze skupiny Ra11 byly v rámci výzkumů doloženy ve většině vymezených sektorů, nicméně z hlediska datace mají význam především zlomky čelních vyhřívacích stěn komorových kachlů s výzdobnými motivy. Motiv znaku vladyků z Mrdic odkazuje spíše ke staršímu období existence hradu, nalezené zlomky s částmi motivu chrudimského znaku pak přímo odkazují k sedmi letům vlastnictví hradu městem Chrudimí v letech 1540-1547. Většina zbývajících zlomků nese chronologicky méně citlivé motivy. Technologické provedení kachlů a motivů na nich zobrazených naznačuje dataci spíše do období mladší fáze existence hradu, které by tak mohlo být i vrcholným obdobím jejich výskytu. Závěr výskytu kachlů z technologické skupiny Ra11 je možné na Rabštejnku klást do poloviny 16. století. V rámci souboru ojedinělý nález zlomku glazovaného nádobkového kachle z technologické skupiny Ra25 je na základě analogií datován do 14. století⁵⁰⁹. Jednoznačná je datace zlomků kachlů z technologické skupiny Ra10. Zde je díky přesně známému kontextu jistá datace do 2. poloviny 19. století.

---

⁵⁰⁸ Podrobněji viz výše v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka.

⁵⁰⁹ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitole 12.3. Technologická skupina Ra25, pozn. 368-369.

Datování nálezů kovových předmětů (10,3 % ze všech získaných nálezů) je závislé na dostupnosti datovatelných analogických nálezů. I tak je však možné uvažovat pouze spíše o širších časových intervalech než konkrétních datacích. Zmiňované nálezy tvoří sice nevelký, leč poměrně reprezentativní soubor dokládající rozmanité užívání kovových předmětů na Rabštejnku. Řada typů nálezů byla skrze uváděné exempláře doložena v areálu zříceniny vůbec poprvé. Přítomnost lidské činnosti v blízkosti zříceniny v dobách dávno před založením hradu dokládá v rámci souboru ojedinělý nález sekery ze starší fáze doby laténské. Velkou část popisovaných nálezů, jmenovitě šipky z kuší a luku, rámečky přezek, zlomky podkov a tesák, je možné časově zařadit do období 14. století – poloviny 15. století. Nálezy zlomků ostruh a zlomku otočného klíče svými morfologickými znaky odpovídají produkci přelomu 14. a 15. století, nález železné kule zase může pocházet nejdříve z 15. století. Všechny uvedené nálezy svým datačním zařazením odpovídají období starší fáze existence hradu, častá je pravděpodobnost datace do období před první známou písemnou zmínkou o Rabštejnku. Nevelký soubor nalezených šipek z kuší a nález šipky z luku může evokovat domněnky o známých písemných prameny nedoložené vojenské akci proti hradu, může se ale jednat i o doklady lovecké činnosti v blízkém okolí zříceniny. Spojovat popisované nálezy s výše zmiňovanou hypotézou J. Teplého⁵¹⁰ je však nutné prozatím považovat za velmi předčasné. Pro mladší období existence hradu je jediným blíže datovatelným nálezem černý halěř Ludvíka Jagellonského, který je skrze typ ražby možné řadit do období cca mezi lety 1516-1520. S funkční existencí hradu souvisí rovněž i většina zbývajících blíže nedatovatelných nálezů, kterými jsou soubor hřebíků, závěsný zámek, zlomky nožů, stěžejkových nůžek, hypotetické ostruhy a ok řetězu. V souboru jsou zastoupeny i nálezy z období existence auerspergského letohrádku (jmenovitě úchyt dveřního/okenního rámu a mince o hodnotě 10 krejcarů) a exempláře ztrátové vojenské munice z výzbroje německé armády i Lidových milicí, datovatelné do období 40. – 80. let 20. století. Do shodného období je možné datovat i nález trampského nožíku a lesnického srpů.

Možnost datace zbývajících kategorií nálezů (celkem 10 % ze všech získaných nálezů) se liší případ od případu. Jisté je recentní stáří malého souboru skla, kdy zlomky tabulového skla souvisí s výstavbou auerspergského letohrádku v 2. polovině 19. století⁵¹¹, zatímco zbývající zlomky zastupují recentní nálezy z 20. století. Z období 20. století pochází i zlomek plastové nádoby a keramický korálek. Nález kamenného brousku je díky své přítomnosti ve vrstvě k.

---

⁵¹⁰ Podrobněji viz výše v kapitole 6. Dějiny hradu, poznámka č. 71; srovnatelně: TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Rabštejn. op. cit. s. 1-2.

⁵¹¹ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitolách 19. Sklo a 23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu.

3101 v rámci sondy č. 3 – Branka datován do období 14. století – poloviny 15. století⁵¹². Ze stejné vrstvy pochází i dva zlomky kostí. Ze stejné sondy z vrstvy k. 3102 pochází další tři zlomky kostí a dva zlomky omítky, které je možné obdobně jako výše zmíněné zlomky kachlů datovat na přelom 13. – 14. století. Nalezené zlomky kamenných ostění, které svými profily odpovídají profilacím známým z období pozdní gotiky, není možné datovat s bližší přesností, jelikož schází jakékoli doklady či zprávy o případných stavebních úpravách donjonu, z něhož zlomky pocházejí. Za pravděpodobnou dataci je proto možné považovat blíže nespécifikovatelné období 14. – 15. století. Obdobného stáří může být i nález cihly-tvarovky ze sektoru S7. Zbývající nálezy z kategorie stavebních materiálů, stejně tak jako zbývající zlomky omítek, ztuhlé malty a kostí a veškeré nálezy mazanice, neumožňují díky absenci charakteristických znaků bližší datační zařazení.

25. Vliv získaných poznatků na úvahy o vývoji hradu

Jednou z hlavních vstupních úvah při vypracovávání této práce byla otázka, jak získané nálezy a zjištěné skutečnosti dokáží potvrdit či vyvrátit některé z hypotéz týkajících se nejstarších dějin hradu a jeho stavebního vývoje. V předchozí kapitole již byla zmíněna řada nálezů keramických zlomků a kovových předmětů, které svým datováním odpovídají období konce 13. století – konce 14. století. Již tato skutečnost naznačuje pravděpodobnou existenci obyvatelné stavby na místě hradu nejpozději koncem 2. poloviny 13. století. O starším provizorním dřevěném opevnění zatím nemůže být řeč, neboť provedené výzkumy dosud nezachytily doklady dřevěných konstrukcí. Proto je nutné už tehdy uvažovat o existenci kamenné hradní stavby. Další řešenou otázkou je tehdejší podoba Rabštejnka a případný vývoj do stavu doloženém podobou současné zříceniny.

V tomto směru se stal zásadním výkop sondy č. 4 v interiéru donjonu, provedený 30. června 2017⁵¹³. Tehdy byl v blízkosti interiérového líce severovýchodní stěny věže zachycen pozůstatek základu stratigraficky starší zděné konstrukce, která je orientována zhruba ve směru severozápad-jihovýchod. Možné interpretace se nabízejí dvě. Může se jednat o základ chybně založené vnější zdi věže, která zůstala po korekci stavebních záměrů nedozděna, když byly základy donjonu posunuty do dnešní polohy. Pravděpodobněji se však jeví druhá možnost. Uvedený základ zdi svým umístěním a tvarem očividně navazuje na průběh obvodové hradby při „severním paláci“. Díky těmto skutečnostem se tak může

---

⁵¹² Podrobnosti jsou popsány výše v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka.

⁵¹³ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitole 23.4. Sonda č. 4 – Interiér donjonu.

jednat o základy chybějícího úseku obvodové hradby, který byl později zbořen z důvodu výstavby donjonu. Propojení tohoto úseku předpokládané hradby s jejím pokračováním v místě vstupu do hradního jádra není dosud známo. Pouze je možné hypoteticky předpokládat její průběh ve stopě zdiva pozdějšího donjonu, díky čemuž by hradba v tomto místě vytvářela lehce vysunutý útvar obrácený proti směru nejsnazšího přístupu k hradu.

Popsaná hypotéza by zásadním způsobem pozměnila interpretaci stavebního vývoje a zařazení Rabštejnka do typologie hradů. Za nejstarší fázi výstavby hradu, vzniklou již v průběhu 2. poloviny 13. století, by tak bylo možné považovat polygonální uzavřenou obvodovou hradbu. Uvnitř hradby již tehdy mohla vzniknout dvojice obytných budov, jejichž podoba zůstává stále neznámá. Tehdejší existenci „jihozápadního paláce“ dokládá objev šterbinového okénka v přilehlém úseku obvodové hradby. Uvedená situace by pak byla z hlediska typologie hradů plně zařaditelná mezi hrady s plášťovou hradbou, mezi něž byl hrad již dříve hypoteticky zařazován⁵¹⁴. Starší datace vzniku hradu by rovněž více korespondovala s jeho německým názvem. Výstavba donjonu by následně mohla být záležitostí druhé fáze výstavby hradu z období kolem poloviny 14. století, současně mohlo dojít i k úpravám sousedního „severního paláce“, což mohou dokládat architektonické články zazděné v hmotě přilehlého úseku obvodové hradby. Pozdní výstavbě donjonu nasvědčuje i neexistující provázání jeho zdiva s navazujícím severovýchodním úsekem obvodové hradby, které ale rovněž může být následkem situace popsané v předchozí větě.⁵¹⁵ Otázkou dosud zůstává podoba a stavební vývoj „jihozápadního paláce“. Výkop sondy č. 2 prokázal provázanost zdiva pilíře č. 1 se zdivem obvodové hradby, obdobně jako výkop sondy č. 1 v případě zdiva pilíře č. 4 a donjonu⁵¹⁶. Tímto zjištěním ovšem ještě nemůže být plně prokázáno shodné stáří zdiva pilířů č. 1 a č. 2 a obvodové hradby, neboť již výše bylo naznačeno, že výstavba pilířů mohla souviset s dodatečným přezděním líce obvodové hradby⁵¹⁷. Poloha výše zmíněného šterbinového okénka vůči současné úrovni zeminy naznačuje, že v prostoru „jihozápadního paláce“ dosud zůstávají nedotčené archeologické situace, které mohou ukrývat i základy jeho původních vnitřních zdí. Stavební vývoj „jihozápadního paláce“ tak zůstává stále otevřen. Pouhým otevřením problematiky se stalo odkrytí části základů hypotetického branského objektu při výkopu sondy č. 3⁵¹⁸. Tímto zjištěním byla totiž opět otevřena i interpretace výběžku základů zdiva při interiérové straně

---

⁵¹⁴ Srovnatelně viz výše uváděná studie L. Svobody zmíněná v poznámce 109.

⁵¹⁵ Podrobněji viz výše v kapitole 7. Popis hradu.

⁵¹⁶ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitolách 23.1. Sonda č. 1 – Pilíř donjonu a 23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu.

⁵¹⁷ Podrobněji viz výše v kapitole 23.2. Sonda č. 2 – Pilíř v parkánu.

⁵¹⁸ Podrobněji viz výše v kapitole 23.3. Sonda č. 3 – Branka.

místa dnešní vstupní branky. Zatímco dosud byl tento útvar interpretován jako pozůstatek vnitřní stěny „jihozápadního paláce“, nyní se otevřela možnost interpretace i jako části základů nádvoří strany uvažovaného branského objektu. K bližšímu poznání stavební situace bude třeba v budoucnu provést další výzkumy. Provedené výzkumy prozatím vzhledem ke svým minimalistickým rozsahům nepřinesly bližší upřesnění datace výstavby okrouhlé bašty, která mohla být již součástí nejstarší podoby hradu, nebo mohla vzniknout až souběžně s výstavbou donjonu. Obdobné bližší upřesnění nepřišlo ani k situaci předhradí a poplužního dvora, kde se prováděné výzkumy ve sledovaném období omezily jen do formy povrchových sběrů. Bližší závěry není dosud možné uvést ani k okolnostem požáru na hradě, který dokládají ojedinělé nálezy vysokým žárem zdeformované cihly ze základů pilíře č. 3 a ohořelé dlaždice z nelokalizovaných sběrů⁵¹⁹. Jak již bylo řečeno, písemné prameny se o požáru nezmiňují, dále nejsou známy hmotné ani písemné doklady rozsáhlejší přestavby jádra hradu a rovněž schází další průkazný nález. Spekulace o možném časovém zařazení uvažovaného požáru jsou tak stále příliš předčasné.

O hradu Rabštejnu je tak možné stále pravděpodobněji mluvit jako o hradu s plášťovou hradbou, do kterého byla druhotně vestavěna hmota hranolové obytné věže. Otázkou pak stále zůstává datace jeho výstavby. Zpřesnění či vyvrácení úvah o vzniku a nejstarší podobě Rabštejnu je proto úkolem dalších výzkumů, a to jak archeologických, tak i archivních.

26. Srovnání Rabštejnu s hrady v blízkém okolí

V rámci hledání analogií mezi popisovanými nálezy z Rabštejnu a obdobnými nálezy z regionu se nabízí i porovnání samotné zříceniny se sousedními hrady a zříceninami. Avizované srovnání bude prováděno ve třech hlavních oblastech, konkrétně z hlediska podoby a dispozice hradů, dále pak podobností v dějinách hradů a případných shod v náleзовých souborech.

---

⁵¹⁹ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitole 16. Stavební materiály.

26.1. Strádov⁵²⁰

Vzdáleností nejbližším a zároveň Rabštejnku nejvíce podobným hradním objektem je cca 6 km jihovýchodně ležící zřícenina hradu Strádov, nacházející se v prostoru dnes již zrušené části obory Slavice na katastrálním území obce Ochoz u Nasavrk. Vzájemných podobností je zde možné najít celou řadu⁵²¹. Strádov byl podobně jako Rabštejnek vystavěn na temeni skalního výběžku, vybíhajícího z ostrožny nad soutokem Chrudimky a Libáňského potoka. Hlavní vodní tok opět obtéká úpatí hradní ostrožny ze západní strany, navíc ve spojení se soutokem s dalším vodním tokem je u Strádova jeho poloha mnohem výhodnější. Podobnost terénní konfigurace navíc podtrhává i pozvolné klesání terénu ostrožny směrem k jihovýchodu a jihu a tím ovlivněné směřování hlavní přístupové cesty ke hradu. Areál hradu Strádova byl obdobně jako areál Rabštejnu dělen na hradní jádro a předhradí. Nepříliš rozlehlé jádro hradu zaujímal místo na nejzazším místě ostrožny na temeni skalního výběžku. Obdobně jako na Rabštejnku mělo nepravidelný tvar, který vymezovala mohutná obvodová hradba. V čele jádra stála čtvercová, oproti Rabštejnku z obvodové hradby nevystupující věžovitá stavba, která představovala zároveň hlavní obytnou i obrannou stavbu hradu. Původní podoba této stavby je do dnešních dnů předmětem diskuze, která řeší, zda je možné tento objekt označit za obytnou věž/donjon či za věžovitý palác menších rozměrů. Při severovýchodní stěně zmíněné stavby byla v obvodové hradbě proražena vstupní branka do vnitřního hradu. Druhou stavbu v hradním jádře představovala menší lichoběžníková budova, vestavěná do nejzazšího kouta obvodové hradby v nejvíce chráněném místě hradu. Uvedené stavby mezi sebou svíraly nevelké nádvoří, které bylo patrně stejně jako na Rabštejnku přístupné jen pro pěší. Z hlediska určení typologie hradu se zde podobně jako u Rabštejnu uvažuje o několika variantách. Nejčastěji je zmiňována buď dvoupalácová dispozice či dispozice hradu s obytnou hranolovou věží⁵²². Navíc existuje hypotetická možnost, že by strádovská hranolová stavba mohla být stejně jako na Rabštejnku až druhotně

⁵²⁰ Hradu Strádov se věnují výběrově následující práce a studie: CEJPOVÁ, Miroslava. Hrad Strádov. In ANDERLE, Jan – EBEL, Martin a kol. (ed.). *Dějiny staveb 2002: Sborník příspěvků z konference Dějiny staveb*. Plzeň, 2003, s. 35-40. ISBN 80-86596-18-4; DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 518-519, obr. 1127; MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 54-87; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace reliktního předhradí hradu Strádova (okres Chrudim). In *Archaeologia historica* 40, 2015, s. 457-473. ISSN 0231-5823; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 159-162; TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Strádov a Jaroš Lacembok z Chlumu. In *Východočeský sborník historický* 22, 2012, s. 115-135. ISSN 1213-1733; VOREL, Milan. Hrad Strádov. In *Chrudimské vlastivědné listy* 2, 1993, č. 5, s. 7. ISSN 1214-7508.

⁵²¹ K popisu hradu a diskuzím o interpretaci popisovaných objektů podrobněji viz např.: CEJPOVÁ, Miroslava. Hrad Strádov. op. cit. s. 35-39; DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 518-519; MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 54-55; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace reliktního. op. cit. s. 461-463; TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Strádov. op. cit. s. 121-125; K půdorysu viz oddíl 30.2. Plánová dokumentace, obr. 2.

⁵²² Srovnatelně viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 519; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace reliktního. op. cit. s. 462.

vestavěnou stavbou, čímž by se původní podoba Strádova mohla řadit k hradům s plášťovou hradbou⁵²³.

Prostor předhradí byl na obou hradech oddělen příkopem, v případě Strádova ovšem podstatně hlubším⁵²⁴. Samotné předhradí zde zaujímal větší plochu než na Rabštejnku, navíc bylo rozčleněno do několika výškových úrovní. Na strádovském předhradí je navíc díky pozůstatkům zděného sklepa zaklenutého valenou klenbou mimo předpokládaných dřevěných staveb doložena i přítomnost zděné budovy. Důkladnější byl i systém opevnění předhradí, který byl tvořen zděnou hradbou s branským objektem a dvojicí linií příkopů a valů. Některé prvky (např. cisterna na dešťovou vodu) a hospodářské provozy, umístěné na Rabštejnku v areálu poplužního dvora, zde byly umístěny přímo do areálu předhradí. Jihovýchodním směrem od areálu hradu byla nedestruktivním výzkumem zachycena soustava převážně konkávních objektů, které by bylo možné interpretovat jako určitou obdobu rabštejnského poplužního dvora, která však v tomto případě není zachycena v dostupných písemných pramenech. Obdobně jako u Rabštejny nebyly u tohoto areálu zaznamenány stopy ohrazení, což však nevylučuje jeho existenci v podobě minimálně dřevěného plotu⁵²⁵.

Shody s Rabštejnem je možné nalézt i při porovnání dějin obou hradů⁵²⁶. Jeho počátky jsou opět nedostatečně podchyceny v písemných pramenech, uvažuje se o založení hradu během 1. poloviny 14. století. První písemná zmínka se u Strádova vynořuje sice dříve⁵²⁷, zároveň je ale staršího data i zpráva o zpusnutí hradu⁵²⁸. Po většinu své existence byl pak v držení příslušníků více či méně významných příslušníků nižší šlechty. Výrazné shody mezi oběma hrady je možné dále vysledovat i při srovnání současných stavů zřícenin. V obou případech představuje největší relikv zdiva pozůstatek obvodové hradby, naopak dominantní věžovitá stavba se zachovala pouze ve skromných zbytcích zdiva. Většina zbývajících staveb hradního areálu se zachovala pouze v podobě terénních nerovností.

Částečné shody byly zjištěny i při porovnání získaných náleзовých souborů. V rámci rozboru keramických zlomků byl zaznamenán shodný výskyt 9 technologických skupin (Ra4

⁵²³ Podrobněji viz výše v poznámce 111.

⁵²⁴ K popisu předhradí a dalšího zázemí hradu Strádova podrobněji viz: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Mezi vesnicí. op. cit. s. 222-224, obr. 6-7.

⁵²⁵ Situace strádovského „poplužního dvora“ byla podrobně publikována v: MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace relikv. op. cit. s. 463-468, obr. 7-9. Srovnatelně též předchozí poznámka 524.

⁵²⁶ K historii Strádova více: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 518; MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 57; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace relikv. op. cit. s. 458-459; TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Strádov. op. cit. s. 121-125.

⁵²⁷ Hrad je poprvé zmiňován již k roku 1374. Srovnatelně viz např.: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 518; MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 57.

⁵²⁸ Strádov je jako pustý doložen k roku 1457, samotné zpusnutí se předpokládá v období po roce 1440. Více viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 518; MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace relikv. op. cit. s. 459.

– Strádov 8, Ra14 – Strádov 2, Ra16 – Strádov 5, Ra17 – Strádov 13, Ra18 – Strádov 14, Ra26 – Strádov 4, Ra31 – Strádov 4, Ra32 – Strádov 16, Ra36 – Strádov 12)⁵²⁹. Zaznamenán byl rovněž shodný výskyt některých typů železných předmětů, konkrétně dvojice typů hřebíků a přezek a jednoho typu podkovy, šipky z kuše a tesáku.⁵³⁰ Shody v případě nálezů zlomků stavební keramiky byly již prokázány nálezovým souborem z předchozích fází výzkumů na Rabštejnku⁵³¹, nyní popisovaný soubor tuto skutečnost jen potvrzuje⁵³².

26.2. Košumberk⁵³³

Do skupiny východočeských hradů s hranolovou věží se řadí kromě Rabštejnka a již zmíněného Strádova i hrad Košumberk. Hrad se nachází asi 20 km východně až jihovýchodně od Rabštejnku na výrazném čedičovém kopci na katastrálním území městečka Luže. Jako zástupce výše zmíněné skupiny hradů je zmiňována konkrétně nejstarší část Košumberku, která je dnes známa jako „starý hrad“. Právě zde je možné vysledovat některé shody s popisovaným Rabštejnem⁵³⁴. Jádro hradu se opět rozkládá na skalní vyvýšenině, která je ze západní strany obtékána vodním tokem, zde tentokrát Novohradkou. V případě Košumberka se však nejedná o integrální součást ostrožny, ale o izolovaný vrch s prudšími úbočími, což mělo výrazný vliv na rozložení hradního areálu i průběh souvisejících komunikací. Obdobně jako na Rabštejnku je i zde nezbytné hospodářské zázemí soustředěno vlivem nedostatku prostoru v těsné blízkosti hradu do areálu poplužního dvora, vystaveného při východním úbočí hradního kopce. Umístění na skalnatém výběžku i zde ovlivnilo plošné rozvržení hradního jádra. Jeho základem byla obvodová polygonální hradba s kulisovou bránou, navíc v nárožích zpevněná rohovými věžemi. Starému Košumberku opět vévodila hranolová obytná věž – donjon, umístěná oproti předchozím příkladům uprostřed areálu vymezeného obvodovou hradbou. Uvedené dispoziční řešení umožňuje i zde uvažovat

⁵²⁹ O souboru keramických zlomků z hradu Strádova a jeho technologických skupinách podrobněji viz: MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 58-63. Srovnatelně viz popisy jednotlivých technologických skupin keramiky v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiri. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

⁵³⁰ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitolách 13.1. Stavební kování, 13.2. Výstroj jezdce, koně a vozu, 13.3. Militaria a v poznámkách 383, 404, 419, 434, 441.

⁵³¹ Srovnatelně viz: MUSIL, Jan. Katalog, op. cit. s. 12; MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání. op. cit. s. 68.

⁵³² Podrobnosti jsou popsány výše v kapitole 16. Stavební materiály.

⁵³³ Hradu Košumberk se věnují výběrově následující práce a studie: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 282, obr. 597-598, 600; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 94-109; VOREL, Milan. Hrad Košumberk. In *Chrudimské vlastivědné listy* 9, 2000, č. 2, s. 15-17. ISSN 1214-7508. Archeologické nálezy z hradu jsou částečně zpracovány v katalozích J. Frolíka a J. Musila, viz: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 1. díl*. op. cit; FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka: 2. díl: Kamnové kachle, část první*. Praha – Chrudim, 2016. ISBN 978-80-87365-95-3. K půdorysu „starého hradu“ viz oddíl 30.2. Plánová dokumentace, obr. 18.

⁵³⁴ Porovnání Rabštejnku a Košumberku se věnoval ve svém článku již V. J. Sedlák, viz: SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 220.

o vývoji popsané situace ze starší dispozice hradu s plášťovou zdí s dodatečnou vestavbou donjonu. Touto hypotézou se rovněž zabývá již výše zmíněná studie L. Svobody⁵³⁵. Ten odmítá výklad trojice základů zdi uprostřed plochy starého paláce jako pozůstatků obytné věže, nýbrž interpretuje uvedenou situaci jako základy nádvořních zdí obvodové zástavby jádra. Zároveň považuje věže v rozích obvodové hradby a její opěrné pilíře za druhotně dostavěné prvky. T. Durdík tuto verzi ve své práci nepopírá, když považuje Svobodu popsanou podobu hradu za nejstarší stavební fázi předcházející vestavbě donjonu⁵³⁶. Původní dispoziční řešení se v případě Košumberka na rozdíl od Rabštejnka a Strádova nedochovalo v intaktním stavu, neboť byl starý hrad od popisované doby několikrát přestavěn.

Košumberk spojuje s Rabštejnem rovněž přibližná datace období výstavby (konec 13. století) a příslušnost prvních známých majitelů do řad nižší šlechty. Pustnutí hradu je datováno do 2. poloviny 18. století⁵³⁷. Z hlediska porovnání nálezových souborů z obou hradů je možné vysledovat řadu analogií mezi nálezy kovových předmětů. Jedná se konkrétně o nálezy hřebíků, klíčů, podkov, ostruh, přezek a nožů⁵³⁸. Naproti tomu nebyly vysledovány žádné styčné body mezi počtem kusů velmi rozsáhlým, ale z hlediska motivů zásadně se lišícím publikovaným souborem zlomků čelních vyhřívacích stěn komorových kachlů⁵³⁹.

26.3. Vildštejn⁵⁴⁰

Vildštejn je nevelká a dnes obtížně přístupná zřícenina hradu, která stojí na výrazném skalním ostrohu nad hrází Sečské přehrady. S Rabštejnem jej může spojoval několik dílčích souvislostí. Jednak je to jako v předešlých případech obdobná předpokládaná doba vzniku na konci 13. století (opuštění hradu je datováno po polovině 15. století)⁵⁴¹, tak i připisovaná příslušnost mezi hypotetické hrady s plášťovou hradbou⁵⁴². Největší měrou ale spojuje

⁵³⁵ Podrobněji viz výše v poznámce 110.

⁵³⁶ K uvedené problematice více viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 282.

⁵³⁷ O počátcích Košumberka a jeho prvních známých majitelích podrobněji viz např.: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 282; FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 1. díl*. op. cit. s. 6-7; FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 2. díl*. op. cit. s. 6-7; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 96. K zániku hradu srovnatelně: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 282.

⁵³⁸ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitolách 13.1. Stavební kování, 13.2. Výstroj jezdce, koně a vozu a 13.4. Nástroje a v poznámkách 384-388, 391, 403, 409, 420, 450.

⁵³⁹ Nálezový soubor byl podrobně popsán v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů ... 2. díl*. op. cit.

⁵⁴⁰ Hradu Vildštejn a nálezům odtud pocházejícím se věnují výběrově následující práce a studie: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 592, obr. 1276; DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. *Hrad Vildštejn*. op. cit. s. 47-72; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 155-158; VOREL, Milan. *Hrad Vildštejn*. In *Chrudimské vlastivědné listy* 5, 1996, č. 3, s. 16. ISSN 1214-7508.

⁵⁴¹ K počátkům Vildštejna a dataci jeho existence viz podrobněji např.: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 592; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 155-156.

⁵⁴² Podrobněji viz výše v poznámce 112.

Vildštejn s Rabštejnem řada analogií v nálezovém souboru železných předmětů, ze kterého je možné jmenovat svým vzhledem blízké nálezy hřebíků (celkem 5 typů), svorníkového pružinového zámku, zákolníků, podkov, přezek, šipek z kuše, tesáků, nožů a stěžejkových nůžek.⁵⁴³

26.4. Žumberk⁵⁴⁴

Zříčeninu hradu Žumberk, která se vypíná na ostrožně na okraji stejnojmenného městečka, spojuje s Rabštejnem dvojice souvislostí. Zaprvé se jedná opět o hypotetické zařazení tohoto hradu do seznamu východočeských hradů s plášt'ovou hradbou⁵⁴⁵, čemuž odpovídá i datace první písemné zmínky o hradu, která spadá ve formě predikátu do roku 1318 (opuštění hradu spadá pak do 18. století)⁵⁴⁶. Zadruhé jde o shodný výskyt šesti technologických skupin keramiky na obou hradech. Uvažovanými skupinami jsou konkrétně skupiny Ra8 – Žumberk 4, Ra14 – Žumberk 14, Ra16 – Žumberk 16, Ra18 – Žumberk 7, Ra25 – Žumberk 20 a Ra28 – Žumberk 10, Žumberk 11, Žumberk 15⁵⁴⁷. Uvedená skutečnost naznačuje částečné napojení Žumberku na jiná výrobní centra než v případě Rabštejnu, shody se většinou omezují na nálezy dokladů technologických skupin, které mají na Chrudimsku časté zastoupení.

26.5. Oheb⁵⁴⁸

Shody mezi Rabštejnem a tímto hradem, který dominuje výrazně ostrožně nad zákrutou Sečské přehrady, bylo možné zatím vysledovat pouze v případě osmi shodně se vyskytujících technologických skupin keramiky a kachlů. Jedná se o technologické skupiny Ra2 – Oheb 8, Ra4 – Oheb 4, Ra11 – Oheb 2, Ra14 – Oheb 5, Ra17 – Oheb 9, Ra18 – Oheb 3, Ra34 – Oheb 10 a Ra36 – Oheb 6⁵⁴⁹. Typologicky představuje Oheb oproti Rabštejnu příklad mladšího

⁵⁴³ Podrobnosti jsou popsány výše v kapitolách 13.1. Stavební kování, 13.2. Výstroj jezdce, koně a vozu, 13.3. Militaria a 13.4. Nástroje a v poznámkách 382, 393, 397, 405, 418, 436, 440, 448-449, 451.

⁵⁴⁴ Hradu Žumberk se věnují výběrově následující práce a studie: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 648, obr. 1394-1396; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 135-142; VOREL, Milan. Hrad Žumberk. In *Chrudimské vlastivědné listy* 2, 1993, č. 6, s. 16. ISSN 1214-7508.

⁵⁴⁵ Podrobněji viz výše v poznámce 113.

⁵⁴⁶ K dataci funkční existence hradu blíže viz: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 648; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 137-139.

⁵⁴⁷ Srovnatelně viz popisy uváděných technologických skupin keramiky v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

⁵⁴⁸ Hradu Oheb se věnují výběrově následující práce a studie: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 394-395, obr. 843-846; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 153-155; VOREL, Milan. Hrad Oheb. In *Chrudimské vlastivědné listy* 3, 1994 č. 5, s. 16-17, ISSN 1214-7508; VOREL, Milan. Hrad Oheb: Flankovací princip opevnění. In *Chrudimské vlastivědné listy* 5, 1996, č. 4, s. 8. ISSN 1214-7508.

⁵⁴⁹ Srovnatelně viz popisy uváděných technologických skupin keramiky v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

typu hradu, období jeho funkční existence spadá do intervalu přelom 14.-15. století – počátek 16. století⁵⁵⁰.

26.6. Nové Hrady⁵⁵¹

Nevelkou zříceninou hradu stojící na kopci nad stejnojmennou obcí spojují s Rabštejnem obdobně jako u Ohebu analogie v nálezovém souboru zlomků keramiky a kachlů. Ačkoli se jedná v rámci popisovaných lokalit o od Rabštejnu nejvíce vzdálený hrad, bylo v obou nálezových souborech zaznamenáno největší množství shodujících se technologických skupin, zde konkrétně jedenácti. V případě Nových Hradů se jedná o skupiny Ra2 – NH14, Ra4 – NH4, Ra8 – NH5, Ra9 – NH3, Ra10 – NH9, Ra11 – NH1, Ra14 – NH8, Ra16 – NH10, Ra17 – NH7, Ra18 – NH2 a Ra36 – NH13⁵⁵². Uvedené zjištění naznačuje u obou hradů převažující orientaci na stejná výrobní centra keramiky. Nové Hrady jsou nejpozději založeným hradem Chrudimska, jeho existence spadá do období let 1450-1750⁵⁵³.

27. Závěr

Cílem této práce bylo zpracování a vyhodnocení výsledků archeologických výzkumů, které proběhly na zřícenině hradu Rabštejnka převážně v letech 2008-2018. Zpracované výsledky popisovaných archeologických výzkumů na hradě přinesly celou řadu nových poznatků, které pomohly výrazně obohatit obraz podoby a vývoje hradu a jeho vybavení. Dosud známý soubor keramických zlomků byl obohacen nejen o řadu dokladů již doložených technologických skupin, ale především o zlomky ze 13 nově definovaných technologických skupin⁵⁵⁴. Provedené datační zařazení nalezených zlomků potvrdilo jeden ze základních výchozích předpokladů o větším zastoupení nálezů keramiky spadající do staršího období existence hradu (konec 13. století – polovina 15. století). Do uvedeného rozmezí spadá přímo 59 % zpracovávaných zlomků, k čemuž je nutné připočítat i předpokládanou část ze zmíněných 29 % zlomků keramiky, která datačně zahrnuje celé datační období keramiky na Rabštejnu. Překvapivým nálezem se stal již výše několikrát zmíněný nález zlomku okraje

---

⁵⁵⁰ Srovnatelně viz např.: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 394; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 153-155.

⁵⁵¹ Hradu Nové Hrady se věnují výběrově následující práce: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 384, obr. 822; SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky*. op. cit. s. 191-195.

⁵⁵² Srovnatelně viz popisy uváděných technologických skupin keramiky v: FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin*. op. cit.

⁵⁵³ Blíže viz výše v poznámce 551.

⁵⁵⁴ K vyhodnocení zpracovávaného souboru keramických zlomků podrobněji viz výše v kapitole 24. Shrnutí a závěry rozboru získaných nálezů.

poháru, který má navíc i zásadní vliv na dataci nálezového souboru i vzniku samotného hradu⁵⁵⁵. Velkou část technologických skupin se podařilo zařadit do kontextu dokladů keramické produkce na Chrudimsku včetně dohledání srovnatelných analogických nálezů. Nálezy zlomků kachlů opět doplnily soubory dříve doložené dvojice technologických skupin, a navíc přinesly i doklad na Rabštejnku dosud neznámé technologické skupiny Ra25⁵⁵⁶. Škála výzdobných motivů čelních vyhřívacích stěn komorových kachlů byla doplněna o nové typy, jejich datační zařazení bylo ovšem možné stanovit pouze ojediněle. Velký význam má získaný soubor kovových předmětů, který přinesl nejenom první doklady řady nálezových kategorií, ale také umožnil i dílčí provázání nálezového souboru s dalšími soubory z regionu. O nové kategorie byl rozšířen i seznam dalších méně zastoupených skupin nálezů.

Provedené drobné sondáže, vyvolané potřebami probíhajících konzervačních prací i detailního zaměření hradu, umožnily často zásadní poznání stavebních konstrukcí hradu, která mají zásadní vliv na představy o jeho stavebním vývoji⁵⁵⁷. Klíčovými jsou v tomto směru odkryvy základů předpokládaného staršího úseku obvodové hradby pod donjonem a části branského objektu. Výše zmíněné zachycení okénka v jihozápadním úseku obvodové hradby má zase svůj význam pro poznání podoby „jihozápadního paláce“. Přesto stále zůstává řada nezodpovězených otázek týkajících se jak podoby, tak i stavebního vývoje hradu a jeho zázemí. Uvedená zjištění jsou stále jen dílčími náhledy do dosud nedostatečně prozkoumaných situací. Většina popisovaných výzkumů nedosáhla kompletního odkrytí situací, ať už se jedná o případy odkrytí jen části stavebních konstrukcí či provedených sběrů a sondáží, během kterých nebylo dosaženo úrovně podloží. K původní podobě dodnes ve zříceninách zachovalých staveb rovněž nebylo zjištěno mimo uvedených zlomků architektonických článků a stavebních materiálů nic zásadnějšího. Vzhledem ke stále probíhajícím rekonstrukčním pracím na zřícenině se ovšem dají v budoucnu s vysokou pravděpodobností očekávat další více či méně významné objevy. Na hradě totiž stále jistě zůstává řada neprozkoumaných nálezových situací, nemluvě o dosud z hlediska rozsáhlejších výzkumů spíše opomíjenému prostoru předhradí a poplužního dvora. Je tedy více než jisté, že výzkumy na Rabštejnku i samotná zřícenina ještě neřekly své poslední slovo.

---

⁵⁵⁵ Srovnatelně viz výše v poznámce 169.

⁵⁵⁶ Podrobněji viz výše v kapitole 12.3. Technologická skupina Ra25.

⁵⁵⁷ Podrobněji je uvedená problematika rozebírána výše v kapitole 25. Vliv získaných poznatků na úvahy o vývoji hradu.

28. Summary

The aim of this work was to elaborate and evaluate the results of archaeological researches, which took place at the ruins of Rabštejn castle, mostly in 2008-2018. The processed results of the described archaeological researches at the castle brought a number of new findings that helped to enrich the picture of the castle's appearance and development. The previously known collection of ceramic fractions has been enriched not only with a number of documents already documented by technological groups, but also by fractions of 13 newly defined technological groups. The dating of the found fractions was confirmed by one of the basic assumptions about the greater representation of ceramics found from the earlier period of the castle's existence (the end of the 13th century - the middle of the 15th century). 59% of the processed fractions fall directly into this range, plus the expected part of the 29% pottery fragments mentioned, which includes the entire dating period of ceramics on the Rabštejn castle. The finding of a fraction of the cup edge, which has a fundamental influence on the dating of the founding set and the origin of the castle itself, has already become a surprising finding. A large part of the technological groups was included in the context of ceramic production documents in the Chrudim region, including the search for comparable analogous findings. The findings of the stove tile fragments were again supplemented by sets of previously documented pairs of technological groups, and in addition, they also provided evidence of the unknown technology group Ra25 on the Rabštejn castle. New types were added to the range of decoration motifs of the frontal heating walls of the chamber tiles, but their dating could only be determined sporadically. The acquired set of metal objects, which brought not only the first documents of a number of finding categories, but also allowed partial linking of the finding file with other files from the region, is of great importance. A list of other less represented groups of findings has been added to the new categories too.

Minor ditches, caused by the needs of ongoing preservation work and the detailed focus of the castle, often enabled the fundamental knowledge of the castle's building structures, which have a major impact on the ideas of its building development. The key elements in this respect are the uncovering of the foundations of the anticipated older section of the perimeter wall beneath the keep and parts of the gate building. The aforementioned capture of the window in the southwestern section of the perimeter wall is important for understanding the appearance of the "southwestern palace". There are still a number of unanswered questions about both the appearance and the development of the castle and its

background yet. These findings are still only partial insights into the still insufficiently explored situations. Most of the described researches did not achieve a complete revelation of the situation, whether it was only a part of the building constructions, or collections and probing, during which the subsoil was not reached. The original form of ruins of well-preserved buildings has not been found out of the above-mentioned fragments of architectural articles and building materials. However, in view of the ongoing reconstruction work on the ruins, more or less significant discoveries are likely to be expected in the future. There is still a lot of unexplored finding situations at the castle, not to mention so far from the perspective of more extensive research, rather the neglected area of the bailey. So it is more than certain that researches at the Rabštejn castle and the ruins themselves have not yet said their last word.

29. Seznam použité literatury a zdrojů

Archiv státního zámku Slatiňany. *Zpráva Knížecímu Stavebnímu úřadu v Slatiňanech; Rozpočet výloh na potřebné opravy zříceniny hradu Rabštýna v knížecím revíru kuchánovickém r. 1928.*

BAIERL, Petr – MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Současný stav a obnova zříceniny hradu Rabštejnka (k. ú. Smrkový Týnec). In *Archaeologia historica* 40, 2015, s. 149-161. ISSN 0231-5823.

BRYCH, Vladimír. *Kachle doby gotické, renesanční a raně barokní: Výběrový katalog Národního muzea v Praze.* Praha, 2004. ISBN 80-7036-175-1.

CEJPOVÁ, Miroslava. Hrad Strádov. In ANDERLE, Jan – EBEL, Martin a kol. (ed.). *Dějiny staveb 2002: Sborník příspěvků z konference Dějiny staveb.* Plzeň, 2003, s. 35-40. ISBN 80-86596-18-4.

CULEK, M. (ed.). *Biogeografické členění České republiky.* Praha, 1996. ISBN 80-85368-80-3.

DURDÍK, Jan. *Husitské vojenství.* Praha, 1953.

DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů.* 2. vydání. Praha, 2000. ISBN 978-80-7277-402-9.

DURDÍK, Tomáš. K problematice středověkých šipek v Československu. In *Zpravodaj Klubu vojenské historie* 2, 1972, s. 4-6.

DURDÍK, Tomáš. K problematice středověkých šipek v Československu. In *Zpravodaj Klubu vojenské historie* 3, 1972, s. 5-7.

DURDÍK, Tomáš. *Středověké zbraně: Sbírkový katalog okresního muzea v Chrudimi.* Chrudim, 1983.

DURDÍK, Tomáš – FROLÍK, Jan. Hrad Vildštejn na Chrudimsku. In *Castellologica bohemica* 3, 1993, s. 47-72. ISSN 1211-6831.

FALTYSOVÁ, Helena – BÁRTA, František a kol. *Chráněná území ČR: Svazek IV. Pardubicko.* Praha, 2002. ISBN 80-86064-44-1.

FRAJDL, Jiří. Domovní krov ve štítě. In *Chrudimské vlastivědné listy* 5, 1996, č. 4, s. 20. ISSN 1214-7508.

Frolík et al 2018, ASČ.

FROLÍK, Jan. *Kachle Chrudimska.* Chrudim, 2003. ISBN 80-903265-0-1.

FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Cihla a stavební keramika v Chrudimi ve středověku a novověku. In *Forum urbes medii AEVI IX.*, 2015, č. 1-2, s. 236-247. ISSN 1803-1749.

- FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka: 1. díl: Kovové předměty*. Praha – Chrudim, 2015. ISBN 978-80-87365-87-8.
- FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka: 2. díl: Kamnové kachle, část první*. Praha – Chrudim, 2016. ISBN 978-80-87365-95-3.
- FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan. Několik poznámek k obléhání hradu Lichnice v letech 1428-1429. In *Chrudimský vlastivědný sborník* 17, 2013, s. 125-214. ISSN 1214-6048.
- FROLÍK, Jan – SIGL, Jiří. Soubor pozdněstředověké keramiky z Chrudimi – Husovy ulice. In SMETÁNKA, Zdeněk – ŽEGKLITZ, Jaromír (ed.). *Studies in Postmediaeval Archaeology. = Postmedievální archeologie. sv. 1*. Praha, 1990, s. 269-284.
- FROLÍK, Jan – MUSIL, Jan – SIGL, Jiří. *Manuál technologických skupin středověké a novověké keramiky na Chrudimsku*. Chrudim, sine dato. Rukopis je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.
- HAZLBAUER, Zdeněk. Gotický reliéfní kachel jako „domovní znamení“. In *Památky středních Čech: Zpravodaj Památkového ústavu středních Čech v Praze* 8, 1994, č. 2, s. 10-17.
- HAZLBAUER, Zdeněk. Motiv mořské víly – Meluzíny – v ikonografii českých gotických reliéfních kachlů. In *Archaeologia historica* 14, 1989, s. 409-436. ISSN 0231-5823.
- HEJNA, Antonín. Příspěvek ke studiu malých opevněných sídel doby přemyslovské v Čechách. In *Památky archeologické* LXXIV, 1983, s. 366-436. ISSN 0031-0506.
- CHYTILOVÝ, Karel. *Soupis památek historických a uměleckých v království českém od pravěku do počátku XIX. století: XI, Politický okres chrudimský*. Praha, 1900.
- KOŠŤÁL, Jan. *Vízmburk: příběh ztraceného hradu*. Havlovice, 2013. ISBN 978-80-260-3487-2.
- KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí – archeologie středověkého poddanského města. 3, Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa. Díl I*. Praha, 2003. ISBN 80-86124-41-X.
- KRAJÍČ, Rudolf. *Sezimovo Ústí – archeologie středověkého poddanského města. 3, Kovárna v Sezimově Ústí a analýza výrobků ze železa. Díl II*. Praha, 2003. ISBN 80-86124-42-8.
- KYNCL, Tomáš. *Výzkumná zpráva č. 083a-10. Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků z archeologických výzkumů realizovaných Regionálním muzeem v Chrudimi v roce 2010 (Chroustovice, Rabštejnek, Chrudim)*. Brno, 2010. Rukopis je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.
- MENCL, Václav. Vývoj okna v architektuře českého středověku. In *Zprávy památkové péče* 20, 1960, č. 5-6, s. 181-232. ISSN 1803-7216.
- MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady. 1. část. 1. vydání*. Praha, 1972.

MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 2. část. 1. vydání. Praha, 1972.

MUSIL, Jan. Povrchový průzkum hradu Rabštejnka. In *Chrudimské vlastivědné listy* 13, 2004, č. 3, s. 1-6. ISSN 1214-7508.

MUSIL, Jan. An assemblage of Late Middle Age and Early Modern period ceramics from Rabštejnec Castle in the cadastral territory of Smrkový Týnec in the district of Chrudim. In *Studies in Post-Medieval Archaeology* 3, 2009. s. 45-64. ISBN 978-80-904408-1-4.

MUSIL, Jan. *Katalog archeologických nálezů z hradu Rabštejnka*. Chrudim, 2013. ISBN 978-80-87078-13-6.

MUSIL, Jan. Příspěvek k poznání hmotné kultury hradu Strádova (k. ú. Ochoz u Nasavrku, okr. Chrudim). In *Archeologie východních Čech* 8, 2014, s. 54-87. ISSN 1805-4676.

MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnec (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec). akce: sonda 1/2014 – pilíř 4 u donjonu*. Chrudim, 2014. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.

MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnec (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec). akce: sonda 2/2014 - založení opěrného pilíře vnější palácové zdi*. Chrudim, 2014. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.

MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnec (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec). akce: sonda 3/2014 – branka, odvodnění a úprava vstupu*. Chrudim, 2014. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.

MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném archeologickém výzkumu provedeném na lokalitě zřícenina hradu Rabštejnec (st. p. č. 160 a ppč. 406/7 v k. ú. Smrkový Týnec). akce: oprava donjonu*. Chrudim, 2017. Rukopis nálezové zprávy je uložen na archeologickém pracovišti Regionálního muzea v Chrudimi.

MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace reliktních předhradí hradu Strádova (okres Chrudim). In *Archaeologia historica* 40, 2015, s. 457-473. ISSN 0231-5823.

MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Dokumentace reliktních středověké těžby kovů v Železných horách. In *Živá archeologie: (Re)konstrukce a experiment v archeologii* 16, 2014, s. 32-38. ISSN 1213-1628.

MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Mezi vesnicí a vrchnostenským sídlem. Dvory na středověkém Chrudimsku. In *Archaeologia historica* 41, 2016, č. 2, s. 211-228. ISSN 0231-5823.

- MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Studium dynamiky středověkých sídelních struktur v tzv. bojanovském újezdu (Železné hory okr. Chrudim). In *Živá archeologie: (Re)konstrukce a experiment v archeologii* 15, 2013, č. 1, s. 32-37. ISSN 1213-1628.
- MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Tvrziště Stoupec a jeho hospodářské zázemí. Výsledky povrchového průzkumu na k. ú. Březinka u Hošťalovic (okr. Chrudim). In *Archeologie východních Čech* 5, 2013, s. 148-180. ISSN 1805-4676.
- MUSIL, Jan – NETOLICKÝ, Petr. Zaniklá středověká a raně novověká ves Bolešov v k. ú. Spačice, okres Chrudim, Pardubický kraj. In *Východočeský sborník historický* 22, 2012, s. 73-114. ISSN 1213-1733.
- MYSLIVEČEK, Milan. *Velký erbovník: encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*. Svazek 1. Praha, 2006. ISBN 80-7238-520-8.
- MYSLIVEČEK, Milan. *Velký erbovník: encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*. Svazek 2. Praha, 2006. ISBN 80-7238-521-6.
- RICHTER, David. Nejstarší příslušníci rodu pánů z Orle na Chrudimsku. In *Chrudimské vlastivědné listy* 21, 2012, č. 1, s. 11-14. ISSN 1214-7508.
- SEDLÁČEK, August. *Českomoravská heraldika: Část zvláštní*. 2. vydání. Praha, 1997. ISBN 80-7203-062-0.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království českého. Díl I*. 3. vydání. Praha, 1993. ISBN 80-85794-05-5.
- SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor hradu Rabštejnka. In *Časopis Společnosti přátel starožitností* LXVII, 1959, s. 216-221. ISSN 1210-924X.
- SVOBODA, Ladislav. O plášťových hradech. In: *Archaeologia historica : sborník příspěvků přednesených na 26. konferenci k problematice archeologie středověku s hlavním zaměřením na nové výsledky výzkumu středověkých měst: Čelákovice 12.-16. září 1994*. Brno, 1995, s. 355-388. ISSN:0231-5823.
- TEPLÝ, Jaroslav. Bojanovský újezd neboli districtus Boyanouyensis v letech 1329-1419. In: *Východočeský sborník historický* 18, 2010, s. 93-150. ISSN 1213-1733.
- TEPLÝ, Jaroslav. *Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku*. Pardubice, 1997. ISBN:80-86046-26-5.
- TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Rabštejn. In *Zpravodaj Univerzity Pardubice* 3, 1997, č. 8-9. CCNB cnb000661689.
- TEPLÝ, Jaroslav. Hrad Strádov a Jaroš Lacembok z Chlumu. In *Východočeský sborník historický* 22, 2012, s. 115-135. ISSN 1213-1733.

VISINGER, Bohumil. *Analýza kovových součástí vozů ve středověku až raném novověku*. Plzeň, 2013. Nepublikovaný rukopis bakalářské práce. Uloženo na Katedře archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni.

VOREL, Milan. Hrad Košumberk. In *Chrudimské vlastivědné listy* 9, 2000, č. 2, s. 15-17. ISSN 1214-7508.

VOREL, Milan. Hrad Oheb. In *Chrudimské vlastivědné listy* 3, 1994 č. 5, s. 16-17. ISSN 1214-7508.

VOREL, Milan. Hrad Oheb: Flankovací princip opevnění. In *Chrudimské vlastivědné listy* 5, 1996, č. 4, s. 8. ISSN 1214-7508.

VOREL, Milan. Hrad Rabštejnek. In *Chrudimské vlastivědné listy* 2, 1993, č. 2, s. 5. ISSN 1214-7508.

VOREL, Milan. Hrad Strádov. In *Chrudimské vlastivědné listy* 2, 1993, č. 5, s. 7. ISSN 1214-7508.

VOREL, Milan. Hrad Vildštejn. In *Chrudimské vlastivědné listy* 5, 1996, č. 3, s. 16. ISSN 1214-7508.

VOREL, Milan. Hrad Žumberk. In *Chrudimské vlastivědné listy* 2, 1993, č. 6, s. 16. ISSN 1214-7508.

VÝBORNÝ, Josef. Rod Mrdických z Mrdic v Čechách a na Moravě. In *Chrudimský vlastivědný sborník* 4, 1999, s. 9-24. ISSN 1214-6048.

ZÁPOTOCKÝ, Milan. Středověká keramika severočeského Polabí. Morfologie a relativní chronologie. In *Památky archeologické* LXIX, 1978, č. 1, s. 171-238. ISSN 0031-0506.

ŽÁKOVSKÝ, Petr. *Tesáky a problematika jednosečných zbraní středověku a raného novověku*. Brno, 2014. Nepublikovaný rukopis disertační práce. Uloženo na ÚAM FF Masarykovy univerzity v Brně.

Internetové zdroje:

Geologická mapa 1:50 000 pro katastrální území Smrkový Týnec. Mapová aplikace České geologické služby, verze 1B.2 [cit. 2019-03-03]. URL: <http://www.geology.cz/app/ciselniky/lokalizace/show_map.php?mapa=g50&y=650200&x=1076500&s=1>.

GREGOR, Pavel. *Varianty haléřů Ludvíka Jagellonského*. Česká numismatická společnost, z. s. pobočka pražské groše, 28. březen 2010 [cit. 2019-02-10]. URL: <http://www.cnspg.cz/public_files/varianty_cp_ludvika_2.pdf>.

Informace o stavební parcele č. 160. ČÚZK: Nahlížení do katastru nemovitostí [cit. 2019-03-07]. URL: <https://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=aAZiPbOXsGE6tJ SbzkrODesBGc_GAk309nNlcFBu3pUJDcXuE1qjz3Z4Q8RMg3KOrBjGST7k8RTKIFi8ynQmVm-vj0HrT70zofA8i4PsmBueZXCjcjoRB8tqrry-ZWM>.

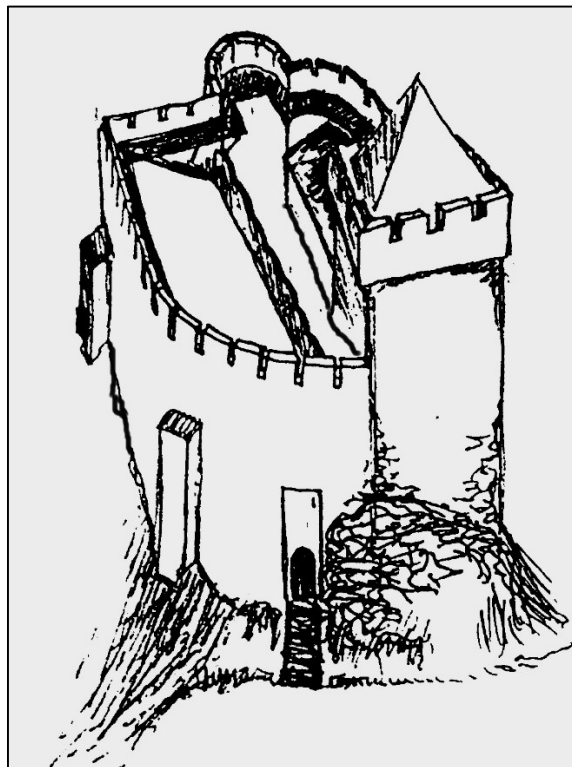
Informace o stavební parcele č. 406/7. ČÚZK: Nahlížení do katastru nemovitostí [cit. 2019-03-07]. URL: <https://nahlizenidokn.cuzk.cz/ZobrazObjekt.aspx?encrypted=ZsrVqt6mxog90O8_S1rqZlMfG57ExVGyn6Mx8njjAOAzHnVLeRtzH33hoXNTh07UF5btC7gzITGYOwwaZH4LmGxahys2cACs0zkUacZpbLSzTXKJD1-Ays-J5-sxS0V>.

30. Přílohy

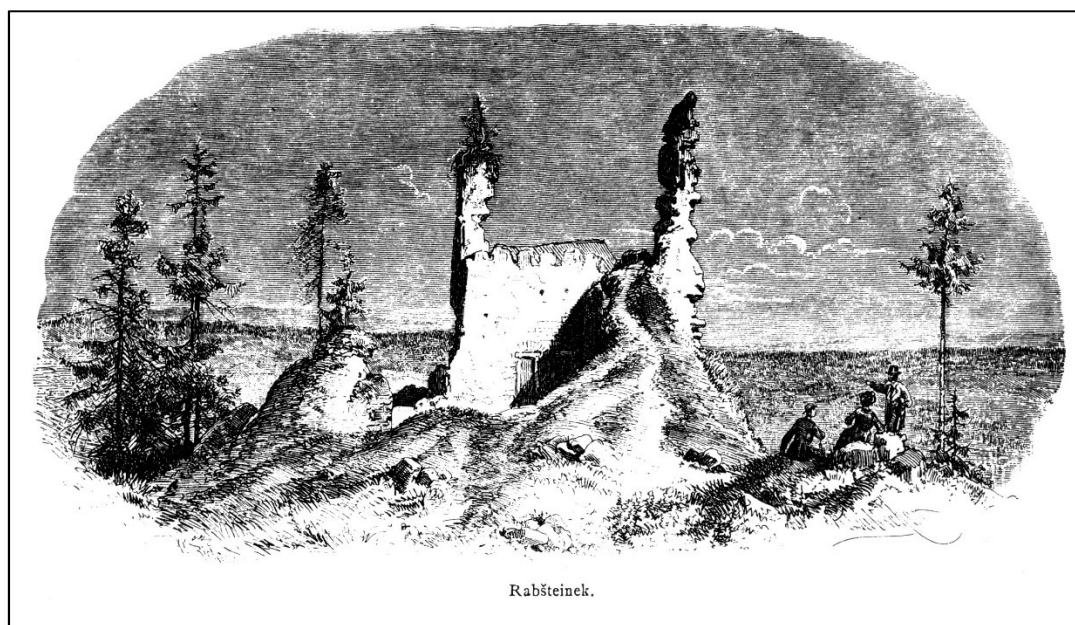
Obsah přiloženého CD:

- Elektronická verze bakalářské práce ve formátu PDF
- Databáze zpracovávaných nálezů vytvořená v programu Microsoft Access

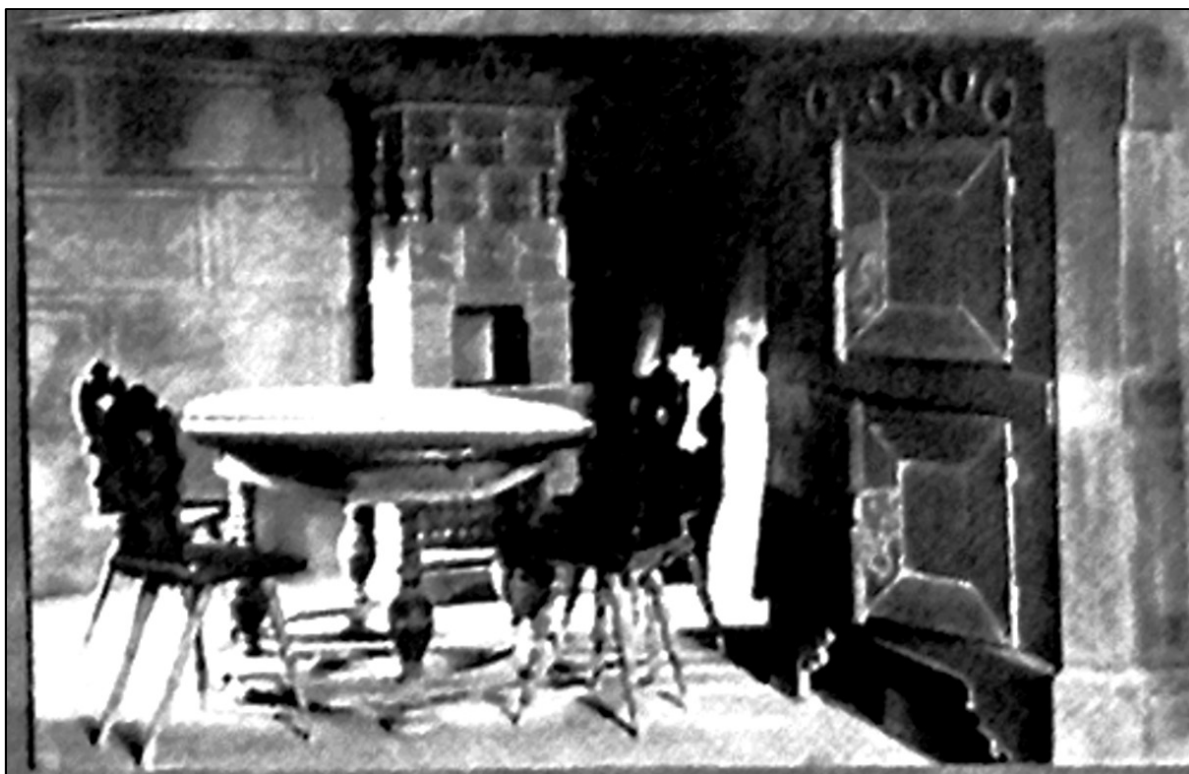
30.1. Fotografická dokumentace

Obr. 1 Pokus o kresebnou rekonstrukci původní podoby hradu Rabštejnka. Kresba J. Šteňha, sbírka fotografií V. Nováka.

Obr. 2 Idealizovaný pohled na zříceniny Rabštejnka s vestavěným aueršperským letohrádkem. Kresba K. Liebscher, publikováno v: SEDLÁČEK, August. Hrady, zámky a tvrze království českého. Díl I. 3. vydání. Praha, 1882, s. 144. ISBN 80-85794-05-5.

Obr. 3 Interiér komnaty aueršperského letohrádku. Výřez z pohlednice Rabštejnské Lhoty vydané roku 1937.

Obr. 4 Pohled na západní část obvodové hradby s novorománským okénkem letohrádku. Foto M. Vorel 1959.

Obr. 5 Zdevastovaný interiér letohrádku a dosud zachovaná nádvoří stěna v roce 1979. Sbírká fotografií V. Nováka.

Obr. 6 Vnitřní dvorek hradního jádra, pohled k jihu. Foto J. Musil 2. 8. 2003.

Obr. 7 Jádru hradu Rabštejnka, pohled z předhradí. Foto J. Musil 8.4.2006.

Obr. 8 Dnes již neexistující torzo zdiva polookrouhlé bašty, stržené při vichřici v červnu 2008. Foto J. Musil 8. 4. 2006.

Obr. 9 Západní část obvodové hradby a pilíř č. 1. Vpravo otvor po zaniklém okénku letohrádku. Foto J. Musil 30. 9. 2006.

Obr. 10 Jihozápadní úsek obvodové hradby a pilíř č. 2. Foto J. Šteňha 14. 2. 2010.

Obr. 11 Začištěný výklenek v interiérové straně západního úseku obvodové hradby. Foto J. Musil 24. 6. 2014.

Obr. 12 Odhalené základové zdivo pilíře č. 4 po vykopání sondy č. 1 – Pilíř donjonu. Foto J. Musil 24. 6. 2014.

Obr. 13 Vykopaná sonda č. 2 – Pilíř v parkánu. Foto J. Musil 27. 6. 2014.

Obr. 14 Vykopaná sonda č. 3 – Branka, pohled ve směru vstupu. Foto J. Musil 30. 7. 2014.

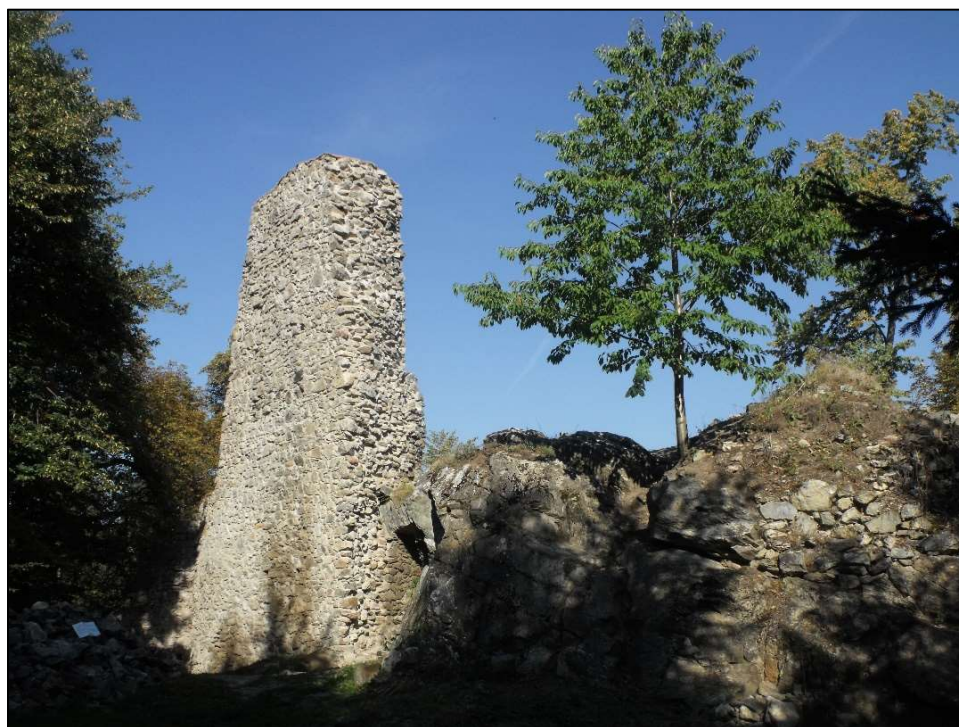
Obr. 15 Základ zdiva branského objektu odhalený při výkopu sondy č. 3 – Branka. Foto J. Musil, 30. 7. 2014.

Obr. 16 Vstupní strana hradního jádra po provedené rekonstrukci líce obvodové hradby. Foto J. Musil 24. 10. 2014.

Obr. 17 Opravy střepu zdiva jihozápadního úseku obvodové hradby. Foto J. Šteňha 8. 6. 2016.

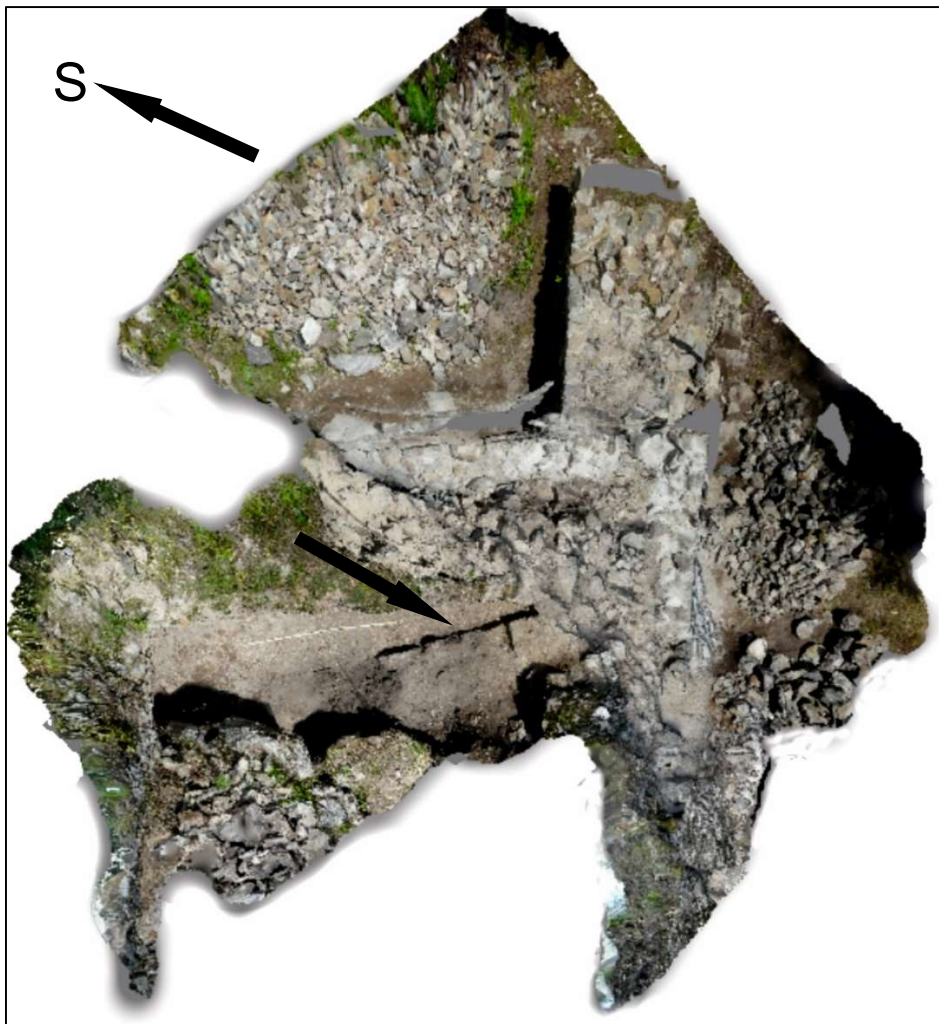
Obr. 18 Pohled na hradní jádro z prostoru předhradí po konzervaci torza obvodové hradby. Foto J. Šteňha 2. 8. 2016.

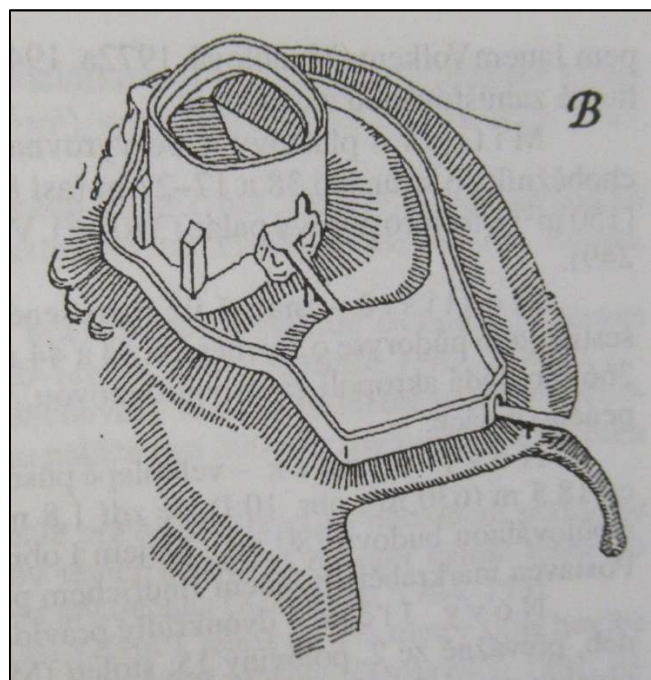
Obr. 19 Pohled na nádvoří stranu střepeu obvodové hradby po konzervaci. Foto J. Šteňha 2. 8. 2016.

Obr. 20 Detail pozůstatků donjonu. Foto J. Musil 2. 8. 2016.

Obr. 21 Fotogrametrický snímek pozůstatků donjonu včetně odkrytého líce staršího zdiva. Autor J. Musil 30. 11. 2017.

Obr. 22 Rekonstrukce hypotetické podoby nejstarší stavební fáze Rabštejnka podle teorie L. Svobody. Převzato z: SVOBODA, Ladislav. O plášťových hradech. op. cit. s. 379, obr. 12B.

Obr. 23 Nález zlomku interiérové dlaždice (sektor S6: 36/15). Foto M. Lacina.

Obr. 24 Nález cihly – tvarovky (sektor S7: 1/19). Foto M. Lacina.

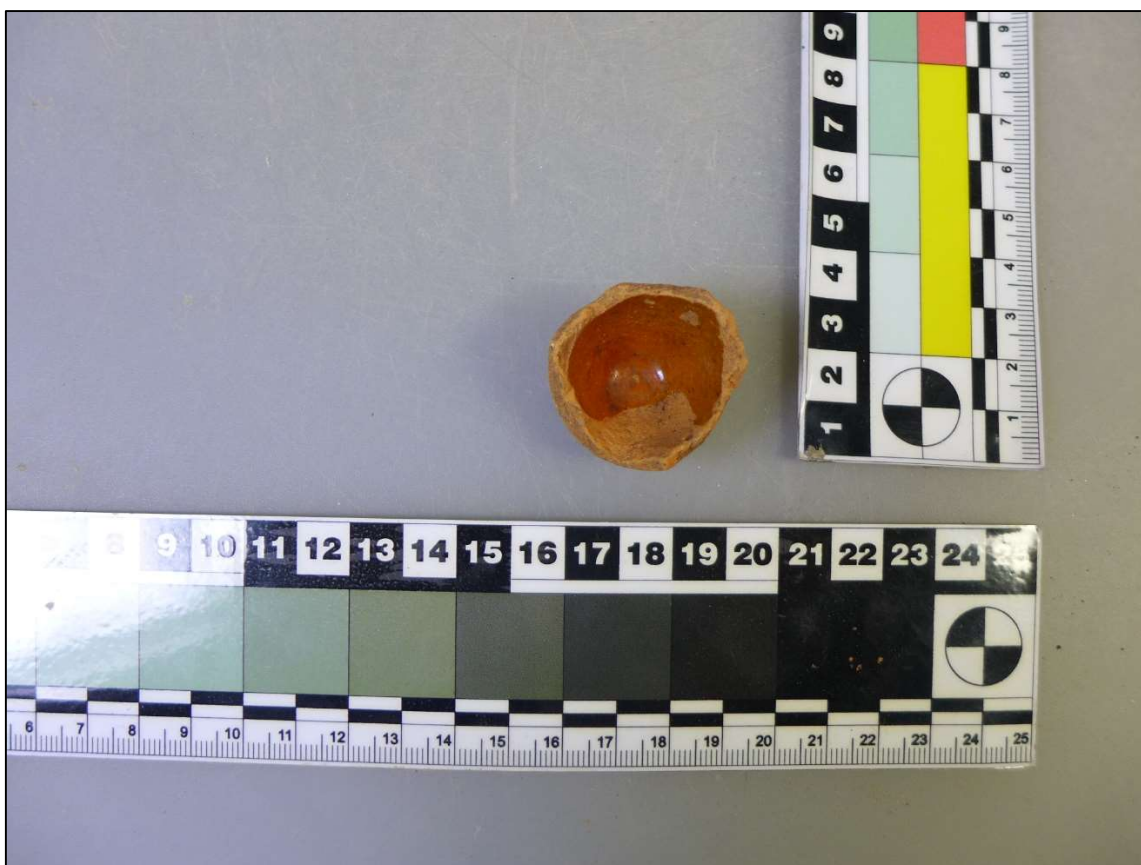

Obr. 25 Nález cihly – tvarovky (sektor S7: 1/19). Foto M. Lacina.

Obr. 26 Nález zlomku držadla trojnožky (sektor S7: 1/24). Foto M. Lacina.

Obr. 27 Nález zlomku miniaturní nádoby (sektor S7: 2/24). Foto M. Lacina.

Obr. 28 Nález zlomku omítky připojeného ke kameni (sektor S7: 1/25). Foto M. Lacina.

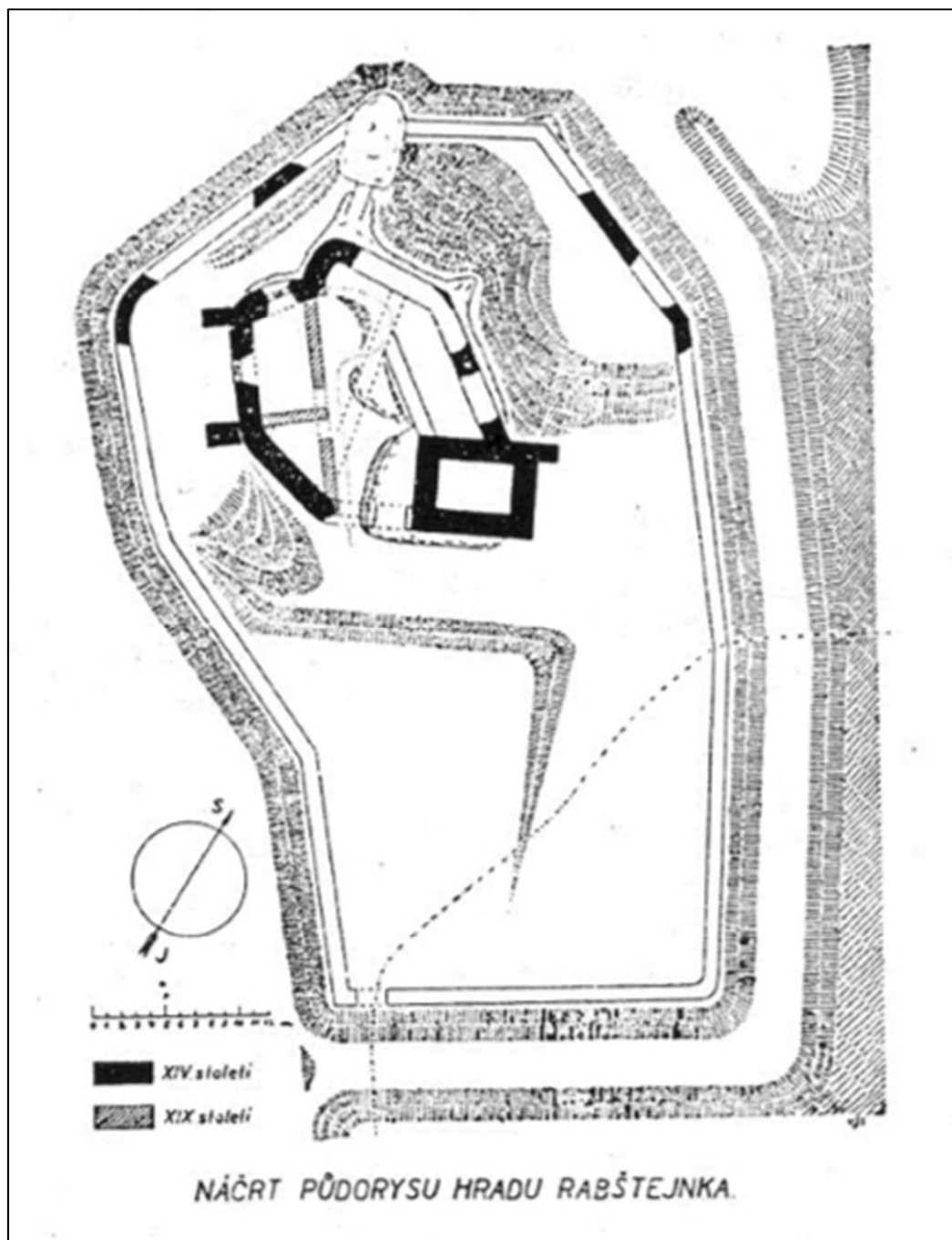

Obr. 29 Nález zlomku tabulového skla okna auerspergského letohrádku (sektor S1: 2/26). Foto M. Lacina.

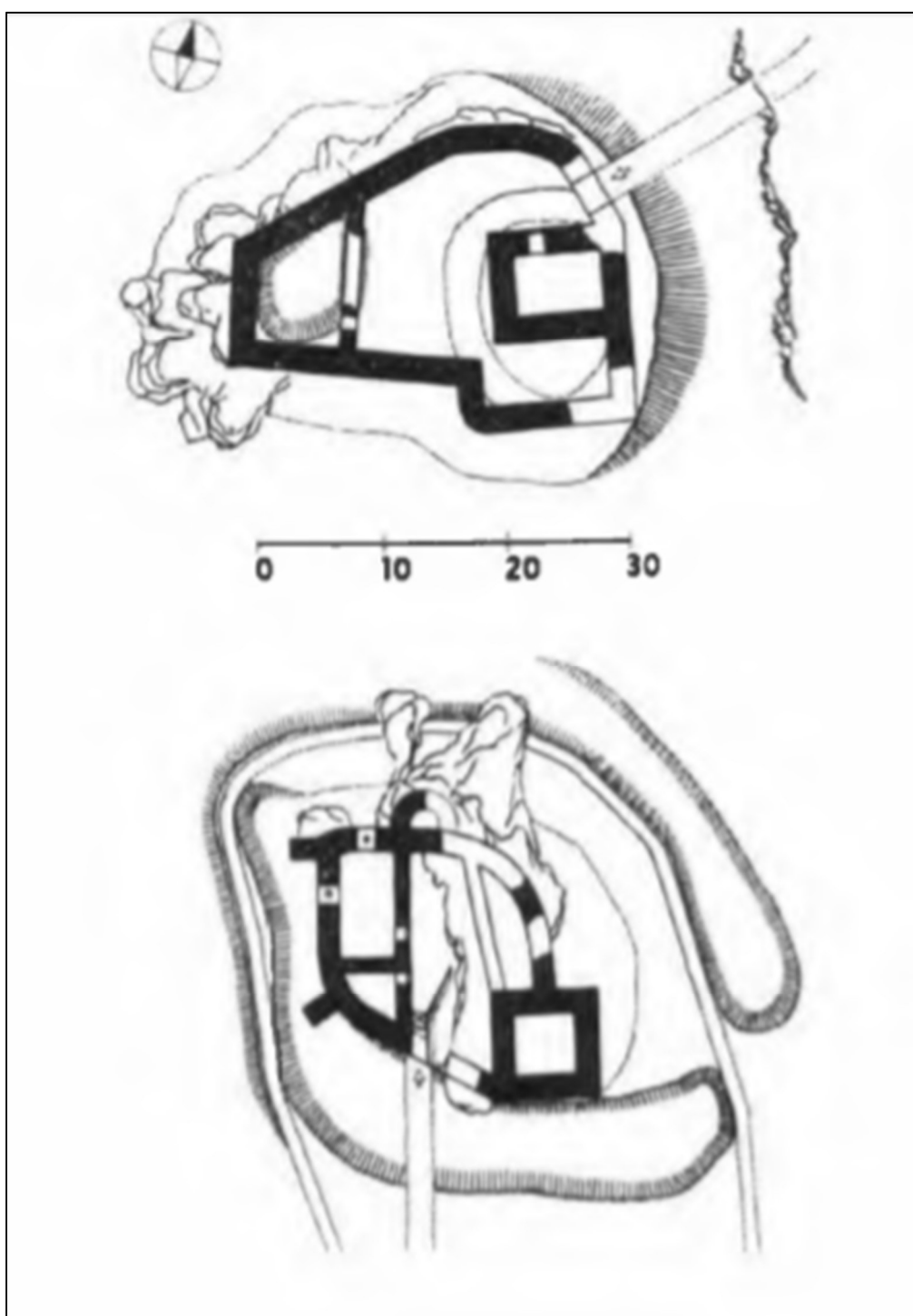

Obr. 30 Nález zlomku omítky z kontextu k. 3102 sondy č. 3 – Branka (sektor S3: 1/37). Foto M. Lacina.

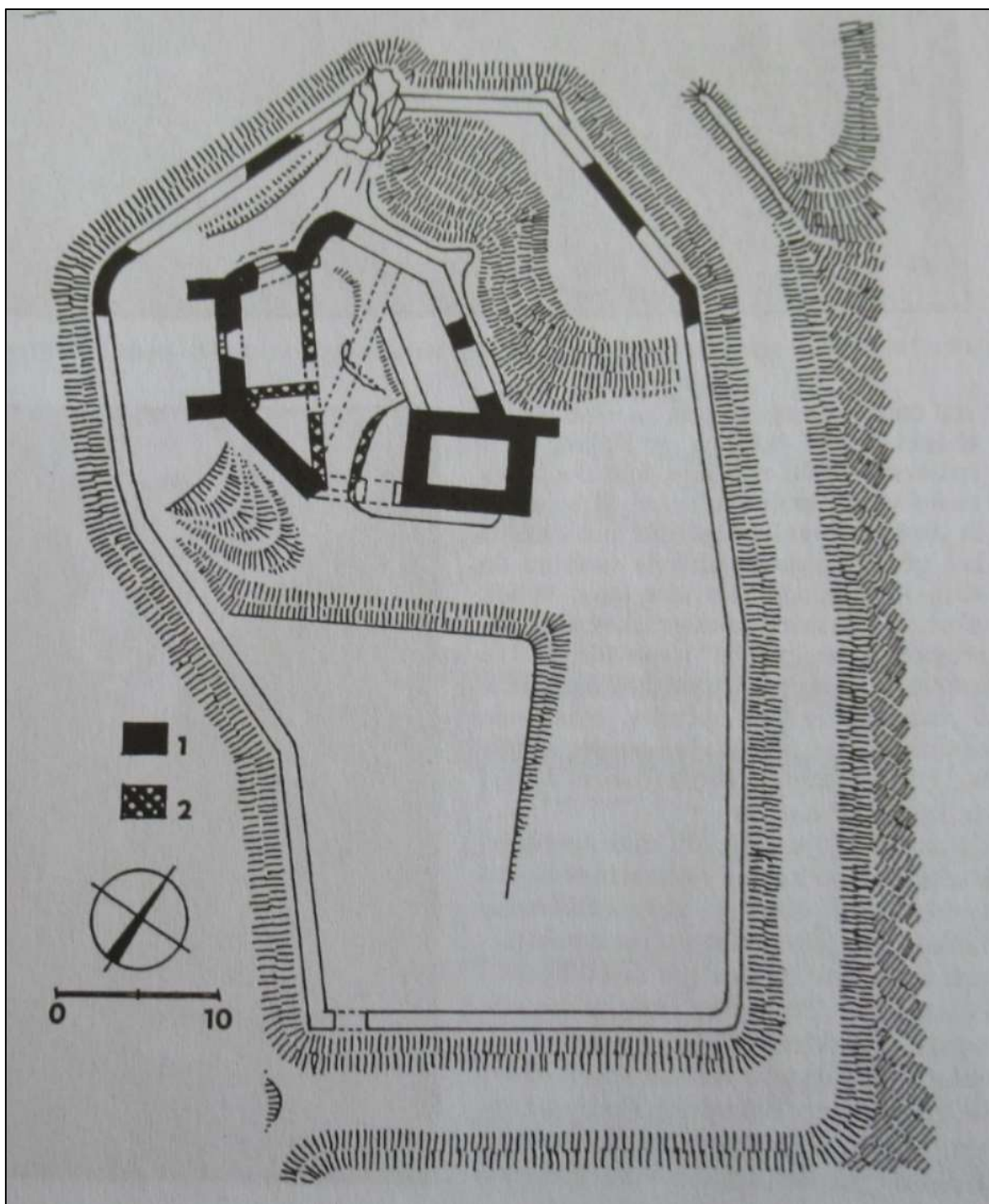
30.2. Plánová dokumentace

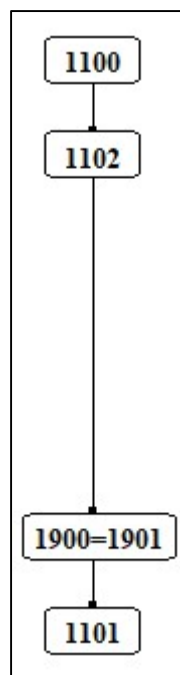
Obr. 1 Plán půdorysu hradu Rabštejnka podle V. J. Sedláka. Převzato z: SEDLÁK, Vladimír Jan. Stavební rozbor. op. cit. s. 217.

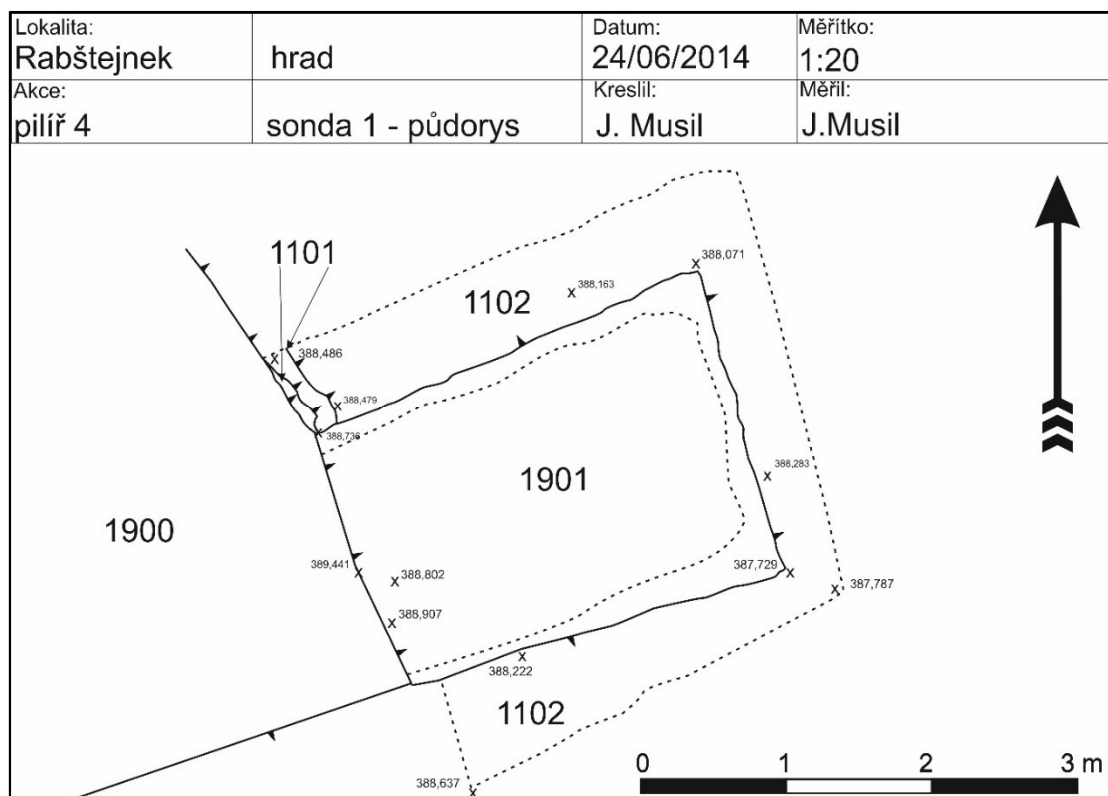
Obr. 2 Plány půdorysů jader hradů Strádova (nahore) a Rabštejnka (dole) podle D. Menclové. Převzato z: MENCLOVÁ, Dobroslava. *České hrady*. 1. část. op. cit. s. 428, obr. 656.

Obr. 3 Plán půdorysu hradu Rabštejnka podle T. Durdíka. Převzato z: DURDÍK, Tomáš. *Ilustrovaná encyklopedie*. op. cit. s. 469, obr. 1008.

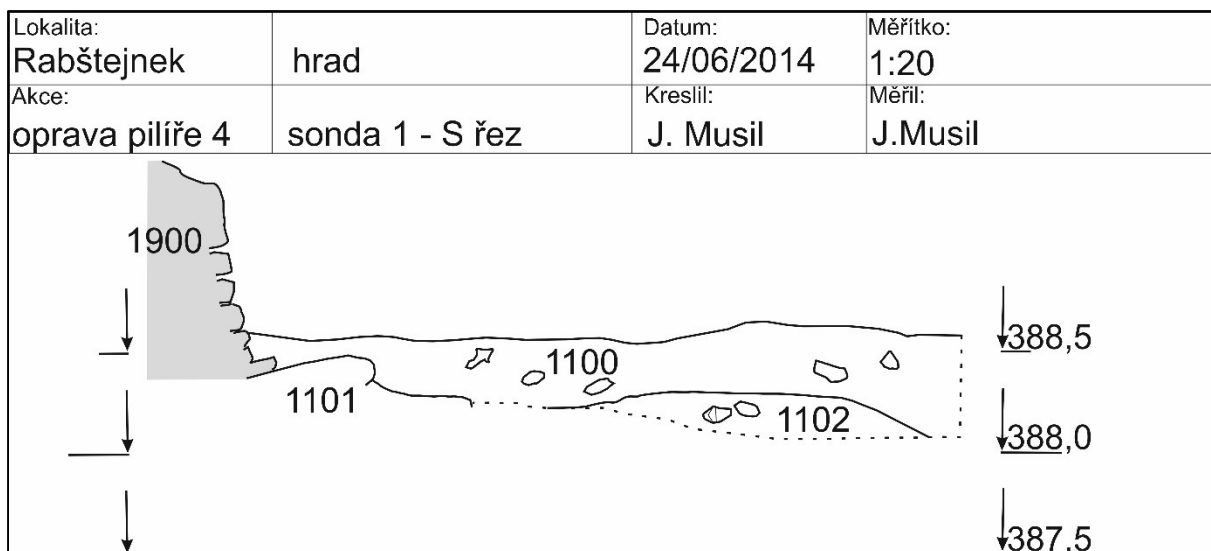

Obr. 4 Harrisův diagram sondy č. 1 – Pilíř donjonu⁵⁵⁸.

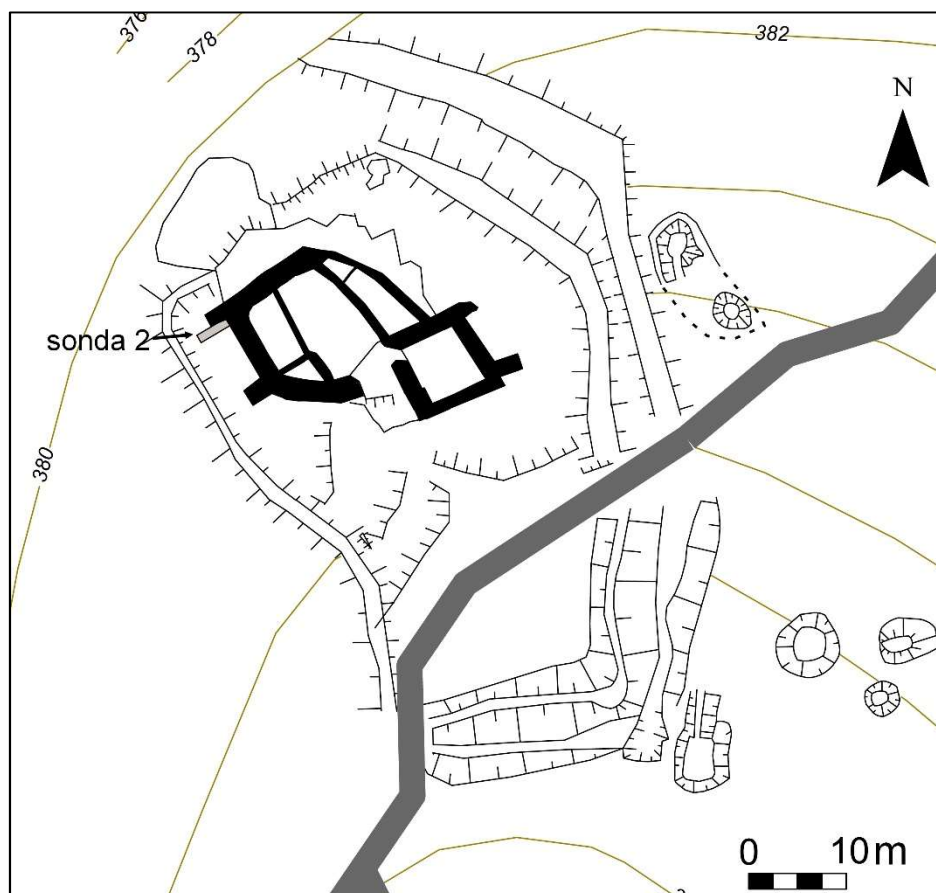

Obr. 5 Půdorys sondy č. 1 – Pilíř donjonu.

⁵⁵⁸ Obrázky 4-6 byly převzaty z: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 1/2014*. op. cit. s. 12-13, 15, obr. 1-2.

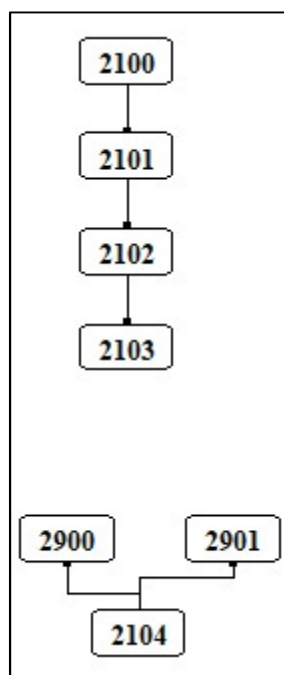
Obr. 6 Řez sondou č. 1 – Pilíř donjonu.

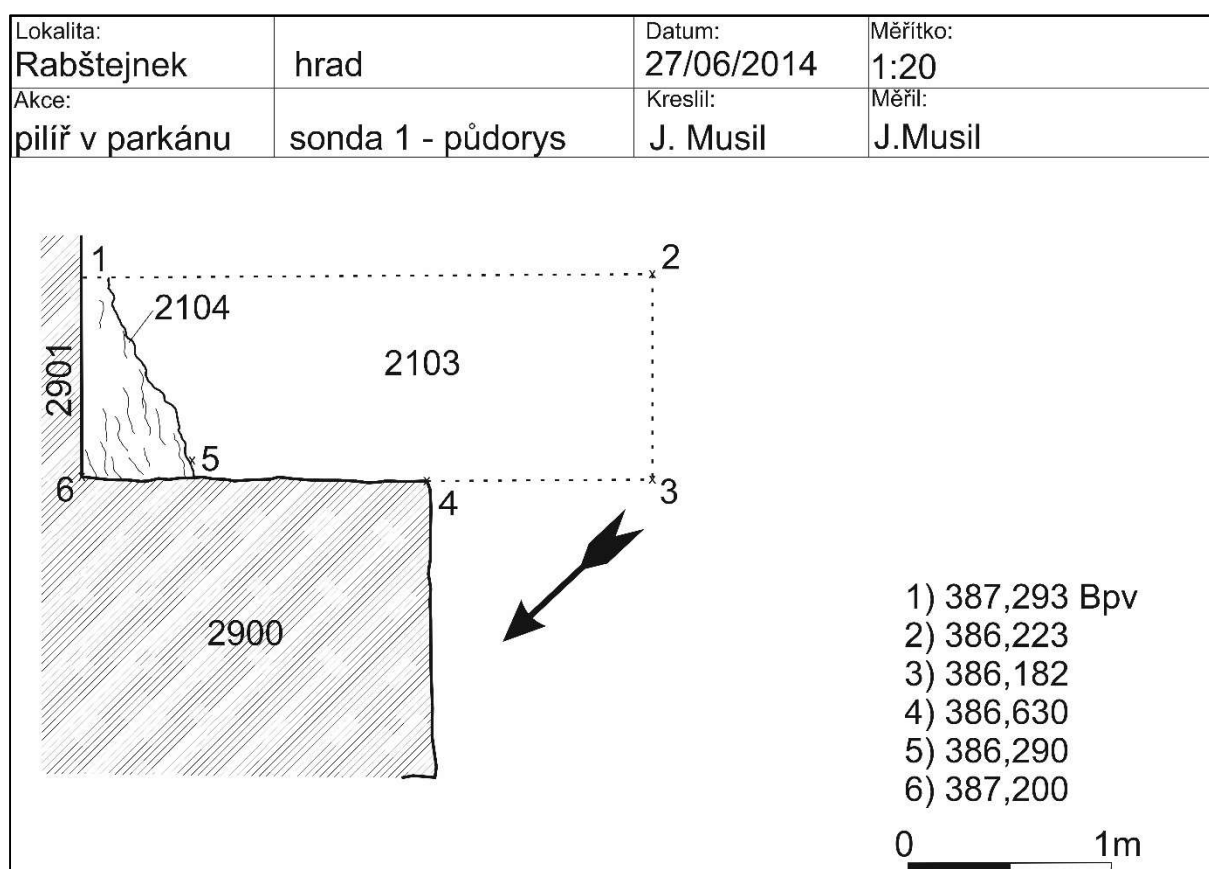
Obr. 7 Poloha sondy č. 2 – Pilíř v parkánu na situaci hradu⁵⁵⁹.

⁵⁵⁹ Obrázky 7-10 byly převzaty z: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 2/2014*. op. cit. s. 12-14, 17, obr. 1-3.

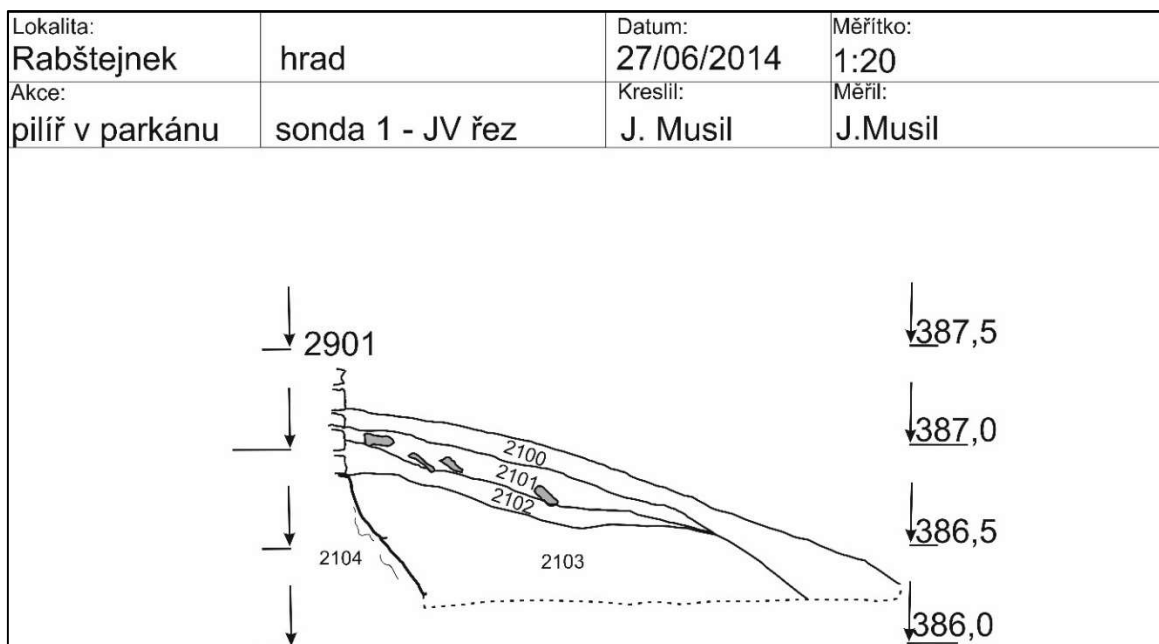

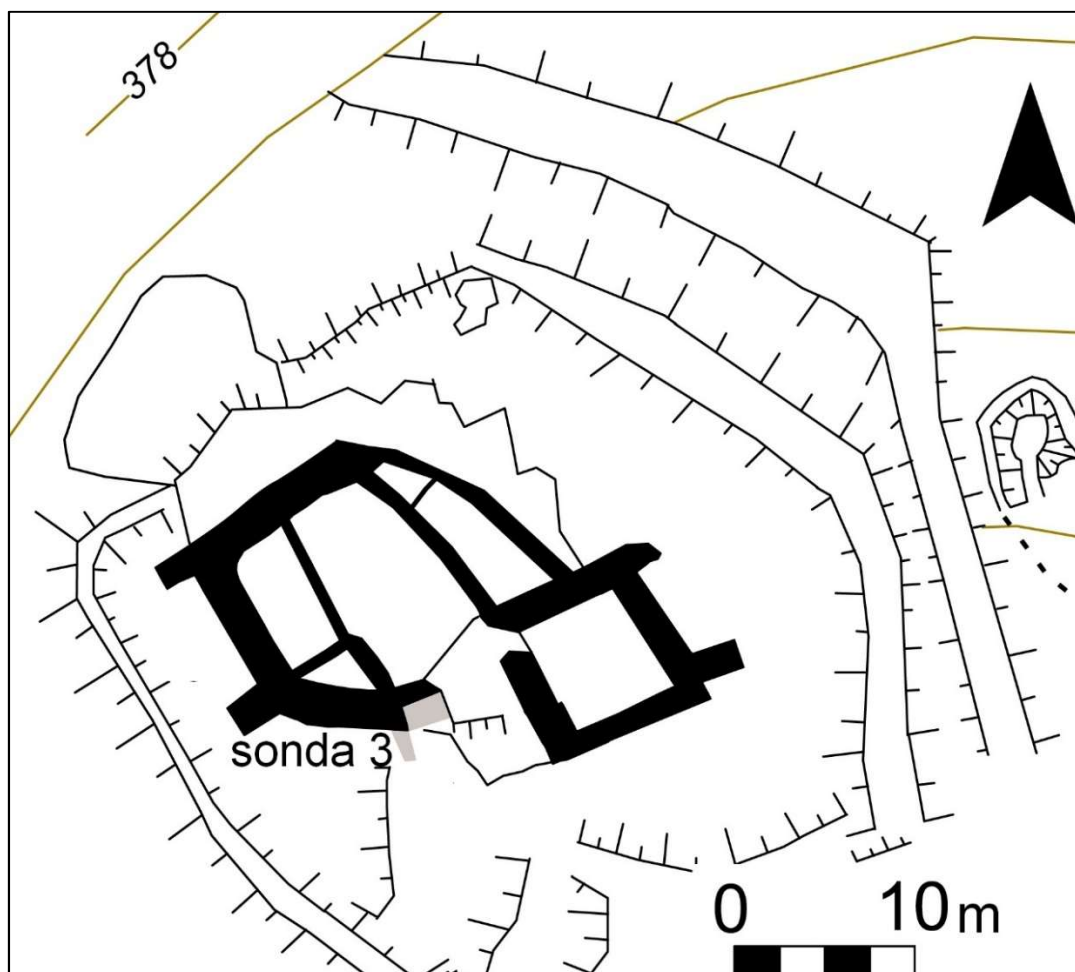
Obr. 8 Harrisův diagram sondy č. 2 – Pilíř v parkánu.

Obr. 9 Půdorys sondy č. 2 – Pilíř v parkánu.

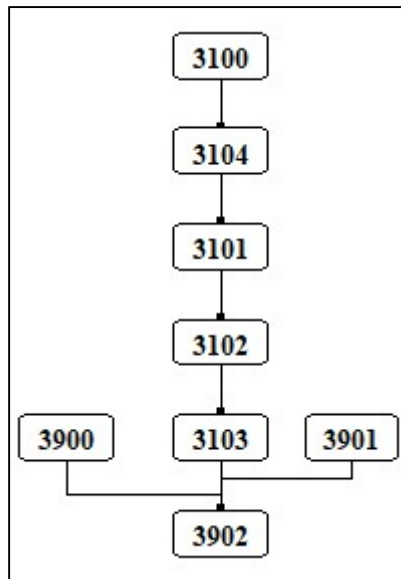

Obr. 10 Řez sondou č. 2 – Pilíř v parkánu.

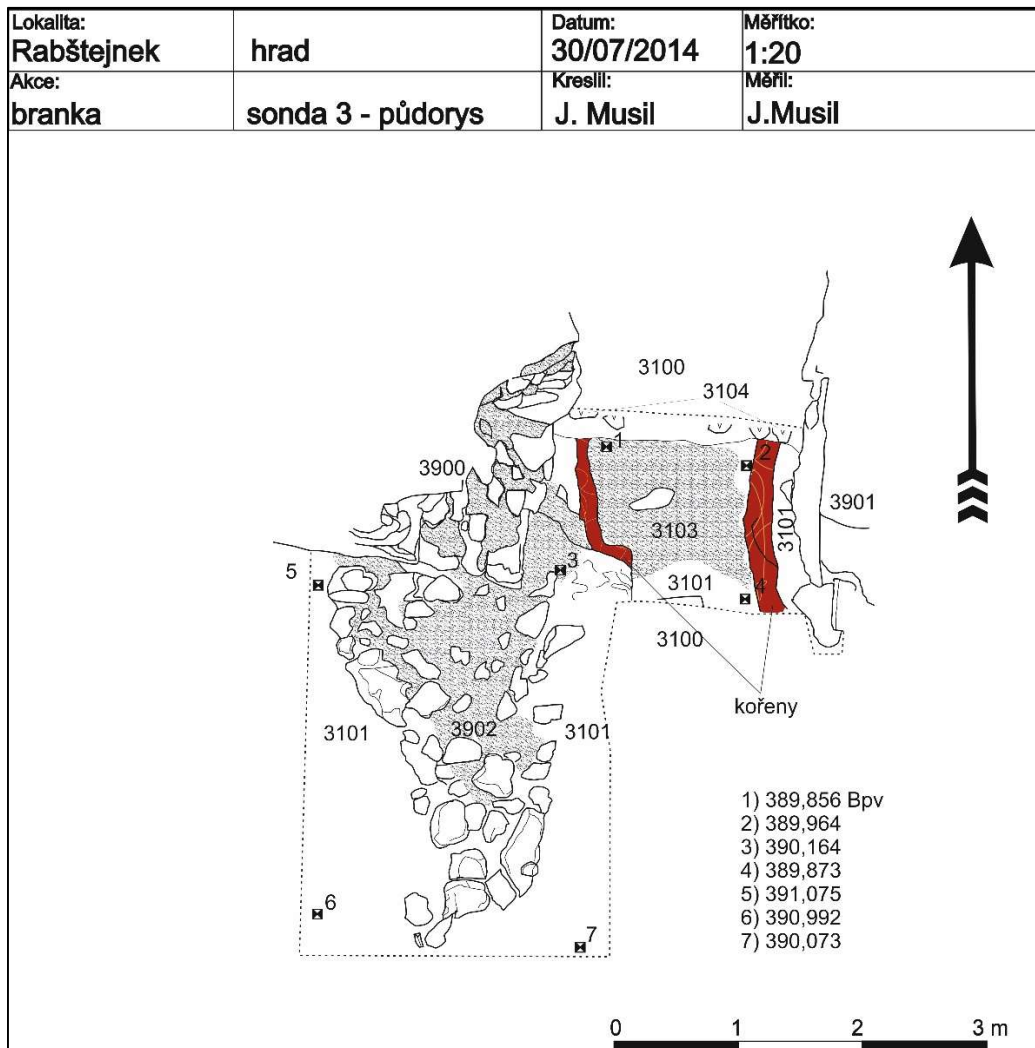

Obr. 11 Poloha sondy č. 3 – Branka na situaci hradu⁵⁶⁰.

⁵⁶⁰ Obrázky 11-14 byly převzaty z: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... sonda 3/2014*. op. cit. s. 13-15, 18, obr. 1-3.

Obr. 12 Harrissův diagram sondy č. 3 – Branka.

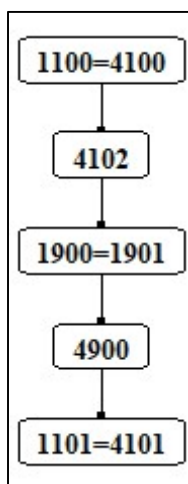

Obr. 13 Půdorys sondy č. 3 – Branka.

Lokalita: Rabštejnek	hrad	Datum: 30/07/2014	Měřítko: 1:20
Akce: branka	sonda 3 - S řez	Kreslil: J. Musil	Měřil: J. Musil

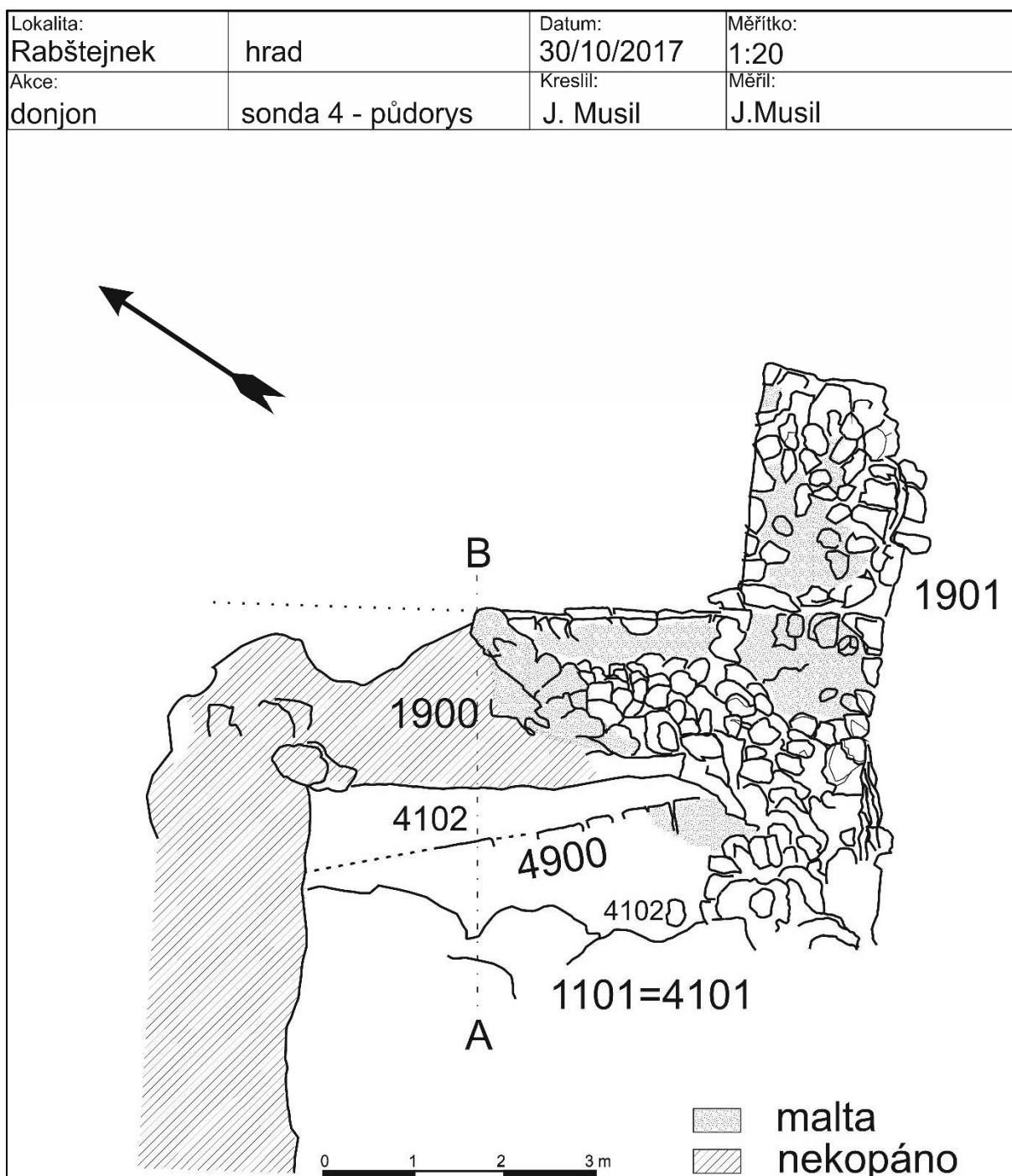

Obr. 14 Řez sondou č. 3 – Branka.

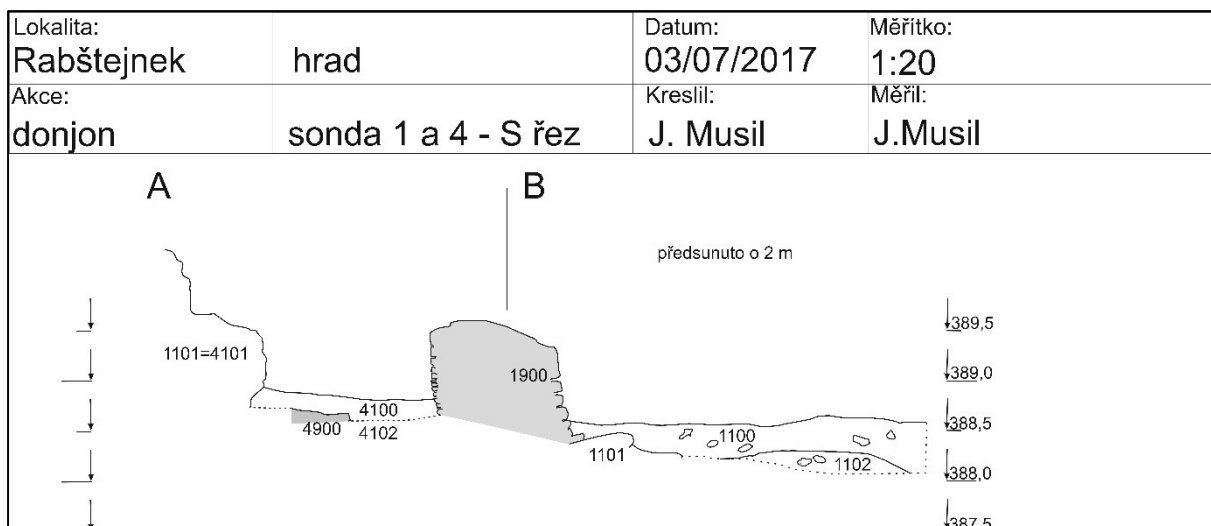

Obr. 15 Harrisův diagram sondy č. 4 – Interiér donjonu⁵⁶¹.

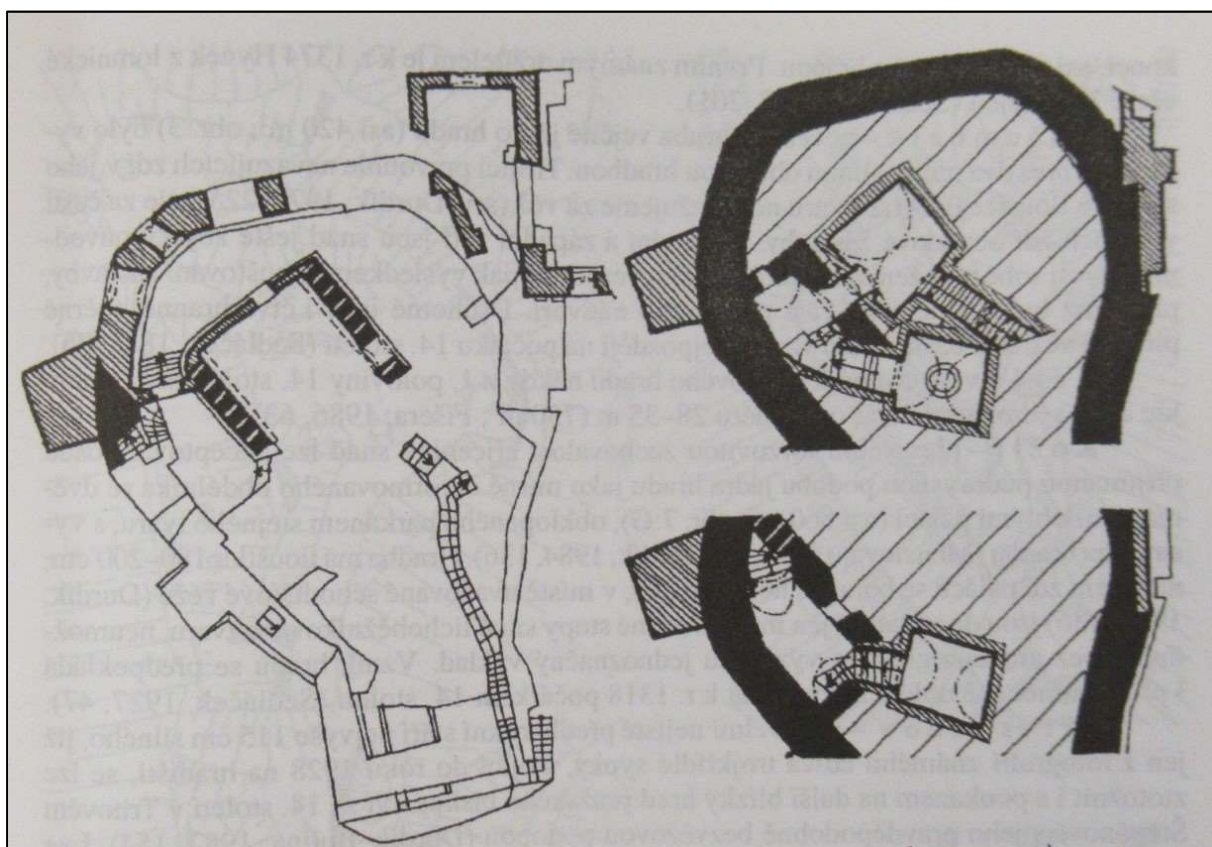
⁵⁶¹ Obrázky 15-17 byly převzaty z: MUSIL, Jan. *Zpráva o záchranném ... opravě donjonu*. op. cit. s. 14-15, 17, obr. 1-2.

Obr. 16 Půdorys sondy č. 4 – Interiér donjonu.

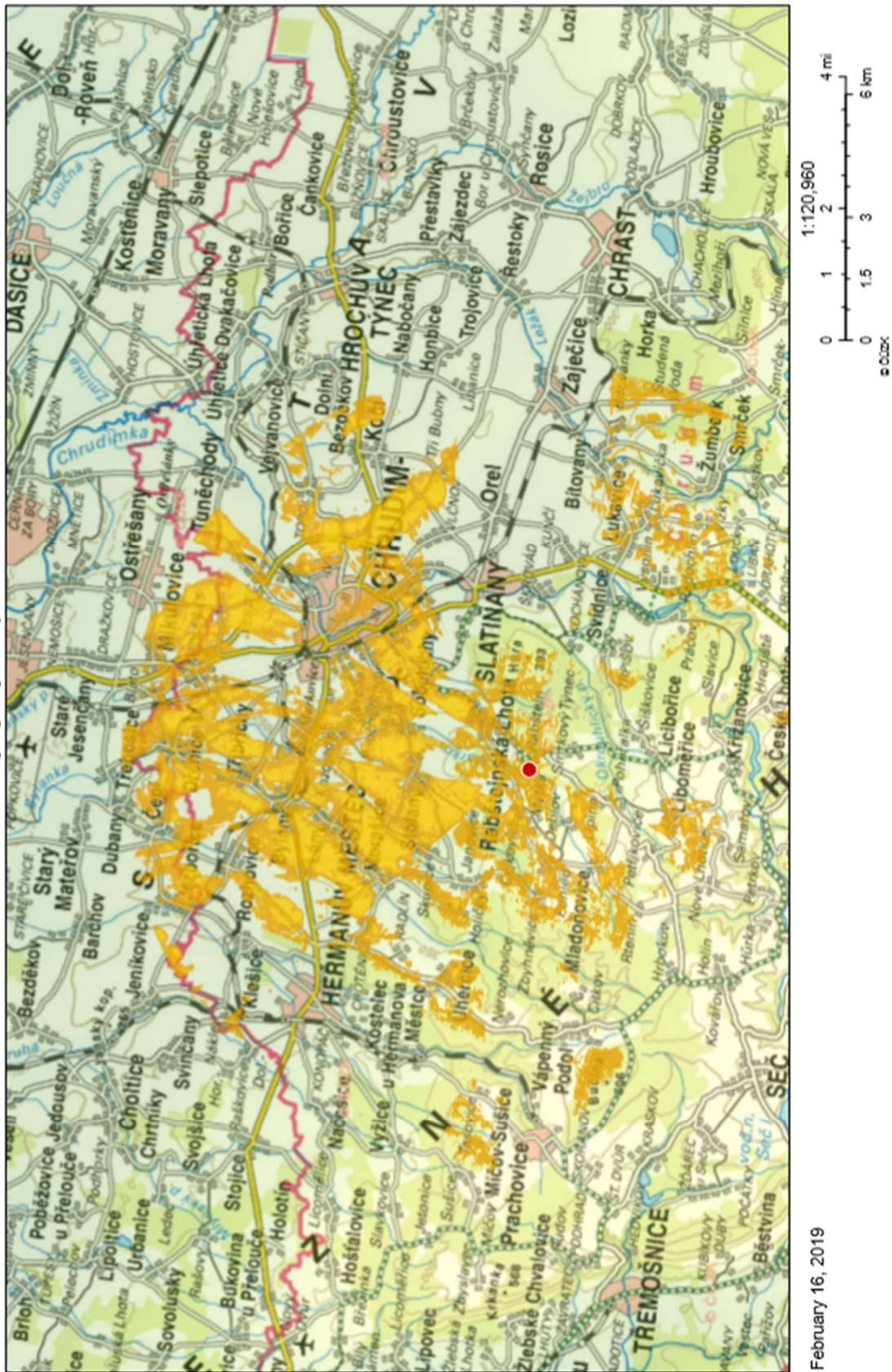

Obr. 17 Řez sondami č 1 – Pilíř donjonu a č. 4 – Interiér donjonu.

Obr. 18 Půdorysy „starého hradu“ hradu Košumberka. Převzato z: SVOBODA, Ladislav. O plášťových hradech. op. cit. s. 361, obr. 3.

Analýzy výškopisu

Obr. 19 Analýza dohlednosti z hradu Rabštejnka do vzdálenosti 10 km. Vytvořeno v aplikaci Analýzy výškopisu na Geoportálu ČÚZK [cit. 2019-02-16]. URL: < <https://ags.cuzk.cz/dmr/> >.

30.3. Tabulka sáčků

Číslo sáčku	Datum	Sektor	Počet nálezů	Obsah sáčku	Tabulka
1	10. 4. 2004	S7	9	Fe	51-53
2	28. 8. 2005	S6	1	Bk	51
3	27. 6. 2007	S5	8	Fe	30-31
4	18. 8. 2007	S7	23	K, kachle, Ko	44
5	26. 1. 2008	S7, S8	6	Fe	47-48
6	1. 7. 2008	S5	26	K, kachle, Fe	27-29
7	3. 7. 2008	S8	1	Fe	53
8	11. 12. 2008	S8	5	K, Fe	46-47
9	před Vánoce 2008	S7	1	Fe	46
10	podzim 2009	S0	1	Fe	47
11	17. 5. 2009	S8	14	K	26-27
12	17. 5. 2009	S5, S7, S8	18	Fe	48-51
13	5. 3. 2012	S1	2	K, kachle	26
14	30. 10. 2013	S8	5	Fe, Bk	53-54
15	6. 3. 2014	S6	37	K, kachle, Stm, Bk	3-5
16	7. 5. 2014	S0	3	K	/
17	6. 6. 2014	S6	1	K	16
18	6. 6. 2014	S2	13	K, kachle, Om, Stm, Fe	23-24
19	6. 6. 2014	S0	1	Stm	/
20	15. 6. 2014	S1	41	K	2-3
21	15. 6. 2014	S1	15	K, korálek	20-21
22	24. 6. 2014	S2	16	K, kachle	16-18
23	24. 6. 2014	S2	1	K	/
24	27. 6. 2014	S7	19	K, kachle, Stm, Bk	8-10
25	27. 6. 2014	S7	1	Ka-Om	/
26	27. 6. 2014	S1	4	Sk	/
27	27. 6. 2014	S1	4	K, kachle	20
28	16. 7. 2014	S3	5	K	18
29	18. 7. 2014	S1	15	K, kachle, Mz	13
30	30. 7. 2014	S3	18	K, kachle, Fe	18
31	30. 7. 2014	S3	10	K, kachle	21-22
32	30. 7. 2014	S3	2	Ko	/
33	30. 7. 2014	S3	2	Fe	22
34	30. 7. 2014	S3	1	Kl	/
35	30. 7. 2014	S3	7	kachle	21
36	30. 7. 2014	S3	3	Ko	/
37	30. 7. 2014	S3	2	Om	/
38	30. 7. 2014	S3	36	K, kachle, Stm	19
39	30. 7. 2014	S3	2	Mz	/
40	4. 8. 2014	S3	39	K, kachle	24-25

Číslo sáčku	Datum	Sektor	Počet nálezů	Obsah sáčku	Tabulka
41	30. 9. 2014	S6	20	K, kachle, Mz	14-15
42	24. 3. 2015	S4	19	K, kachle, Stm	15-16
43	11. 5. 2015	S0	67	K, kachle, Fe, Ko	5-8
44	18. 5. 2015	S1	5	K, Fe	22-23
45	6. 6. 2015	S4	6	K, Fe, kachle	1
46	8. 7. 2015	S0	16	K, kachle, Sk	14
47	8. 7. 2015	S1	8	K, kachle, Ko	15
48	23. 10. 2015	S0	11	K, kachle,	19-20
49	25. 1. 2016	S4	3	K	25-26
50	29. 1. 2016	S8	1	K	13
51	11. 8. 2016	S6	2	Stm	11-12
52	24. 11. 2016	S6	3	K	1
53	24. 11. 2016	S4	3	K, kachle	11
54	1. 4. 2017	S7	61	K, kachle, Om, Stm, Bk	31-37
55	1. 4. 2017	S7	52	kachle	38-44
56	30. 6. 2017	S2	3	Sk, plast	/
57	30. 6. 2017	S2	9	K, kachle	60
58	30. 6. 2017	S2	3	Mz	/
59	30. 6. 2017	S2	1	Om	/
60	11. 9. 2017	S2	1	K	60
61	27. 6. 2018	S7	36	Ko	/
62	25. 8. 2018	S5	3	K, kachle	44
63	25. 8. 2018	S7	21	K, kachle, Mz	45-46
64	27. 12. 2018	S7	43	K, kachle	55-60
65	/	S6	1	Fe	54
66	/	S0	5	Fe	54-55

Vysvětlivky:

Bk – předměty z barevných kovů

Fe – železné předměty

K – zlomky keramiky

Ka – kámen

KI – kamenná industrie

Ko – zlomky kostí

Mz – zlomky mazanice

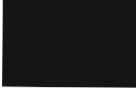

Om – zlomky omítek/malty

Sk – skleněné střepy

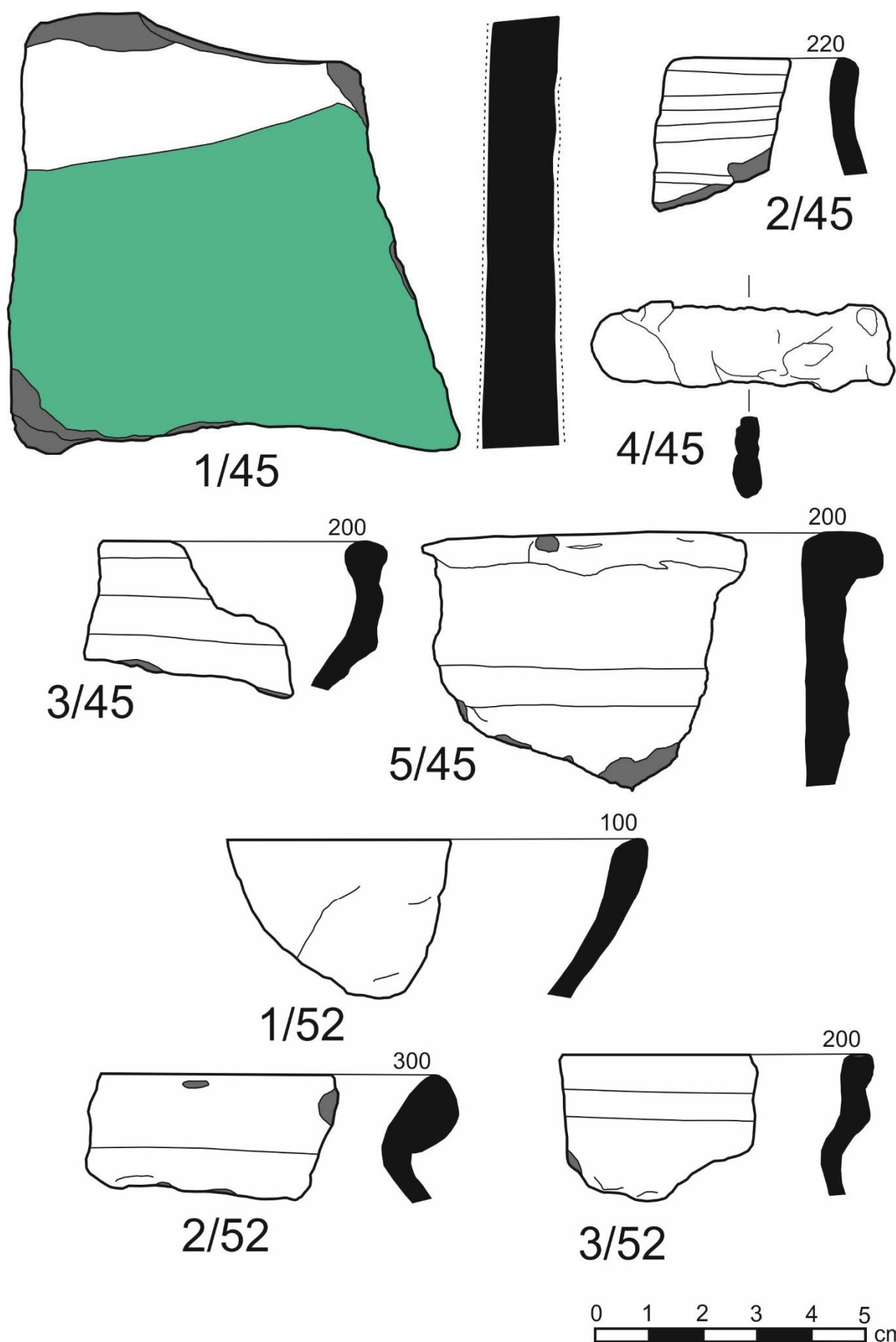
Stm – zlomky stavebních materiálů

30.4. Tabulky nálezů

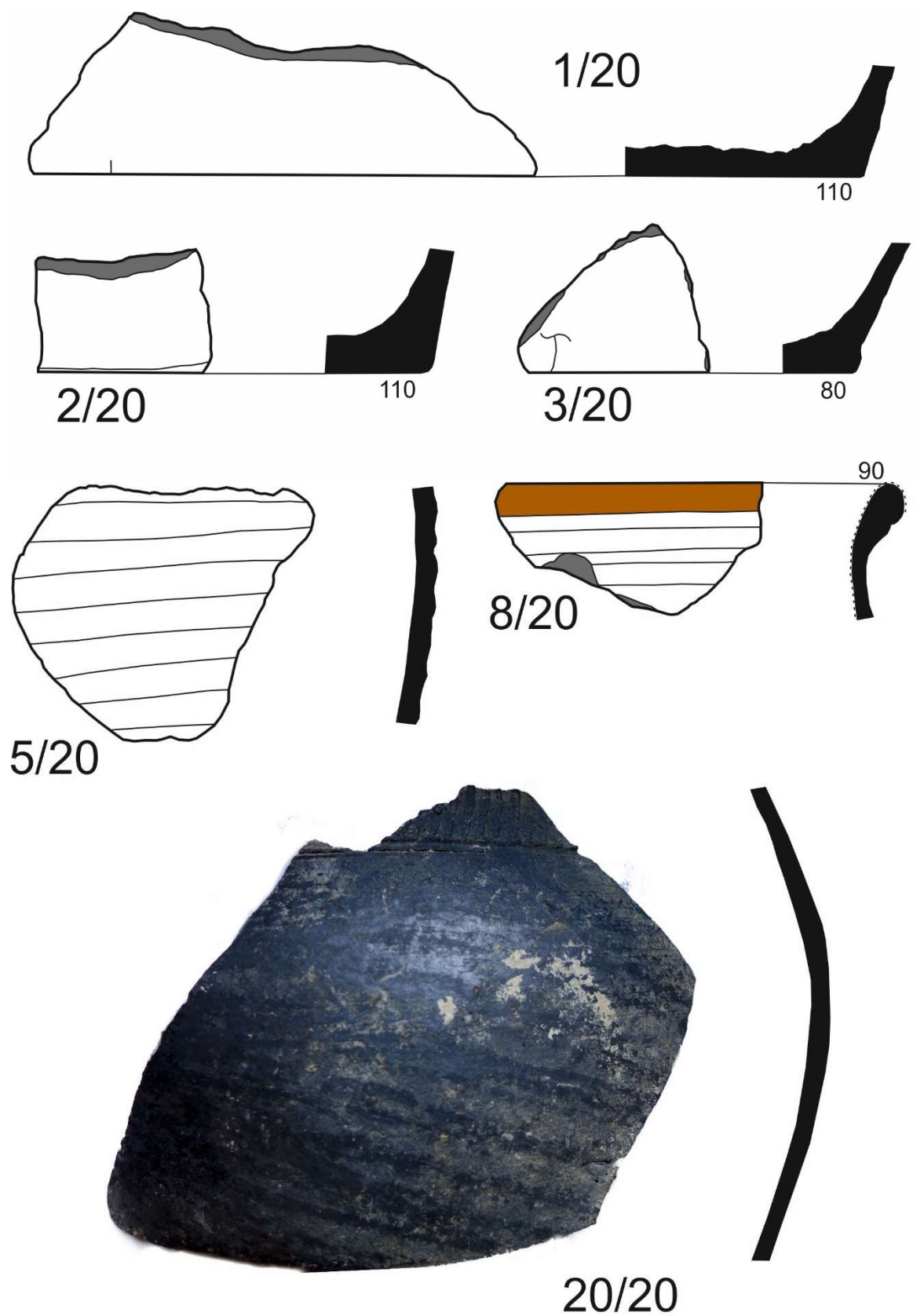
Legenda:

Profil zlomku	
Profil glazovaného zlomku	
Plocha lomu zlomku	
Glazura technologické skupiny Ra8	
Glazura technologické skupiny Ra10	
Glazura technologických skupin Ra25 a Ra28	
Glazura technologické skupiny Ra29	

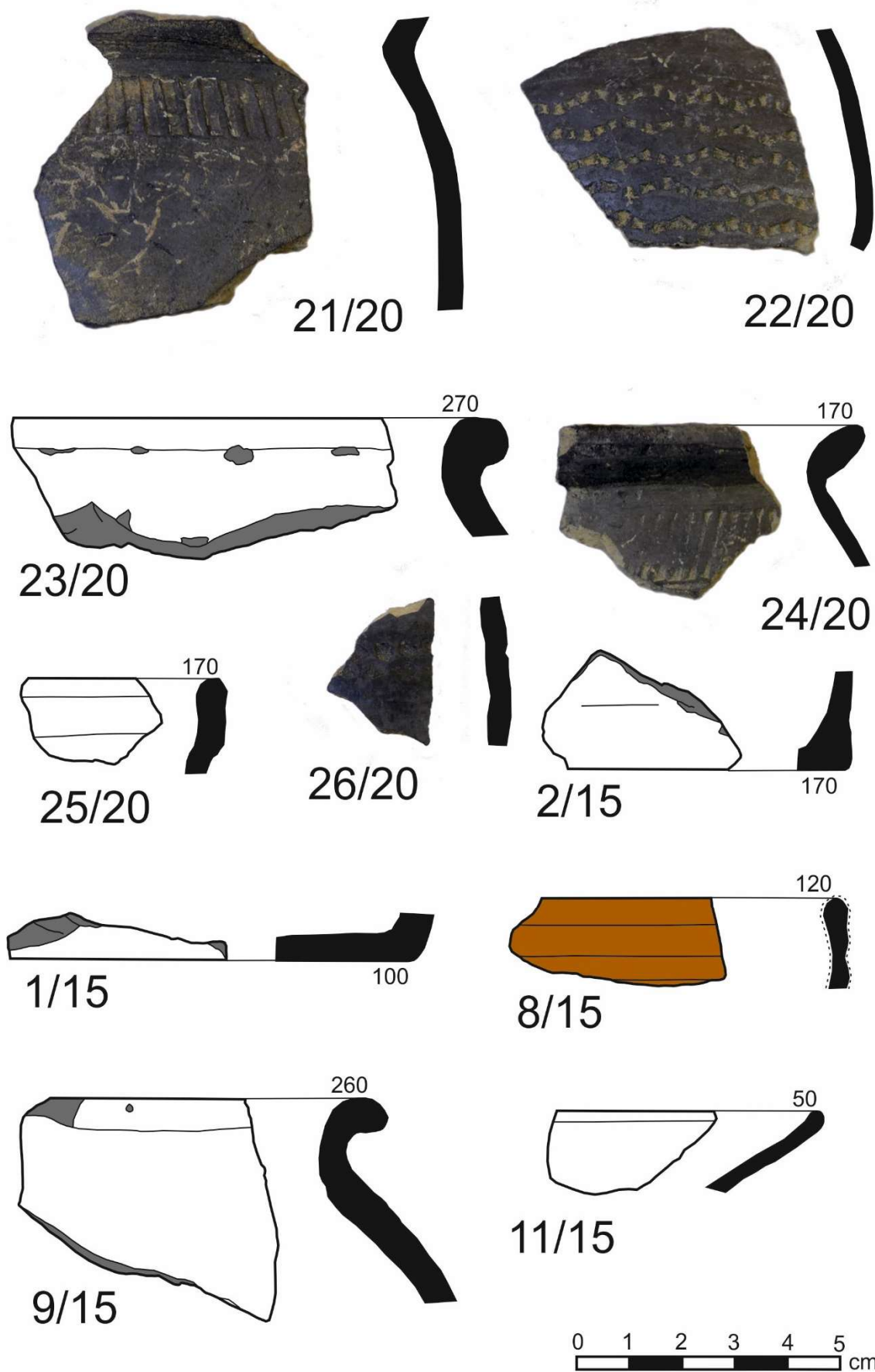
Kód nálezu: pořadové číslo nálezu v rámci sáčku/číslo sáčku

Tab. 1: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S4 (sáček 45) a S6 (sáček 52).
Kreslil Martin Lacina.

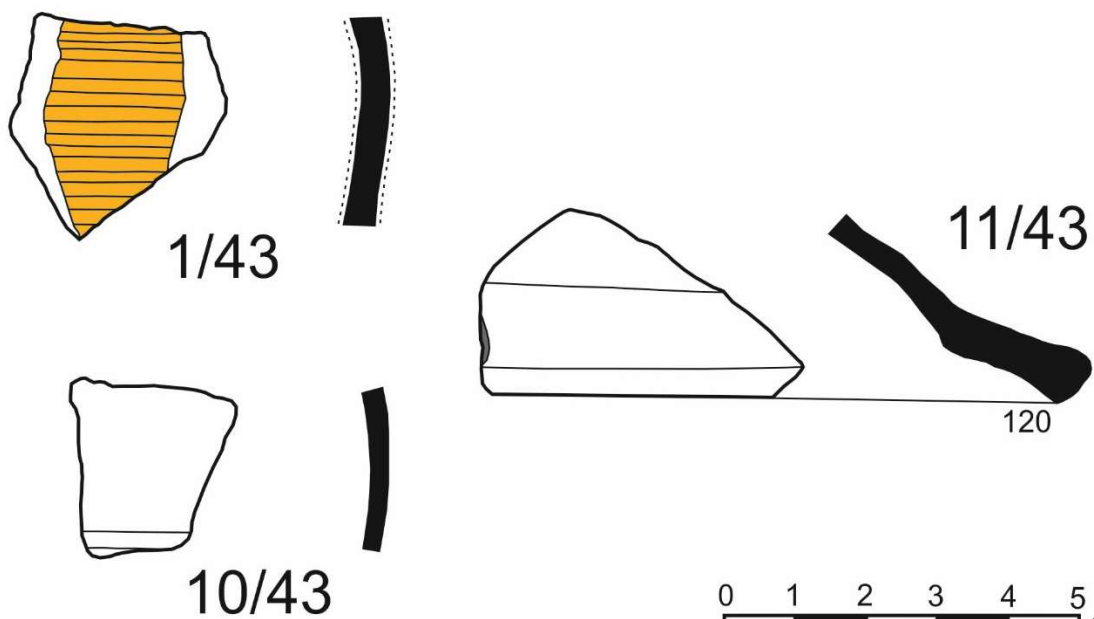
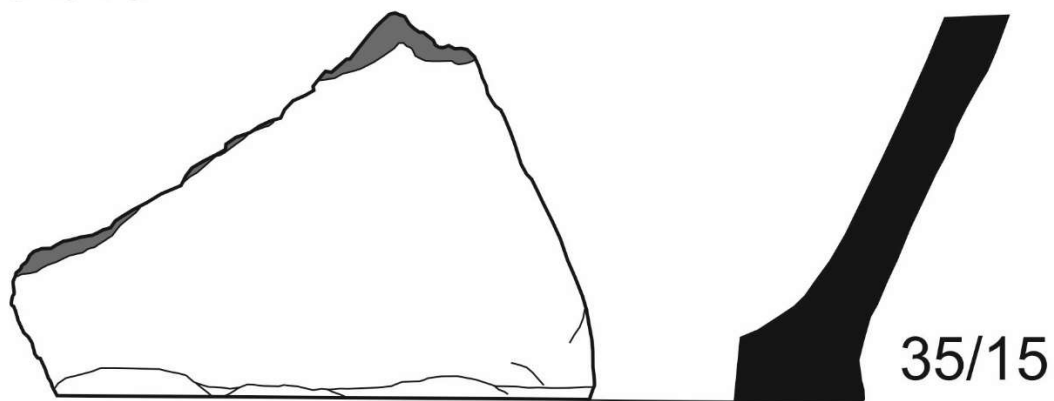
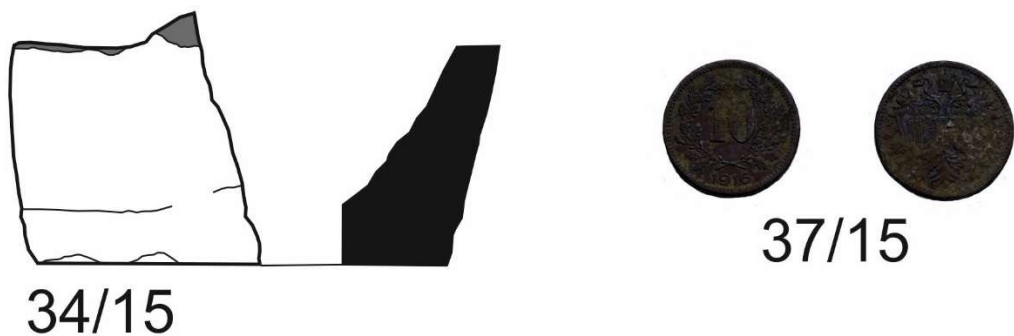
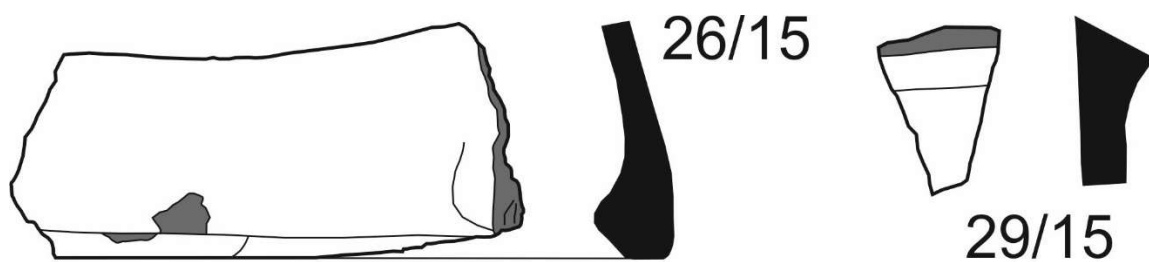
Tab. 2: Výběr nálezů zlomků keramiky ze sektoru S1 (sáček 20).
Kreslil Martin Lacina.

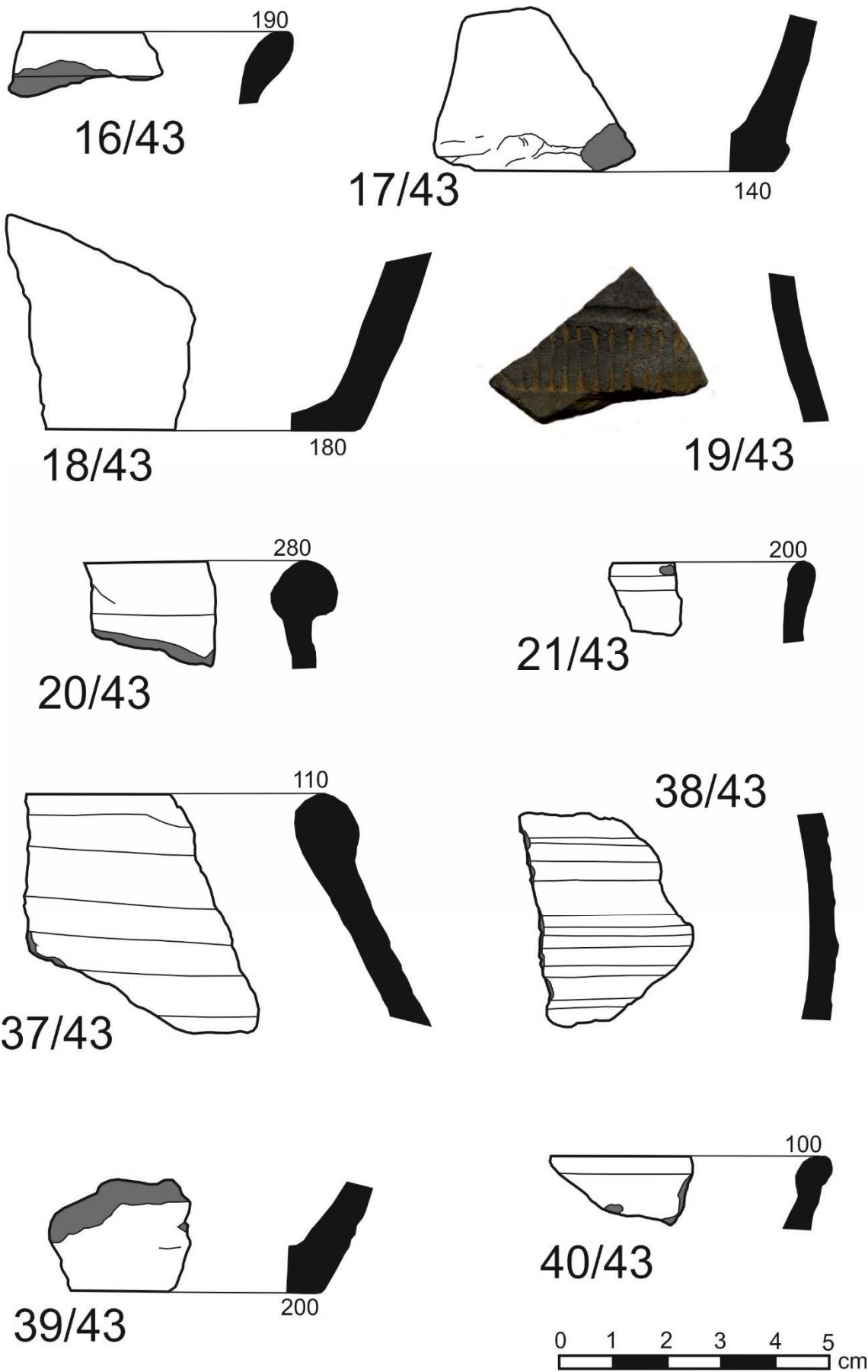
Tab. 3: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektorů S1 (sáček 20) a S6 (sáček 15).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 4: Výběr nálezů zlomků keramiky a kachlů ze sektoru S6 (sáček 15).
Kreslil Martin Lacina.

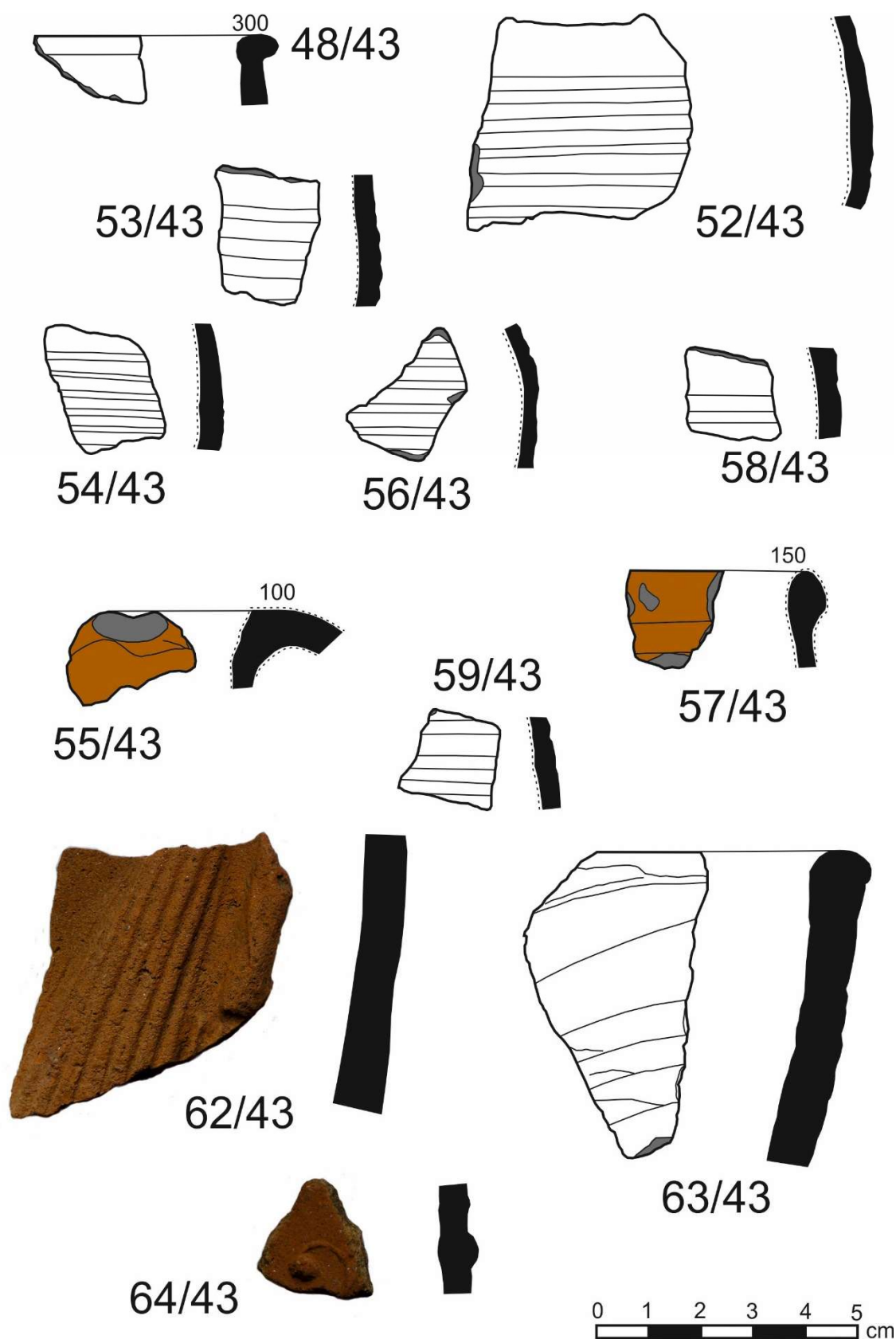

Tab. 5: Výběr nálezů zlomků keramiky, kachlů a mince ze sektorů S6 (sáček 15) a S0 (sáček 43). Kreslil Martin Lacina.

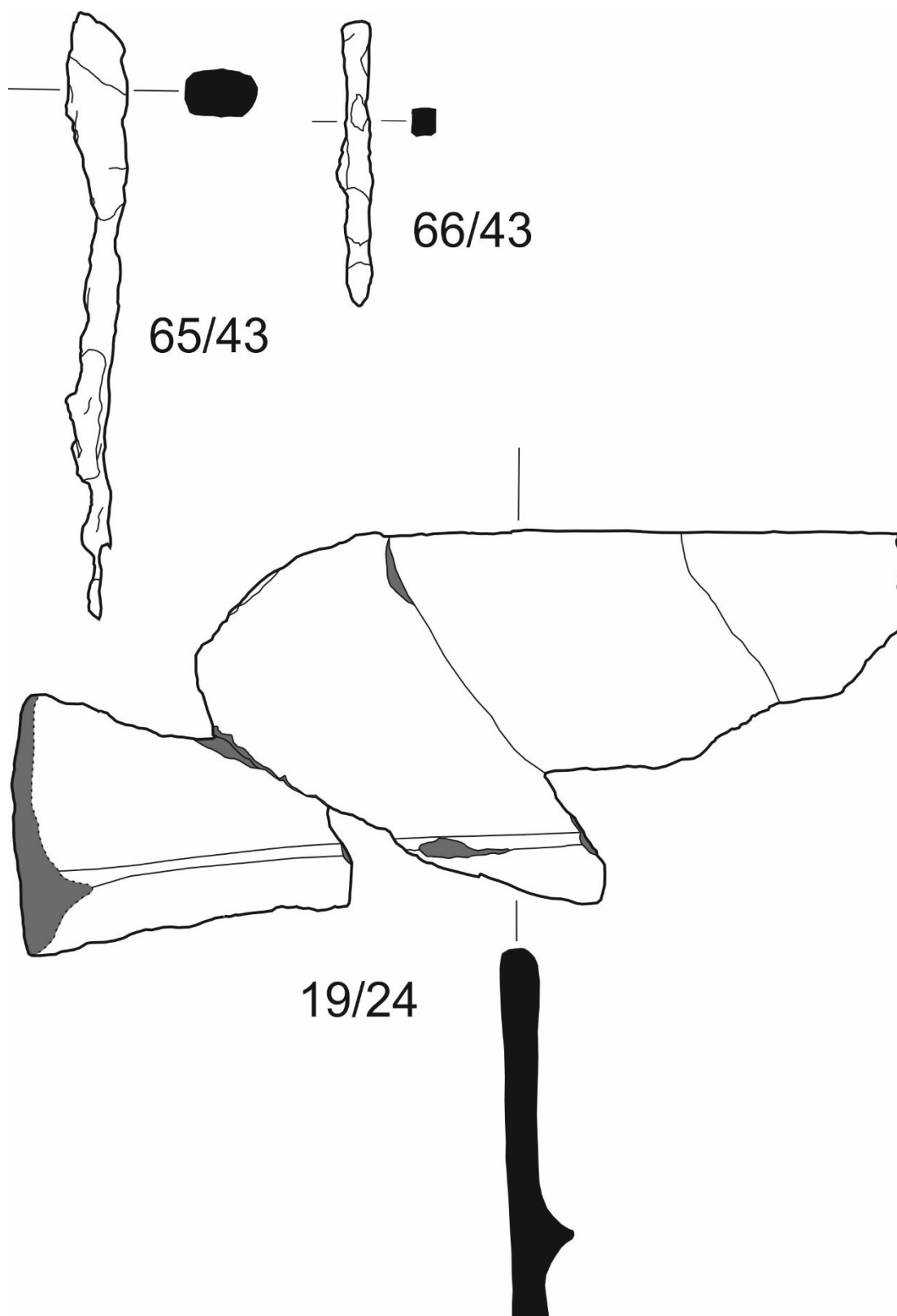

Tab. 6: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektoru S0 (sáček 43).
Kreslil Martin Lacina.

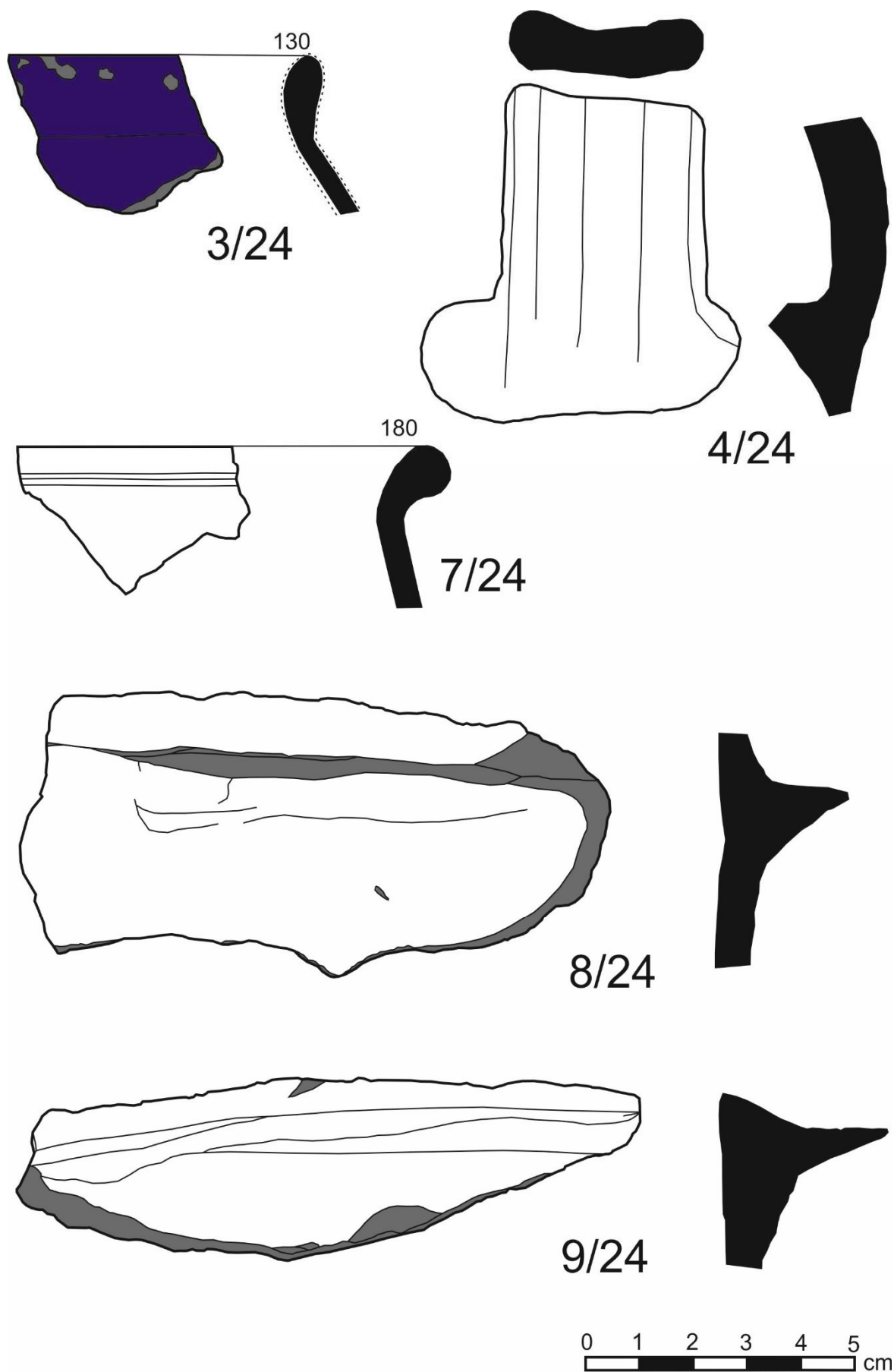

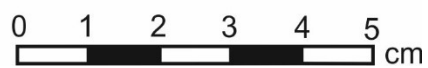
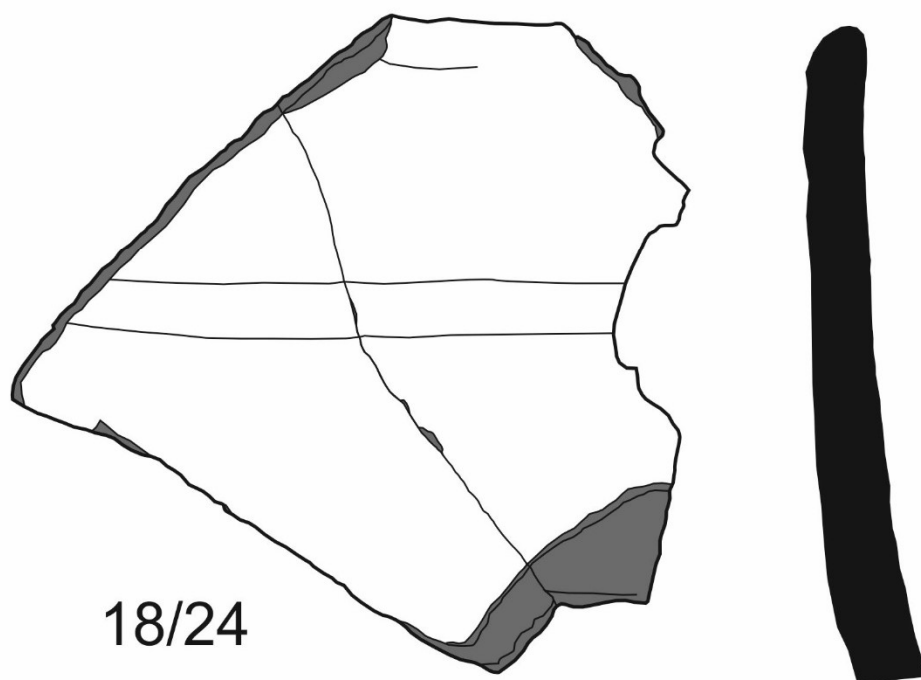
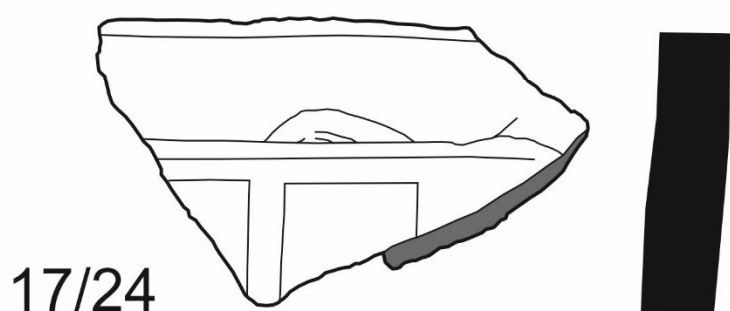
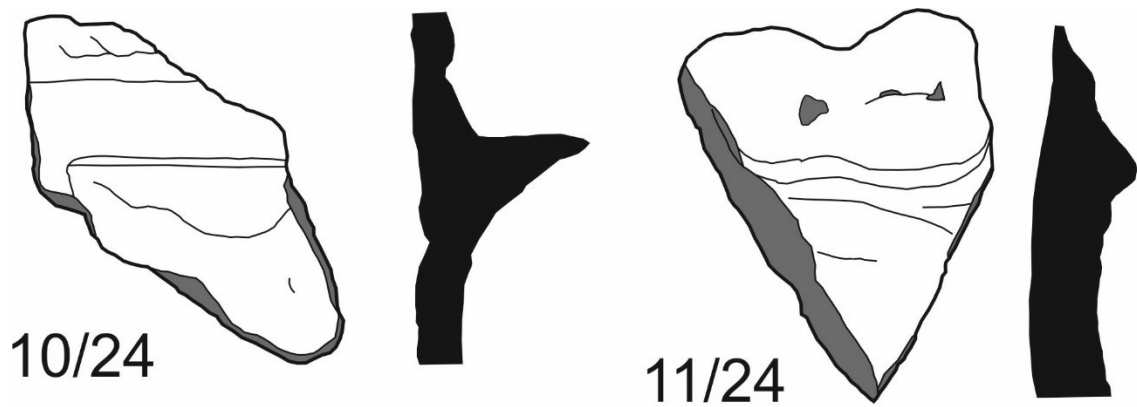
Tab. 7: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektoru S0 (sáček 43).
Kreslil Martin Lacina.

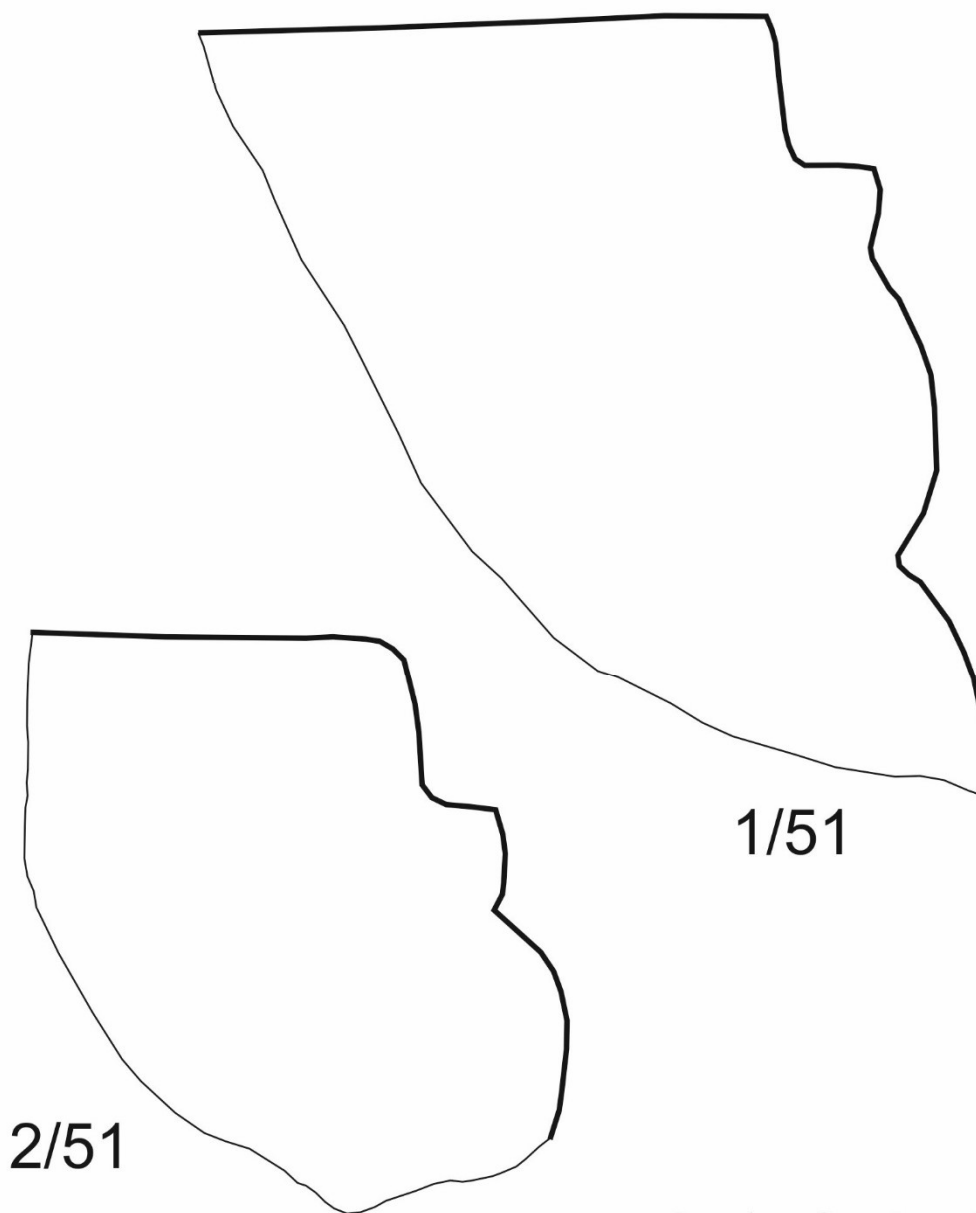
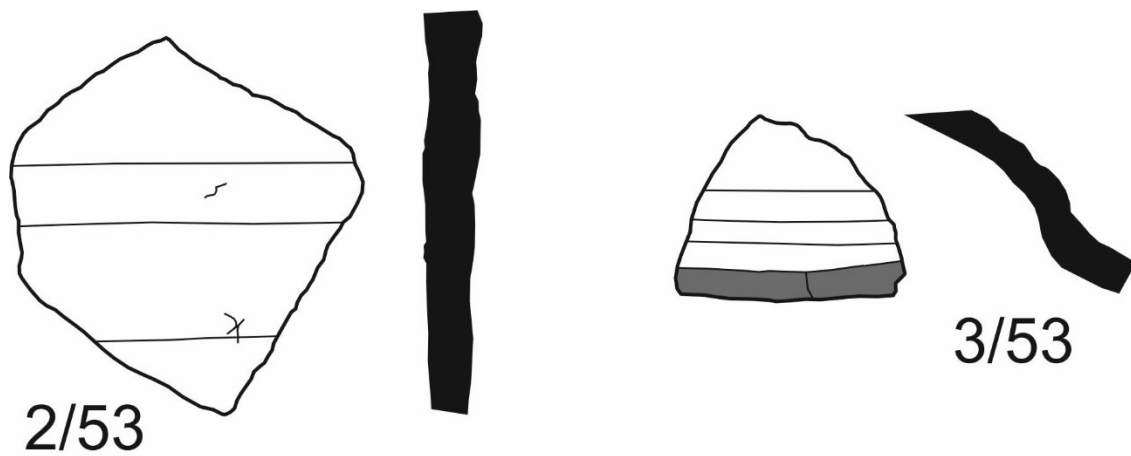
Tab. 8: Výběr nálezů zlomků kachlů a železných předmětů ze sektorů S0 (sáček 43) a S7 (sáček 24). Kreslil Martin Lacina.

Tab. 9: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektoru S7 (sáček 24).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 10: Výběr nálezů zlofků kachlů ze sektoru S7 (sáček 24).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 11: Výběr nálezů zlomků keramiky a architektonických článků ze sektorů S4 (sáček 53) a S6 (sáček 51). Kreslil Martin Lacina.

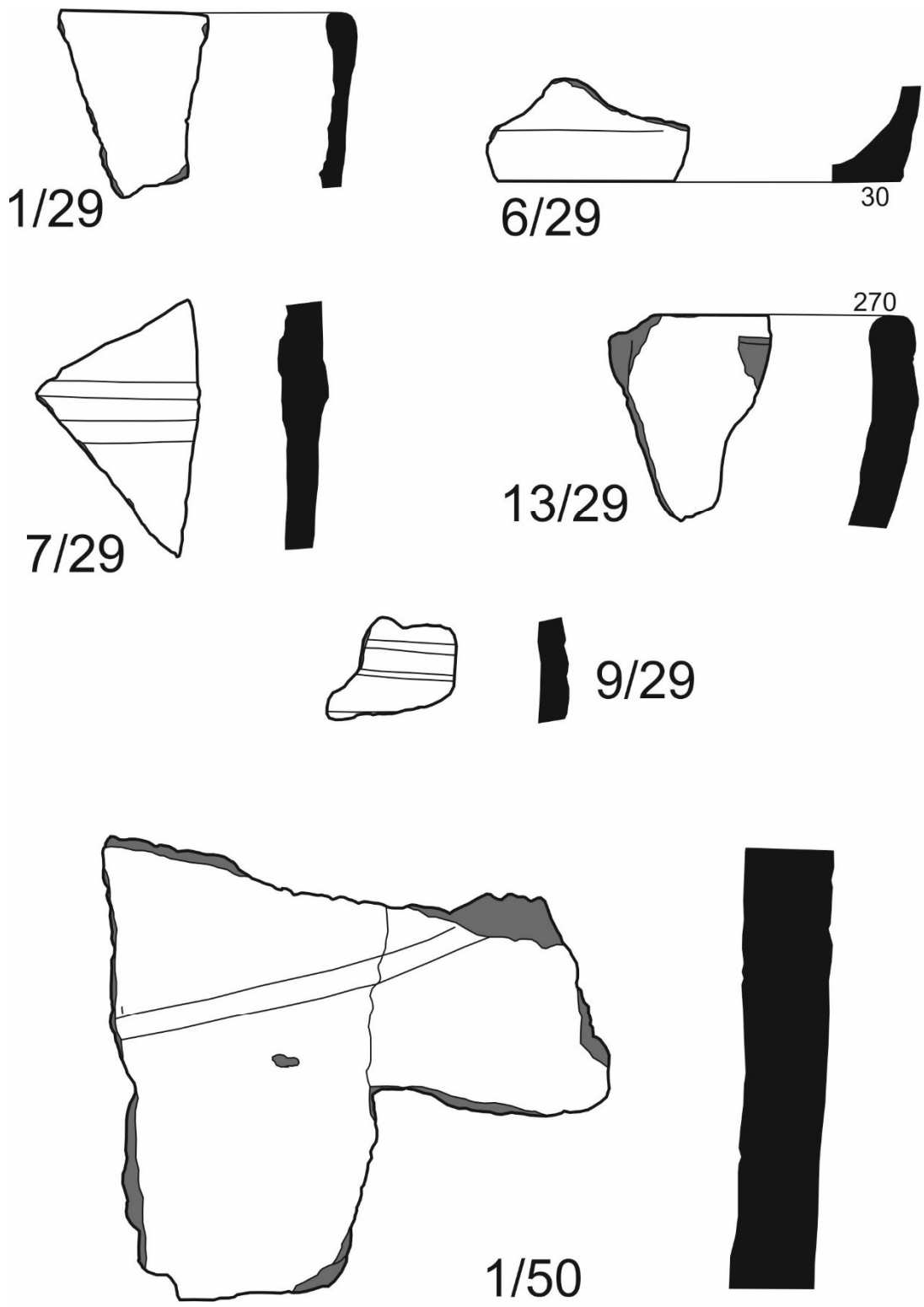
1/51

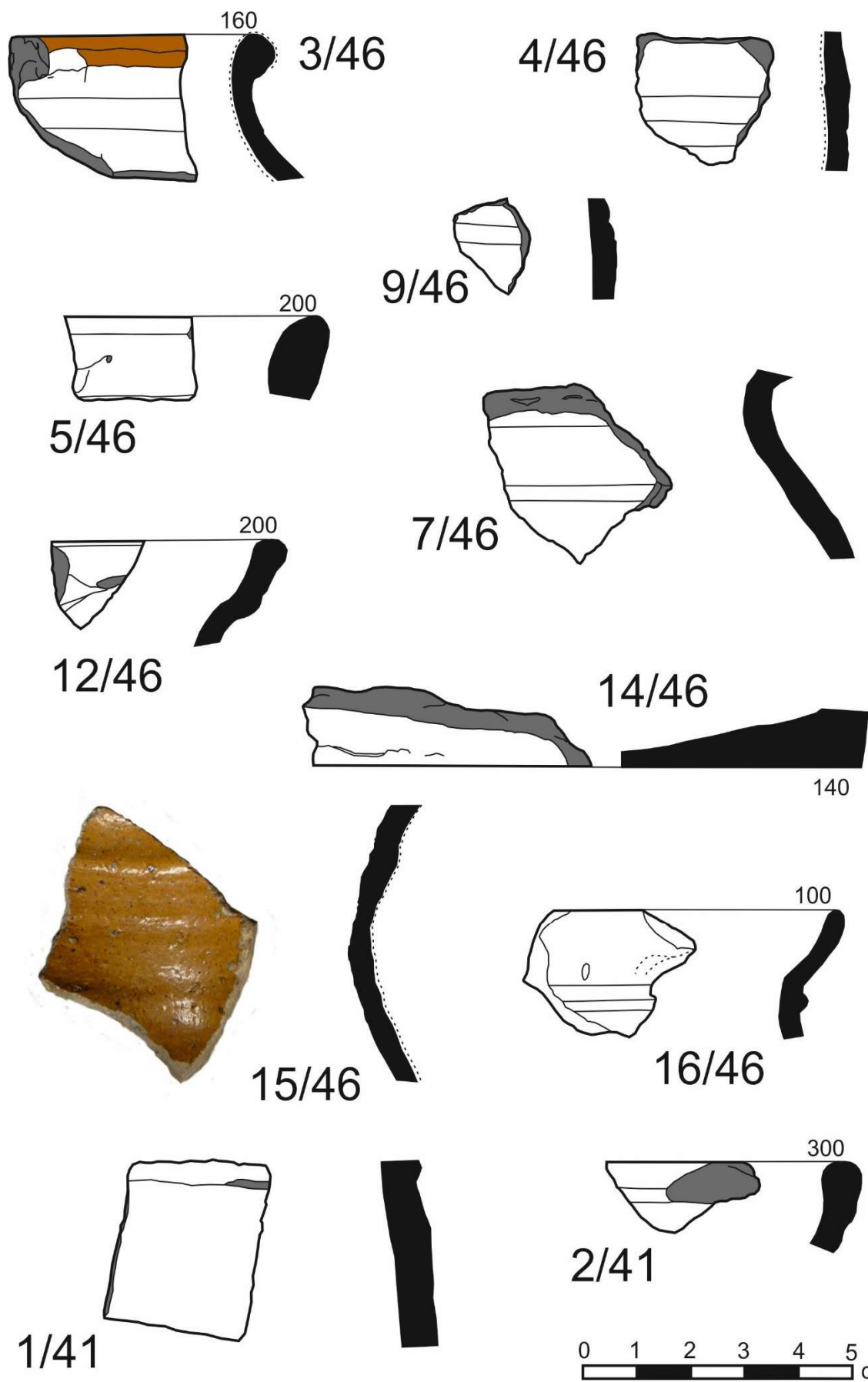
2/51

Tab. 12: Výběr nálezů zlofků architektonických článků ze sektoru S6 (sáček 51).
Kreslil Martin Lacina.

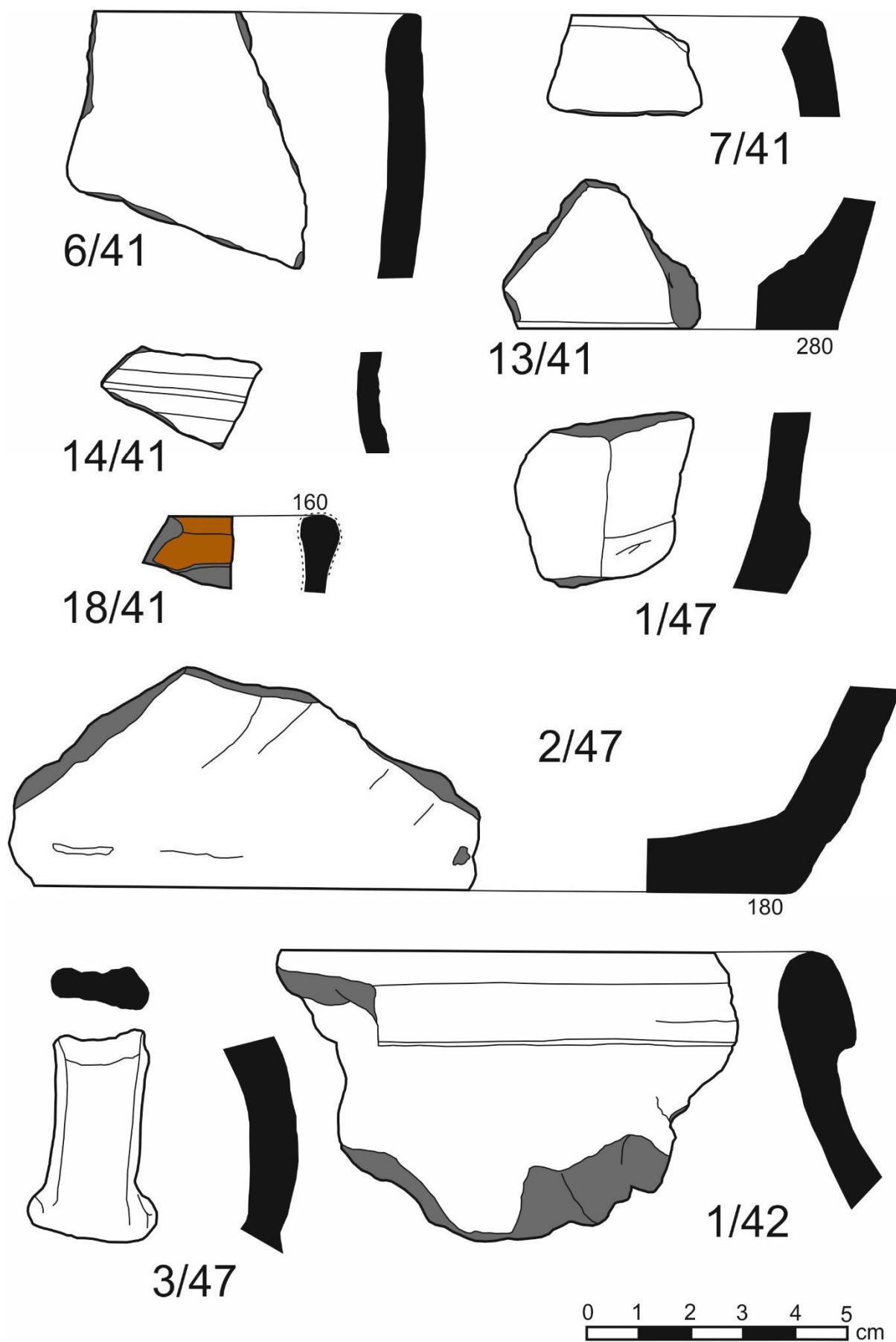

Tab. 13: Výběr nálezů zlomků keramiky a kachlů ze sektorů S1 (sáček 29) a S8 (sáček 50).
Kreslil Martin Lacina.

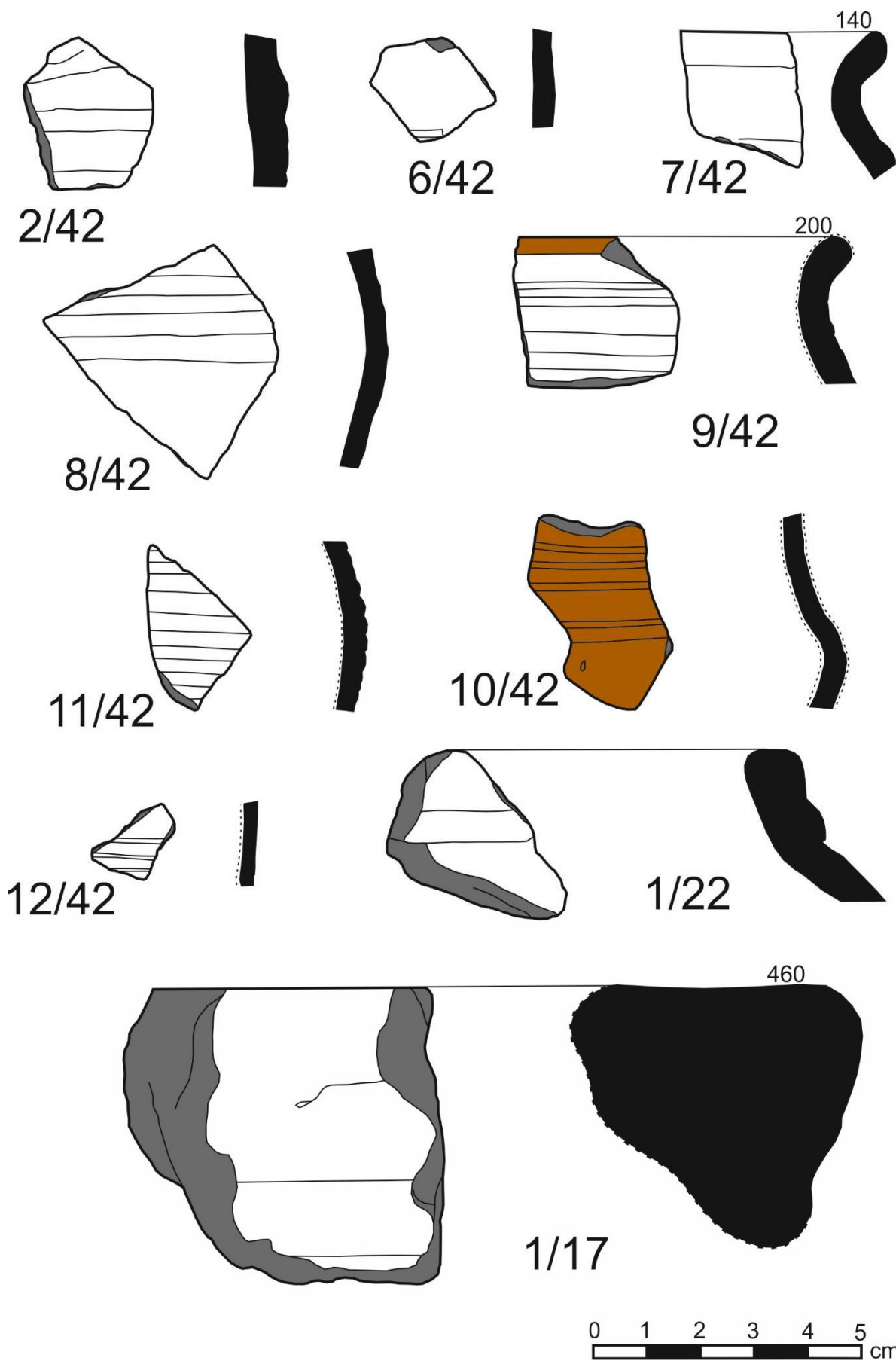

Tab. 14: Výběr nálezů zlomků keramiky, kachlů a skla ze sektorů S0 (sáček 46) a S6 (sáček 41). Kreslil Martin Lacina.

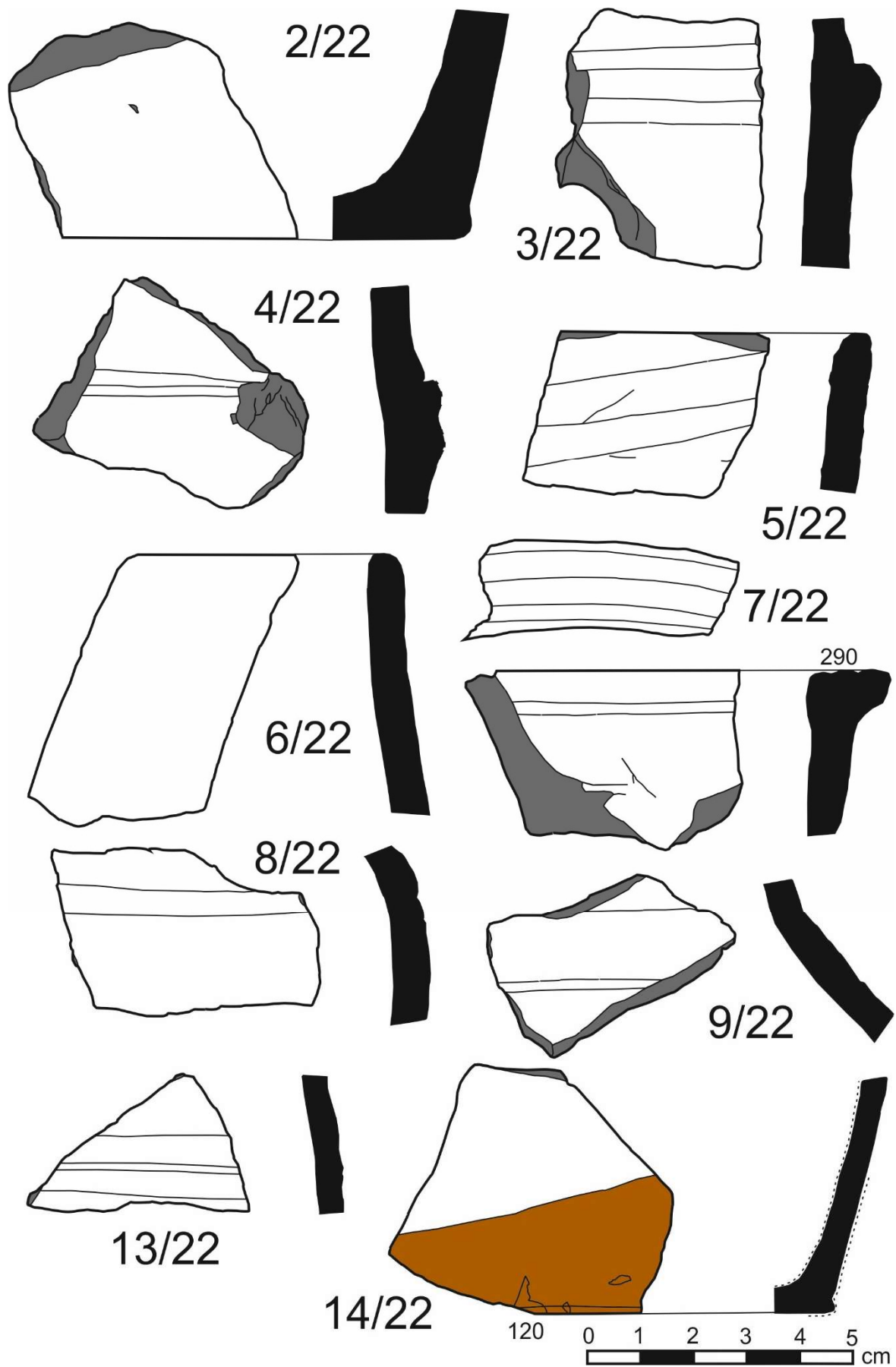

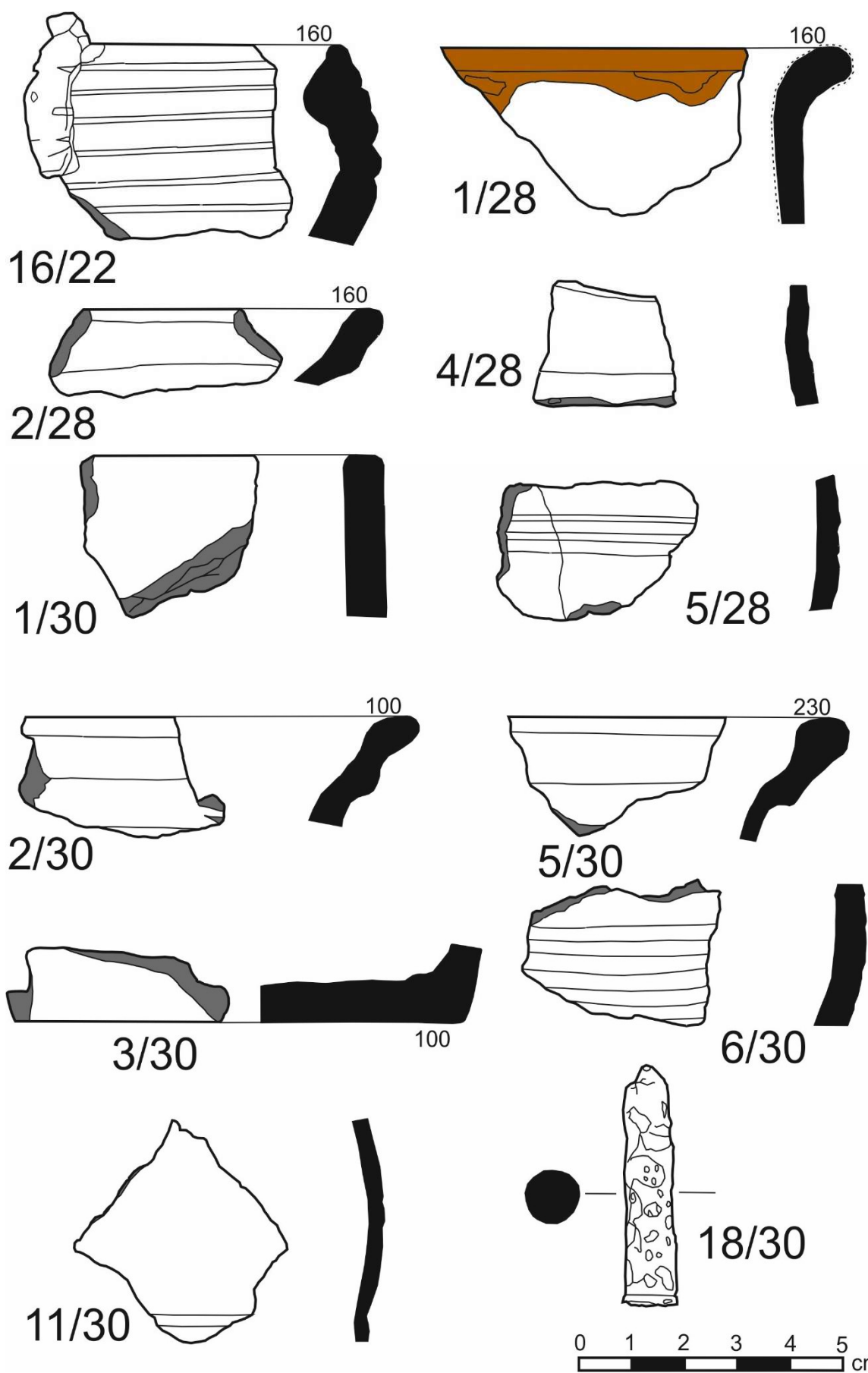
Tab. 15: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S6 (sáček 41), S1 (sáček 47) a S4 (sáček 42). Kreslil Martin Lacina.

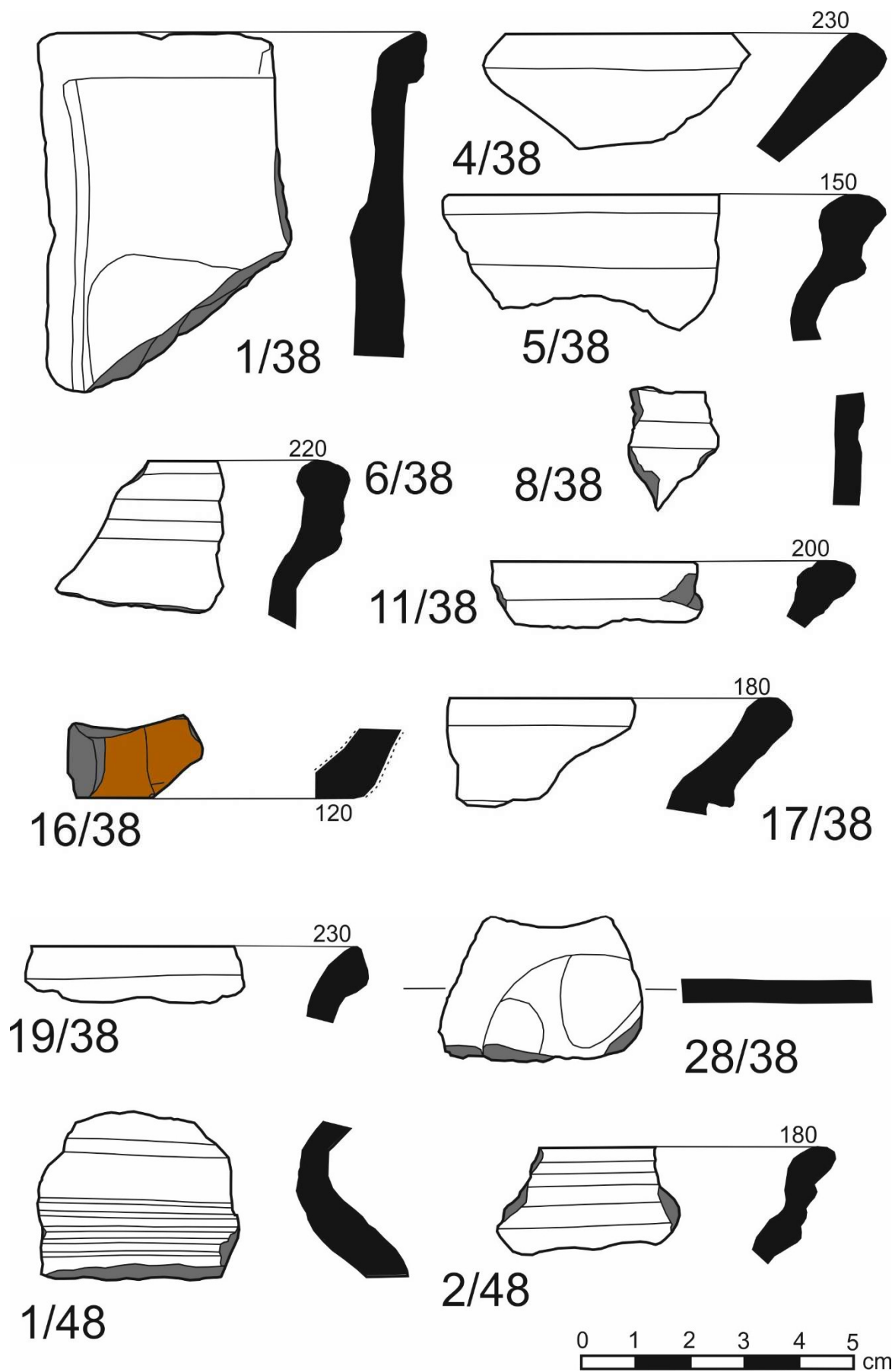
Tab. 16: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S4 (sáček 42), S6 (sáček 17) a S2 (sáček 22). Kreslil Martin Lacina.

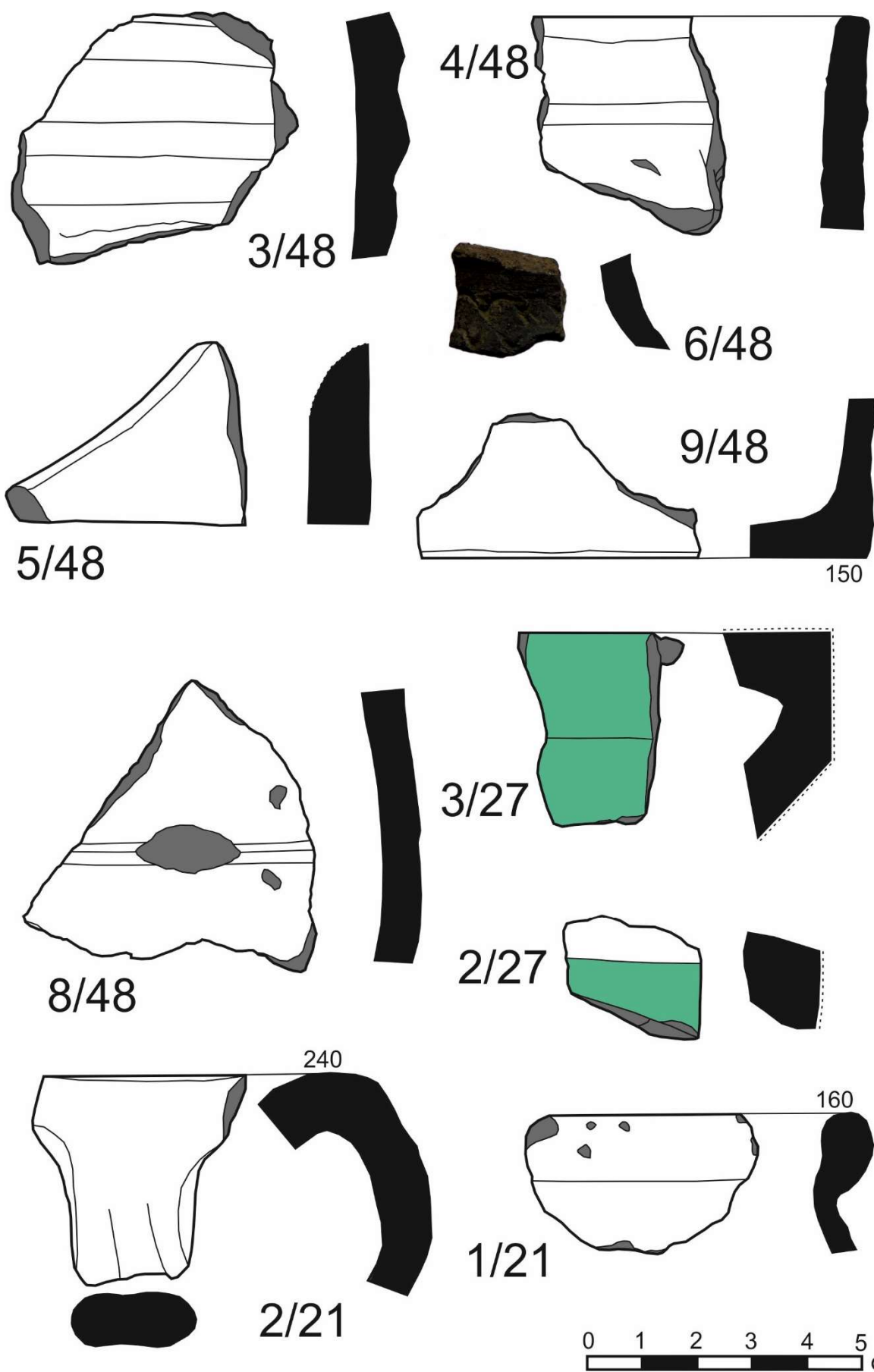
Tab. 17: Výběr nálezů zlomků keramiky a kachlů ze sektoru S2 (sáček 22).
Kreslil Martin Lacina.

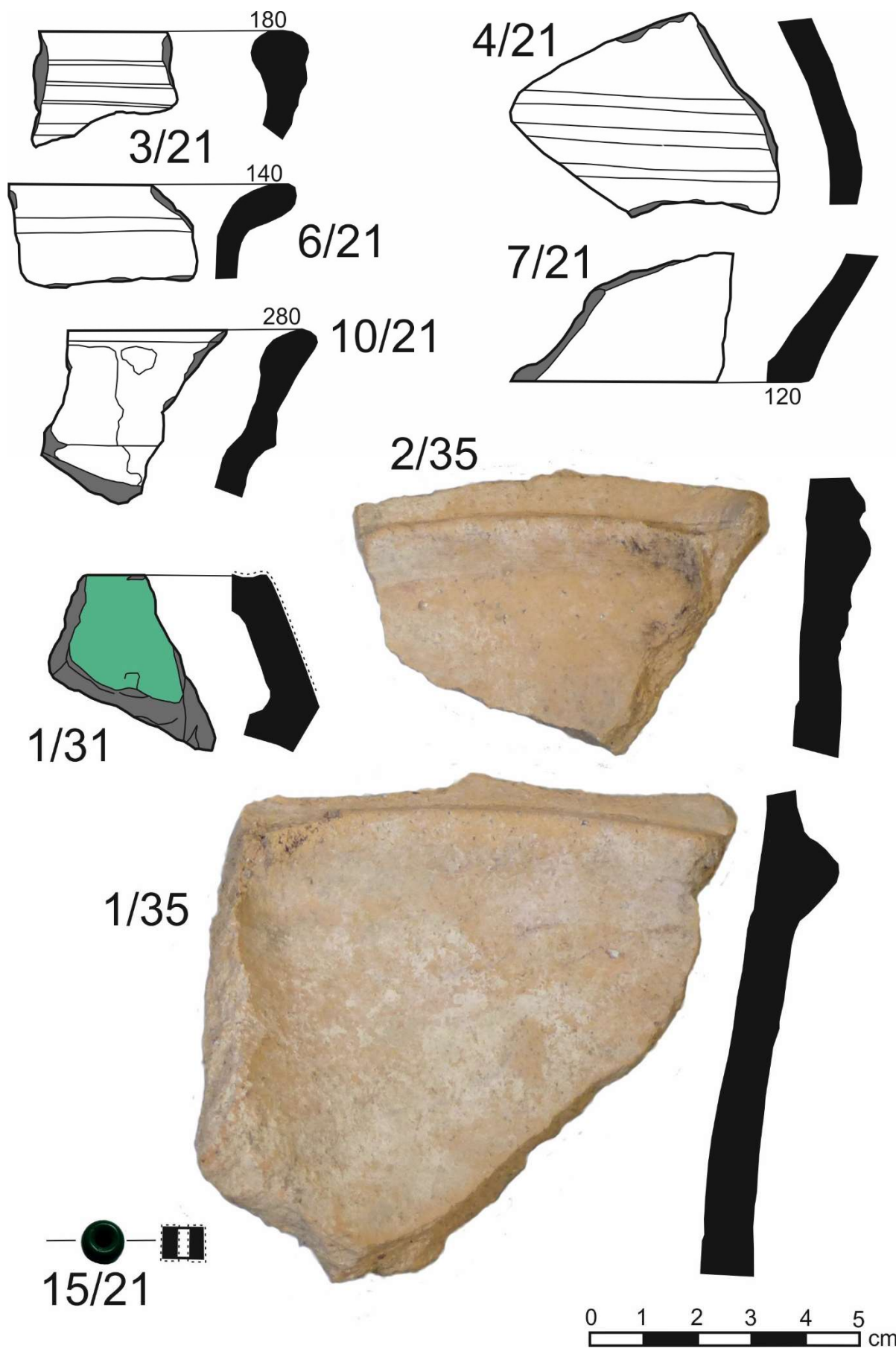
Tab. 18: Výběr nálezů zlofků keramiky, kachlů a nábojnic ze sektorů S2 (sáček 22) a S3 (sáček 28 a 30). Kreslil Martin Lacina.

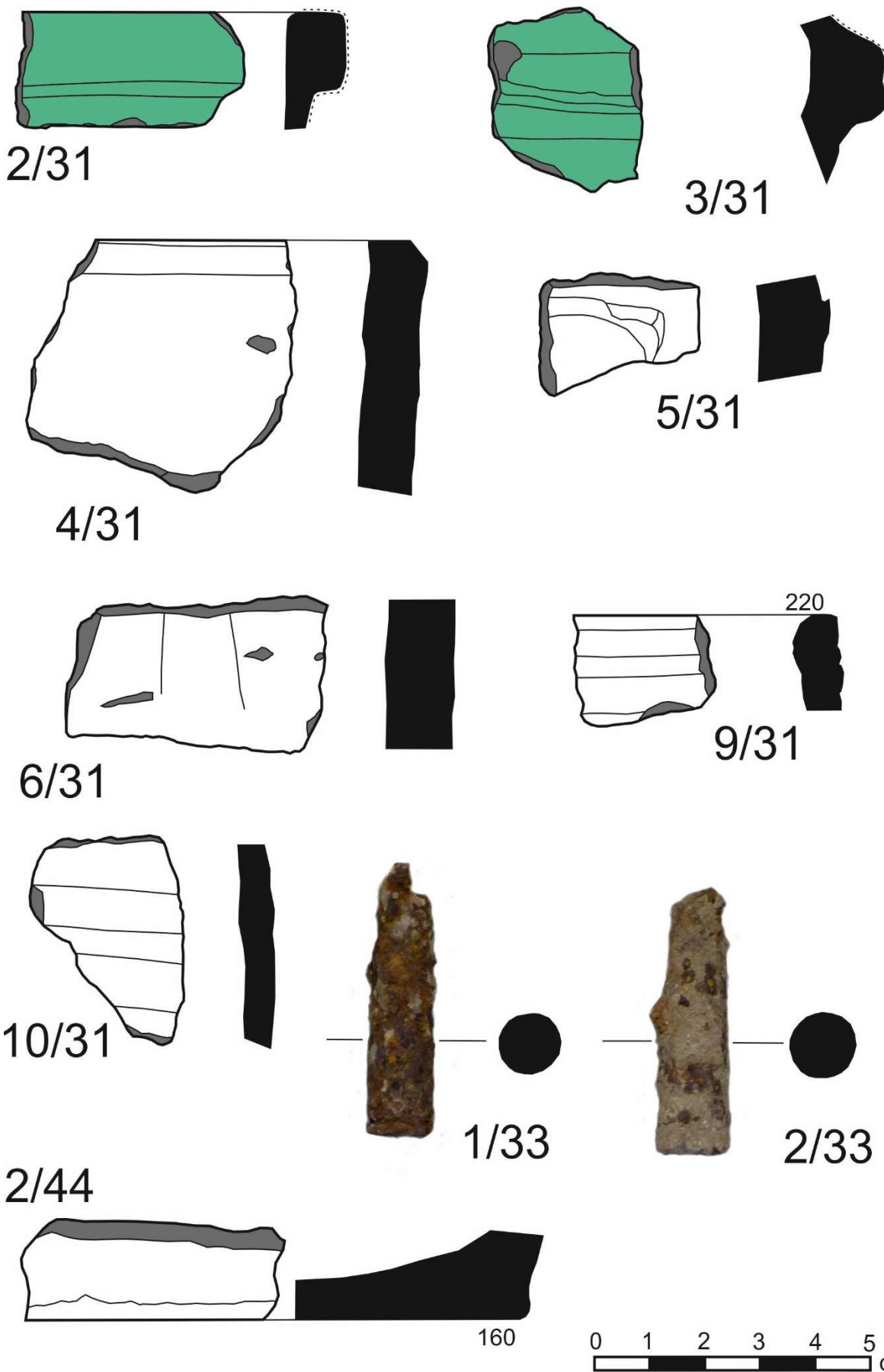
Tab. 19: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S3 (sáček 38) a S0 (sáček 48).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 20: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S0 (sáček 48), S1 (sáček 27) a S1 (sáček 21). Kreslil Martin Lacina.

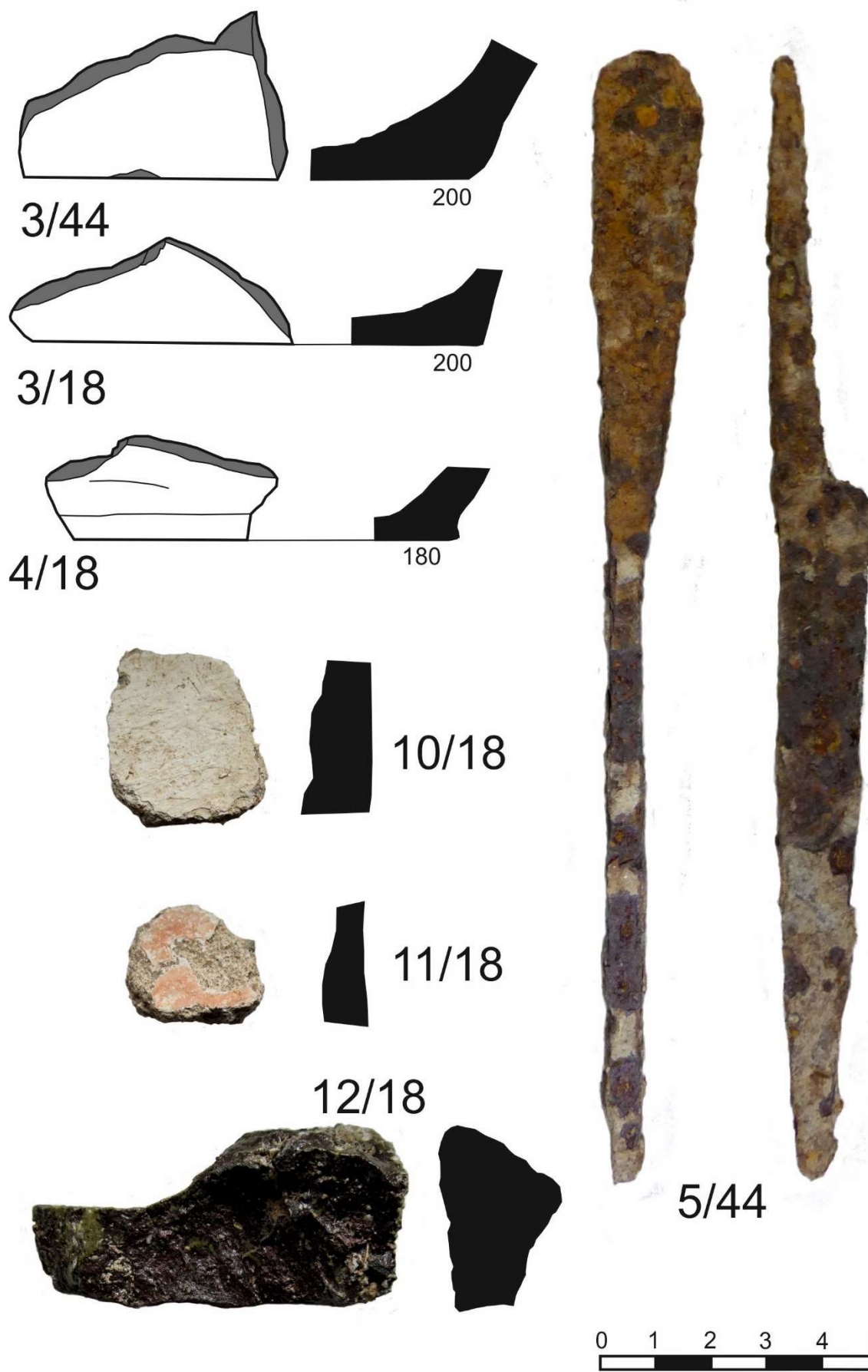

Tab. 21: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S1 (sáček 21) a S3 (sáček 31). Kreslil Martin Lacina.

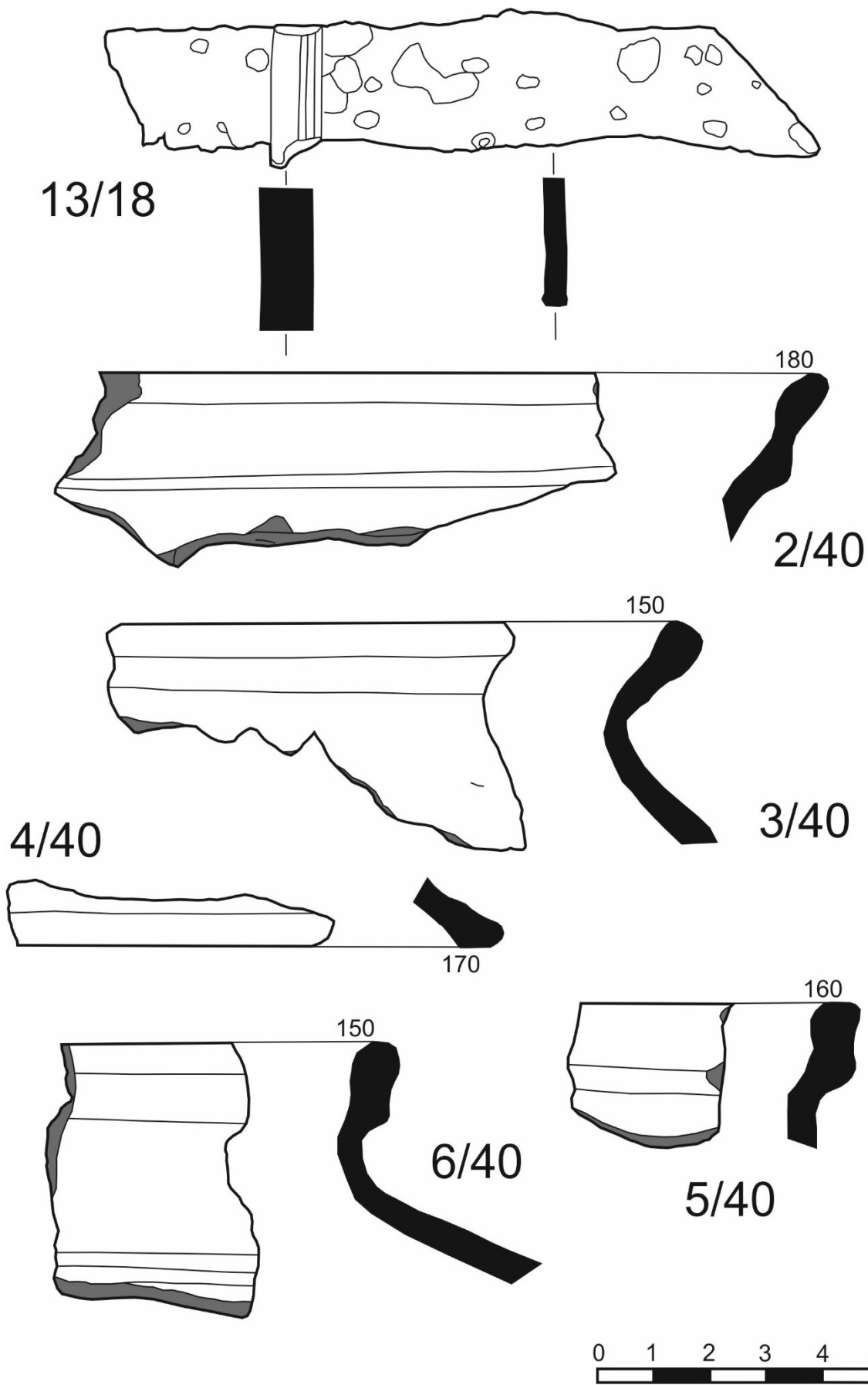

Tab. 22: Výběr nálezů zlofků keramiky, kachlů a nábojnic ze sektorů S3 (sáček 31 a 33) a S1 (sáček 44). Kreslil Martin Lacina.

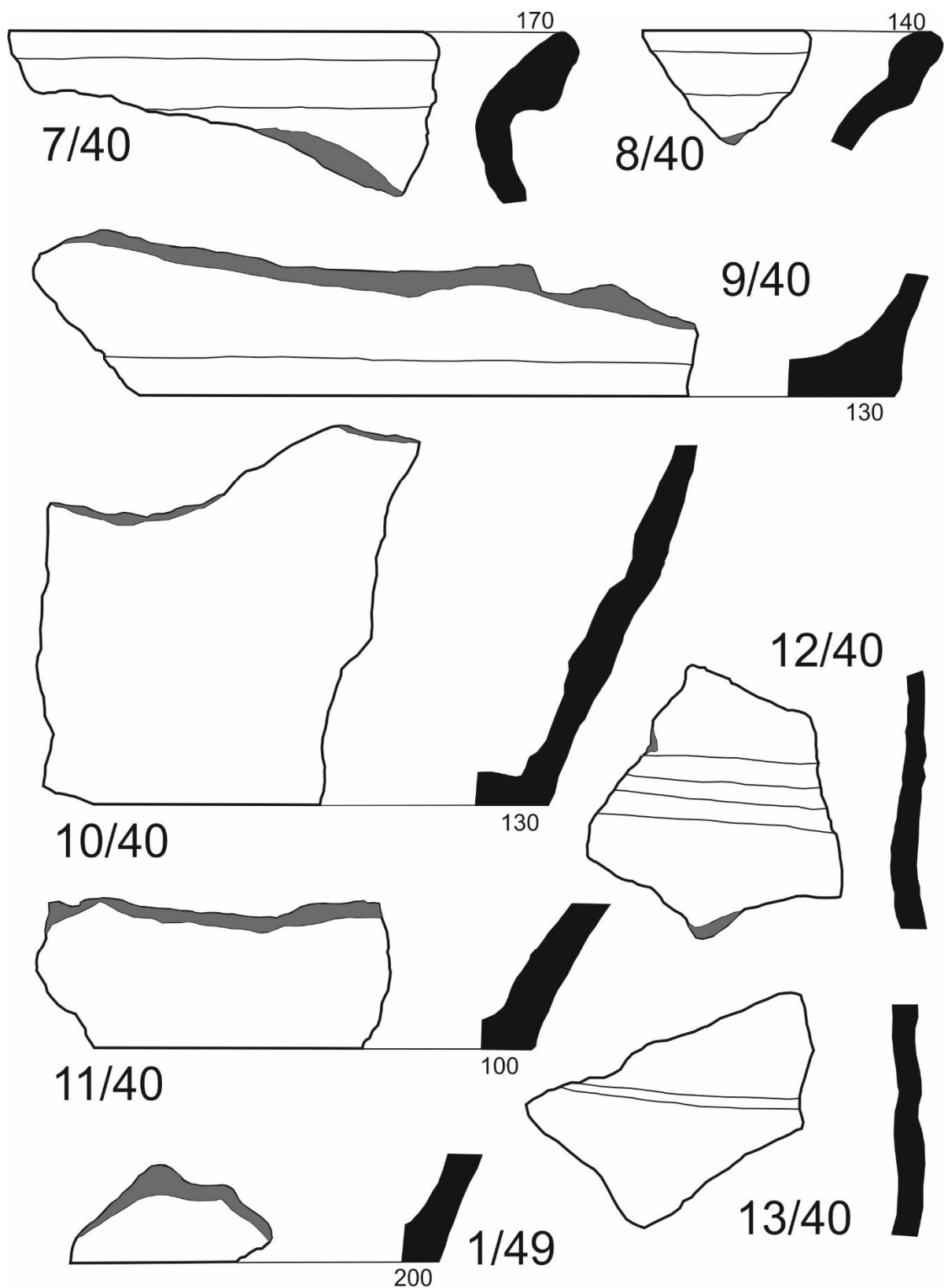

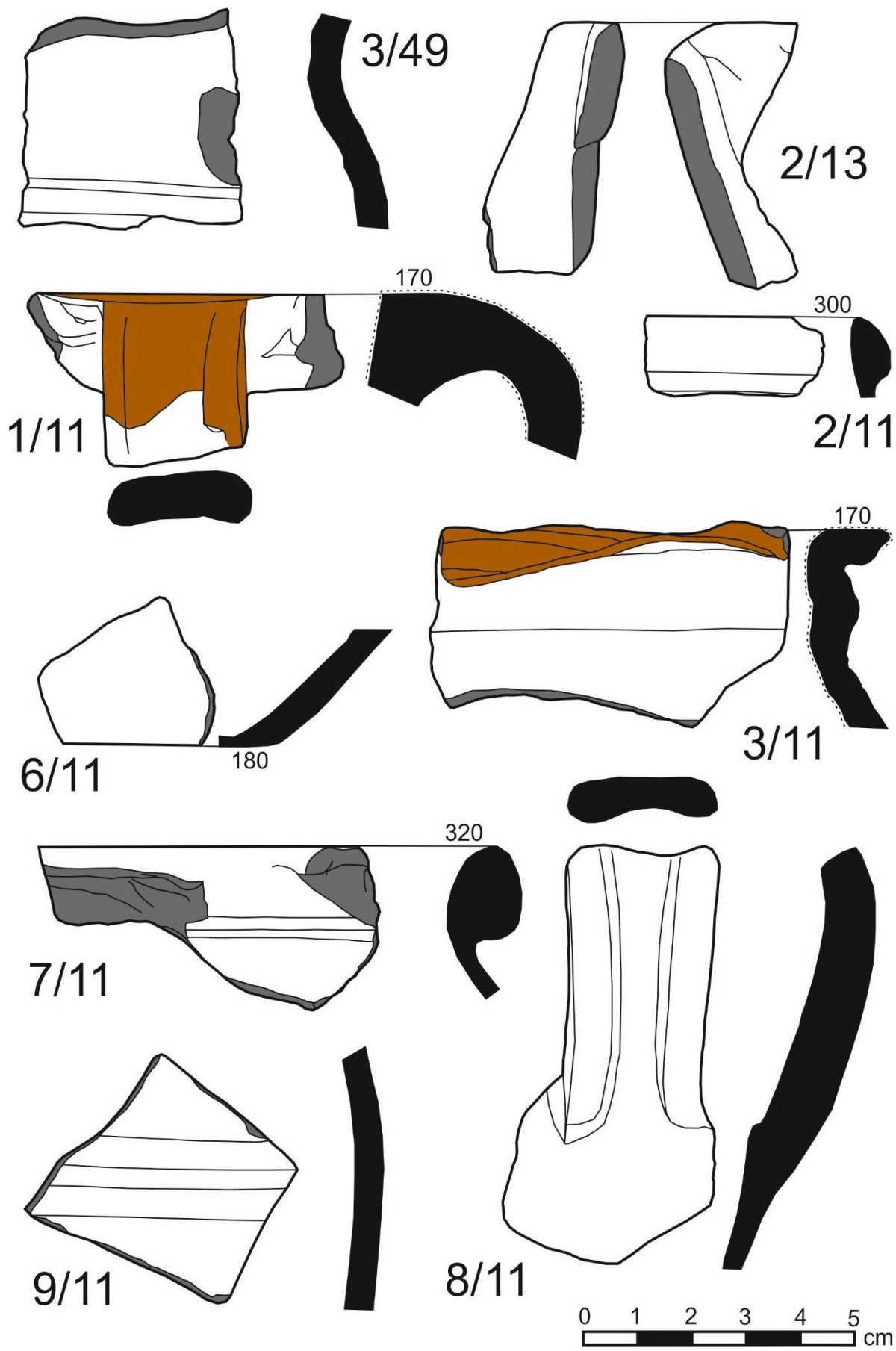
Tab. 23: Výběr nálezů zlofků keramiky, železných předmětů, omítky a stavebních materiálů ze sektorů S1 (sáček 44) a S2 (sáček 18). Kreslil Martin Lacina.

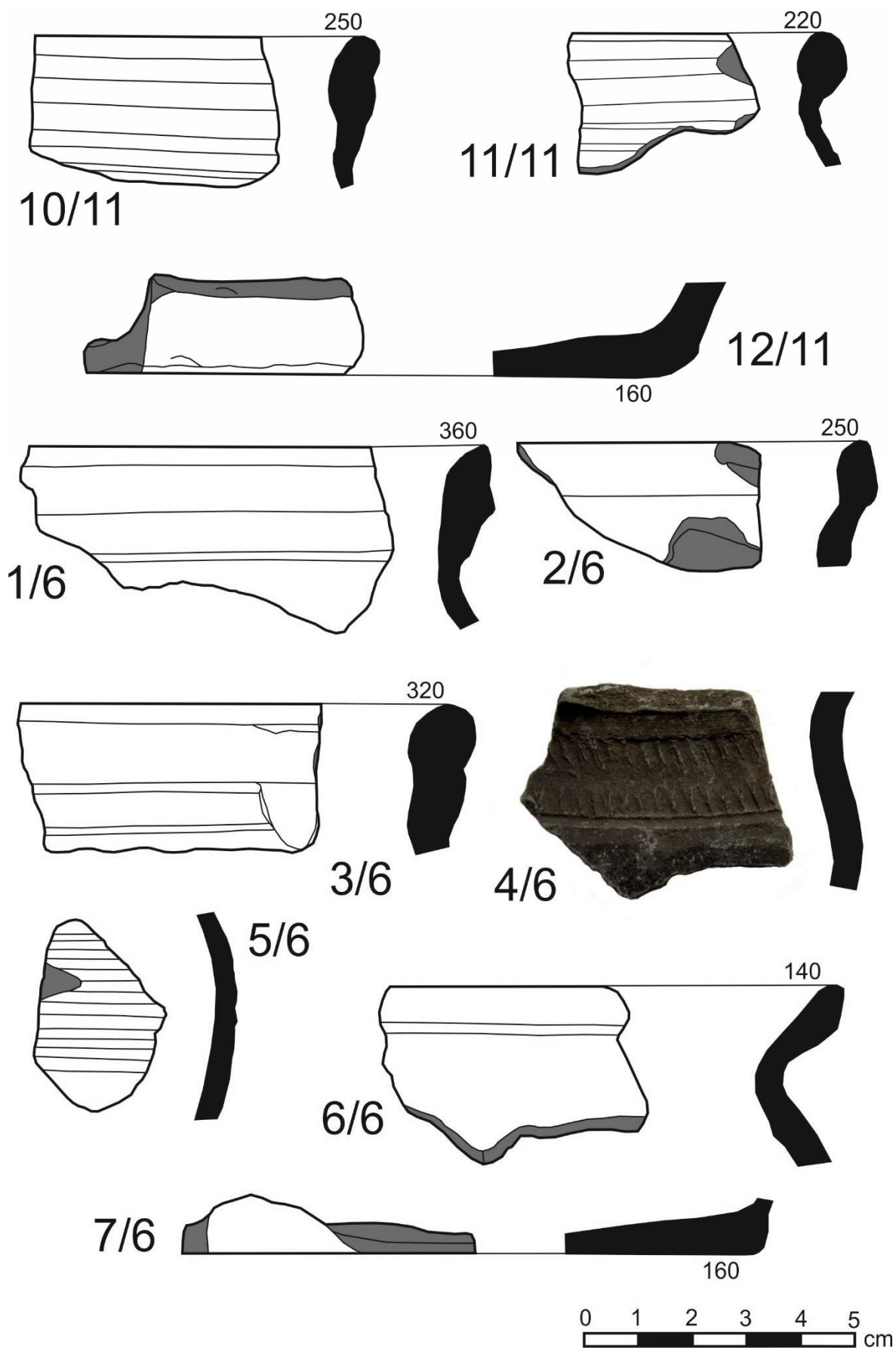
Tab. 24: Výběr nálezů zlomků keramiky a železných předmětů ze sektorů S2 (sáček 18) a S3 (sáček 40). Kreslil Martin Lacina.

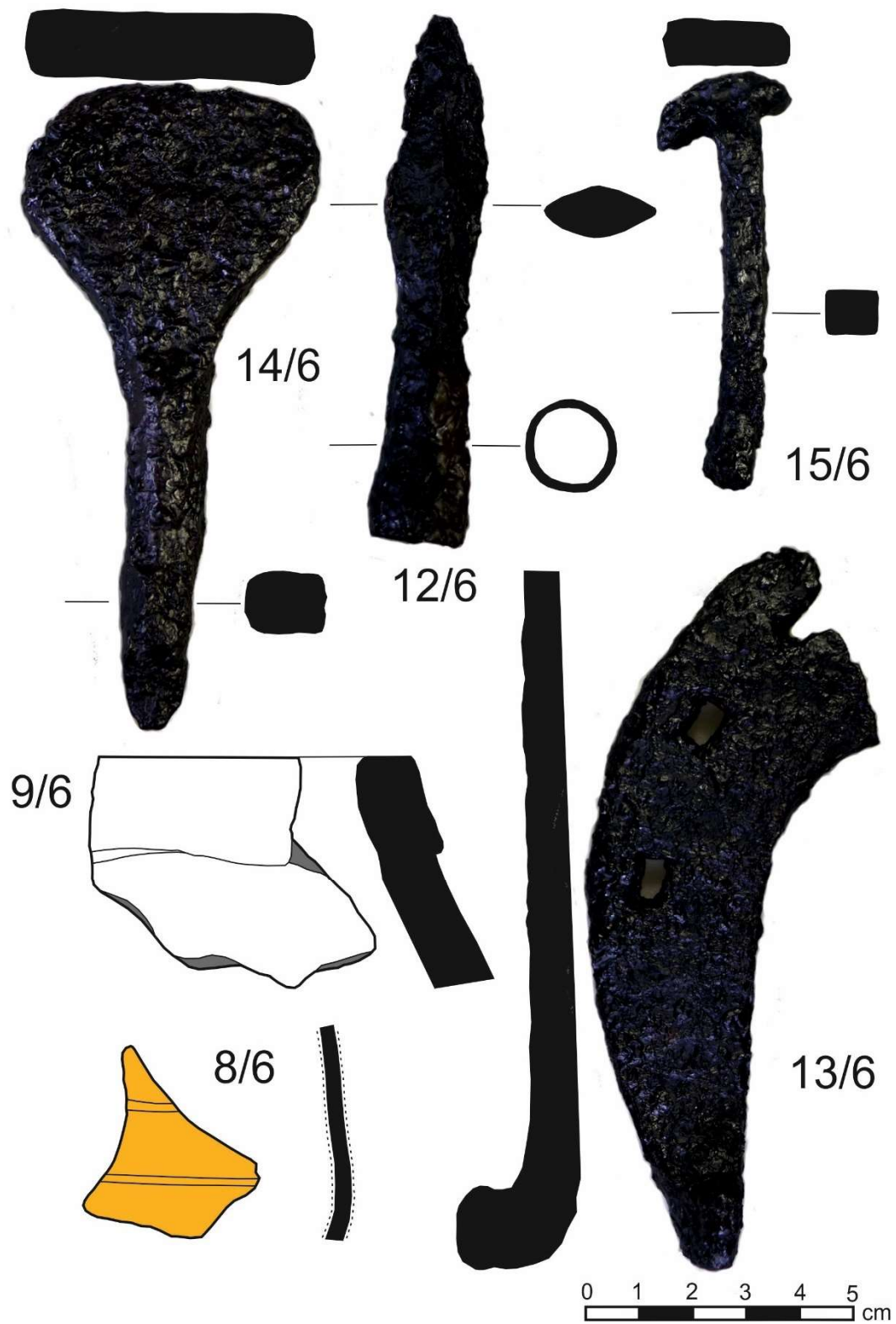
Tab. 25: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektorů S3 (sáček 40) a S4 (sáček 49).
Kreslil Martin Lacina.

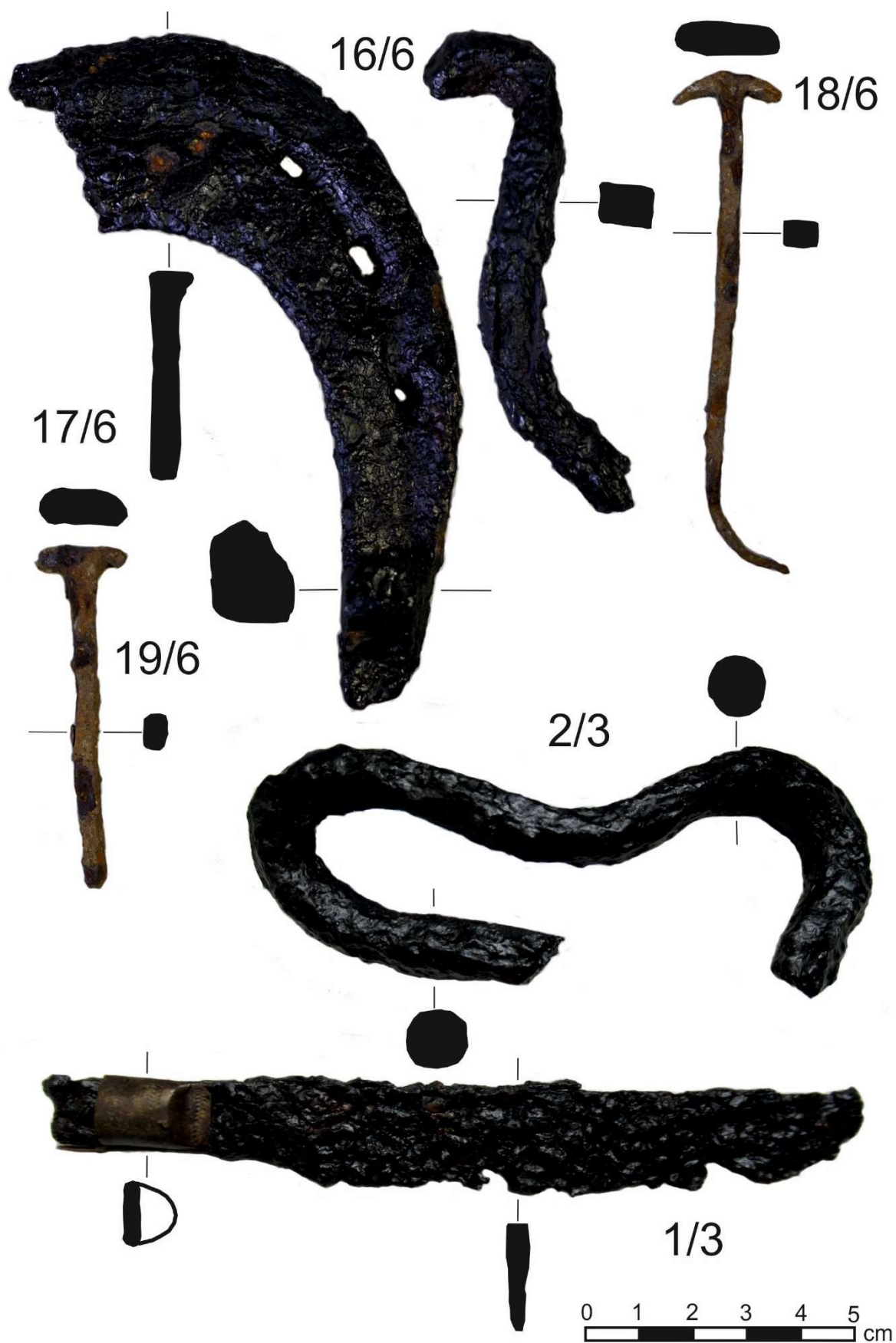
Tab. 26: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S4 (sáček 49), S1 (sáček 13) a S8 (sáček 11). Kreslil Martin Lacina.

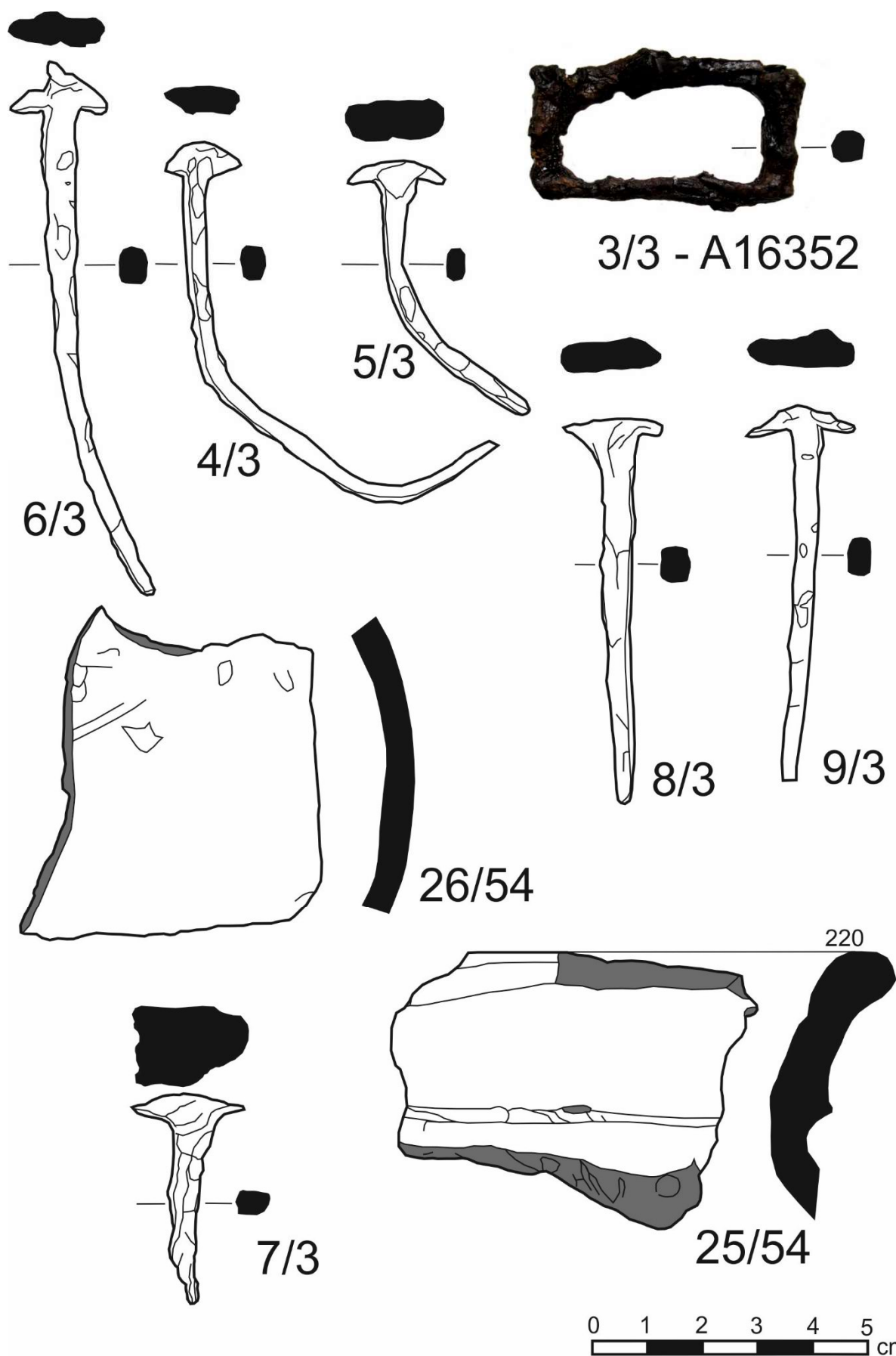
Tab. 27: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektorů S8 (sáček 11) a S5 (sáček 6).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 28: Výběr nálezů zlomků keramiky, kachlů a železných předmětů ze sektoru S5 (sáček 6). Kreslil Martin Lacina.

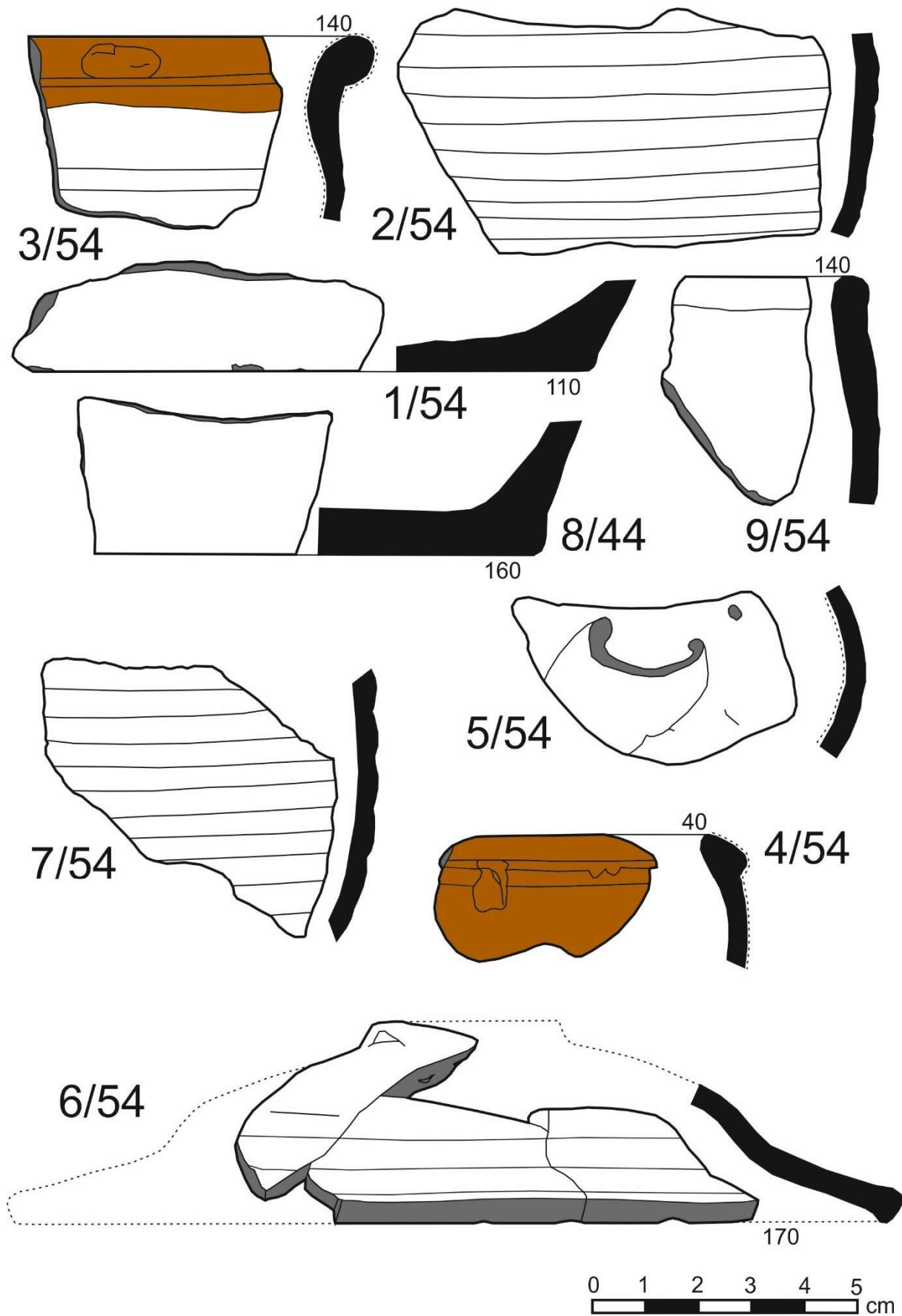

Tab. 29: Výběr nálezů železných předmětů ze sektoru S5 (sáčky 6 a 3).
Kreslil Martin Lacina.

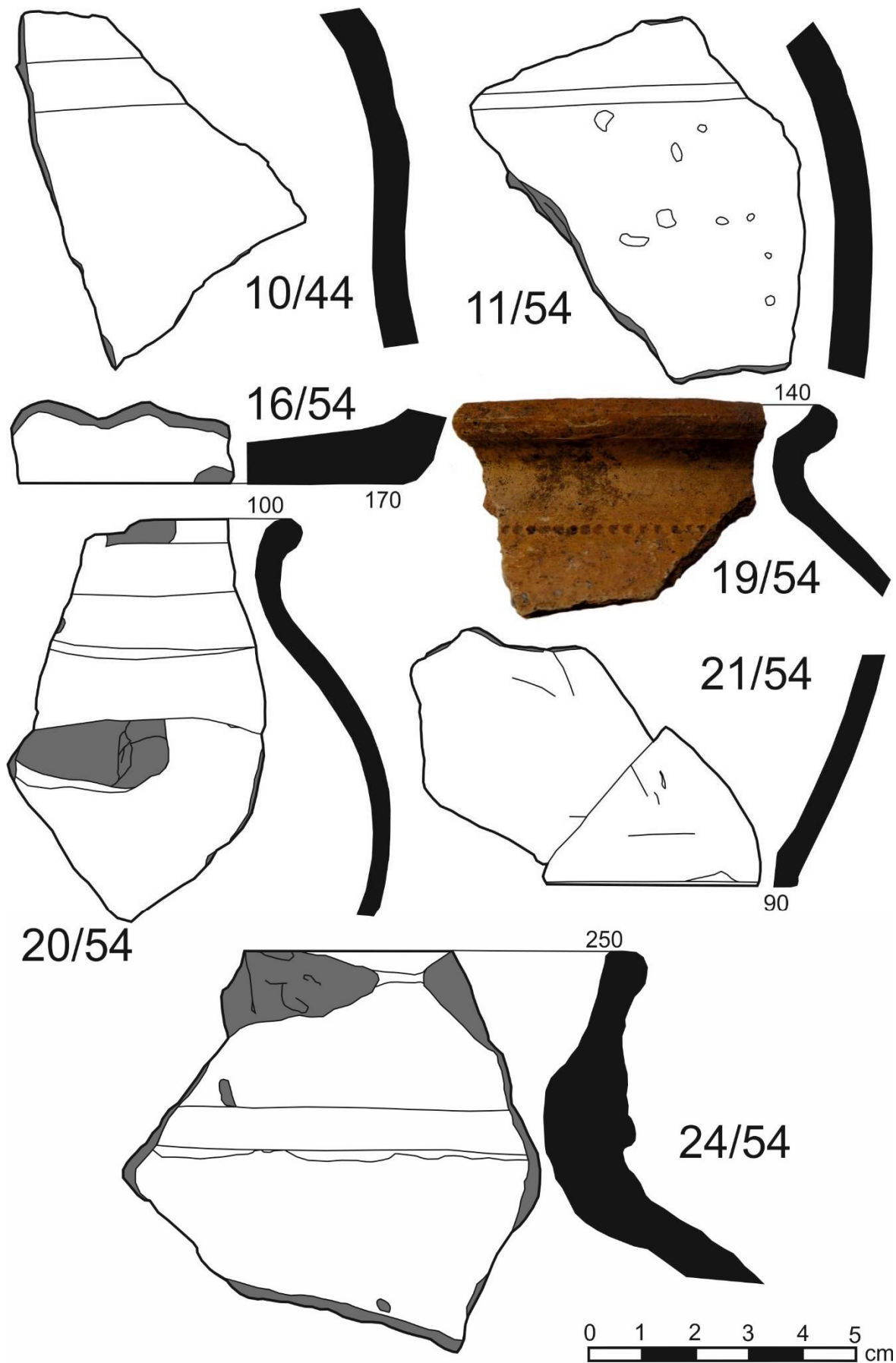

Tab. 30: Výběr nálezů zlofků keramiky a železných předmětů ze sektorů S5 (sáček 3) a S7 (sáček 54). Kreslil Martin Lacina.

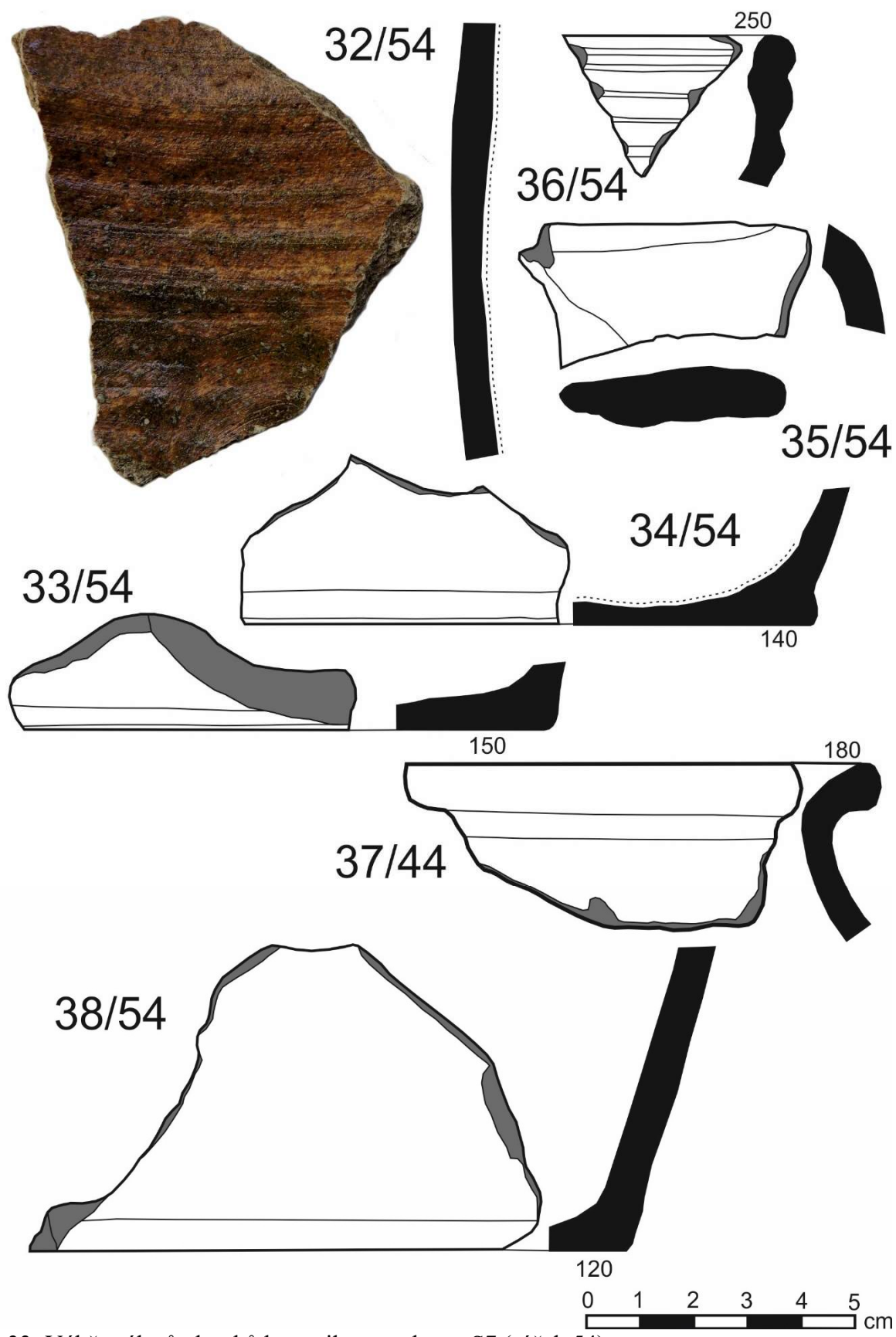

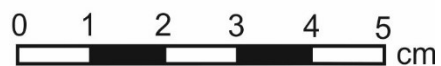
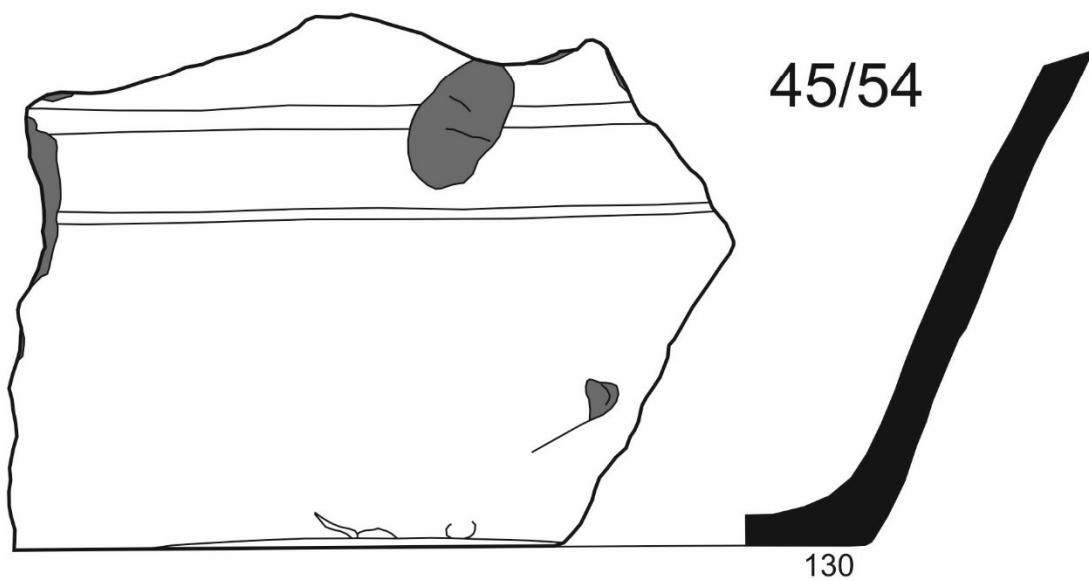
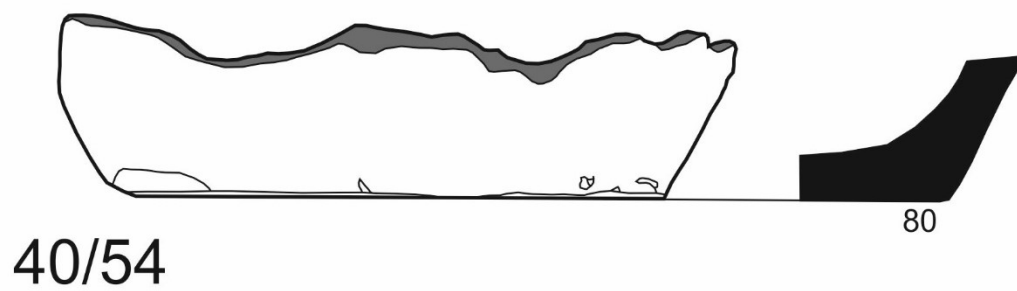
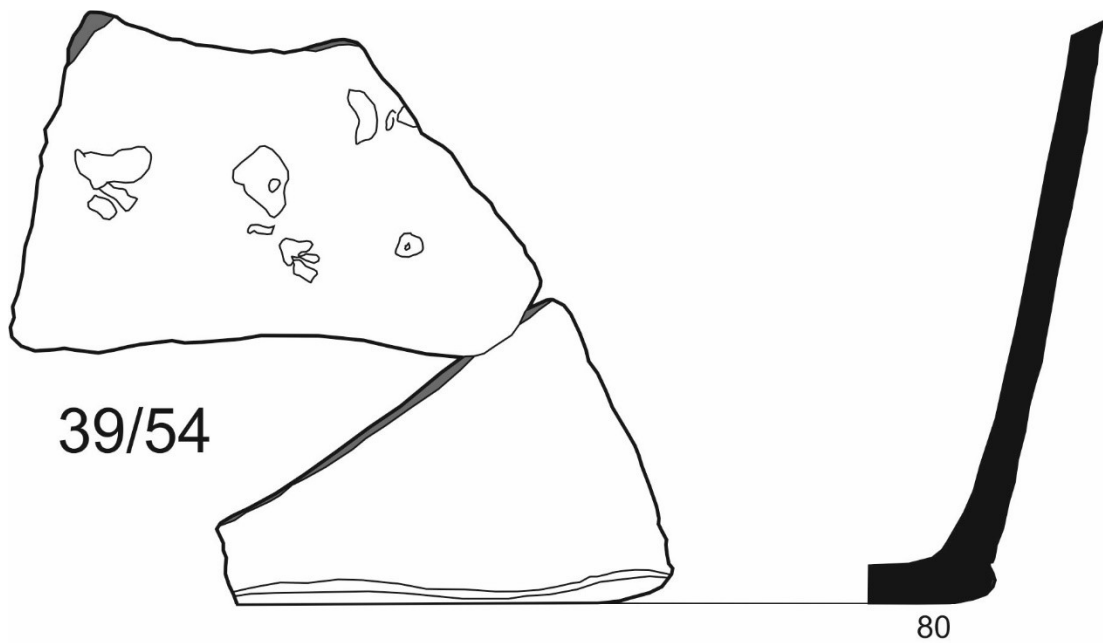
Tab. 31: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 54).
Kreslil Martin Lacina.

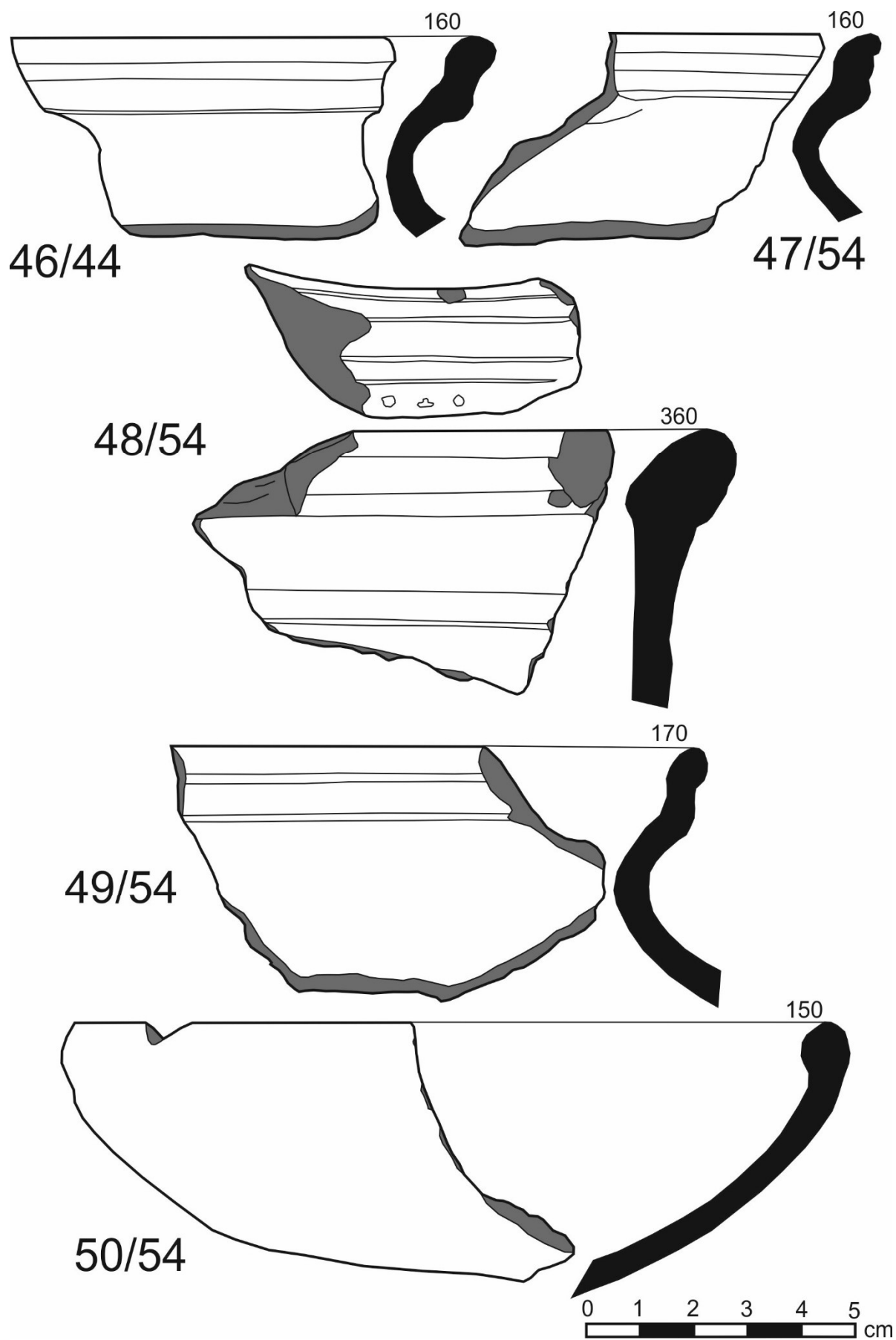
Tab. 32: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 54).
Kreslil Martin Lacina.

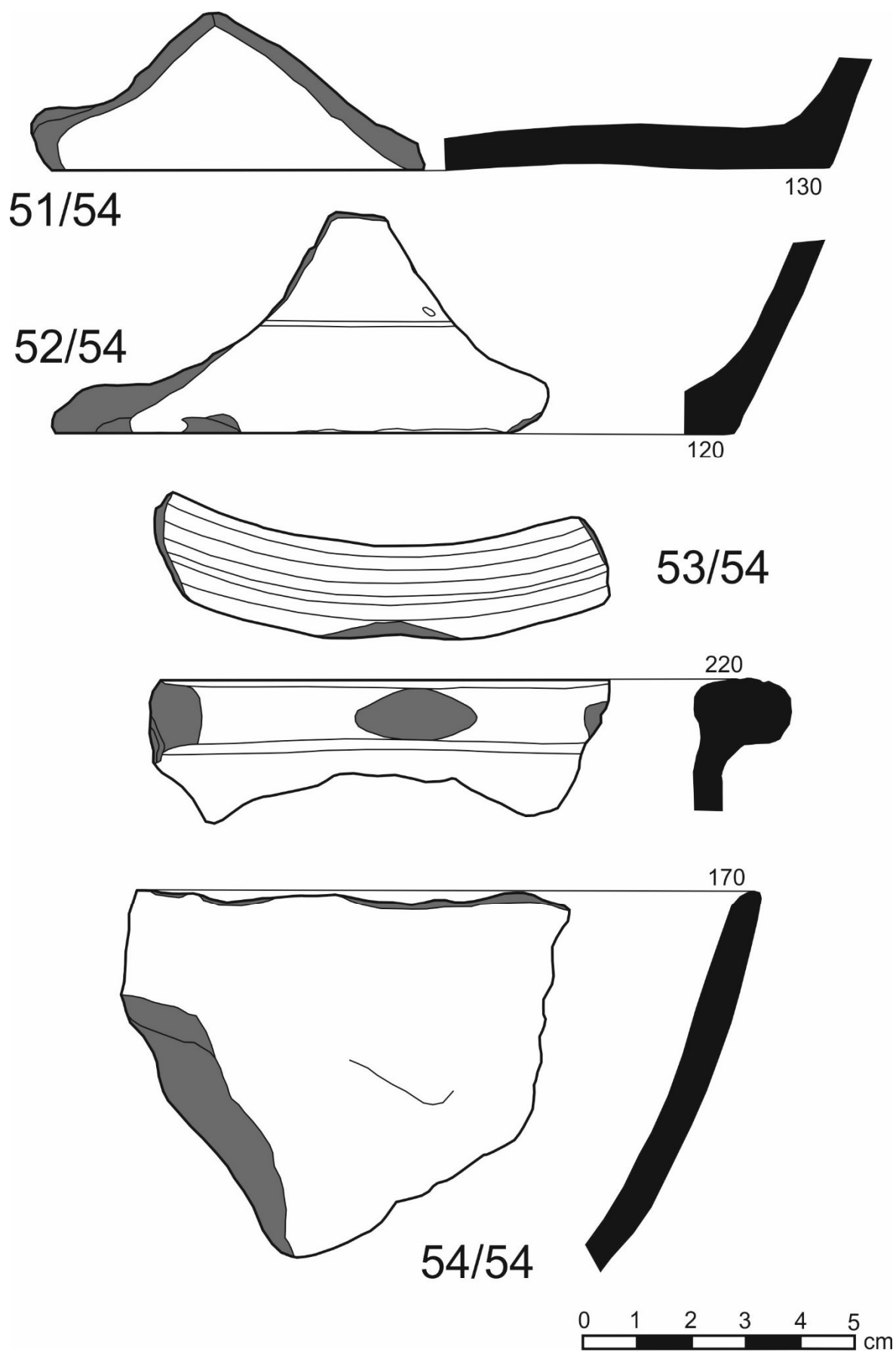
Tab. 33: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 54).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 34: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 54).
Kreslil Martin Lacina.

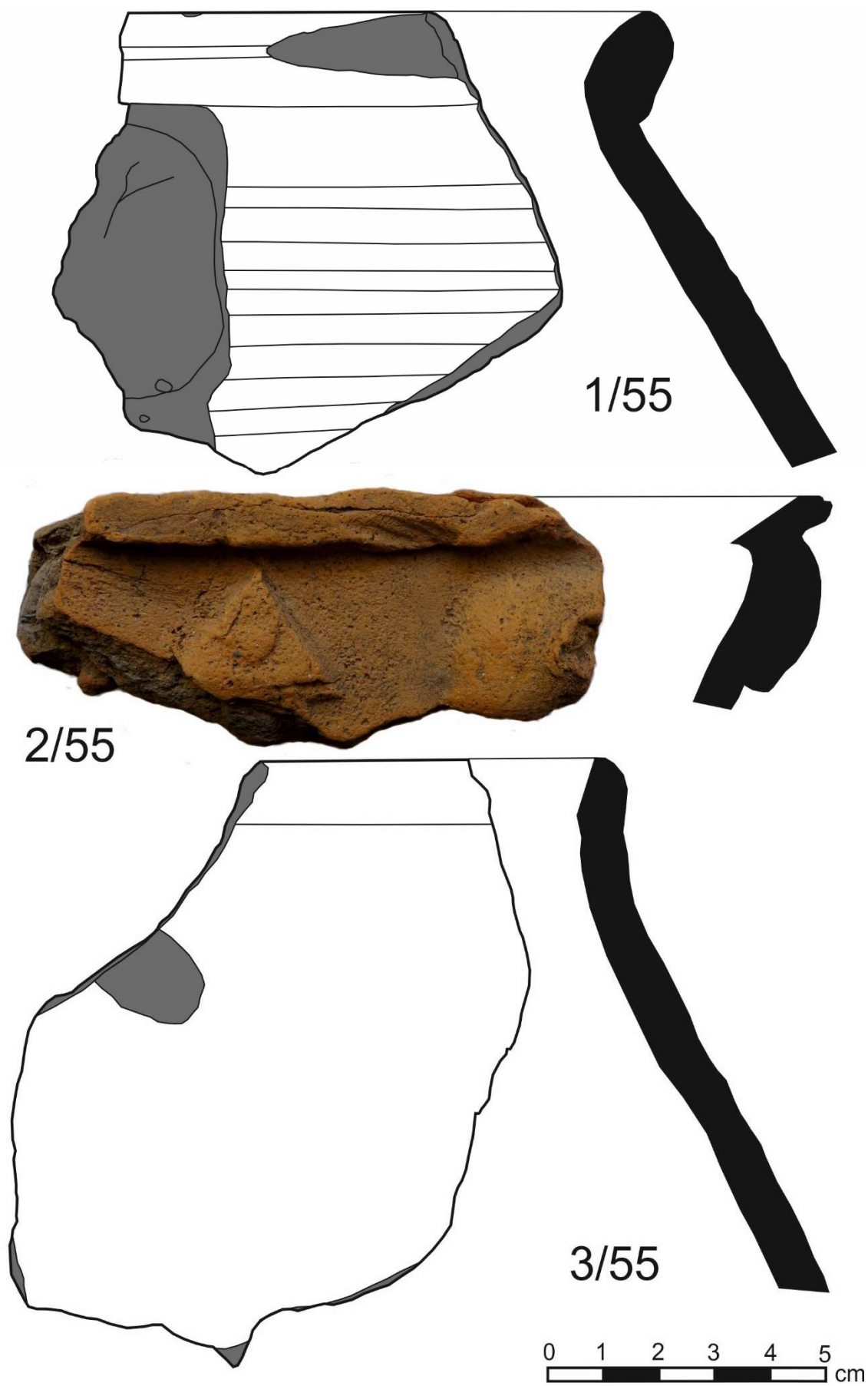
Tab. 35: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 54).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 36: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 54).
Kreslil Martin Lacina.

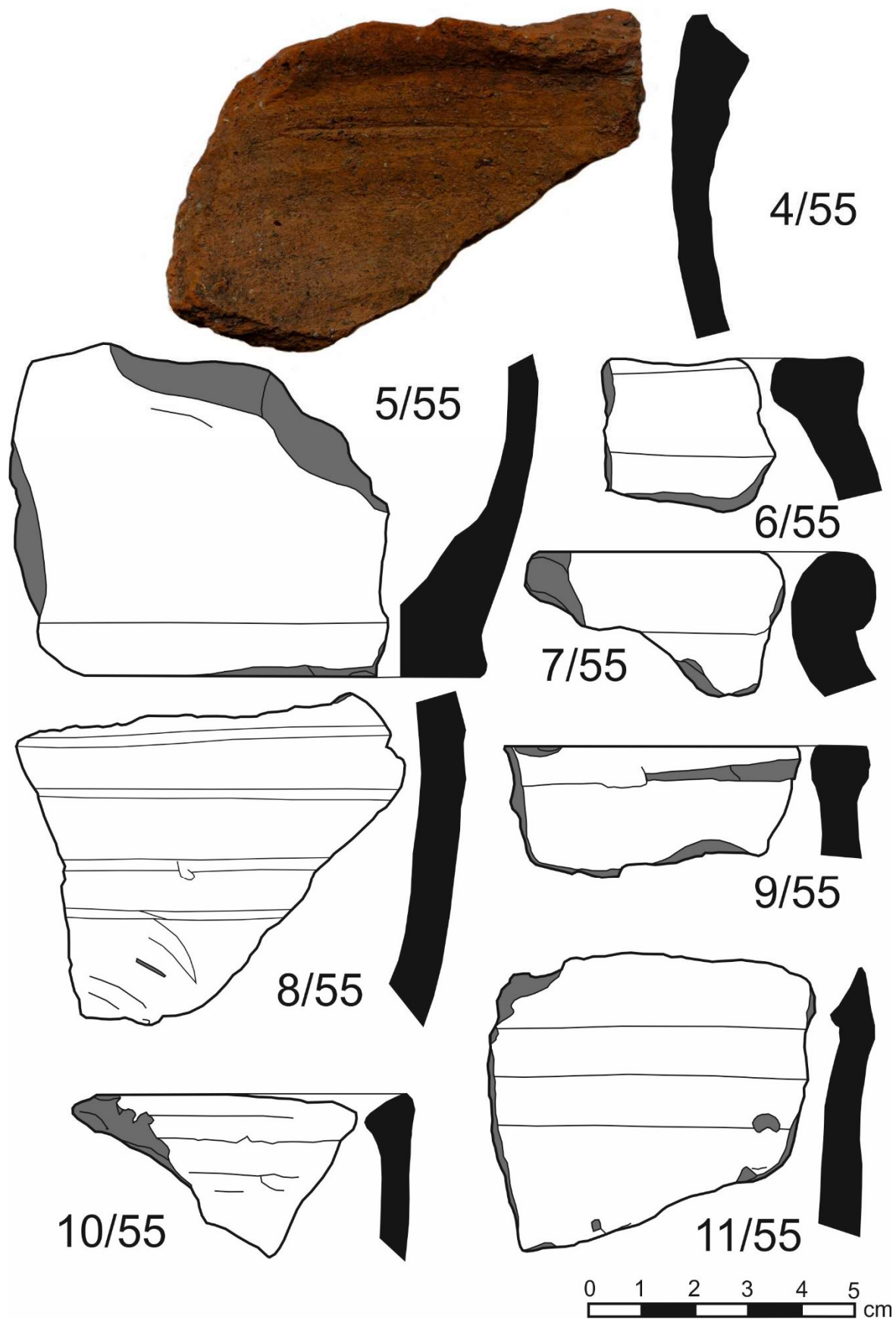

Tab. 37: Výběr nálezů zlofků kachlů, omítek, stavebních materiálů a nábojnice ze sektoru S7 (sáček 54). Kreslil Martin Lacina.

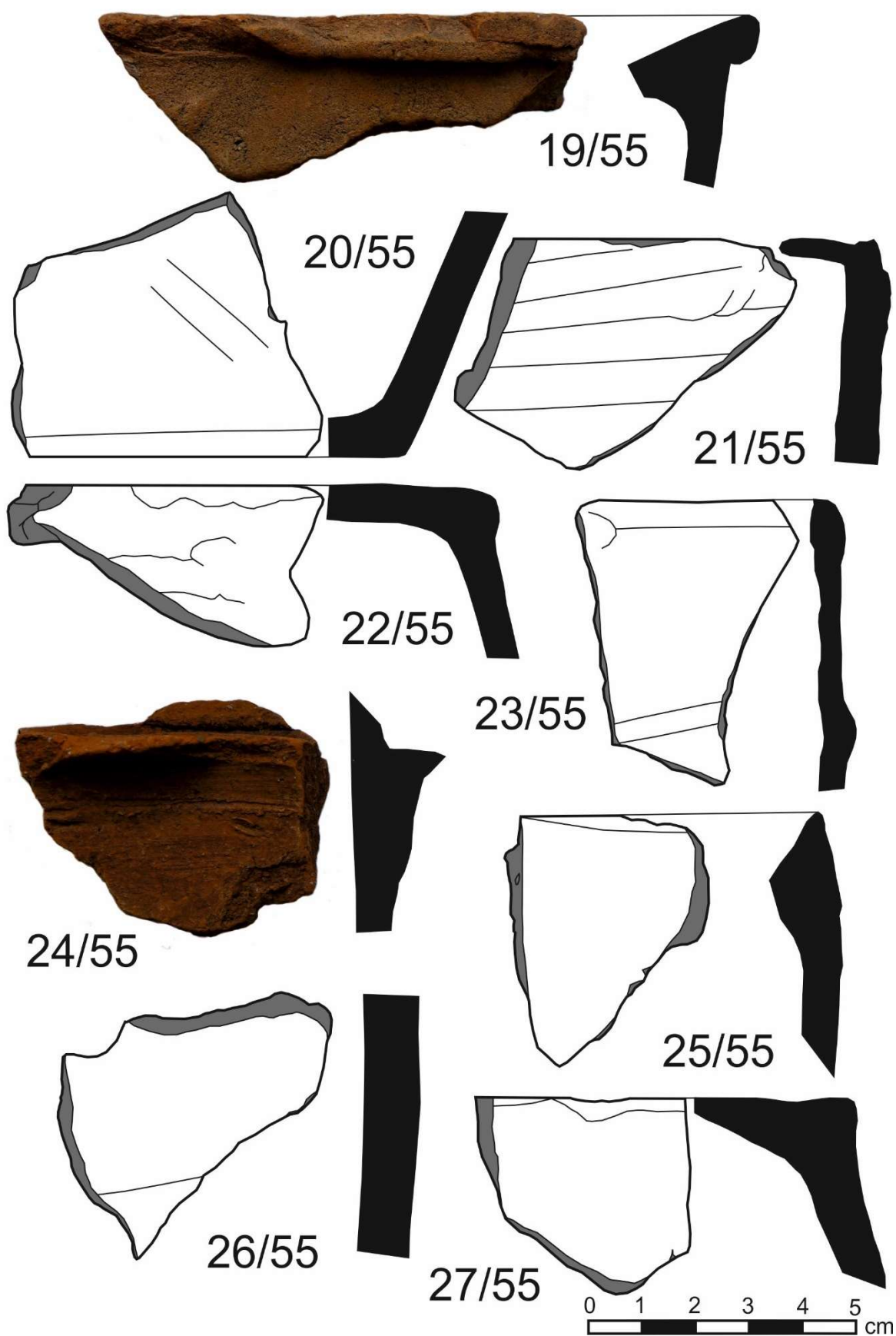

Tab. 38: Výběr nálezů zlomků kachlů ze sektoru S7 (sáček 55).
Kreslil Martin Lacina.

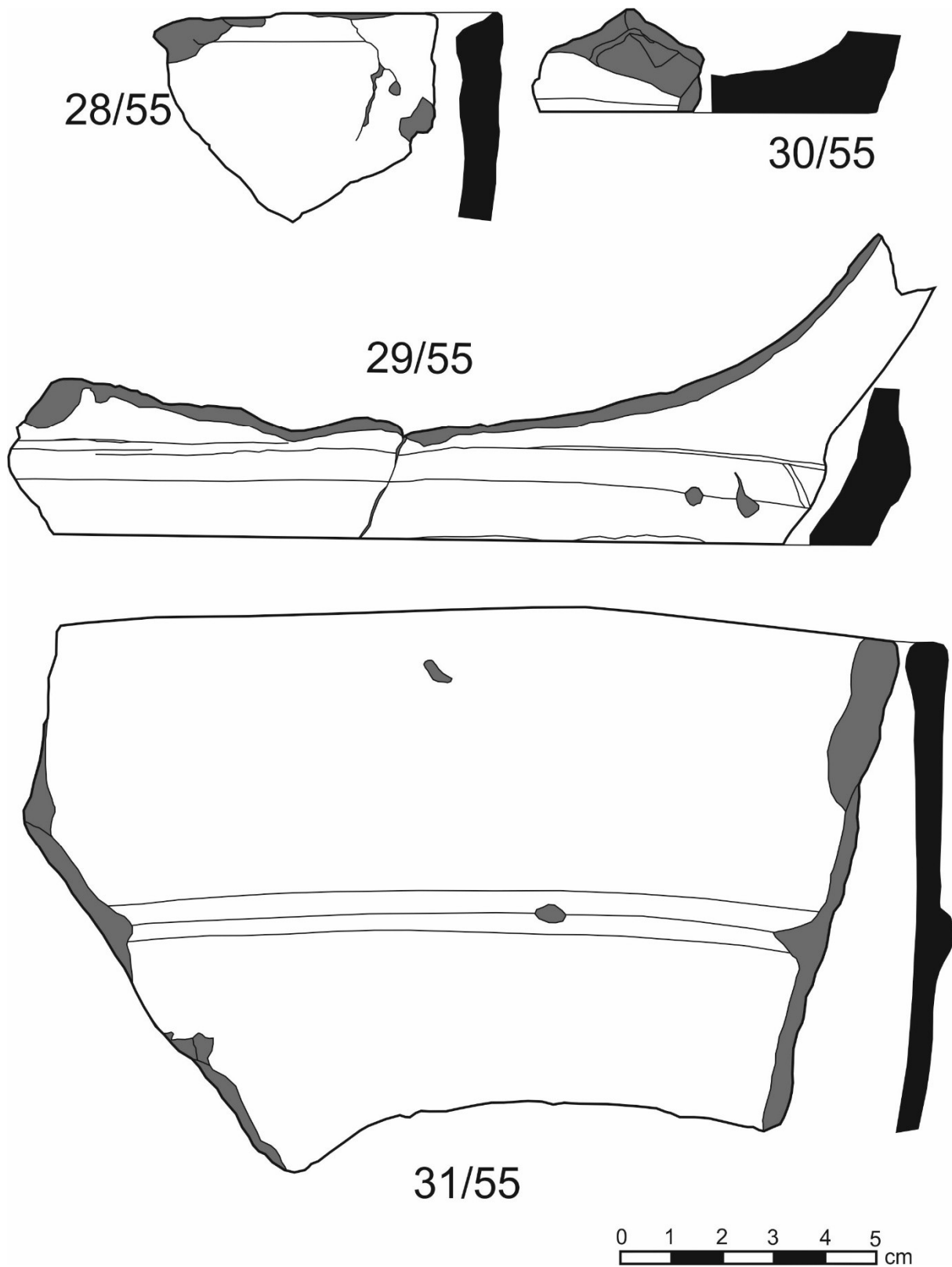

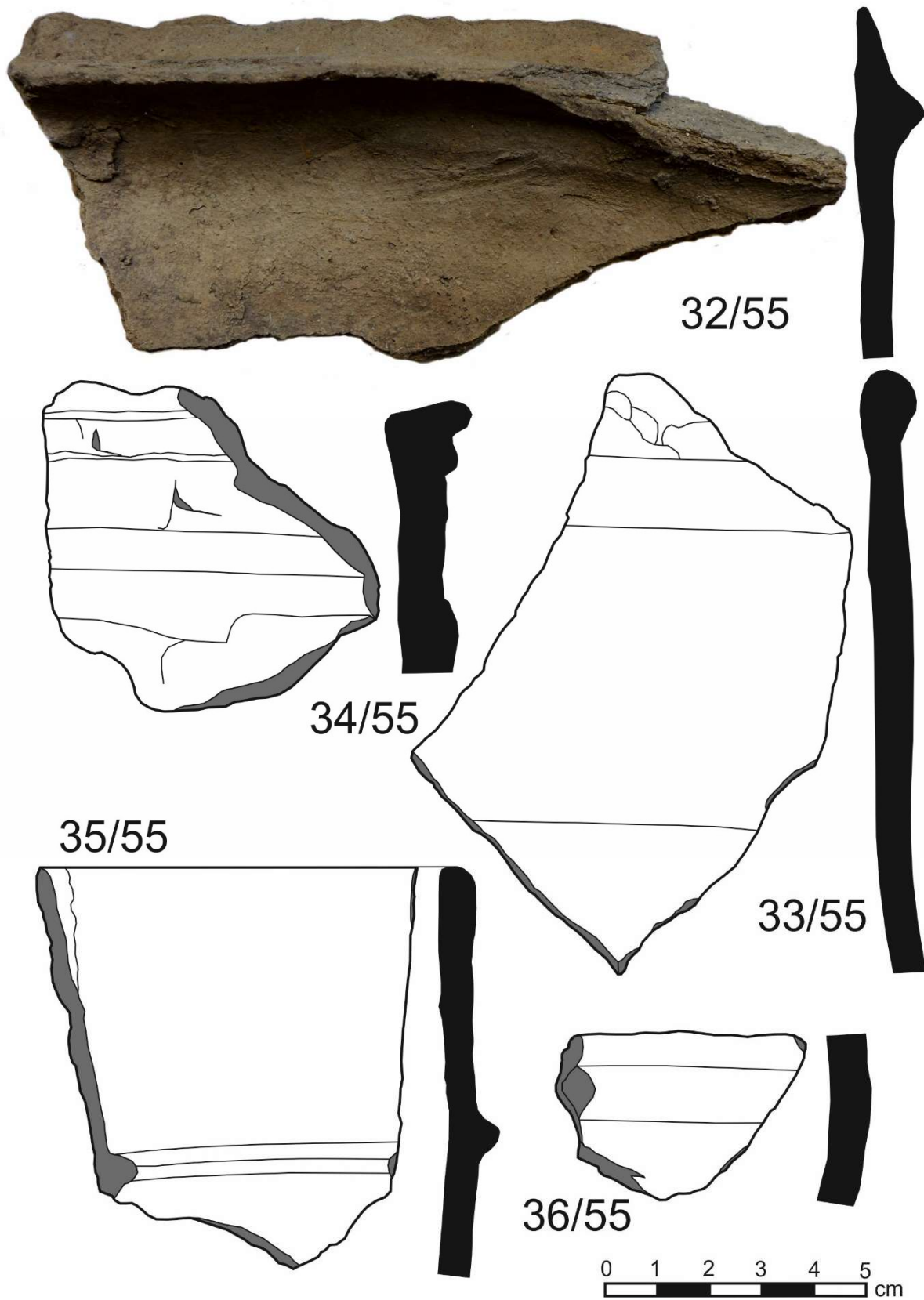
Tab. 39: Výběr nálezů zlomků kachlů ze sektoru S7 (sáček 55).
Kreslil Martin Lacina.

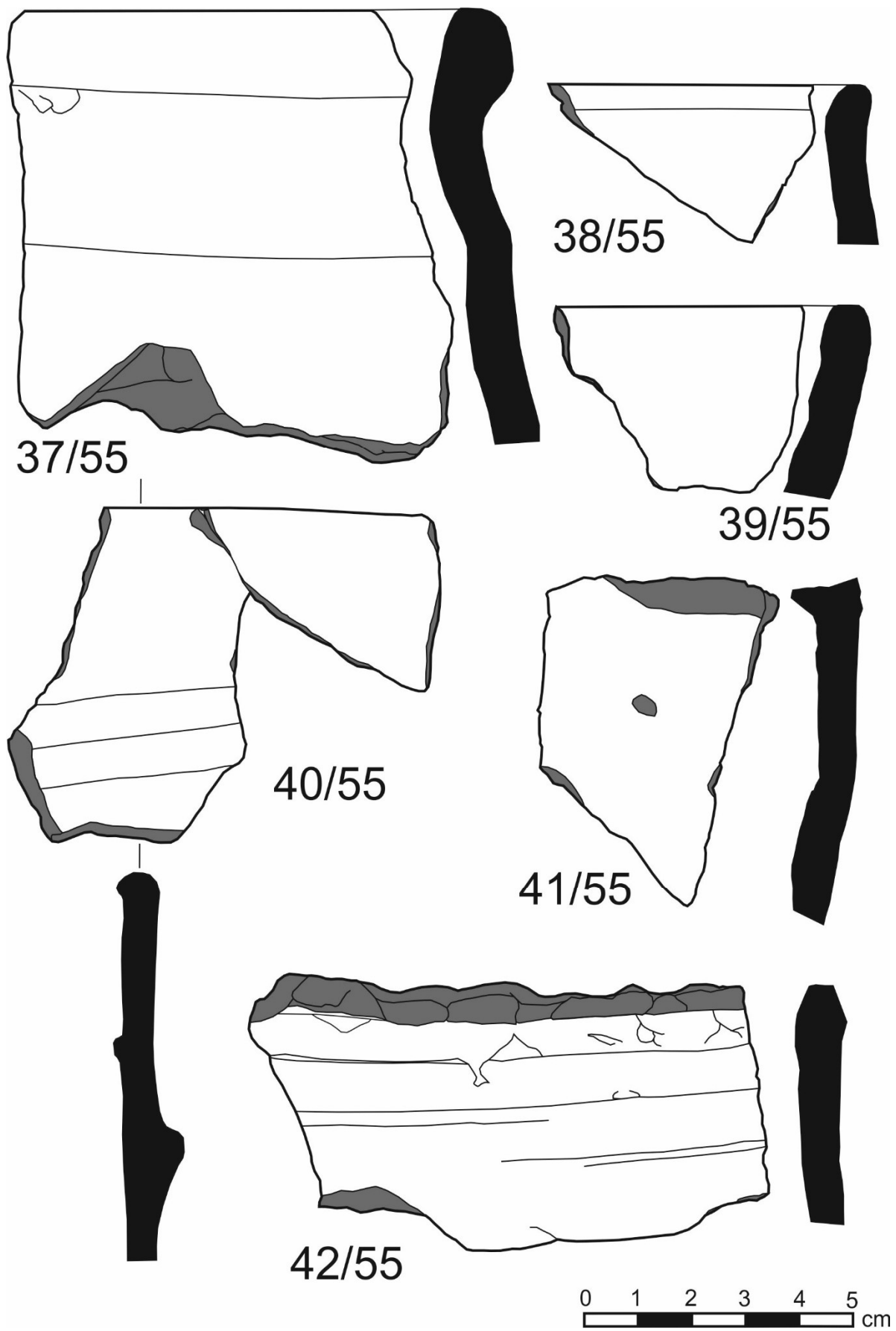
Tab. 40: Výběr nálezů zlofků kachlů ze sektoru S7 (sáček 55).
Kreslil Martin Lacina.

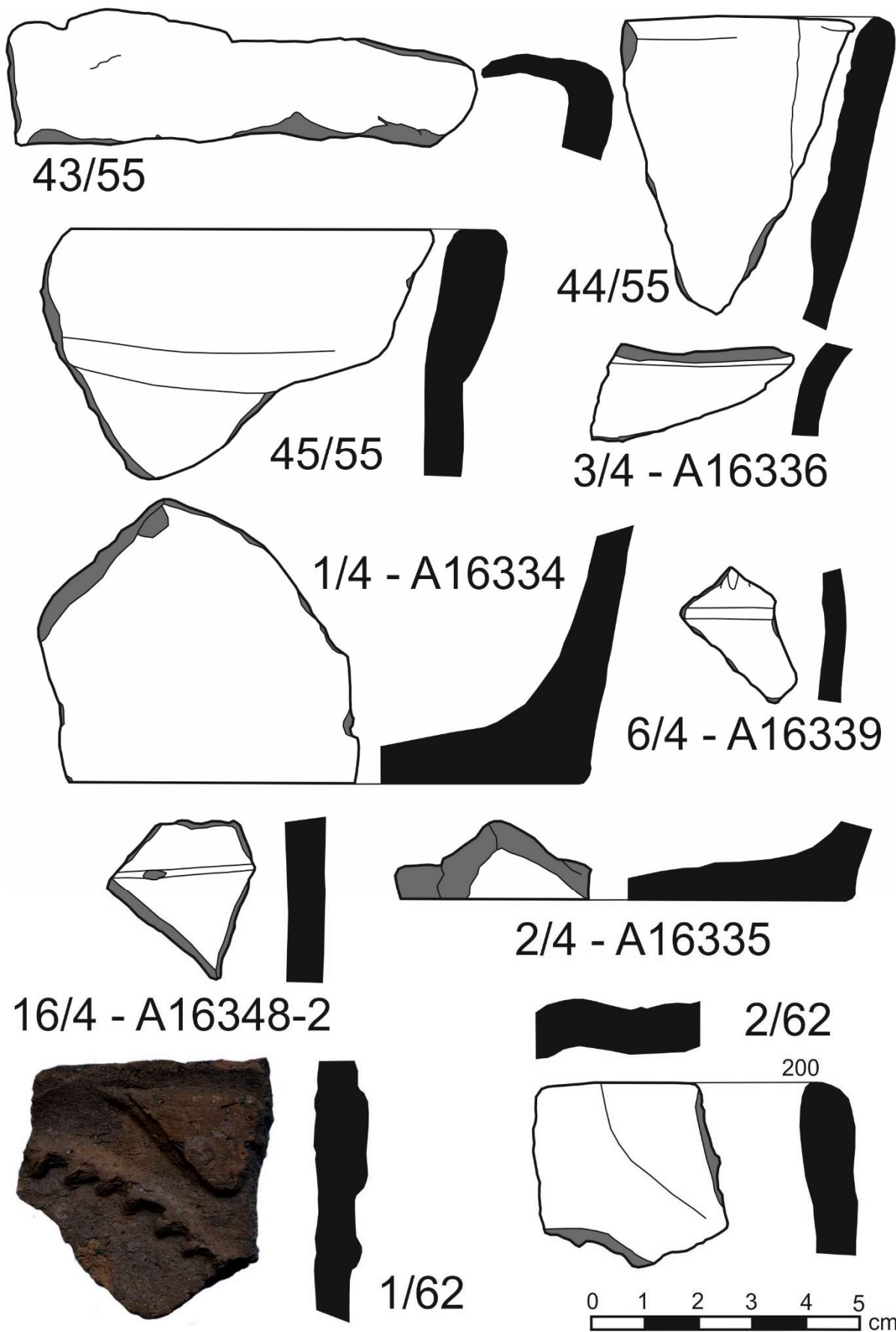
Tab. 41: Výběr nálezů zlomků kachlů ze sektoru S7 (sáček 55).
Kreslil Martin Lacina.

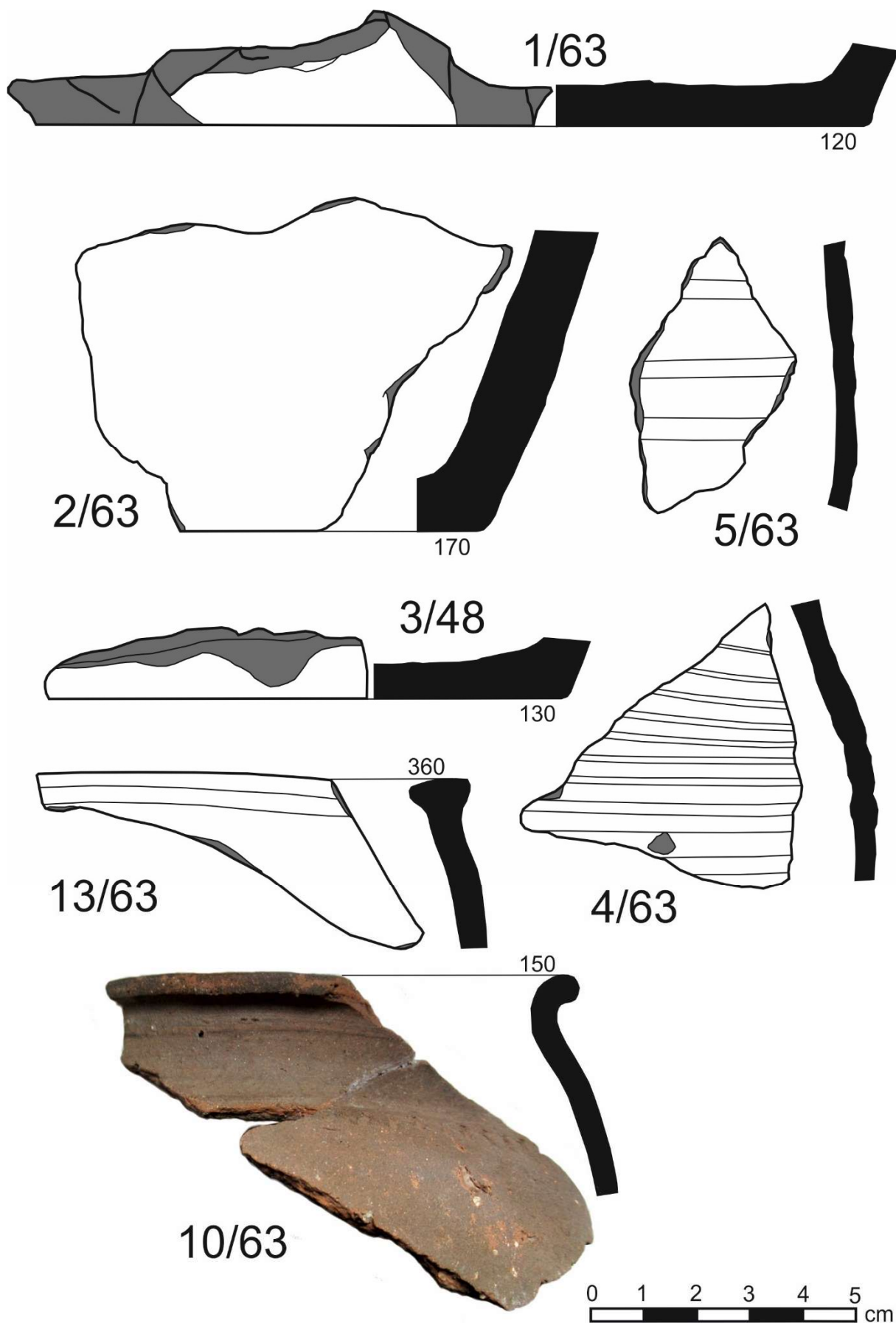
Tab. 42: Výběr nálezů zlomků kachlů ze sektoru S7 (sáček 55).
Kreslil Martin Lacina.

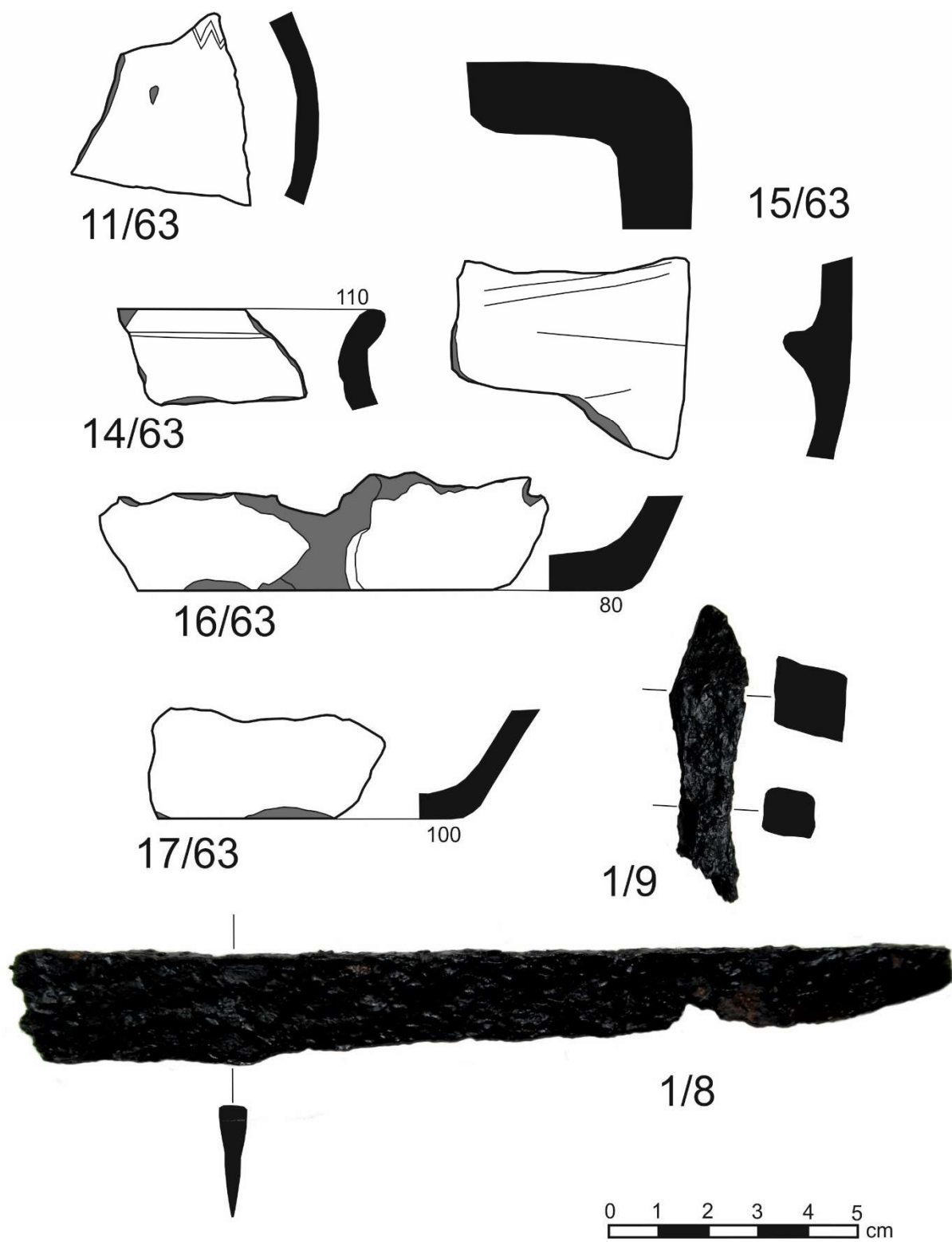
Tab. 43: Výběr nálezů zlofků kachlů ze sektoru S7 (sáček 55).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 44: Výběr nálezů zlofků keramiky a kachlů ze sektorů S7 (sáčky 55 a 4) a S5 (sáček 62). Kreslil Martin Lacina.

Tab. 45: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 63).
Kreslil Martin Lacina.

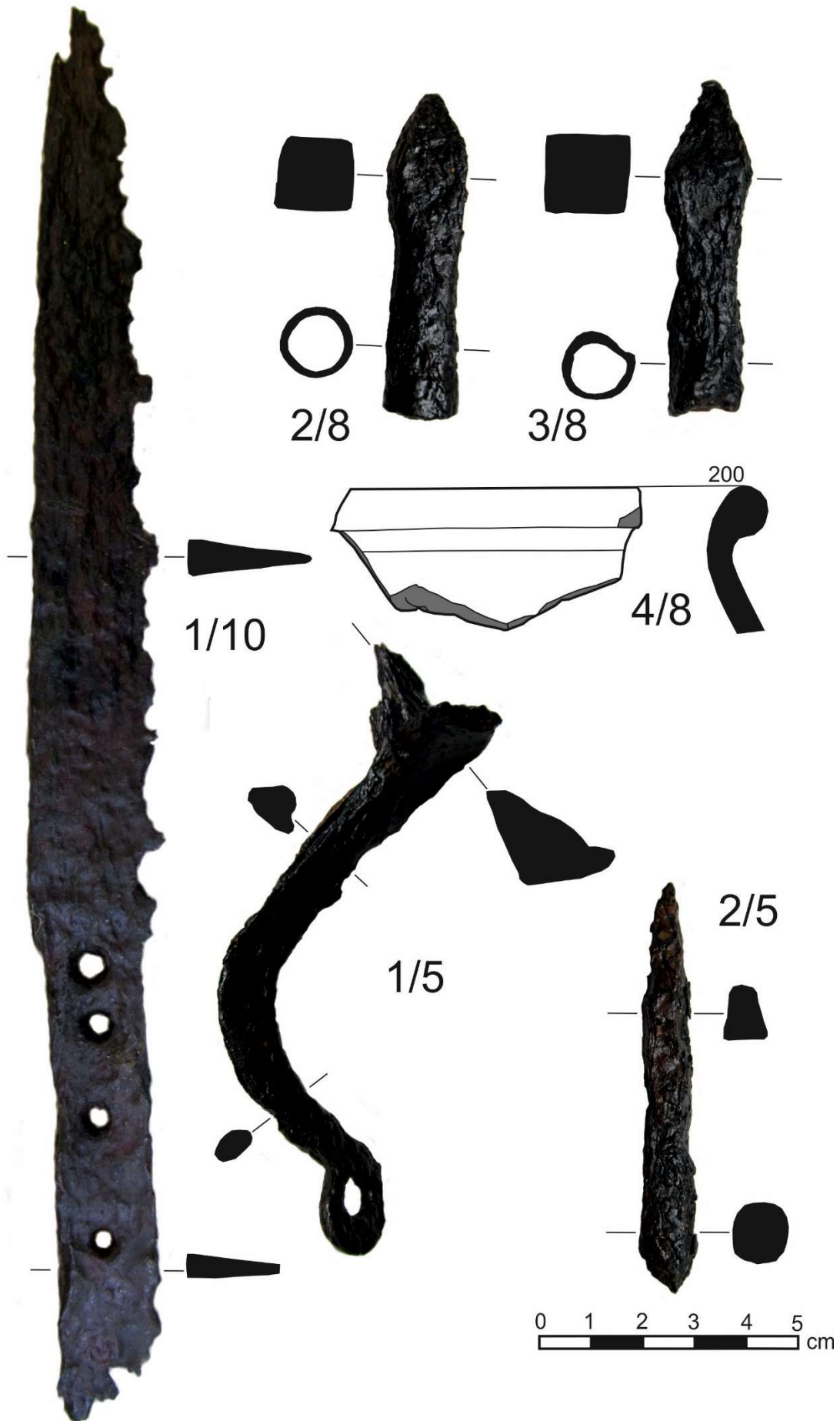

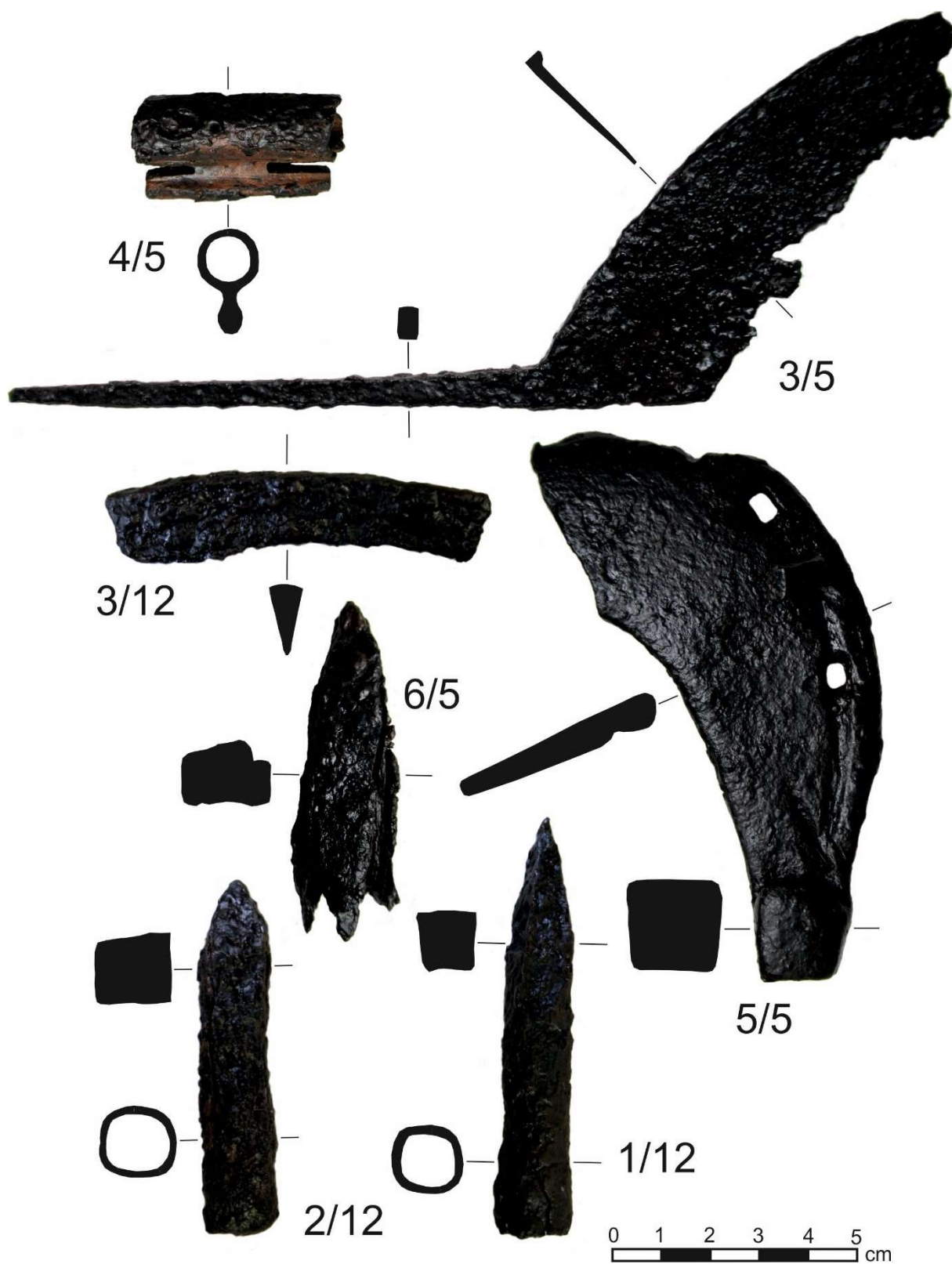
Tab. 46: Výběr nálezů zlomků keramiky, kachlů a železných předmětů ze sektorů S7 (sáčky 63 a 9) a S8 (sáček 8). Kreslil Martin Lacina.

Na následující straně:

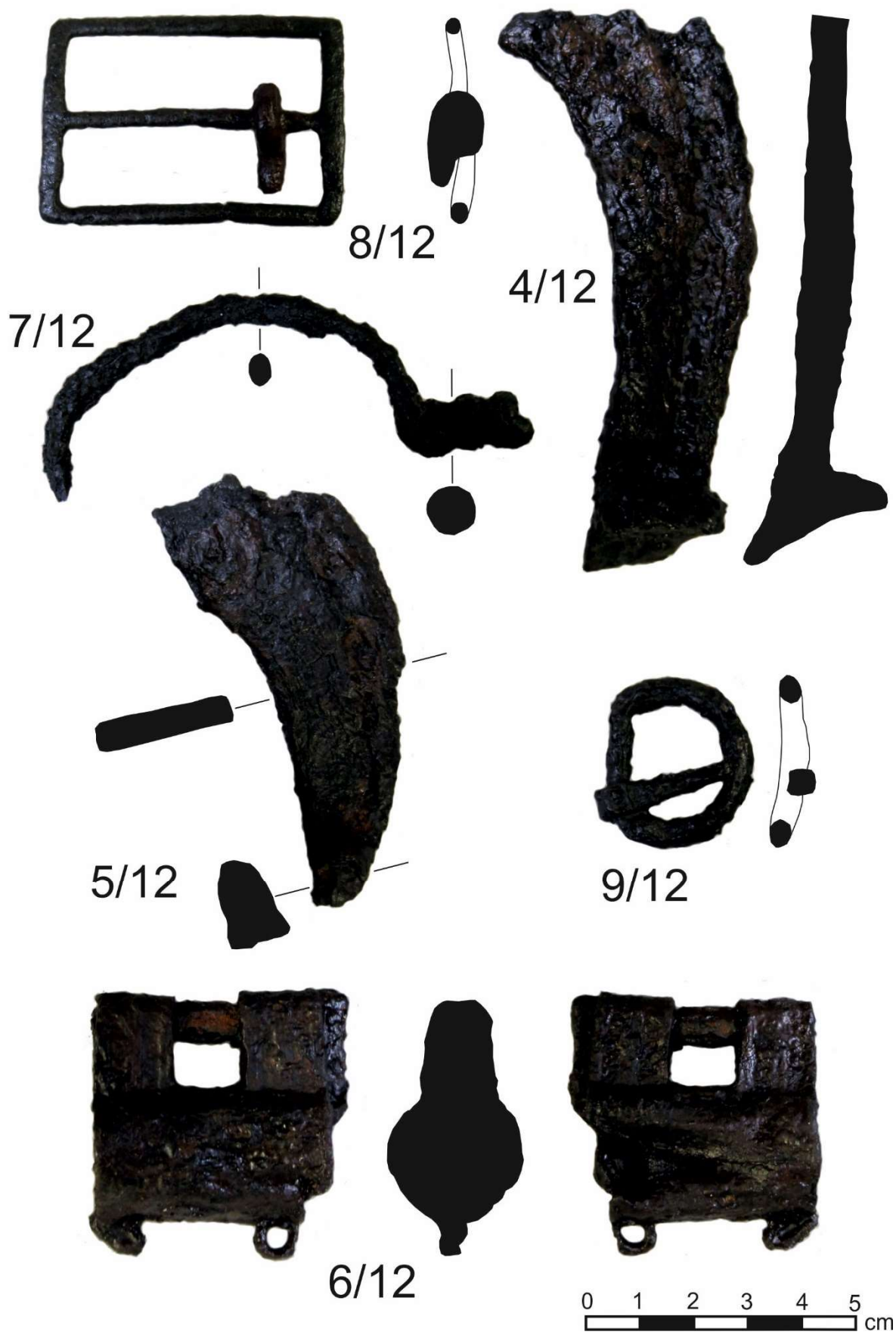
Tab. 47: Výběr nálezů železných předmětů ze sektorů S8 (sáček 8), S0 (sáček 10) a S7 (sáček 5). Kreslil Martin Lacina.

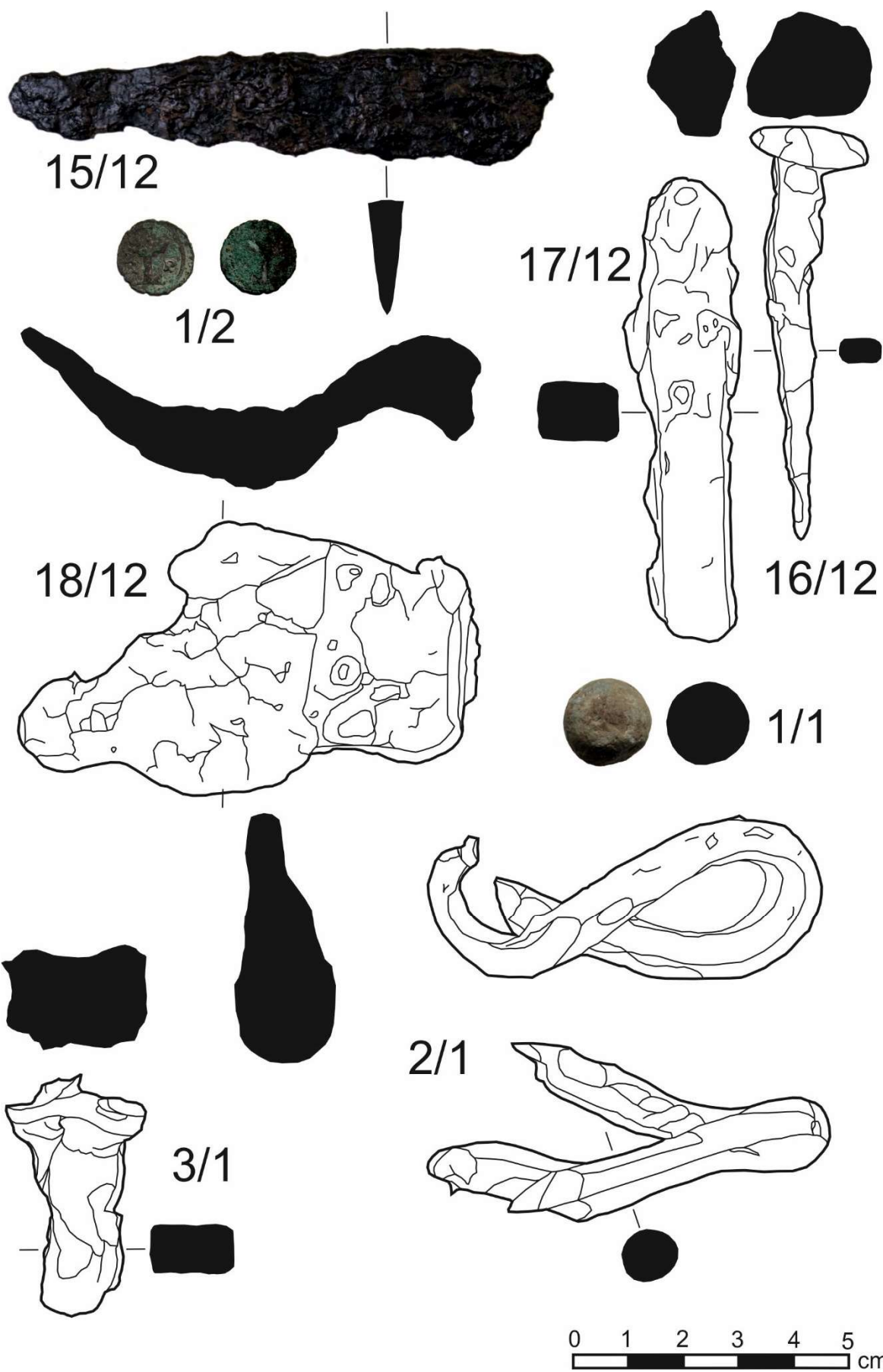
Tab. 48: Výběr nálezů železných předmětů ze sektorů S7 (sáčky 5 a 12) a S8 (sáčky 5 a 12).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 49: Výběr nálezů železných předmětů ze sektorů S5 a S8 (sáček 12).
Kreslil Martin Lacina.

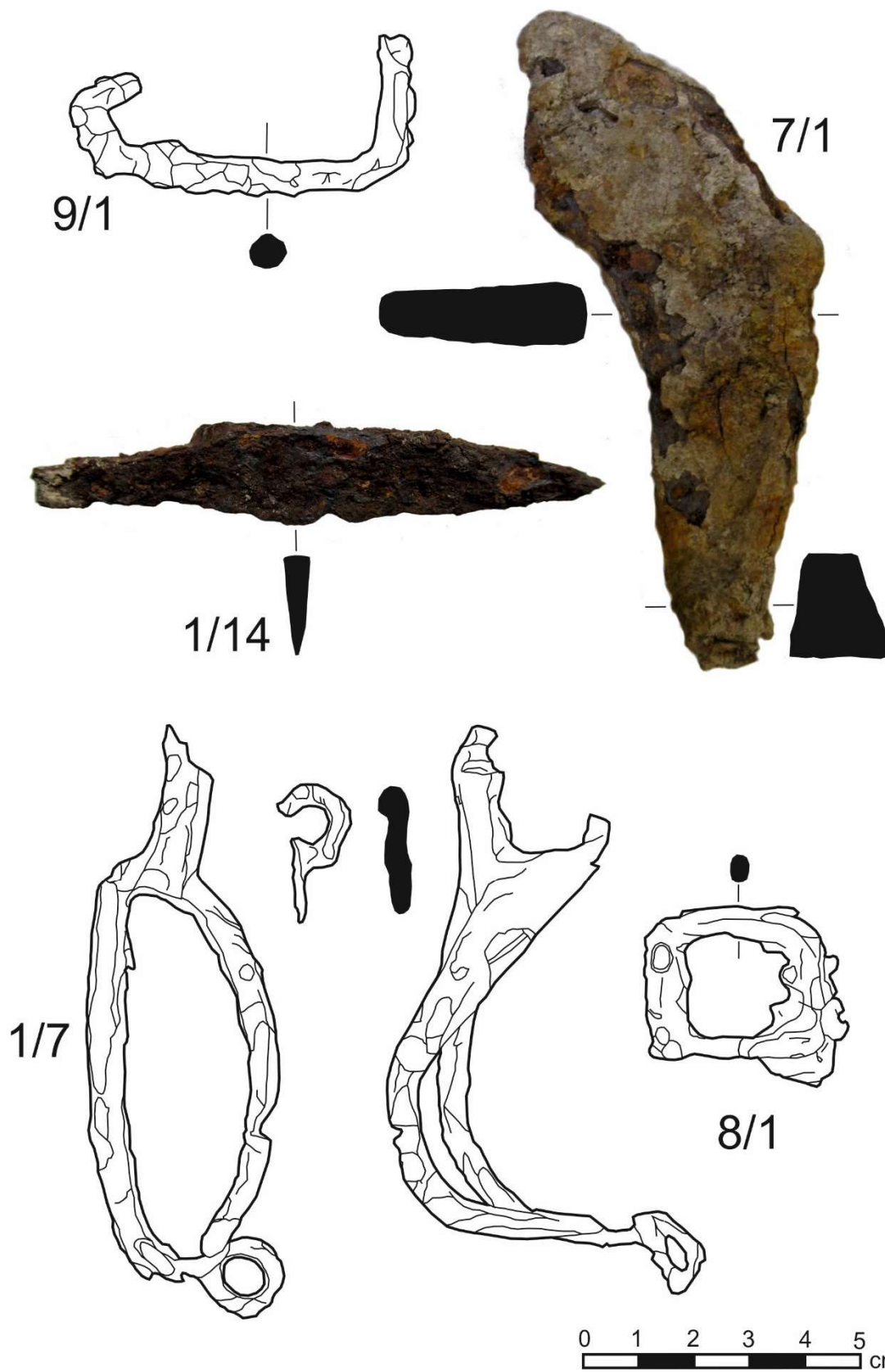
Tab. 50: Výběr nálezů železných předmětů ze sektoru S8 (sáček 12).
Kreslil Martin Lacina.

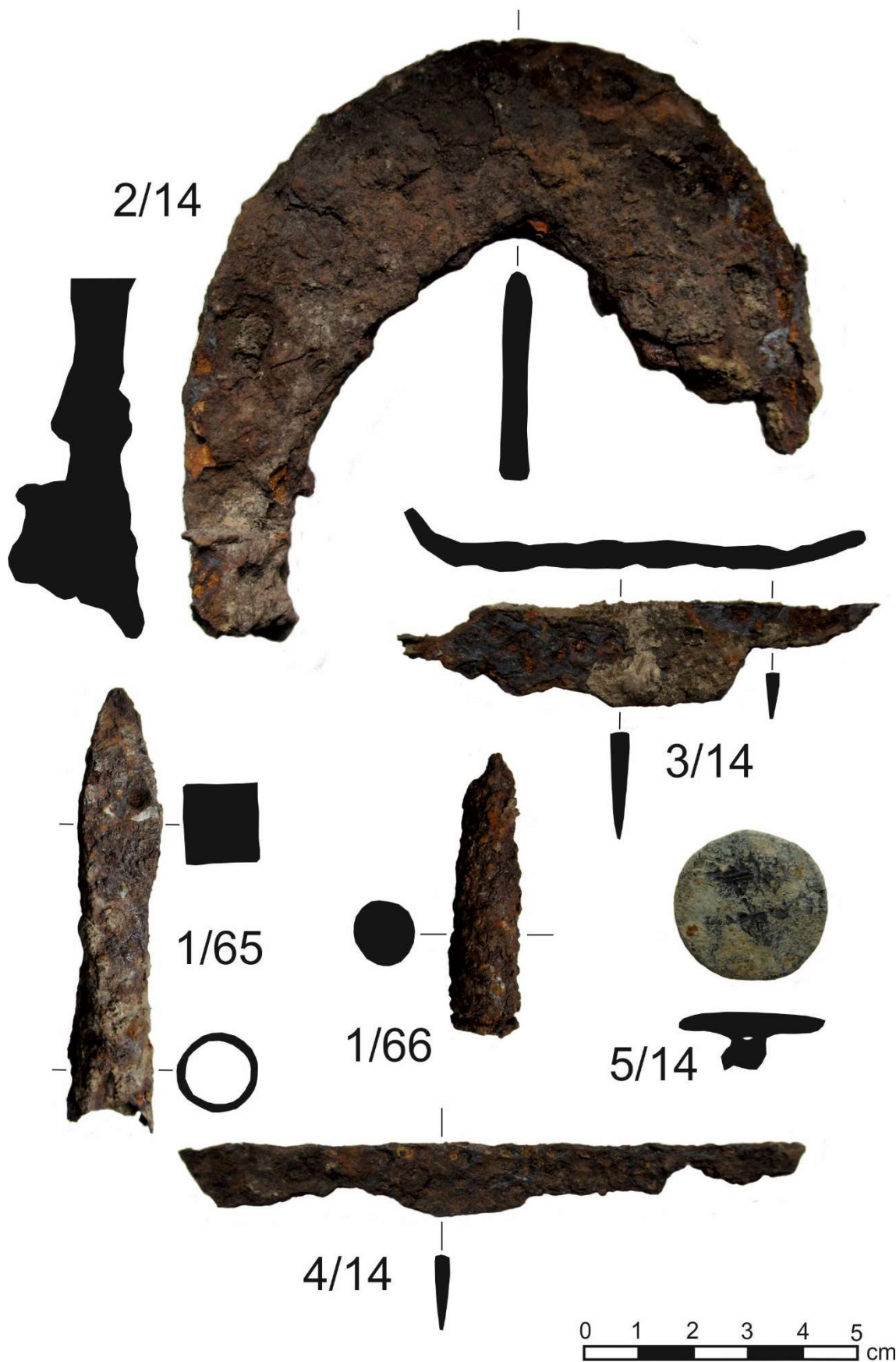
Tab. 51: Výběr nálezů železných předmětů a mincí ze sektorů S8 (sáček 12), S6 (sáček 2) a S7 (sáček 1). Kreslil Martin Lacina.

Tab. 52: Výběr nálezů železných předmětů ze sektoru S7 (sáček 1).
Kreslil Martin Lacina.

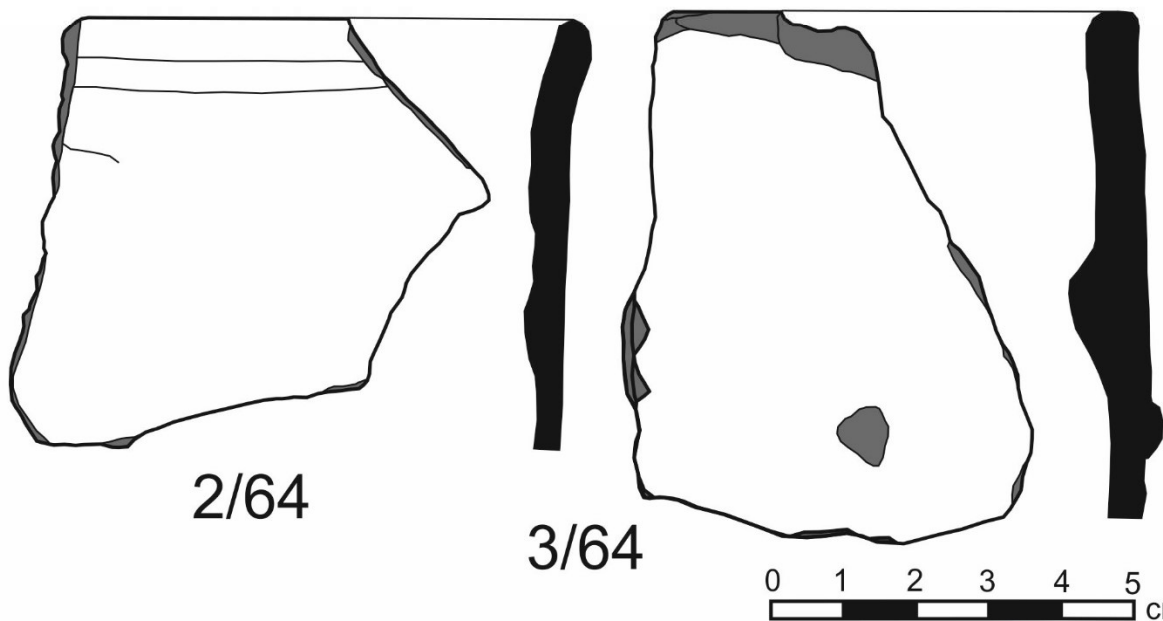
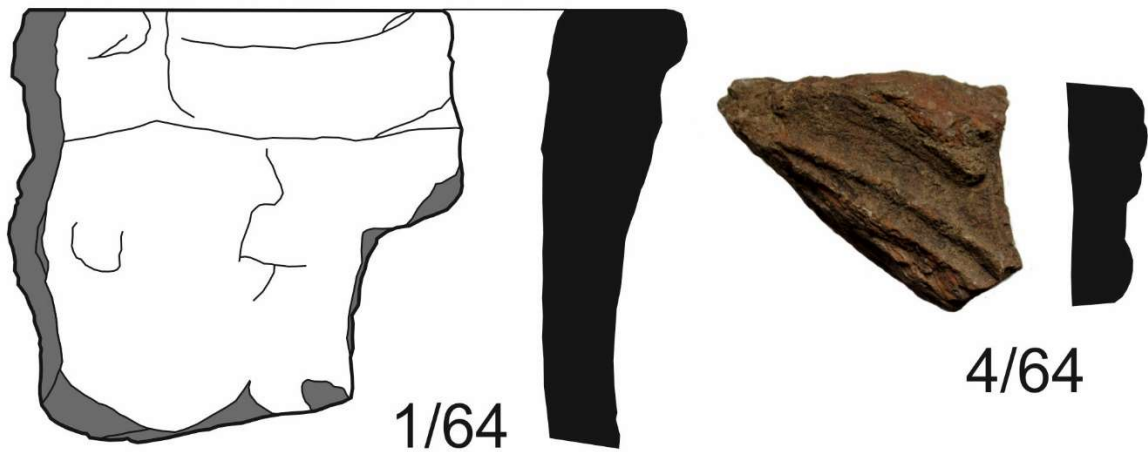
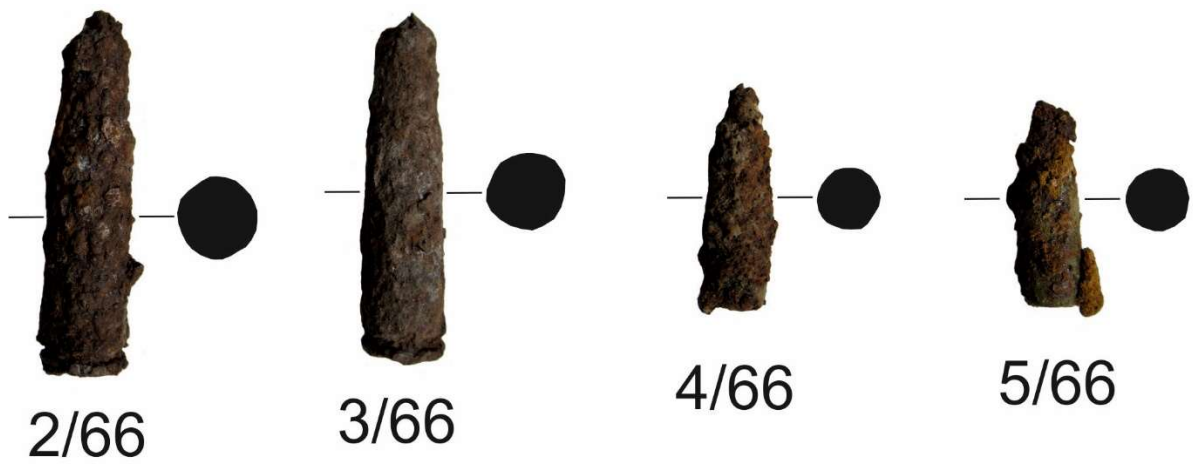

Tab. 53: Výběr nálezů železných předmětů ze sektorů S7 (sáček 1) a S8 (sáčky 7 a 14).
Kreslil Martin Lacina.

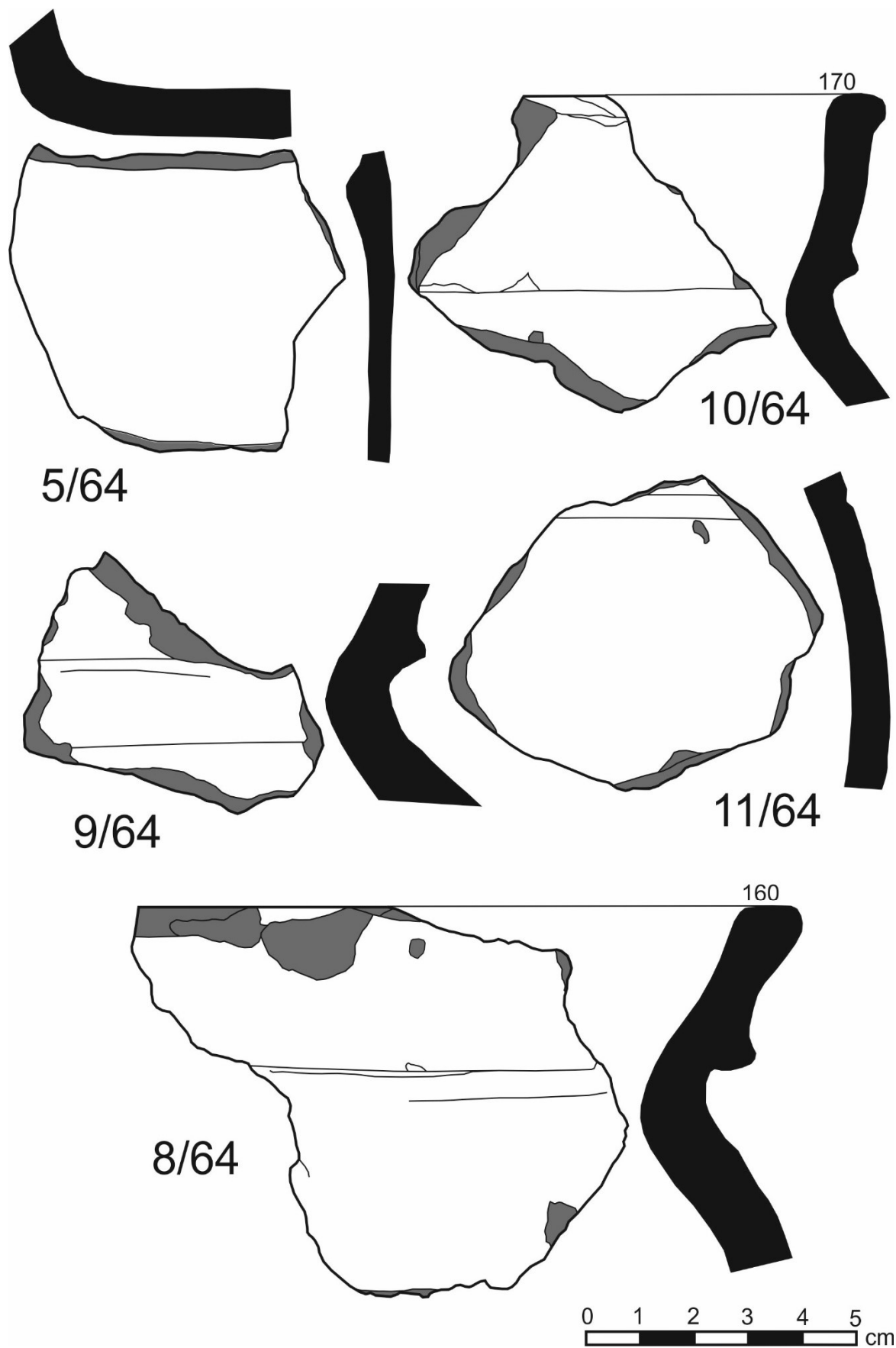
Tab. 54: Výběr nálezů železných předmětů a předmětů z barevných kovů ze sektorů S8 (sáček 14), S6 (sáček 65) a S0 (sáček 66). Kreslil Martin Lacina.

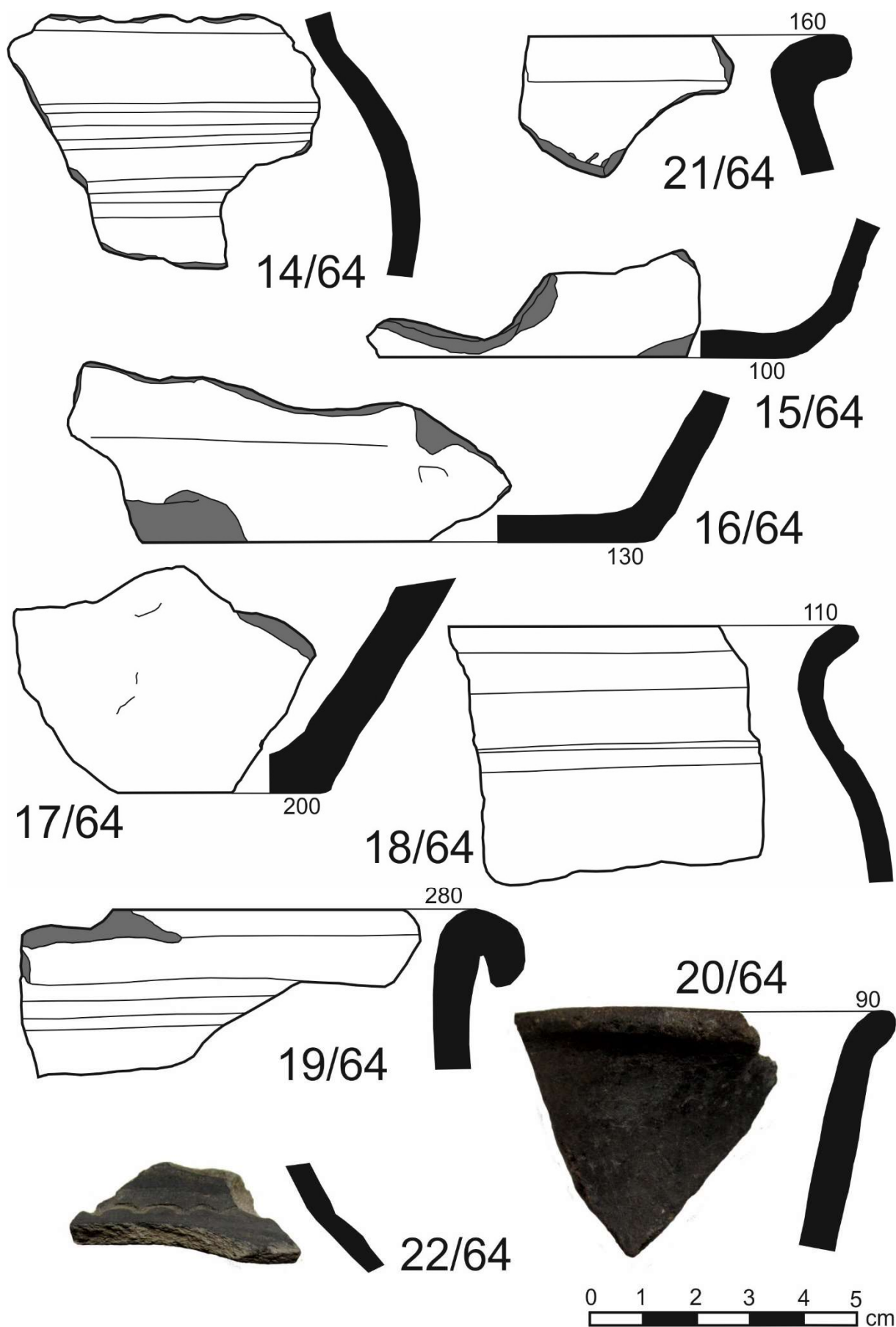

0 1 2 3 4 5 cm

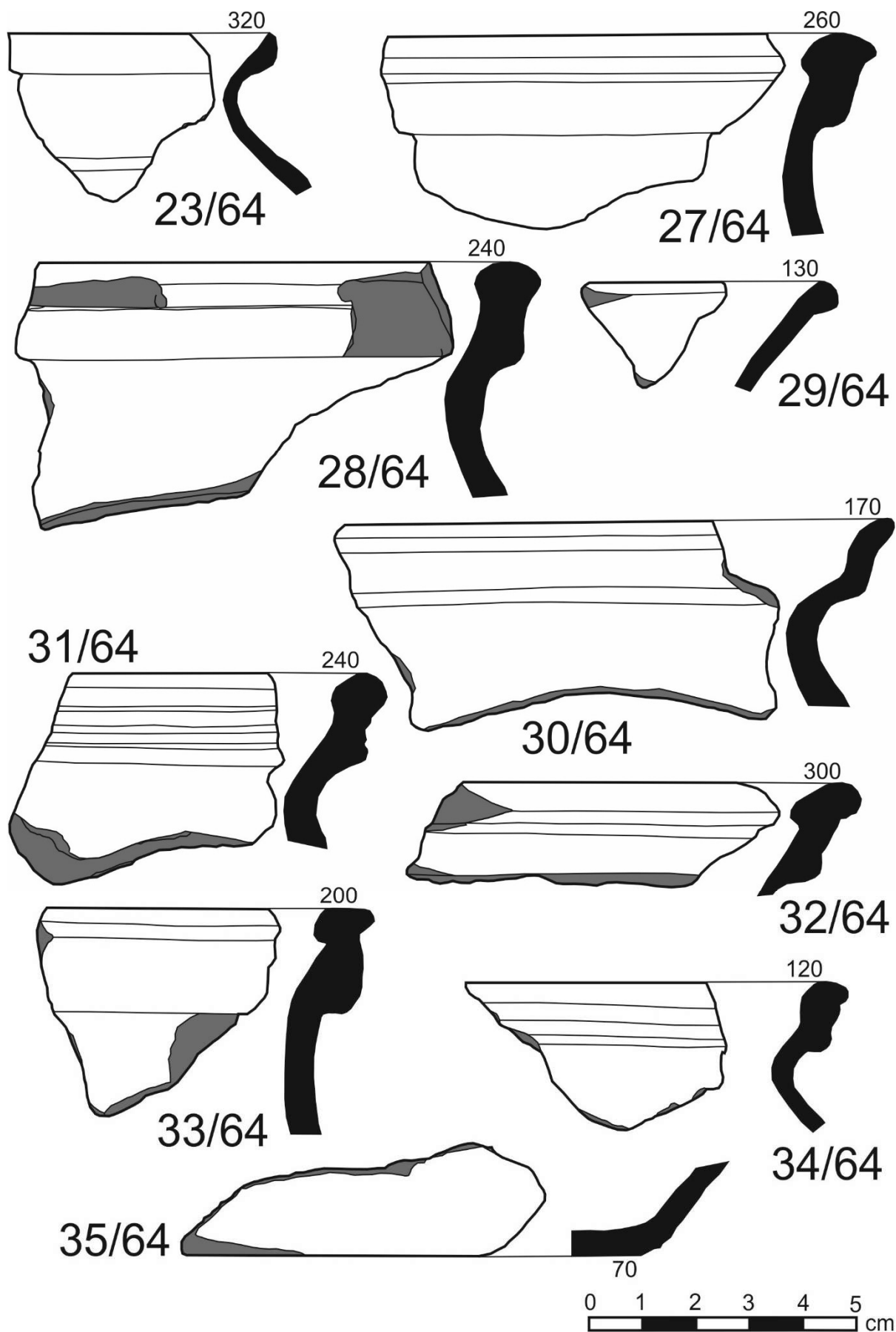
Tab. 55: Výběr nálezů zlofků kachlů a železných předmětů ze sektorů S0 (sáček 66) a S7 (sáček 64). Kreslil Martin Lacina.

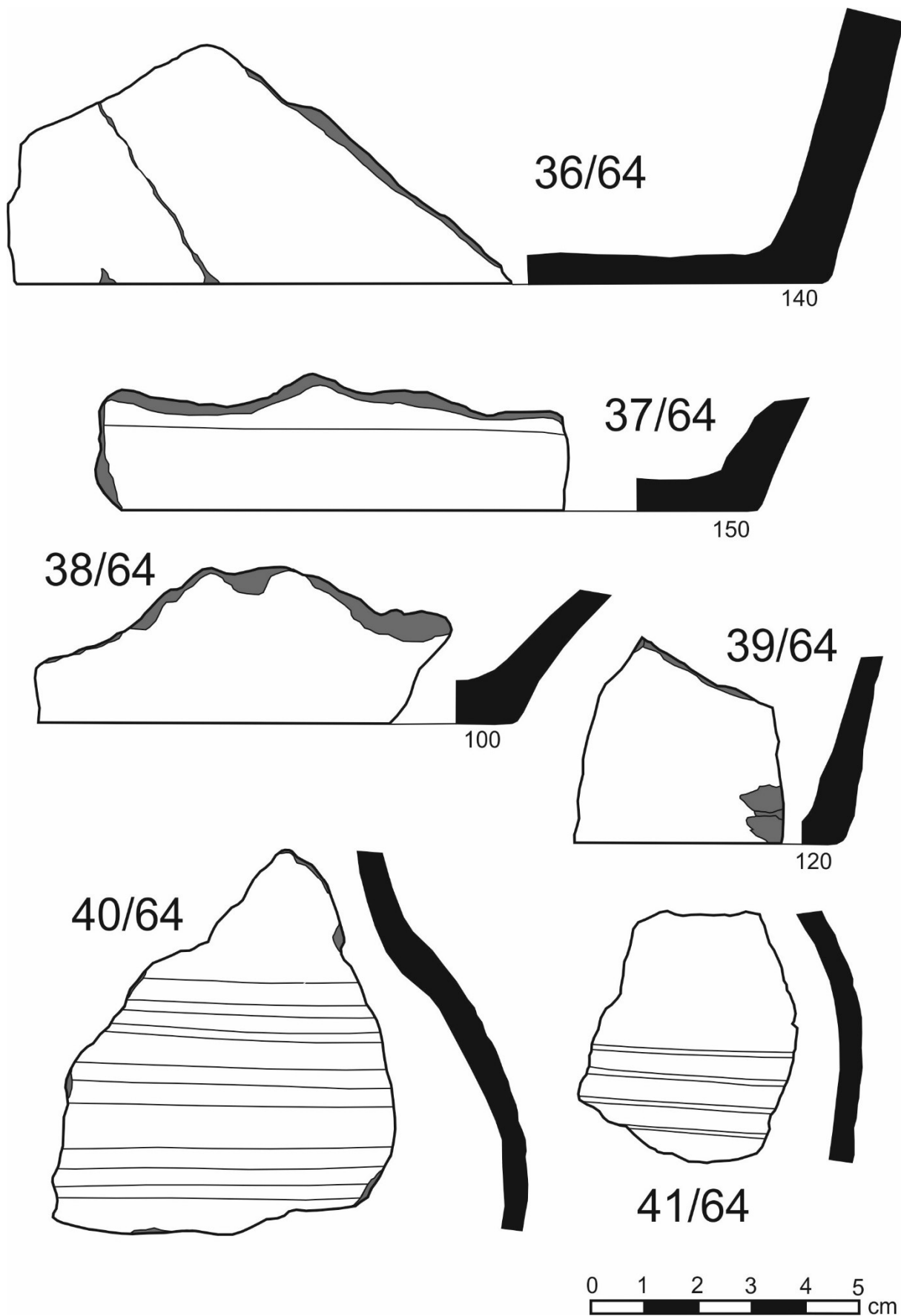
Tab. 56: Výběr nálezů zlomků keramiky a kachlů ze sektoru S7 (sáček 64).
Kreslil Martin Lacina.

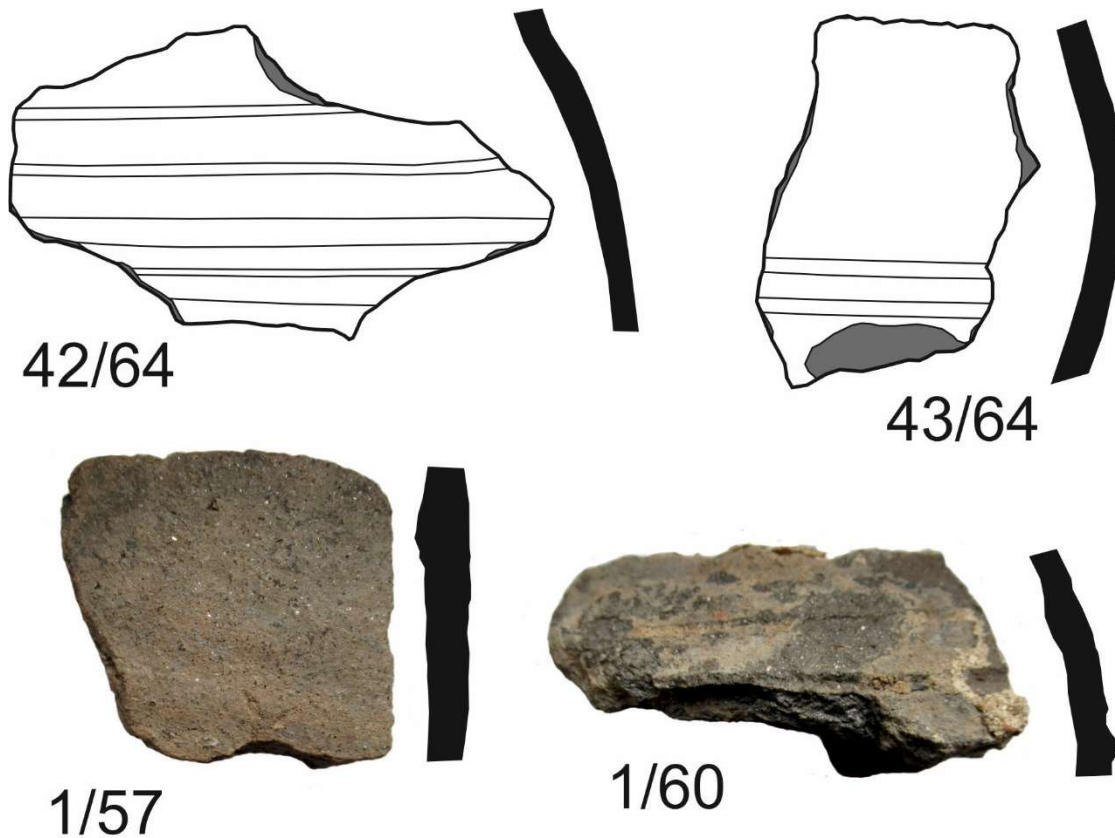
Tab. 57: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 64).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 58: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 64).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 59: Výběr nálezů zlofků keramiky ze sektoru S7 (sáček 64).
Kreslil Martin Lacina.

Tab. 60: Výběr nálezů zlomků keramiky ze sektorů S7 (sáček 64) a S2 (sáčky 57 a 60).
Kreslil Martin Lacina.